T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ANTROPOLOJİ BÖLÜMÜ

ÇEVİRİMİÇİ MEKANIN YOL AÇTIĞI YENİ İLETİŞİM ÖRÜNTÜLERİ: "İTÜ SÖZLÜK" ÖRNEĞİNDE ANTROPOLOJİK BİR İNCELEME

And ALGÜL

Antropoloji Bölümü Doktora derecesi için Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne sunulmuştur

İSTANBUL, 2011

T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ANTROPOLOJİ BÖLÜMÜ

ÇEVİRİMİÇİ MEKANIN YOL AÇTIĞI YENİ İLETİŞİM ÖRÜNTÜLERİ: "İTÜ SÖZLÜK" ÖRNEĞİNDE ANTROPOLOJİK BİR İNCELEME

And ALGÜL

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Feza Tansuğ

Antropoloji Bölümü Doktora derecesi için Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne sunulmuştur

İSTANBUL, 2011

T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

GENİRİMİÇİ MEKANIN YOL AÇTIĞI YENİ İLETİŞİM BİÇİMLERİ: "İTÜ SÖZLÜK" ÖRNEĞİNDE ANTROPOLOJİK BİR İNCELEME

ONAY:

Prof. Dr. Feza Tansuğ	(danışman)	Feza Tansuğ (imza)
Prof. Dr. Sencer Ecevit	(üye)	(imza)
Doç. Dr. Cem S. Sütlüe	(üye)	(imza)
Yard. Doç. Dr. Yaprak Civelek	(üye)	(imza)
Yar. Doç. Dr. Gürer Coşkunsu	(üye)	(imza)

TESLİM EDEN : Arda Akgül
TEZ SAVUNMA TARİHİ : 03.03.2011
TEZ ONAY TARİHİ : 03.03.2011

İÇİNDEKİLER

TABLOLAR iv
ŞEKİLLER xii
RESİMLER xiii
ÖNSÖZ xiv
ABSTRACT xv
ÖZET xvi
1. GİRİŞ 1
1.1 Araştırmanın Amacı ve Konusu 5
1.2 Araştırmanın Gerekçesi 7
2. YENİ ÇALIŞMA ALANI OLARAK SİBER KÜLTÜR 14
2.1 Araştırılan Topluluk Hakkında Bilgi 18
2.2 Çevirimiçi Sosyal Mekanda İletişim Unsurları 30
2.3 İnternet Topluluklarının Özellikleri 45
2.3.1 İnternet Toplulukları (Çevirimiçi Sosyal Mekanda Kümelenme) 47
2.3.2 İnternetin Tarihçesi 52
2.3.3 İnternet Topluluklarının Tarihçesi 54
2.4 Birey, Toplum, Kültür Açısından Modern, Postmodern 59
2.5 Günümüzde Antropolojinin Siberkültür İncelemeleri Açısından Durumu 60
2.6 Antropoloji Çalışmaları Açısından Kitle İletişim Medyasına Bakış 63
3. ÇEVİRİMİÇİ SOSYAL MEKANDA İLETİŞİM ÖRÜNTÜLERİ, İTÜ SÖZLÜK ÖRNEĞİ ARAŞTIRMASI 68
3.1 Araştırma Kapsamı, Yöntemi, Süreci 68
3.1.1 Araştırma Metodolojisi Sorular ve Değişkenler 73
3.1.2 Araştırma Örneklemi 80
3.1.3 Araştırma Kısıtlamaları, Karşılaşılan Sorunlar 86
3.1.4 Araştırmanın Etik Boyutu, Kurallar, Kaygılar 88
3.1.5 Veri Toplama Teknikleri 91
3.1.5.1 Katılımcı Gözlem Tekniği 91
3.1.5.2 Anket Tekniği 92
3.1.5.3 Mülakat Tekniği 93
3.2. Bulgular ve Analiz 101

3.2.1 Anket Sorularının Tanımsal İstatistikleri 101
3.2.1.1 Katılımcıların Demografik Özellikleri 101
3.2.1.2 Yeni İletişim Örüntüleri ile İlgili Bulgular 104
3.2.2 Karşılaştırma Analizleri 144
3.2.2.1 Faktör Analizi 144
3.2.2.2 Anlamlılık Testleri 144
3.3 Değerlendirme 156
4. SONUÇ 167
5. KAYNAKÇA 174
6. EKLER 191
Ek 1: Araştırmada Kullanılan Kavramlar 191
Ek 2: Anket Formu 192
Ek 3: Mülakat Formu 197
Ek 4: Transkripsiyon Örneği 199

TABLOLAR

Tablo 2.1: Çeşitli Yazarlar Tarafından Önerilen İnternet Topluluğu Tanımları Tablosu. ..49
Tablo 2.2: İnternet Topluluk Unsurları Tablosu. ..51
Tablo 3.1: Araştırma Örneklem Tablosu. ..81
Tablo 3.2: Araştırmacının Toplulukla Gerçekleştirdiği Toplantılar Tablosu. ..82
Tablo 3.3: Seçici ve Referansla Görüşülen Çalışma Arkadaşları Tablosu. ..83
Tablo 3.4: Araştırmacının Çalışma Arkadaşlarıyla Gerçekleştirdiği Mülakat Harcamaları ve Görüşme Süreleri Tablosu. ..96
Tablo 3.5: Cinsiyetlere göre Frekanslar ..101
Tablo 3.6: Yaş Gruplarına göre Frekanslar ..101
Tablo 3.7: İkamete göre Frekanslar ..101
Tablo 3.8: Eğitime göre Frekanslar ..101
Tablo 3.9: Gelir Düzeyine göre Frekanslar ..102
Tablo 3.10: Nesile göre Frekanslar ..102
Tablo 3.11: Yazarların İş Durumlarına göre Frekanslar ..102
Tablo 3.12: Medeni Duruma göre Frekanslar ..102
Tablo 3.13: Toplama Metoduna göre Frekanslar ..102
Tablo 3.14: Zirve Sayısına göre Frekanslar ..103
Tablo 3.15: Yüz Yüze İletişimi Arkadaşlık Kurmak için Tercih Ederim. ..104
Tablo 3.16: Telefonu Arkadaşlık Kurmak için Tercih Ederim. ..104
Tablo 3.17: MSN'i Arkadaşlık Kurmak için Tercih Ederim. ..104
Tablo 3.18: Sözlüğü Arkadaşlık Kurmak için Tercih Ederim. ..104
Tablo 3.19: Siyaset Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur. ..105
Tablo 3.20: Arkadaşlık İlişkileri Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur. ..105
Tablo 3.21: Din Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur. ..105
Tablo 3.22: Ana Akım Medyanın Gündemindeki Konular Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur. ..105
Tablo 3.23: Ana Akım Medyanın Gündeminde Olmayan, Gündem Dışı Konular Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur. ..106
Tablo 3.24: Kamuoyunda Rahatlıkla Gündeme Getirilemeyen ve Özgürce Tartışılamayan Cinsellik gibi Konular Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur. ..106
Tablo 3.25: Öğrencilik Hayatı Konuları Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur. ..106
Tablo 3.26: İş Hayatı Konuları Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur. ..106
Tablo 3.27: Ekonomi Konuları Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur. ..107
Tablo 3.28: Spor Konuları Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur. ..107
Tablo 3.29: Sözlükten Uçurulan Yazar Konuları Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur. ..107

Tablo 3.30: Sanat, Sinema, Gezi, Konser Konuları Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur. 107
Tablo 3.31: Sözlük Yönetimi Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur. 108
Tablo 3.32: Sözlük Arayüzü Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur. 108
Tablo 3.33: Gerçekleştirilen Zirve Konuları Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur. 108
Tablo 3.34: Sözlükteki Anlaşmazlıklar ve Genel Gidişata İlişkin Konular, Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur. 108
Tablo 3.35: Gerçekleştirilmesi Planlanan Zirve Konuları Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur. 109
Tablo 3.36: Sözlükteki Arkadaşlık İlişkileri Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur. 109
Tablo 3.37: Sözlükteki Yaratıcı Başlık ve Giri Konuları Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur. 109
Tablo 3.38: Sözlükte Tabu Konular Var Mı? 109
Tablo 3.39: Sözlükteki Anlaşmazlıklar Sözlükte Tabu Konudur. 110
Tablo 3.40: Sözlükteki Arkadaşlık İlişkileri Sözlükte Tabu Konudur. 110
Tablo 3.41: Siyaset Sözlükte Tabu Konudur. 110
Tablo 3.42: Cinsellik Sözlükte Tabu Konudur. 110
Tablo 3.43: Rejim ile İlgili Konular Sözlükte Tabu Konudur. 110
Tablo 3.44: Sözlükten Uçurulan Yazar Konuları Sözlükte Tabu Konudur. 111
Tablo 3.45: Milliyetçilik ile İlgili Konular Sözlükte Tabu Konudur. 111
Tablo 3.46: Din ile İlgili Konular Sözlükte Tabu Konudur. 111
Tablo 3.47: Sözlük Yönetimi ile İlgili Konular Sözlükte Tabu Konudur. 111
Tablo 3.48: Sözlük Yazarlarının Gerçek Kimlikleri ile İlgili Konular Sözlükte Tabu Konudur. 111
Tablo 3.49: Sözlük Katılımcısı Olarak "Nickname"imi Kendimi En Çok Özdeşleştirdiğim Nesne veya Karaktere Göre Oluştururum. 112
Tablo 3.50: Sözlük Katılımcısı Olarak "Nickname"imi Sözlükte Dikkat Çekici, Akılda Kalıcı Bir İsim Olmasına Göre Oluştururum. 112
Tablo 3.51: Sözlük Katılımcısı Olarak "Nickname"imi Sözlüğe Girerken Kolay Hatırlayacağım Bir İsim Olmasına Göre Oluştururum. 112
Tablo 3.52: Sözlük Katılımcısı Olarak "Nickname"imi Sözlüğe Kayıt Olurken, O An Aklıma Gelen İlk Şey Olmasına Göre Oluştururum. 112
Tablo 3.53: Sözlük Katılımcısı Olarak "Nickname"imi Kendi Gerçek İsmim Olmasına Göre Oluştururum. 113
Tablo 3.54: Sözlük Katılımcısı Olarak "Nickname"imi O Dönemde Popüler Olan Bir Karakter Olmasına Göre Oluştururum. 113
Tablo 3.55: Sözlük Katılımcısı Olarak "Nickname"imi Anılarımdan Esinlenerek Oluştururum. 113

Tablo 3.56: Sözlük Katılımcısı Olarak "Nickname"imi Sözlükte Beni Bilgili ve Prestijli Gösteren Bir İsim Olmasına Göre Oluştururum. 113
Tablo 3.57: Sözlük Katılımcısı Olarak "Nickname"imi Sözlükte Sempati Uyandıracak Bir İsim Olmasına Göre Oluştururum. 114
Tablo 3.58: Sözlük Katılımcısı Olarak "Nickname"imi Tanımadığım Yazarlarla Aramda Espiri Çıkartarak, Yeni İnsanlar Tanımama İmkan Sağlayacak Olmasına Göre Oluştururum. 114
Tablo 3.59: Sözlükte Okuduğum Girileri, Konu Başlığına Göre Oylarım. 114
Tablo 3.60: Sözlükte Okuduğum Girileri, Herhangi Bir Başlıkta Yazılarını Sevdiğim Yazar Olup Olmamasına Göre Oylarım. 114
Tablo 3.61: Sözlükte Okuduğum Girileri, Popüler Konu Olup Olmamasına Göre Oylarım. 115
Tablo 3.62: Sözlükte Okuduğum Girileri, İlgi Alanım Olup Olmamasına Göre Oylarım. 115
Tablo 3.63: Sözlükte Okuduğum Girileri, Sözlük Ünlüsü Yazarların Yazıp Yazmamasına Göre Oylarım. 115
Tablo 3.64: Sözlükte Okuduğum Girileri, Ele Alınan Konuya (Yaratıcılık Anlamında) Değişik Bakış Açısı Getirmesine Göre Oylarım. 115
Tablo 3.65: Sözlükte Okuduğum Girileri, Ana Akım Medyanın Gündemindeki Konu Olmasına Göre Oylarım. 115
Tablo 3.66: Sözlükte Okuduğum Girileri, Sadece Zirvede Tanıştığım Yazarların Girileri Olmasına Göre Oylarım. 116
Tablo 3.67: Sözlükte Okuduğum Girileri, Ana Akım Medyanın Gündeminde Olmayan Konular Olmasına Göre Oylarım. 116
Tablo 3.68: Sözlükte Okuduğum Girileri, Sözlüğün Kendi Gündeminde Olup Olmamasına Göre Oylarım. 116
Tablo 3.69: Sözlükte Okuduğum Girileri, Yazılarını Sevmediğim Yazarlara Göre Oylarım. 116
Tablo 3.70: Sözlükte Okuduğum Girileri, Diğer Yazarların Deneyimlerinden Yararlanmama İmkan Tanıyan, Öğretici Olan Giriler Olmasına Göre Oylarım. .. 117
Tablo 3.71: Sözlükte Okuduğum Girileri, Güncel Son Dakika Gündemi Olmasına Göre Oylarım. 117
Tablo 3.72: Sözlükte Okuduğum Girileri, Gündem Konusunu Diğer İletişim Araçlarından Farklı Ele Almasına Göre Oylarım. 117
Tablo 3.73: Sözlükte Okuduğum Girileri, İş Alanımla İlgili Konular Olmasına Göre Oylarım. 117
Tablo 3.74: Sözlükte Okuduğum Girileri, Takip Ettiğim Yazarların Favorilerine Eklediği Giriler Olmasına Göre Oylarım. 117
Tablo 3.75: Sözlükte Okuduğum Girileri Takip Ettiğim Yazarların Yoğun Oy Alan Girileri Olmasına Göre Oylarım. 118
Tablo 3.76: Sözlükte "Giri" Girerken Ana Akım Medyanın Gündemindeki Konu Olmasını Tercih Ederim. 118

Tablo 3.77: Sözlükte “Giri” Girerken Sözlük İçinde Popülerite Sağlayacak Konu Olmasını Tercih Ederim. 118
Tablo 3.78: Sözlükte “Giri” Girerken Ana Akım Medyanın Gündeminde Olmayan Konu Olmasını Tercih Ederim. 118
Tablo 3.79: Sözlükte “Giri” Girerken Sözlük Yazarlarını Kızdırarak, Tartıştıracak Konular Olmasını Tercih Ederim. 119
Tablo 3.80: Sözlükte “Giri” Girerken O An Akla Gelen İlk Giri veya Başlık Olmasını Tercih Ederim. 119
Tablo 3.81: Sözlükte “Giri” Girerken İlgi Alanlarım Olup Olmamasına Göre Tercih Ederim. 119
Tablo 3.82: Sözlükte “Giri” Girerken Sözlük İçinde Saygınlık Kazandıracak Konular Olmasına Göre Tercih Ederim. 119
Tablo 3.83: Sözlükte “Giri” Girerken Gündelik Hayatta Başa Gelen İlginç Durum, Söz Davranış Olmasını Tercih Ederim. 120
Tablo 3.84: Sözlükte “Giri” Girerken Sözlükten Tanıştığım Yazarlarla Aramda Espri Çıkararak, İlişkilerimi Kuvvetlendirecek Konular Olmasını Tercih Ederim. 120
Tablo 3.85: Sözlükte “Giri” Girerken Yeni Arkadaşlıklar Kurmamı Sağlayacak Konular Olmasını Tercih Ederim. 120
Tablo 3.86: Sözlükte “Giri” Girerken O An Sözlükte Gördüğüm İlk Başlık, Konu Olmasını Tercih Ederim. 120
Tablo 3.87: Sözlükte “Giri” Girerken Tanıdığım Yazarların Giri Girmiş Olmasını Tercih Ederim. 121
Tablo 3.88: Sözlükte “Giri” Girerken “Gerçek Yaşam”da, Toplum İçinde Saygınlık Kazandıracak Konular Olmasını Tercih Ederim. 121
Tablo 3.89: Sözlükte “Giri” Girerken Diğer Yazarların Katılımlarını Sağlayarak Yazarlar Arası Sohbet Edilecek, Tartışılacak Konular Olmasını Tercih Ederim. 121
Tablo 3.90: Sözlükte “Giri” Girerken Yazarların Sosyal Konumlarını Dikkate Almayan Konular Olmasını Tercih Ederim. 121
Tablo 3.91: Sözlükte “Giri” Girerken Kamuoyunda Rahatlıkla Gündeme Getirilemeyen ve Özgürce Tartışılamayan Cinsellik gibi Konular Olmasını Tercih Ederim. 122
Tablo 3.92: Sözlükte “Giri” Girerken İş Alanımla İlgili Konular Olmasını Tercih Ederim. 122
Tablo 3.93: Sözlükte “Giri” Girerken Yaratıcı Başlık Olmasını Tercih Ederim. 122
Tablo 3.94: Sözlükte “Giri” Girerken Başlık İçinde Daha Önceden Yazılmış Girilerde Okuyanları İletişime Geçirecek Şekilde Merak Uyandıran Yazılar Olmasını Tercih Ederim. 122
Tablo 3.95: Sözlükte “Giri” Girerken Sözlüğün Kendi İçinde Oluşturduğu Gündem Olmasını Tercih Ederim. 123
Tablo 3.96: Sözlükte “Giri” Girerken Düşüncelerini Beğenmediğim Yazarlara Karşıt Olmasını Tercih Ederim. 123
Tablo 3.97: “Toplum” Penceresinde Sözlükte İlgi Alanlarım Kapsamında Yazan, Kendisiyle Yüz Yüze Tanışmadığım Yazarlara Öncelik Veririm. 123

Tablo 3.98: “Toplum” Penceresinde Sözlükte, Yüz Yüze Tanışma Fırsatı Bulamadığım Ama Genel Konularda Girilerini Beğendiğim Yazarlara Öncelik Veririm. 124
Tablo 3.99: “Toplum” Penceresinde Sadece Zirvelerde Tanıştığım Yazarlara Öncelik Veririm. 124
Tablo 3.100: “Toplum” Penceresinde Sözlüğün Genel Gündemini Oluşturan Yazarlara Öncelik Veririm. 125
Tablo 3.101: “Toplum” Penceresinde Sözlüğe Katılmadan Önce Arkadaşım Olan, Sözlükte Takip Ettiğim Yazarlara Öncelik Veririm. 125
Tablo 3.102: “Toplum” Penceresinde Zirvede Kendisiyle Tanıştığım, İlgi Alanlarım Kapsamında Yazan Yazarlara Öncelik Veririm. 126
Tablo 3.103: “Toplum” Penceresinde Sözlükte Nickleri Sebebiyle Sempati Duyduğum Yazarlara Öncelik Veririm. 126
Tablo 3.104: “Toplum” Penceresinde Sözlükte Popüler Konuları Ele Alan Yazarlara Öncelik Veririm. 127
Tablo 3.105: “Toplum” Penceresinde Sözlükteki Sansasyonel Yazarlara Öncelik Veririm. 127
Tablo 3.106: “Toplum” Penceresinde Sözlükte Ün Yapmış Yazarlara Öncelik Veririm. 128
Tablo 3.107: “Toplum” Penceresinde Zirvelerde Herkesin İlgisini Üzerine Çeken Yazarlara Öncelik Veririm. 128
Tablo 3.108: “Toplum” Penceresinde Sözlükte Konu Başlığına Göre Yaratıcı Yazarlara Öncelik Veririm. 129
Tablo 3.109: “Toplum” Penceresinde Sözlükte Ana Akım Medyanın Gündemindeki Konuları Ele Alan Yazarlara Öncelik Veririm. 129
Tablo 3.110: “Toplum” Penceresinde Sözlükte Girilerini Beğenmediğim Yazarlara Öncelik Veririm. 130
Tablo 3.111: Sözlüğün Ortak Bir Amacı Gerçekleştirme Potansiyeli Olan Katılımcı Topluluk Olduğuna İnancım Yoktur. 130
Tablo 3.112: Sözlükte Kesintisiz, Devamlı İletişim Sağlanması, Sözlükte Kurulan Arkadaşlıkların Gerçek Dünyada Kurulan Arkadaşlıklara Göre Daha Hızlı Gelişmesine Neden Olmaktadır. 131
Tablo 3.113: Sözlük, Toplum İçinde İhtiyacı Olan İnsanlara Destek Veren ve İnsanların (Gerçek Yaşamlarında) Organizasyon Oluşturmalarına Yardımcı Olan Merkezi Bir Nokta, Mekan Değildir. 131
Tablo 3.114: Sözlük Yönetiminin Uyumlu Davranışları Sözlük Yazarları ile İletişimimin Artmasını Sağlamaktadır. 131
Tablo 3.115: Sözlük Ortamının Espiri Anlayışına Açık Olması Diğer Yazarlarla Kolay İletişim Kurmamı Sağlamaktadır. 132
Tablo 3.116: Sözlük Yazarı, İnternet Ortamını Kullanabilen, Toplumda Belirli Bir Bilgi Birikimi Olan, Doğru Kavramını Sorgulayan ve Olayları Farklı Bakış Açılarıyla, İfade Etme Yeteneğine Sahip Katılımcıdır. 132
Tablo 3.117: Sözlükten Tanıştığım Yazarlara (Hiçbir Zaman) Sırlarımı Anlatacak Kadar Güvenmem. 132

Tablo 3.118: Gerçek Dünyada Kurduğum Arkadaşlıklar Sözlük Üzerinden Kurduğum Arkadaşlıklara Göre Daha Uzun Ömürlü ve Kalıcıdır. 133
Tablo 3.119: Sözlüğe İlk Üye Olma ve Erişim Sağlamada, Erişimin Kolay Olması, Yazarlarla İletişim Kurma Derecemi Arttırmaktadır. 133
Tablo 3.120: Sözlükte İletişime Geçtiğim Yazarların Diyaloglara Canlı Katılımlarının Eksikliği, Benim Yazarlarla İletişime Geçme Motivasyonumu Olumsuz Etkilemektedir. 133
Tablo 3.121: Sözlükte Kimlik Bilgilerimin Anonim Olması veya Kişisel Bilgilerimin Gizliliği Benim için Hiç Önemli Değildir. 134
Tablo 3.122: Sözlüğün, Kendi Gündemini Oluşturmaya Elverişli Ortam Sunması, Sözlük Yazarlarının Birbirleriyle İletişime Geçmesine İmkan Tanımaktadır. 134
Tablo 3.123: Sözlük, Beni "Gerçek Yaşam"dan Soyutlayarak, Sosyal Hayatımı Olumsuz Etkilemiştir. 134
Tablo 3.124: Bir Yazarın Girilerinden, Karşı Cinsiyetten Olduğunu Anlamam veya Başka Yazardan Öğrenmem O Yazarla Etkileşimde Bulunma Derecemi Arttırır. 135
Tablo 3.125: Sözlükteki, Yazar Sirkülasyonun Çok Fazla Olması, Toplulukta Yazarlarla İletişim ve Uzun Dönemli Arkadaşlıklar Kurmama Engel Oluşturmaktadır. 135
Tablo 3.126: Sözlükten Edindiğim Arkadaşlıklar Gerçek Dünyadaki Arkadaşlıklarımın Yerini Almıştır. 135
Tablo 3.127: Sözlükteki Kişilik Özelliğimi, Kendimle Orta Derecede Özdeşleştiririm. Bu Sebeple Gündelik Hayattakinden Farklı Değildir. 136
Tablo 3.128: Sözlükte Birçok Defa Kendimi İfade Etmede ve İletişim Kurmada Zorlandığım Zamanlarda, Hesabımı Kapatmayı Düşündüm. 136
Tablo 3.129: Sözlük Dışından Tanıdığım ve Sözlükte Takip Ettiğim Sözlük Yazarlarının Sözlükten Uçurulması, Sözlüğe Katılma Motivasyonumu Etkilemez. 136
Tablo 3.130: Sözlükte İçerik Açısından Birbirinden Farklı Birden Fazla Topluluğa Katılım Sağlayabilmekteyim. 137
Tablo 3.131: Arşiv Niteliği Taşıyan Giriler, Beni Girileri Giren Yazarlarla Etkileşime Girmeye Motive Etmez. 137
Tablo 3.132: Sözlükte Bilgi Akışının Hızlı Olması, Topluluğun Gündemini Takip Etmemi Zorlaştırmaktadır. 137
Tablo 3.133: Sözlüğe İlk Katıldığım Zamanlara Göre, Her Yeni Nesil ile Birlikte, Sözlüğün Hem Yazar Hem de İçerik Açısından, Kalitesizleşmesinin Yazarlar Arası İletişimsizliği Doğurduğunu Düşünüyorum. 138
Tablo 3.134: Sözlükte Kuracağım Arkadaşlıklarda Yazarlar Arası Coğrafi Mesafenin Çok Olması Benim için Önemsiz Bir Kriter Oluşturmaktadır. 138
Tablo 3.135: Sözlükte Statümü Yükseltmek için, Yazarlarla ve Statüsü Benden Yüksek Yazarlarla İletişim Kurmaya Çalışırım. 138
Tablo 3.136: Sözlükte Sürekli İletişim İçinde Olmadığım Yazarlarla, Arkadaşlık Bağlarımın Zayıfladığı Düşüncesine Kapılırım. 139
Tablo 3.137: Sözlükte Ayrımcılık ve Eşitsizliğin Olmadığına İnanmıyorum. 139

Tablo 3.138: “Gerçek Yaşam”da, İnsanlarla İletişim Kurarken, Sözlük Yazarı Olduğumu Belirtmenin, Bana Saygınlık Kazandırdığını Düşünmüyorum. 139
Tablo 3.139: Sözlüğün, İnsan Yoğunluğu Açısından Kalabalık Bir Mekan Oluşturması, Benim Yazarlarla İletişime Geçmemi Zorlaştırmaktadır. 140
Tablo 3.140: Sözlüğü, İletimin Değişime Uğramaması veya İletilmeme gibi Nedenleri Ortadan Kaldırdığı için Güvenilir Buluyorum. 140
Tablo 3.141: Sözlüğün, Toplumda Herkesin Katılım Sağlayamadığı, Sözlük Katılımcıları Arasında Belirli İnsanların Katılımıyla Oluşturulan Sosyal Alan Olduğunu Düşünüyorum. 140
Tablo 3.142: Sözlükte, Yazarlara Ayar Vermek Önemlidir ve Ayar Aldığım, Ayar Verdiğim Yazarlarla Daha Sonradan İletişim Kurup Arkadaş Olmuşluğum Vardır. 141
Tablo 3.143: Biçim, Stilden Daha Çok, Gerçekliği, Monotonluktan Uzak ve Farklı Bir İçerikle Sunan, Anlam Ağırlıklı Giriler Giren Yazarı Favorilerime Eklerim ve İletişim Gerçekleştirmeye Çalışırım. 141
Tablo 3.144: Sözlüğün, Sürekli Değişim, Güncelleme ve Gelişim İçinde, Katılımcıların Katkısıyla Oluşması, Yazarların Birbirleriyle İletişimde Bulunma Derecesini Arttırmaktadır. 141
Tablo 3.145: Sözlükte Kendilerini Fark Edemediğim, Ama Katıldığım Zirvelerde Espiri Anlayışı ve Eleştirel Dili Samimi ve İçten Üslupla İyi Kullanan Yazarlarla İletişim Kurmaya Çalışırım. 142
Tablo 3.146: Sözlükten Uçurulmam Nedeniyle Sözlükteki Tüm Arkadaşlarımla İrtibatımı Kaybederim. 142
Tablo 3.147: Sözlükte Girilerini Beğendiğim Yazarların, Zirvelerde Beklediğim gibi Çıkmaması veya Sosyalleşme, Espiri Açısından Aynı Performansı Sergileyememesi, O Yazarlarla, İletişimimi Kesmeme Neden Olmaktadır. 142
Tablo 3.148: Sözlüğün Totaliter Bir Yapıya Sahip Olması ve Yasal Sorunlar Yaşanmaması için Girileri Denetleyen Moderasyonun Yazarların Bazı Girileri Girmesine Engel Olması, Yazarlar Arası İletişim Kurulmasına Engel Olmaktadır. 143
Tablo 3.149: Günün Her Saatinde, Tanıdığım veya Tanımadığım Yazarların, Sözlükte Var Olabilmeleri, Benim Yazarlarla İletişim Kurma Nedenim Olmaktadır. 143
Tablo 3.150: Dönüştürülmüş Faktör Yükleri Tablosu. 144
Tablo 3.151: “Birden Fazla Yazarla İletişm Kurma Kolaylığı” Faktörünü Oluşturan Soru ve Cevap Yüzdeleri Tablosu. 144
Tablo 3.152: “Katılımcı Yoğunluğu” Faktörünü Oluşturan Soru ve Cevap Yüzdeleri Tablosu. 145
Tablo 3.153: “İletinin Sıklığı” Faktörünü Oluşturan Soru ve Cevap Yüzdeleri Tablosu. . 145
Tablo 3.154: “Sözlüğün Yazarlar Tarafından Merkezi Bir Nokta Olarak Görülerek, Yazarlar için Vazgeçilmez Olması” Faktörünü Oluşturan Soru ve Cevap Yüzdeleri Tablosu. 146
Tablo 3.155: “Dar Çerçevede Sosyalleşme” Faktörünü Oluşturan Soru ve Cevap Yüzdeleri Tablosu. 146

Tablo 3.156: “Hiyerarşik Olmayan İletişm Düzeni” Faktörünü Oluşturan Soru ve Cevap Yüzdeleri Tablosu. 147
Tablo 3.157: “Yüz Yüze Etkileşim” Faktörünü Oluşturan Soru ve Cevap Yüzdeleri Tablosu. 147
Tablo 3.158: “Gerçek Yaşamda Arkadaşlığın Olmadığı” Faktörünü Oluşturan Soru ve Cevap Yüzdeleri Tablosu. 147
Tablo 3.159: Cinsiyet Grupları Arasında Gerçek Dünyada Kurulan Arkadaşlıkların Sözlük Üzerinden Kurulan Arkadaşlıklara Göre Daha Uzun Ömürlü ve Kalıcı Olması... 148
Tablo 3.160: Yazarların Çalışıp Çalışmama Durumlarına Göre Sözlükte Kesintisiz, Devamlı İletişim Sağlanmasının, Sözlükte Kurulan Arkadaşlıkların Gerçek Dünyada Kurulan Arkadaşlıklara Göre Daha Hızlı Gelişmesine Neden Olması. . 149
Tablo 3.161: Yazarların Çalışıp Çalışmama Durumlarına Göre Sözlük Yönetiminin Uyumlu, Yardımsever Davranışlarının Sözlük Yazarları ile İletişimin Artmasına Neden Olması. 150
Tablo 3.162: Yazarların Çalışıp Çalışmama Durumlarına ve Sözlüğe İlk Katılım Yapılan Zamana Göre, Her Yeni Nesil ile Birlikte, Sözlüğün Hem Yazar Hem de İçerik Açısından Kalitesizleşmesinin Yazarlar Arası İletişimsizlik Nedeni Olması..... 151
Tablo 3.163: Katılımcıları Toplama Türleri Arasında Sözlüğün, Toplum İçinde İhtiyacı Olan İnsanlara Destek Veren ve İnsanların (“Gerçek Yaşam”larında) Organizasyon Oluşturmalarına Yardımcı Olan Merkezi Bir Nokta, Mekan Olması. 151
Tablo 3.164: Katılımcıları Toplama Türleri Arasında Gerçek Dünyada Kurulan Arkadaşlıkların Sözlükte Kurulan Arkadaşlıklara Göre Daha Uzun Ömürlü ve Kalıcı Olması. 152
Tablo 3.165: Katılımcıları Toplama Türleri Arasında Sözlükte Fark Edilmeyen, Ama Katılım Yapılan Zirvelerde Espiri Anlayışı ve Eleştirel Dili Samimi ve İçten Üslupla Kullanan Yazarlarla İletişim Kurulmaya Çalışılması. 153
Tablo 3.166: Gelir Düzeyleri Arasında Sözlük Yönetiminin Uyumlu Yardımsever Davranışlarının Sözlük Yazarları ile İletişimin Artmasına Neden Olması. 154
Tablo 3.167: Yazarların Nesil Grupları Arasında Sözlükte Statü Yükseltmek için, Yazarlarla ve Statüsü Yüksek Yazarlarla İletişim Kurmaya Çalışılması. 154
Tablo 3.168: Yazarların Katıldıkları Zirve Sayısı Arasında Sözlükte Bilgi Akışının Hızlı Olmasının, Topluluğun Gündemini Takip Etmeyi Zorlaştırması. 155
Tablo 3.169: Yazarların Katıldıkları Zirve Sayısı Arasında Sözlükte Ayar Vermenin Önemli Olduğu ve Ayar Alınıp Verilen Yazarlarla Daha Sonradan İletişim Kurulup Arkadaş Olunması. 156

ŞEKİLLER

Şekil 1.1: İletişim Teknolojileri ile İnsan Davranışını Gösteren Şekil. 6
Şekil 2.1: Araştırma Konusu, İtü Sözlük Topluluğunun Genel Yapısını Gösteren Şekil.... 27
Şekil 2.3: Araştırma Alanını Gösteren Şekil. 29
Şekil 2.4: Gotved'ın Siber Sosyal Gerçeklik Üçgeni. 29
Şekil 2.5: Bireyin Siberuzay'daki Durumunu Gösteren Şekil. 30
Şekil 3.1: Alan Araştırması Sürecini Gösteren Şekil. 72
Şekil 3.2: Görüşme Yapılan Çalışma Arkadaşları Ağını Gösteren Şekil. 85

RESİMLER

Resim 1.1: İnternet Kullanım İstatistikleri. 2
Resim 1.2: İnternet Kullanım İstatistikleri. 2
Resim 2.1: 1997- 2007 Yılları Arasındaki İnternet Toplulukları. 56
Resim 3.1: Peter Steiner'ın New Yorker Dergisi için 5 Haziran 1993 Tarihli Yapmış Olduğu Çizim. 76
Resim 3.2: 15 Mart 2008 İlk Zirveye Katılma, "Daha Ağzımıza Bira Koymadık Zirvesi" 95
Resim 3.3: 03 Ağustos 2008 "Ne Var Lan Azıcık Buluşsak Zirvesi" 97
Resim 3.4: 18 Ekim 2008 "Beyoğluna Eskiden Kravatsız Çıkılmazmış Zirvesi" 97
Resim 3.5: 18 Ekim 2008 "When the Labut Falls Zirvesi" 98
Resim 3.6: 07 Şubat 2009 "Yerli Malı Zirvesi" 98
Resim 3.7: 21 Aralık 2009 Tarihinde "Virgül" ile Yapılan Görüşme. 99
Resim 3.8: 27 Aralık 2009 Tarihinde "Fular" ile Yapılan Görüşme. 99
Resim 3.9: 09 Ocak 2010 Tarihinde "Rüzgar" ile Yapılan Görüşme. 100
Resim 3.10: 24 Şubat 2010 Tarihinde "Robbie Fovder" ile Yapılan Görüşme. 100

ÖNSÖZ

Antropologlar, toplumları çalışarak, topluluğun kültürünü ortaya koymaya çalışmaktadır. Tez çalışmasında insanların gündelik yaşamlarında giderek daha etkin hale gelen internet kültürü, bu ortamın sürekli kullanıcıları olan internet topluluğu üzerinden ifade edilmeye çalışılmıştır. Böylece bu ortamda meydana gelen insan topluluklarının yansıması olan "gerçek yaşam" topluluğu ele alınmaktadır. Böylece çalışmada internet ortamının insan yaşantısındaki rolüne odaklanarak, Antropoloji açısından yeni çalışma alanlarının ortaya çıktığı vurgulanmaktadır.

Doktora tezimin gerçekleştirilmesinde emeği ve katkısı olan, bilgi ve tecrübeleriyle bana ışık olan değerli hocalarım Prof. Dr. Feza Tansuğ, Prof. Dr. Suat Gezgin, Prof. Dr. Emin Doğan Aydın, Doç. Dr. Cem Sütçü, Yard. Doç. Dr. Sevil Baltalı, Yard. Doç. Dr. Cüneyt Budak, Yard. Doç. Dr. Yaprak Civelek, Yard. Doç. Dr. Güner Coşkunsu, Yard. Doç. Dr. Simge Esin'e ve çalışmanın gerçekleşmesi için zaman ayırıp çalışmaya katkıda bulunan çalışma arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Her konuda olduğu gibi, beni her zaman destekleyen annem Gülsüm Algül ve babam Ahmet Algül'e tez çalışmamı tamamlamak için sağladıkları maddi ve manevi desteklerinden ötürü sonsuz teşekkürler.

And ALGÜL / İstanbul, Mart 2011

ABSTRACT

Throughout history, technological developments, has been effective in transformation of society. The internet, connecting users via computer networks and the use of information as a mechanism, new communication patterns, reveals a new form of social organization accordingly.

Internet community surveys generally focuse on the internet medium and “real life”. This situation, occurs, resemblance of each other or how two media differ from each other, how users benefit from the situation and most importantly enables new communication patterns in terms of anthropology. In our fieldwork, users called author, dubbed as the title on the words and concepts, stated opinions in their writings, in the participant internet community category, İtü Sözlük is considered. By users continuous use of internet experience, they have clearly familiar with the culture, articulated at the medium. As participant internet community, İtü Sözlük, among the most visited Turkish sites, initially emerged as clone of Ekşi Sözlük, with different applications, has become very different from similar counterparts around the world. Therefore in terms of internet culture, it reveals the formation of a unique culture in the world. Culture on the internet, based on encountering with others. By this way, a key element of this culture is interaction. With the survey of internet communities, it is possible to say that concept of culture in this medium has a dynamic and vanishing process properties. As the internet community defined as social spaces, in the community status is not the communication factor, opportunity to address the recognition of different knowledge and being against authority etc. Properties of participant internet communities, internet medium appears to be the manifestation of the postmodern society. Because we are using the tools and spaces that reflect our culture. Real life relations in physically based internet communities impact online relations which cause narrow social context accordingly. This is whaterver in our real lives, there exits the same cases, on the internet. Because people have tendency to move the media habits to other media.

Keywords: Participant Internet Community, Itu Sözlük, Postmodern, Culture, Space.

ÖZET

Tarih boyunca teknolojik gelişmeler, toplumun dönüştürülmesinde etkili olmuştur. İnternetin, bilgisayar ağları vasıtasıyla kullanıcılarını birbirine bağlayan ortam ve bilgilenme mekanizması olarak kullanımı, yeni iletişim örüntüleri ve buna bağlı olarak toplumsal örgütlenmenin yeni biçimini ortaya çıkarmaktadır. İnternet topluluğu araştırmaları genellikle, internet ortamı ve "gerçek yaşam"ın ele alınmasına odaklanmaktadır. Bu durum, iki ortamın birbirine benzerliğini, farklılığını, kullanıcılarının bu durumundan nasıl faydalandığının gösterilmesine imkan tanırken, daha da önemlisi, antropoloji açısından yeni iletişim örüntüleri oluşturmaktadır.

Bu tez çalışması kapsamında, yazar olarak adlandırılan kullanıcıların, başlık olarak adlandırdıkları, sözcük ve kavramlar üzerine düşüncelerini giri olarak belirttikleri, katılımcı sözlük kategorisinde internet topluluğu olan "İtü Sözlük" konu edilmektedir. Sözlük kullanıcılarının sürekli internet kullanımını deneyimlemesiyle, ortamdaki dolaşıma giren kültüre sahip oldukları açıktır. En çok ziyaret edilen Türkçe siteler arasında yer alan İtü Sözlük, katılımcı sözlük kategorisinde temelde Ekşi Sözlüğün klonu olarak ortaya çıkmış, zamanla değişik uygulamalarıyla dünya çapında benzerlerinden çok daha farklı konuma gelmiştir. Bundan dolayı internet kültürü açısından dünyada benzersiz bir "kültür" oluşumu ortaya koymaktadır. İnternet ortamında kültür, ötekiyle karşılaşma sonucu ortaya çıkmaktadır. Yani bu kültürün temel ögesi etkileşimdir. İnternet toplulukları araştırmasıyla kültür kavramının kaybolan, dinamik süreç olduğunu söylemek mümkündür. Yazarların sözlüğü sosyal alan olarak tanımlaması; iletişim kurmak için statünün önemli olmaması; bilginin farklı ele alınmasına imkan tanınması ve otoriteye karşı olması vb. gibi özellikleri nedeniyle sözlükler, postmodern toplumun internet ortamındaki yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü kullanmakta olduğumuz araç ve mekanlar kültürümüzü yansıtmaktadır. Fizikselliğe dayanan internet topluluğu olarak sözlükte "gerçek yaşam" ilişkilerinin çevirimiçi ilişkilerini etkilemesiyle, dar çerçevede sosyalleşme meydana gelmektedir. Bu ise, gerçek yaşantımızda ne varsa, internet ortamında da aynı olguların var olmasıdır. Çünkü insan bir ortamdaki alışkanlıklarını diğer ortama da taşıma eğilimi içinde bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Katılımcı İnternet Topluluğu, İtü Sözlük, Postmodernizm, Kültür, Mekan

1. GİRİŞ

Son yıllarda bilişim teknolojilerinde meydana gelen değişimlerin, günümüz dünyasını, ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda yeniden şekillendirdiği görülmektedir. Mart 2009 ayı itibariyle, dünya çapında yaklaşık 1.5 milyar kullanıcının (Resim 1.1), Haziran 2010 ayı itibariyle de, 1.9 milyar kullanıcının (Resim 1.2) internet erişimine sahip olması, internetin her geçen gün birey yaşamında daha çok etkisini arttırdığını göstermektedir. İnternetin hayatımızda daha etkili hale gelmesi ve daha çok kullanıcı tarafından kullanılması, elektronik posta, elektronik ilan tahtası, sesli posta gibi bilgisayar ortamlı iletişim sistemlerini, tüm dünyada milyonlarca insanın katılımıyla oluşturulan bir ağa dönüştürmüş (Parks and Floyd, 1996), bu durum ise örneğin psikoloji gibi farklı disiplinlerden akademik araştırmacılar için önemli hale gelmiştir (Lea and Spears, 1992). Gündelik yaşamda, internete erişim sağlayan insanlar için, internetin buluşma, toplanma yeri haline gelmiş olması, tüm dünyayı etkilemektedir. Bilişim teknolojilerinin birey, toplum ve mekan üzerindeki değişim süreci, iletişim şekillerimizi değişime uğratmaktadır. İletişim şekillerimizin değişmesi yeni alanlar, yeni alanlar yeni ilişkiler ve buna bağlı olarak antropoloji açıdan incelenmesi gereken yeni topluluk türlerini ortaya çıkarmaktadır. Bu durum ise, iletişim teknolojilerinin toplumsal örgütlenmedeki rolünü göstermesi açısından önemli görülmektedir. İnternet ortamına olan ilgi sadece yaygın kullanımından ötürü değil, aynı zamanda benzersiz iletişim özellikleri sebebiyle geleneksel iletişim sürecimizin görünümünü köklü değişime uğratmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle antropoloji açısından internet ortamının, topluluk ve birey yaşantısını sosyokültürel açıdan yeniden şekillendiren oluşumların incelenmesi önem kazanmaktadır. İnsan sosyal bir varlık olduğu için, en temel ihtiyaçlarından biri, diğer insanlarla iletişim ve etkileşim içinde bulunmasıdır. İnternetin kullanışlılığı ve uygunluğu, iletişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler, iletişim kurmak, araştırma yapmak için çeşitli ortam ve türlerini kullanan, site ve servislere dağılmış, internete dayalı yeni topluluk türlerinin ortaya çıkmasını mümkün kılmaktadır. Tartışma grupları, ilan tahtası, sosyal ağ olarak çeşitli isimlerle nitelendirilen internet toplulukları, son yirmi yılda sosyal örgütlenmenin çağdaş biçimi haline gelirken, günümüzün popüler kavramı haline gelmişlerdir. İnternet topluluklarının günümüzde popüler olma nedenleri olarak, insanların birbirinden uzak konumlandığı dünyaya kolektiflik getirmesi olarak belirtilmektedir (Romm and Clarcke, 1995).

WORLD INTERNET USAGE AND POPULATION STATISTICS						
World Regions	Population (2008 Est.)	Internet Users Dec. 31, 2000	Internet Users Latest Data	Penetration (% Population)	Users Growth 2000-2008	Users % of Table
Africa	975,330,899	4,514,400	**54,171,500**	5.60%	1100.00%	3.40%
Asia	3,780,819,792	114,304,000	**657,170,816**	17.40%	474.90%	41.20%
Europe	803,903,540	105,096,093	**393,373,398**	48.90%	274.30%	24.60%
Middle East	196,767,614	3,284,800	**45,861,346**	23.30%	1296.20%	2.90%
North America	337,572,949	108,096,800	**251,290,489**	74.40%	132.50%	15.70%
Latin America/ Carribbean	581,249,892	18,068,919	**173,619,140**	29.90%	860.90%	10.90%
Ocean /Australia	34,384,384	7,620,480	**20,783,419**	60.40%	172.70%	1.30%
WORLD TOTAL	6,710,029,070	360,985,492	**1,596,270,108**	**23.80%**	342.20%	100.00%

NOTES: (1) Internet Usage and World Population Statistics are for **March, 31, 2009**. (2) CLICK on each world region name for detailed usage information. (3) Demographic (population) numbers are based on data from the US Census Bureau. (4) Internet Usage information comes from data published by Nielsen Online, by the International Telecommunications Union, by Gfk, local regulators and other reliable sources. (5) For definitions, disclaimer, and navigation help, please refer to the Site Surfing Guide. (6) Information in this iste may be cited, giving the due credit to www.internetworldstats.com. Copyright © 2001-2009.

Resim 1.1: İnternet Kullanım İstatistikleri (Internet Usage Statistics, 2009).

WORLD INTERNET USAGE AND POPULATION STATISTICS						
World Regions	Population (2008 Est.)	Internet Users Dec. 31, 2000	Internet Users Latest Data	Penetration (% Population)	Users Growth 2000-2008	Users % of Table
Africa	1,013,779,050	4,514,400	**110,931,700**	10,9%	2,357.3%	5,6%
Asia	3,834,792,852	114,304,000	**825,094,396**	21,5%	621,8%	42.0%
Europe	813,319,511	105,096,093	**475,069,448**	58,4%	352,0%	24,2%
Middle East	212,336,924	3,284,800	**63,240,946**	29,8%	1,825,3%	3,2%
North America	334,124,450	108,096,800	**226,224,500**	77,4.%	146,3%	13,5%
Latin America/ Carribbean	592,556,972	18,068,919	**204,689,836**	34,5%	1,032,8%	10,4%
Ocean /Australia	34,700,201	7,620,480	**21,263,990**	61,3%	179,0%	1,1%
WORLD TOTAL	6,845,609,960	360,985,492	**1,966,514,816**	**28.7%**	444,8%	100.00%

NOTES: (1) Internet Usage and World Population Statistics are for **June, 30, 2010**. (2) CLICK on each world region name for detailed usage information. (3) Demographic (population) numbers are based on data from the US Census Bureau. (4) Internet Usage information comes from data published by Nielsen Online, by the International Telecommunications Union, by Gfk, local regulators and other reliable sources. (5) For definitions, disclaimer, and navigation help, please refer to the Site Surfing Guide. (6) Information in this iste may be cited, giving the due credit to www.internetworldstats.com. Copyright © 2001-2010.

Resim 1.2: İnternet Kullanım İstatistikleri (Internet Usage Statistics, 2010).

Ortam kullanıcılarının, yeni oluşumlar içinde herhangi bir olasılık bulduğunda, ortak ilgi alanları çerçevesinde bir araya geldikleri görülebilmektedir. İnternet ortamının gerçek gücünün, insan grupları arasında sosyal etkileşimi arttıran, yeni ortam sunması hakkında olumlu düşünceler mevcuttur (Wellman, 1996). Birbirleriyle tanışmak ve etkileşime girmek isteyen insanlar tarafından kullanılan internet ortamı, kullanıcılarına sosyal ve kültürel açıdan bir takım yeni alanlar sağlarken, sosyal ve kültürel alanlarını da yeniden şekillendirmektedir.

Araştırma konusu olan internet topluluklarında, farklı kültürel yapılardan beslenerek gelmiş binlerce insanın kendi seçtikleri ortak bir düşünce veya kavram çerçevesinde bir araya geldikleri görülmektedir. Avrupa Birliği İstatistik Kurumu ve paralel araştırmayı yapan Türkiye İstatistik Kurumu 2007 yılı araştırmaları sonuçlarına göre, (Türkiye kapsamında, Türkiye'nin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik yapının önemi göz ardı edilmemelidir. Araştırmaya göre, Türkiye'nin internet erişiminde Avrupa sonuncusu olduğu belirtilmektedir. Bunun nedenleri arasında internet erişimine yapılan yatırımların yeterli olmadığı ve internet erişim fiyatlarının yeteri kadar ekonomik olmadığı belirtilmektedir. Araştırmada AB ülkelerinde internet erişim oranı %54 olarak belirtilmektedir)[1]. Türkiye'de internete erişim oranının %18,9 olduğu belirtilmektedir. Bu araştırma sonucuna göre, internet erişimine bağlı olarak bu ortamdaki sosyal kümelenmenin günümüzde ufak bir topluluk oluşturduğu ancak, gelecekte internet ve mobil iletişim çözümlerinin daha fazla yaygınlaşmasıyla büyük bir tartışma, yardımlaşma, bilgi ve paylaşım platformuna dönüşeceğini söylemek mümkündür. Ayrıca araştırma kapsamında, Türkiye'de 60 milyondan fazla cep telefonu kullanıcısı olduğunun belirtilmesi dikkat çekicidir. Türkiye'de internet erişimine sahip insan sayısı ve bu duruma paralel internet topluluklarına üye sayısı, gelişmiş ülkelerdeki sayı ve oranlara göre düşük olmasına rağmen ülkemizde internet kullanımının gelişmeye açık olduğu ve internete erişim sağlayacak üye sayısının da artacağı göz önünde bulundurulduğunda, bu çalışmanın antropoloji açısından ülkemizdeki internet kullanıcı profilini ortaya koyacağı düşünülmektedir. Yukarıda sözü edilen araştırmanın bize gösterdiği diğer bir sonuç ise internet çalışmalarının sadece internet ortamlarının nasıl sunulduğuyla değil aynı zamanda internet erişim olanaklarının aslında toplumların içinde bulunduğu siyasi, sosyo-ekonomik

[1] http://www.haberturk.com/haber.asp?id=47268&cat=210&dt=2007/12/11, 29.12.2009 15:19:41

ve kültürel süreçleri gösterdiğidir. Bu durum ise, internet araştırmalarının bir çoğunda karşılaşılan, internet ortamı ile "gerçek yaşam"[2] arasındaki bağlantıyı, etkileşimi ortaya çıkarmaktadır. Her ne kadar bazı araştırmalar "gerçek yaşam" ile internet ortamı arasında etkileşim olduğunu belirtse de, "gerçek yaşam" ile internet ortamı arasındaki bu etkileşimin nasıl gerçekleştiği (özellikle de çevirimiçi sosyal mekandaki hangi iletişim unsurlarının "gerçek yaşam"ı etkildiği) konusunda kesin bilgilerin olmadığı belirtilmektedir (Matzat, 2010).

Bu durum ise, internet topluluğu çalışmalarının gözden geçirilerek yeniden ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Konusu gereği her zaman insanların somut veya soyut ürünleriyle ilgilenmiş antropolojinin, iletişim teknolojilerinin etkisi nedeniyle sosyal örgütlenmenin bu yeni biçimini, kalitatif araştırma yöntemleri kullanarak ele alması gerektiği akademisyenler tarafından belirtilmektedir (Bell, 2001; Beaulieu, 2004). Antropoloji kalitatif araştırma yöntemleri kullanmaktadır. Araştırmacılar, internet araştırmalarının kalitatif araştırma yöntemleri kullanarak gerçekleştirilmesini desteklemektedir (Hine, 2000; Wellman, 2004).

Akademik açıdan yeni ele alınmaya başlanan çalışma alanı, terminolojik bazı sorunları ortaya çıkarmaktadır. Antropoloji ve internet üzerine yapılan çalışmalar ayrı sözlükler kullanmaktadır. Örnek olarak, antropoloji çalışmalarında yeni konu edilmeye başlayan "sanal gerçeklik" kavramını, gerçeklikten farklı olarak tanımlamak hiç gerekli görülmemiştir. Antropoloji, popüler kültür, internet ortamı, bilim kurguyu da içeren, diğer farklı alanlardan bu çalışma alanına taşınan kavramlar, birden fazla anlam meydana getirebilmektedir. Bu durum ise, oluşturulan metinlerin anlaşılamaması veya anlam karmaşası yaratmasına neden olmaktadır. Bu tür kavramların, terminolojik açıdan sorun yaratmasının diğer sebebi ise bu kavramların esnek olması ve düzeltmeye, değişime açık olmalarından kaynaklanmaktadır. Çünkü hem alanın kendisi hem de kavramlar çok hızlı değişime uğramaktadır. Örnek olarak, internetin yaygın kullanılmaya başlandığı ilk dönemler günümüzle karşılaştırıldığında, internet ortamının hem demografik özellikleri, hem de kullanıcı sayısı açısından değişim gösterdiğini gözlemek mümkündür. 1990'lara

[2]""Gerçek yaşam" tırnak içinde kullanılmaktadır, çünkü internet ortamındaki etkileşimin gerçek yaşamdaki olgular kadar gerçek olduğuna inanılmaktadır" (Kollock and Smith, 1999: 189). Çalışma kapsamında "gerçek yaşam" teriminin kullanılmaya devam edilmesi, internet ortamındaki ilişkiler ve diğer topluluklarla bağlantı çeşitlilikleri arasındaki farklılığın belirtilmesi açısından faydalı olacaktır.

kadar, internet kullanıcılarının büyük çoğunluğunu, Amerika ve diğer endüstrileşmiş ülkelerde bulunan kullanıcılar oluştururken, günümüzde, internetin daha yaygın kullanımı söz konusudur. Araştırma kapsamında, anlam karmaşasına neden olmamak için bazı problematik kavramların nasıl ele alınması gerektiği konusunda, bazı tanımlamaların getirilmesi uygun görülmektedir. Örneğin, çalışma kapsamında "sanal" teriminin kullanılması tercih edilmemiştir. Bunun iki nedeni bulunmaktadır. İlki, sanal teriminin kullanılması metaforik, zaman, mekan ve varlık ilişkisi içerisinde kesinlik bildirmemektedir. İkincisi ise, sanal teriminin, "gerçekte yeri olmayıp zihinde tasarlanan, mevhum, farazi, tahmini" (TDK, 2005: 1695) anlamına gelen sözlük anlamından kaynaklanmaktadır. "İnternet topluluğu" terimi, çevirimiçi sosyal mekanda meydana gelen ilişki örüntüleri, roller, normlar, kurumlar ve dilleri ifade etmek amacıyla kullanılmaktadır. Çalışma kapsamında bazı kavramların nasıl ele alınması gerektiği, araştırmada kullanılan tanımlamalar bölümünde belirtilmiştir (Ek.5).

1.1 Araştırmanın Amacı ve Konusu

Antropoloji disiplin olarak, eski dönemlerden itibaren mekân ve sosyal ilişkilere bağlı olarak ortaya çıkan bireyler arasındaki iletişimi konu edinmiştir. İnternet ortamı, özellikleri itibariyle, fiziksel mekândan farklılıklar göstermektedir. Henri Lefebvre'nin "Mekanın Üretimi" (The Production of Space, 1992) adlı eserinde, "yeni sosyal ilişkilerin yeni sosyal mekanlara ihtiyaç duyduğu veya yeni mekanların, yeni sosyal ilişkiler oluşturduğu"[3] (Lefebvre, 1992: 59; Lefebvre, 1998: 37-42) ifadesini çalışma alanım olan internet ortamına taşındığında, iletişim teknolojilerinin, mekan konusunu sosyal ve toplumsal aktivitelerin oluşturulmasında yeniden önemli hale getirdiği görülmektedir. Araştırmacıların, internet ortamının çalışılması gereken yeni mekanlar ortaya çıkardığı konusunda düşünceleri mevcuttur (Beaulieu, 2004). Soyut mekanların, "nesnelleştirilmekte, değişime uğratılmakta, tarafsızlaştırılmakta ve böylece yeni tür çekişmeler için imkan yaratıldığı" belirtilmektedir (Helmrich, 2003: 14). Yeni alanlar yeni ilişkiler, yeni ilişkiler ise yeni topluluk türlerinin oluşmasını sağlamaktadır.

Kansas Üniversitesi'nde, dijital etnografya çalışma grubuyla Youtube üzerine araştırmalar yapan, antropoloji profesörü Mike Wesch, Robert Putnam'ın; "Elektronik forumda

[3] http://en.wikipedia.org/wiki/Henri_Lefebvre, 24.02.2009 04:18:41

buluşmanın bowling salonunda buluşmadan farklı olduğu" (Putnam, 1995a: 76) sözüne atıfta bulunarak, ortam değiştiğinde, insan ilişkilerinin değiştiği, sosyal ve kültürel gelişmelerle ilgilenen antropolojinin internet ortamına kaydırılması gerektiğine dikkat çekmektedir. Medyanın bize sadece içerik sunmadığı, insan ilişkilerine de aracılık ettiği ve bizi daha önce hiç bağlı olmadığımız şekilde bir araya getirdiği belirtilmektedir[4] (Wesch, M. 2007a, 2007b). İletişim teknolojilerinde meydana gelen sürekli değişim kullanıcıları arasında, iletişim kurma şekilleri, dolayısı ile ilişkilerinin doğasını değiştirmekte ve internet topluluklarına ait bir takım belirgin etkileşim, iletişim ve oluşumlarının ortaya çıkmasını sağlamaktadır (Şekil 1.1).

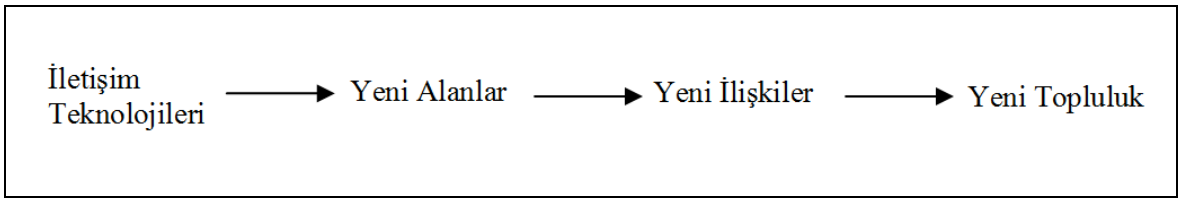

Şekil 1.1: İletişim Teknolojileri ile İnsan Davranışını Gösteren Şekil.

İletişim ve internet gibi içeriği geniş kapsamlı konular ele alınırken, araştırmanın belirli konu üzerinde odaklanması gerekmektedir. Bu nedenle araştırmanın konusu antropoloji disiplini çerçevesinde yeni iletişim örüntülerinin toplumsal örgütlenmedeki rölü olmaktadır. Araştırmanın amacı; Henri Lefebvre'nin "yeni mekanların, yeni sosyal ilişkiler oluşturduğu" (Lefebvre, 1998: 37-42) düşüncesinden yola çıkarak, gelişen iletişim teknolojilerinin antropolojik açıdan, yeni iletişim örüntüleri geliştirip geliştirmediğini incelemektir. Böylece antropoloji disiplinini internet çalışmalarına taşıma gayreti içinde olan ve antropoloji açısından yeni çalışma alanları ortaya çıkaran çalışmalara katkıda bulunmaya çalışılmaktadır. Bu kapsamda, sosyal mekandaki iletişim faktörlerinin, internet ortamında arkadaşlık ilişkisi geliştirme konusunda deneyimli ve sürekli internet kullanıcısı olan sözlük yazarları arasında geçerli olup olmadığını ortaya koyarak, sözlük kültürü, genel anlamda da internet ortamında dolaşıma giren kültür ele alınmaya çalışılmıştır. Bu noktada sözlükte, yazarlar arası iletişim kurma ve kesilmesine neden olan faktörler, yazarların mekanı nasıl algıladıkları, topluluğun nasıl oluştuğu ve ortam kültürü hakkında bilgi edinilmesi amaçlanmıştır. Bunu yaparken, yazarların sadece interneti nasıl kullandığı

[4] http://mediatedcultures.net/ksudigg/ 16.01.2011 12:58:27

değil, aynı zamanda yerel içerikte kullanımı anlamlı yapan pratiklerin ortaya çıkarılması önemlidir.

Çalışma antropoloji teorisi içinde; internet topluluğu içindeki bireyin, topluluk ile olan ilişkilerini nasıl oluşturduğu, geliştirdiği ve bu oluşturulan sosyal ve kültürel düzenin, "gerçek yaşam"dan farklılıkları ve benzerlikleri üzerine odaklanmaktadır. Böylece, "gerçek yaşam" ile internet toplulukları arasındaki zaman zaman birbirinden ayrılan, zaman zamansa birbirinin içine geçen sosyal ve kültürel örüntüler gösterilmeye çalışılarak, günümüz toplum örgütlenmelerinin meydana geliş biçimleri ve analiz edilmesinde pencere oluşturulmaya çalışılmıştır.

1.2 Araştırmanın Gerekçesi

İnternet ve iletişim teknolojilerinin daha çok insan tarafından kullanılması ve insanların hayatlarını yeniden şekillendirmesi, kültürümüze olan etkilerinin çalışılmasını önemli hale getirmektedir. İletişim teknolojileri, özellikle internet ortamı ya da diğer bir ifade ile bilgisayar ortamlı iletişimin getirdiği kültürel olgu ve yaşam biçimleri akademik çalışmalardan soyutlanamaz. Benzer şekilde, iletişim teknolojilerinin insanlar üzerindeki, olumlu ve olumsuz etkilerinin neler olduğu ve nasıl gerçekleştiği alanın gelişim gösterebilmesi için de önemli olmaktadır.

Araştırma gerekçelerini ana başlıklar altında sınıflandırmak gerekirse;

1. İletişim örüntülerinin günümüzün değişen koşullarında varlığını koruması ve geçerliliğini sürdürmesi açısından;
   1) Aynı dönemdeki farklı sosyal mekanların, farklı iletişim örüntüleri oluşturması: Henri Lefebvre'nin "Mekanın Üretimi" (Lefebvre, 1992) adlı eserindeki, "yeni sosyal ilişkilerin yeni sosyal mekanlara ihtiyaç duyduğu veya yeni mekanların, yeni sosyal ilişkiler oluşturduğu"[5] (Lefebvre, 1998) ifadesi iletişim teknolojilerindeki mekan olgusunu sosyal ve toplumsal aktivitelerin oluşturulmasında yeniden önemli hale getirmektedir.
   2) Farklı iletişim araçlarının özellikleri nedeniyle farklı iletişim örüntüleri oluşturması: İnternet ortamı diğer iletişim araçlarına nazaran topluluğa biçim ve içerik açısından farklı özellikler sunmaktadır.

[5] http://en.wikipedia.org/wiki/Henri_Lefebvre, 24.02.2009 04:18:41

a) İnternet ortamının, doğrusal olmayan içerik takibine imkan tanıdığı vurgulanmaktadır (Ward, 2003; Stovall, 2004). İletişim aracı olarak radyo doğrusal bir ortamdır. Dinleyici içeriğe çizgisel, doğrusal olarak ulaşmaktadır. Örnek olarak, radyo dinleyicisi, haberleri sıra ile dinlemekte, istediği zaman ikinci habere veya beşinci habere ulaşma imkanına sahip değildir. Bu durum ise, dinleyicinin içeriğe ulaşması açısından çok az kontrolü olmasını sağlamaktadır. İnternet ortamı ise, konuyla ilgili kaynaklara bağlantı sağlayabilme işlevine sahip olduğundan, doğrusal olmayan içeriğe imkan tanımaktadır. Dolayısı ile kullanıcılar içeriğe sırayla ulaşmak zorunda kalmamaktadır. İnternet ortamında tek bir sayfada tüm içeriğe ulaşmak hem kullanıcı için hem de site yöneticileri için tercih edilen bir durum değildir. Bu durumun iki nedeni bulunmaktadır. Birincisi, internet sayfasında aşağı doğru hareket kullanıcının ilgisini konudan uzaklaştırmaktadır. İkinci olarak içeriğin farklı pencerelerde verilmesi tıklama sayına bağlı olarak reklam gelirinin artmasını sağlamaktadır. Doğrusal olmayan içeriğin, daha büyük ve çeşitli sayıda kullanıcı kitlesine erişim imkanı tanıdığı belirtilmektedir (Ward, 2003). Bu, bize internet ortamında kullanıcıların içeriğe yön verebilmesine bağlı olarak, kullanıcıların önemini göstermektedir.
b) Diğer iletişim araçlarının bilgi mimarisi ‘birden çoğa’, internet ortamının ise, ‘çoktan çoğa’ iletişim kurma imkanı sunduğu belirtilmektedir (Boczkowski, 2005). Bu durum ise oluşturulan iletişimin niteliğini değişikliğe uğratmaktadır.
c) Diğer iletişim araçlarına göre internetin sürekli güncel ve sıcak gelişmelere erişim imkanı sağladığı vurgulanmaktadır (Ward, 2003, Stovall, 2004; Boczkowski, 2005).
d) Diğer iletişim araçlarına göre, internetin arşiv özelliğinin olması, ortaya çıkarılan içeriğin kullanım süresini daha uzattığı belirtilmektedir (Ward, 2003; Stovall, 2004; Boczkowski, 2005).
e) Diğer iletişim araçlarına göre, internet alanının sınırlı olmadığına dikkat çekilmektedir (Ward, 2003; Boczkowski, 2005).

3) Çevirimiçi sosyal mekanın sürekli devinim içinde olması, erişim sağlanan mekan değiştikçe iletişim örüntülerinin değişime uğraması: Youtube üzerine araştırmalar yapan, Mike Wesch, ortam değiştiğinde, insan ilişkilerinin de değiştiğine dikkat çekmektedir. İnternetin sürekli değişen yapısının, çeşitlilik oluşturduğundan

bahsederken, Youtube'un, birbirine bağlı bu bütün ortamın sadece bir parçası olduğunu ancak internet ortamının diğer yönlerinin de araştırılması gerektiğini belirtmektedir (Wesch, 2007b).

2. Kitleleri ortak amaçlarda bir araya getirebilmesi açısından;
   1) Çok büyük kitleleri bir araya getirme potansiyeline sahip olması ve herkesin buluştuğu mekan olarak toplumsal rol oynaması: İnternet topluluklarının yarattığı sosyal değerler açısından, 42 milyon aktif kullanıcısı olan topluluklarla karşılaşmaktadır.[6]
   2) Sosyal değerin sahip olduğu maddi değerin çevirimiçi sosyal mekanın önemini arttırması açısından: Yakın bir gelecekte mobil iletişim çözümlerinin daha fazla yaygınlaşmasıyla birlikte her gün milyonlarca insanın çevirimiçi olarak bilgisayar, telefon vb. ekranı karşısına geçmesi beklenmektedir. İnternet toplulukları, günümüz toplumlarında iş bulmaktan, herhangi bir konuda tavsiye almaya kadar çeşitli konularda düşünce, yardımlaşma, paylaşma platformu oluşturması açısından önem kazanmıştır. Sosyal değerin sahip olduğu maddi karşılık açısından internet toplulukları değerlendirildiğinde, bazı internet topluluklarının değerinin 15 milyar dolara ulaştığı belirtilmektedir.[7] Bu maddi değer, ticari şirketlerin tüketici profillerine uygun toplulukları bir araya getirmesi ve e-ticaretin gelişmesi açısından önemli görülmektedir. İnternet ortamını çalışan bazı yaratıcı düşünce oluşumları, çevirimiçi sosyal mekanda toplulukların nasıl oluşturulması gerektiği ve devamının nasıl sağlanması konusunda çalışmalar geliştirmektedir. Böylece, internet ortamından, "gerçek yaşam"ı etkileyen maddi karşılıklar çıkmaktadır.

3. Araştırma çalışmalarının sürekliliği ve gelişimi açısından;
   1) Eski dönem çalışmalarla şimdiki dönem çalışmalarda kullanılan teknoloji ve kullanıcı sayılarının farklılık göstermesi: Eski dönemde bilgisayar ortamlı iletişim araştırmaları olarak adlandırılan, çoğu internet çalışmalarının, iletişim ve medya alanındaki farklı disiplinleri bir araya getirdiği görülmektedir. Bu araştırmaların, ya kısıtlı (Hiltz et al., 1986) ya da teknoloji tarafından belirlenen (Rice, 1987) değişen iletişim pratiklerini ele aldığı ve internet iletişiminin popülerliğini belirtmeye çalışırken, onu diğer sosyal etkileşimlerden uzağa konumlandırdığı görülmektedir. Günümüz bilgisayar ortamlı iletişim araştırmalarının odağını ise, internet iletişiminin etkileşimleri nasıl değiştirdiği ve etkileşimlerin yerel içerikler tarafından nasıl şekillendirildiğinin (Cherny, 1999) ele

[6] http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/420983.asp 08.02.2011 10:32:00
[7] http://www.ntvmsnbc.com/news/423795.asp 08.02.2011 10:32:00

alınmasından meydana geldiği görülmektedir. İnternet ve bu alandaki toplulukların hızla değişken, geçici doğası, özellikle de artan kullanıcı ve kullanıcıların deneyimlerini son teknolojiyle gerçekleştirmeleri, akademik araştırmalara konu olmuş, (dünya çapında ağ'dan (WWW) önce var olan) Mud, MOO ve Usenet gibi internet ara yüzleri üzerine gerçekleştirilmiş olan araştırmaları, hızla geçersiz hale getirdiği belirtilmektedir (Wilson and Peterson, 2002). Dahası, kişisel bilgisayar ve internet erişiminin ilk günlerinde yürütülen araştırmalar, daha sonradan gelen teknolojilerden fiziki ve kullanım açısından farklı teknolojileri yansıtmaktadır. Bu durum, ikileme neden olmaktadır, çünkü bir tarafta aynı internet hakkında konuşurken, diğer tarafta benzer sosyal süreç ve pratiklerden bahsedilmektedir. Halbuki durumun bu şekilde olmadığı açıktır. İçinde bulunduğumuz durum, internet ortamı hakkında neden daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Çünkü çeşitli kullanıcıların aynı teknolojileri nasıl deneyimlediğinin keşfedilmesi, internet ortamındaki gerçekliğin ortaya konması açısından önemli görülmektedir (Markham, 1998). Ütopik, demokratik bir ortam olarak, belli bir grup bilim adamının bilgi paylaşımı için oluşturulan ağ, herkesin kullandığı bir ortama dönüşmüştür. Çeşitli iletişim ortamlarının kullanılmasıyla yeniden şekil alan internet ortamı, internetin ilk yıllarından günümüze gelişim, değişim göstermiş, bu durum ise, daha önceki internet toplulukları hakkında yapılan çalışmaları aklımızda tutarak internet topluluklarının yeniden ele alınmasının gerekliliğini bize göstermektedir.

2) Çelişen araştırma raporları açısından: İnternet topluluklarının, olumsuz veya olumlu yöndeki etkileri çeşitli araştırma sonuçları (Tan et al., 1998; Hurwitz, 1999; Diani, 2000; Dahlberg, 2001; Rogers and Hart, 2002; Matei, 2004; Szmigin and Reppel, 2004) ile ortaya konulurken, çelişen araştırma raporları daha fazla araştırma yapılmasına ihtiyaç olduğunu göstermektedir.
3) Alanla ilgili çok az sayıda yerel çalışmanın olması açısından: İnternet ortamıyla ilgili literatür incelemesinde, ortamın önemli sayıda literatürün batı toplumundan çıktığı görülmüştür. Batının bu alan üzerindeki egemenliği herkes tarafından kabul edilmektedir. Batı dışından bu alanda çalışma yapmış araştırmacı sayılamayacak kadar azdır. Araştırmacıların, bu nedenle genellikle incelemek için ele aldıkları toplulukları ve bu araştırmalardan ortaya çıkan sonuçları, belli perspektiften değerlendirdiği ve bunun ise kısıtlı bakış açısına neden olduğu görülmektedir. Bu ise, internet ortamında

olguların bizim kültürümüz içinden nasıl algılandığı, anlaşıldığı sorusunu karşımıza getirmektedir. Benzer olgularının kültürümüzde nasıl ele alındığı araştırma kapsamında dikkat edilen hususlardandır.

4) Alanı ele alan çalışmalarda, araştırma yöntemine dair ayrıntılı bilgilerin yer almaması açısından: Literatür araştırması sırasında gerçekleştirilen çalışmaların araştırma yöntemleri konusunda bilgi eksikliği olduğu görülmüştür.
5) İnternet topluluklarının toplumda nasıl bir görev üstlendiğini ortaya koyabilmek, faydası ve zararları bakımından doğasının gerçekliğini ortaya çıkarabilmek amacıyla daha fazla araştırma yapılmasına ihtiyaç olması açısından: İnternet ortamı, insanın bir ürünü ve insanı şekillendiren olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanın ürünü olarak internet ortamı ve internet ortamının ürünü olarak insanın, internet topluluklarını oluşturma nedeninin; insanın "sosyal düşünen varlık" olmasından kaynaklandığı görülmektedir. Günümüzün, en önemli olgusu bilgidir. Geleneksel ekonomilerde ekonominin can damarı mal, işçi ve sermaye iken, günümüzde, mal, işçi ve sermayenin yanına bilginin de eklenmesi gerekmektedir. Çünkü artık kas gücünün yerini beyin gücü almaktadır. "Bilgi kuvvettir" atasözünden de anlaşılacağı gibi, günümüzde iletişimin sağladığı imkanlarla, bilgiye ulaşmak, yaşantımızın çok önemli bir parçasını oluşturmakta ve bireyin yaşamını şekillendirmektedir. Bu bağlamda, iletişim teknolojilerinin kullanımı sosyal ağların oluşturulmasını sağlarken bireye, yaşadığı ülke ve dünyanın gündemine ulaşmasını sağlamaktadır. İnternet ortamında, oluşturulan, paylaşılan, dağıtılan, yeniden üretilen, kültürel ve sosyal yapılanmanın en önemli faktörü birey ve onun oluşturduğu internet topluluklarıdır. İnternet topluluklarının gerçekliğinin ortaya konması, gerçek topluluk oluşturup oluşturmadıkları birçok tartışmaya konu olmaktadır. Her kitle, yığının topluluk oluşturmak için yeterli niteliğe ulaşamadığı internet ortamında, oluşturulan topluluklar, "gerçek yaşam"ın yansıması, parçası, uzantısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu toplulukların isminin internet toplulukları olarak ifade bulması, onların "gerçek yaşam"la bağlarının olmadığı, gerçek olmadığı anlamına gelmemektedir. Yeni toplumsal örgütlenme biçimleri olarak internet toplulukları, "gerçek yaşam"daki toplulukların yerini alıp almadığı, internetin sosyal etkileşim mi, yoksa toplumdan geri çekilme mi, yarattığı sorularının tartışıldığı günümüzde, internet toplulukları bazen arkadaş bulmak, bazen eş bulmak, bazen ortak ilgi alanlarında bilgi

paylaşmak, tartışmak ve bazen de eski arkadaşlarla iletişim kurmak gibi sosyo-kültürel amaçlar için kullanılmaktadır. Literatüre göre, internet ortamındaki bazı toplulukların çok büyük ve çok iyi organize olmuş topluluklar olarak karşımıza çıktığı, ama bu toplulukların gerçek toplulukları oluşturmada ve "gerçek yaşam" topluluklarının özelliklerini göstermekten çok uzak düştüğü belirtilmektedir (Harasim, 1993; McLaughlin et al., 1995). Bu görüşe zıt olarak, internet topluluklarının "gerçek yaşam" topluluklarının yedeği olduğu düşüncesi ortaya atılmaktadır (Cummings et al., 2002). Diğer taraftan bazı araştırmacılar, internet topluluklarının "gerçek yaşam" topluluğu olmakla kalmadığı aynı zamanda yüz yüze iletişimi destekleme potansiyeli olduğu için, yerel toplulukları birarada tutmaya yardımcı olduğu belirtilmektedir (Matzat, 2010). Hatta bir takım internet topluluklarının, bazı "gerçek yaşam" topluluklarından çok daha fazla gerçek olduğu dile getirilmektedir (Wellman, 1996). Çünkü ortamın ütopik, demokratik özellikleri dolayısıyla çeşitli internet topluluklarının, aktif olarak kendilerini sunma, anlatma, ifade etme gayreti ve imkanı buldukları görülmektedir.

6) İnternet topluluklarının gerçekliğinin ne olduğunun anlaşılması için daha fazla kalitatif araştırma yapılmasına ihtiyaç olması açısından: Tez kapsamında yapılan literatür araştırması sırasında, kalitatif araştırma yöntemlerinin, internet ortamının araştırılmasıyla çok örtüştüğü görülmüştür. Hatta, dönem itibariyle, internet araştırmalarının kantitatiften, kalitatife yöneldiği belirtilmektedir (Wellman, 2004). Tez çerçevesinde cevaplanmaya çalışılan sorulara sadece sayısal verilerin değerlendirilmesi ile yanıt bulunamamaktadır. Bu nedenle, tez çerçevesinde, internet topluluklarının sosyal ve kültürel düzeni hakkında kantitatif verilerle ifade edilemeyen, kalitatif verilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Böylece, internet ortamında incelemek üzere ele alınan topluluğun sosyal ve kültürel düzeni ve buna bağlı konuların sebep ve sonuçlarının arkasındaki gerçeklerin neler olduğu ortaya konmaya çalışılmıştır.

4. İnternet topluluğunda birey, toplum ve kültür açısından dönüşen değerlerin antropoloji disiplinine katkısı açısından;

1) İnternet topluluklarının birey üzerindeki etkisi açısından: Ağ ve topluluk kelimelerinin gündelik yaşamda çok sık kullanılması, içinde bulunduğumuz ortamın insan üzerindeki etkisini bize göstermektedir.

2) Çevirimiçi sosyal mekanın toplum üzerindeki etkisi, toplumu yeniden şekillendirmesi açısından: İnternet ortamı, iletişim ağları, var olan dünyanın bir uzantısı, kendisi olarak kabul edilmekte ve "gerçek yaşam"ın tamamlayıcısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla, araştırma kapsamında internet ortamından "gerçek yaşam"a, "gerçek yaşam"dan internet ortamına taşınan kültürel olgular, ortamın toplum üzerindeki etkisi ve toplumun yeniden üretilmesi araştırma gerekçesi olarak karşıma çıkmaktadır.
3) İnternet toplulukları hakkında yayın organlarında çeşitli çıkan haberlerin konunun popülerliğini göstermesi açısından: Son günlerde, ağ, topluluk, cemiyet, cemaat sözcüklerinin çok sık kullanıldığı görülmekte ve bu kavramların yeniden ne anlama geldiği hakkında birçok sorgulama yapılmaktadır. Özellikle de, küreselleşme ve iletişim araçlarının çeşitli yerel ve küresel büyüklükteki ağlar üzerinde, insanların, iş ve yaşamlarını yeniden, nasıl şekillendirdiğiyle çok sık karşılaşılması, konunun iletişim araçlarında son zamanlarda yaygın olarak ele alındığını bize göstermektedir. Ancak, her ne kadar gazete ve diğer medya organları, herkesin Facebook ve MySpace profili"nin var olduğu ve internet ortamında blogging'in patlama yarattığı konusundan genel bir izlenim yaratmış olsa da, konuyu başlangıçta bu şekilde ele almamak ve internet topluluklarının ne olduğu hakkında daha kapsamlı bilgiye ulaşmak adına daha çok araştırma yapılması gerekmektedir.

Yukarıda belirtilen araştırma gerekçelerinin ışığında bu tez kapsamında aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmaktadır:

a) Sosyal mekanda gündelik iletişim örüntülerini oluşturan faktörler nelerdir?
b) İnternet ortamında oluşan gündelik iletişim örüntülerinin "gerçek yaşam"a göre farklılıkları nelerdir? Bu faktörlerin karşılaştırılmasında ortaya çıkan farklılıklarla iletişim örüntülerinde bir değişiklik olduğunu söylemek mümkün müdür?
c) Yeni iletişim örüntüleri, Antropoloji disiplini içinde kültür kavramı tartışmalarına ne gibi değerlendirmeler getirmektedir?

2. YENİ ÇALIŞMA ALANI OLARAK SİBER KÜLTÜR

Bu bölümde araştırma kapsamında "gerçek yaşam" ile internet ortamındaki iletişim faktörlerinin neler olduğu, çalışmanın hangi zemine oturduğunun anlaşılması açısından antropoloji ile siberkültür alanlarının ne kadar örtüştüğü ele alınmaya çalışılmıştır.

Yapılan literatür araştırması doğrultusunda, internetin ilk dönemlerinde, "topluluk" kavramının hedef kitlesini (laboratuarda araştırma yapan bilişim teknolojileri uzmanları tarafından), izole olmuş toplulukların oluşturulduğu, (bu araştırmaların) genellikle dünyayı dönüştürdüğü ve internet ortamının popülerliği üzerine vurgu yapıldığı görülmektedir (Wellman, 2004). Günümüzde yapılan araştırmalar ise, internet ortamını, "gerçek yaşam"ın bir uzantısı olarak kabul ederken, bu ortamdaki iletişimin, etkileşimi nasıl değiştirdiği ve etkileşimlerin yerel içerik tarafından nasıl şekillendirildiği üzerine odaklanmaktadır. Kısaca, internet ortamında, kümelenmenin ortaya çıkardığı bir paylaşım olduğu her iki dönemde de ortaya konmaktadır, ancak bu paylaşımın, sosyal mekandaki iletişim faktörleri tarafından, kültürümüze etkilerinin nasıl olduğu, kalitatif araştırma yöntemleriyle ele alınmadığı görülmektedir. Bu sebeple çalışmam, antropolojik açıdan araştırma yöntemi bölümünde belirtilen yöntemler çerçevesinde ele alınmaya çalışılmıştır.

Araştırma kapsamında, siberkültür ile ilgili araştırmaların daha çok kültürel çalışmalar altında ele alındığı görülmektedir. Bu durumun, internet ortamının kültürel çeşitliliğinden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Küreselleşen dünyada kavramların birbirinin yerine kullanılması sorunu, aslında sadece siberkültür çalışmalarının değil, diğer çalışma alanlarında da mevcuttur. Aynı sorunun antropolojinin temel konusu olan "kültür"ün, kültürel çalışmalar altında, hatta sosyolojinin kapsamında ele alındığı görülmüştür. Antropoloji ile kültürel çalışmalar arasındaki fark; kültürel çalışmaların kültürü dışarıdan çalıştığı için ele aldığı konuları anlamada yetersiz kaldığı, antropolojinin ise Boas'dan günümüze çalışma alanında olmaya önem vermesiyle, kültürel çalışmalara oranla daha eleştirel bakış açısı oluşturmasıyla vurgulanmaktadır (Kümbetoğlu ve Birkalan Gedik, 2005). Antropoloji'nin sahip olduğu içerden bakış açısının, araştırma konusu olan internet topluluk kültürünün ortaya konmasında, diğer yaklaşımlardan daha faydalı olacağı açıktır.

İnternette, ele alınan teoriler "gerçek yaşam"ın felsefesi, problematiği ve yansıması olarak karşımıza çıktığı için, başlı başına bir teoriyi ele almak yeterli olmamaktadır. MacGregor Wise, teknolojik sorulara sadece teknolojik cevaplarla çözüm aranamayacağı (Wise, 1997) saptamasında bulunarak, internet ortamını teorik açıdan tek bir çerçeveden ele almanın imkânsızlığını belirtmektedir. Deleuze ve Guattari "A Thousand Plateaus" (1988) adlı çalışmasında, internet daha geniş anlamda da siberkültür çalışmalarında tek bir teoriden yola çıkılamamasının sebebinin, ortam yapısının rizomatik yapılara benzemesinden kaynakladığını belirtmektedir. Rizom yapıları, bütünlüğü, düzeni olmayan kök-saplar olarak açıklayan Stivale, ortaya çıkan oluşumu, bir son durum değil, devam eden, süreç, birleşme olarak tanımlamaktadır (Stivale, 1998, 71). Bu tanımlama, siberkültür teorilerinin tek bir çerçeveden ele alınmasının imkansızlığını ve kullanıcıların oluşturdukları kültürel zenginlik ve örüntüleri bize göstermektedir. Siberkültürü, sadece makinelerin bir araya gelişi olarak görmek, ortamda üretilen ve ortamın kullanıcılarına getirdiği pozitif veya negatif değerleri yok saymak olmaktadır. İnternet toplulukları açısından da, çeşitli forumlarda, çeşitli toplulukların ele aldığı, tartıştığı konuların benzer ve yaygın olması, insan aklının evrenselliğini sergilerken, araştırma konusunu, sadece bilgisayar bilimi içersinden incelemek, hayatımızda bu kadar etkili olan internet topluluklarını dar bir pencereden görmeye neden olacaktır. İnternet toplulukları, güç, sosyal örgütlenme ve cinsiyet gibi konulara işaret eden sosyal gerçeklik olarak ele alınmalıdır. İnternet ortamı, sosyal içeriği tarafından şekillendirilen hem kültür, hem de kültürel ürün olarak nitelendirilmektedir (Hine, 2000). Bu interneti hem gerçek, hem de gerçekleştirilen alanlar olarak görmeyi gerektirmektedir. Bu nedenle internet sadece bilgi desteği ve sembol içerikleri olarak görülmemeli, çevirimiçi davranış, etkileşim ve sosyal ilişkilerin yeni türleri olarak ele alınması gerektiği üzerinde durulmaktadır (Thompson, 1995).

Antropoloji ile iletişim teknolojilerinin kesiştiği noktada bulunan araştırma konusunun, daha iyi anlaşılması için siberkültürün ne olduğunun anlaşılması faydalı görülmektedir. Siberkültür çoğu zaman siberuzay olarak karşımıza çıkmakta, ve siberuzayı kültürel içerik bakımından, siberkültürden ayırmak mümkün olmamaktadır. Siberuzay, var olan yaşamın bir uzantısı, kendisi olarak kabul edilmekte ve gerçek yaşamın tamamlayıcısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Alanın öncülerinden, William Gibson, "siberuzayı, tarafların rızasıyla gayri resmi kabul edilmiş alan" (Gibson, 1984: 51) olarak tanımlamaktadır.

Siberkültür, donanımsal, sembolik ve deneyimsel hikayelerden oluşmakta ve her hikaye türü, içeriğine göre değişkenlik göstermektedir. Bu çalışma çerçevesinde ele alınan "topluluk" internet ortamı, dolayısıyla donanımsal hikayelerin içinde varolmasına rağmen, topluluğun ağırlıklı olarak sembolik ve deneyimsel hikayeleri ele alınmaya çalışılmıştır. Yani topluluğun kültürünün anlaşılmasında, kullanıcıların deneyim ve anlamdırmalarından yararlanılmıştır.

Siberkültür, insan-makine ilişkisini ele almakta, insan-makine ikilemi (döngüsü) içinde, insanın ne olduğunu ortaya koyarken, insanı sorgulamak, insanın nereden geldiğine bakarak, günümüzde nereye doğru yöneldiğini, değişimini gözlemlemeye çalışmaktadır. Birey, kendi hayatını kolaylaştırıcı makineleri yaratırken, gelişen imkanlar diğer taraftan bireyi bir takım şartlara uymak zorunda bırakmaktadır. Dolayısıyla insan bir taraftan siberkültürü yaratırken, diğer bir taraftan siberkültür insanın içinde bulunduğu topluluğa ve kendisine şekil vermektedir. Döngü içinde değişen şartlar ve düzen, insanın hayatını değişime uğratmaktadır. Bu noktada iki genel yaklaşım ortaya çıkmaktadır. Birinci yaklaşım, teknolojinin, toplumun kültürel değerleri, sosyal yapısı ve tarihini belirleyen, yöneten anahtar güç olduğunu belirtmektedir (MacKenzie and Wacjman, 1999). Bu görüşe zıt olarak, teknolojinin sosyal olarak kurulması yer almaktadır. Teknolojinin insan hareketlerini belirlemediği, insan hareketlerinin teknolojiyi biçimlendirdiği belirtilmektedir (Bijker and Law, 1992). Buna göre, internet, ona ihtiyaç duyulduğu için değil, o teknoloji geliştiği için ortaya çıkmıştır. Birbirine zıt belirtilen görüşlerin, iletişim teknolojilerinin toplum üzerine etkileri konusunda olumlu, olumsuz değerlendirmeler oluşturduğunu söylemek mümkündür. Örneğin, Baudrillard, çağdaş yaşamda hiçbir şeyin gerçek olmadığını belirtirken "simülasyon" kavramı üzerinde durmaktadır (Baudrillard, 2003). Baudrillard'a göre, her şey bir simülasyondan ibarettir. Bir köken ya da gerçeklikten yoksun modeller aracılığıyla türetilme anlamına gelen simülasyon ya da hipergerçekliğin, toplumu olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedir. McLuhan ise, "araç mesajdır" ve "global köy" ifadeleriyle, elektronik iletişim çağını olumlu olarak değerlendirmektedir (McLuhan, 2005). Bu bakış açılarını araştırma konusuna taşımak gerekirse, internet topluluklarının toplum üzerindeki etkileri açısından olumlu (Wellman, 1996), olumsuz (Nie, 2001), değerlendirenler karşımıza çıkmaktadır.

Siberkültür'ün, ana konusunu oluşturan insan ile makine arasındaki çekişme konusunun Total Recall[8] gibi çeşitli filmlerde, konu olarak karşımıza çıktığı görebilmektedir. Konuya başka bir çerçeveden yaklaşıldığında, siberkültür, toplulukların yaşayış biçimlerini kullandıkları cihazlara göre değerlendirmektedir. Çünkü insan bu kültür alanında kullanılan cihazların ne olduğunu ifade eden donanımsal hikayelerle var olabilmektedir. Bu durum evrimci bakış açısıyla değerlendirilmeye neden olmaktadır.[9] "Evrimci anlayışın farklı kültürlere etnik merkezci yaklaşımı" bulunmaktadır (Özbudun ve Şafak, 2005: 301). İnternet ortamını, kullanan insanlarda bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde öz eleştirel bakış açısının geliştiği görülebilmektedir. Jaques Lacan'a göre ötekini anlamak, kendi kimliğini başka bedene yerleştirerek, öteki ile özdeşleşme yoluyla kendi bütünlüğünü meydana getirmesiyle mümkün olmaktadır (Lacan, 2007). İnternet ortamında da aynı durum karşımıza çıkmaktadır. Kimlik oluşturarak ötekinin yerine geçen kullanıcı aslında, kendine ayna tutmaktadır. Bu durum, internetin öz eleştirel yönünü sergilemektedir. Lisa Nakamura "Cybertypes" (2002) adlı çalışmasında, internetin kökeninin, "Nereye gitmek istiyorsunuz? Ne olmak isterseniz?" gibi sorulara aranan cevaplara dayandığı ve aynı "gerçek yaşam" gibi aslında çok fantastik bir ortam yarattığını belirtmektedir. Böylece, antropolojinin ilk dönemlerinde, ötekini araştırma adına başka ütopik mekanlara giden Avrupalı'ların aslında kendilerini keşfetme arayışı içinde olmalarıyla, herşeyin olanaklı kılındığı internet ortamının, insanın kendisini sorgulayarak özeleştiri yapması arasında paralellik kurulmaktadır. Ortamın kullanıcılarına farklı kimlikler edinebilmesine imkan tanıması, internete giren kişiyi çoğu zaman "beyazlaştırırken", onun dışında kalan herkesin öteki olarak konumlanmasına neden olmaktadır. İnternette "sörf yapmak" terimi ise, ortama katılmak, bir anlamda ötekine gitmek olmaktadır. Ötekine gitmenin, fantastik ve romantik yanı her zaman insanları cezbetmektedir. Özellikle kendini doğrulamak ihtiyacı duyan Batı Avrupalıların kendisini meşrulaştırmak amacıyla bir Doğu imgesi yarattığı belirtilmektedir (Said, 1982). Sibel Özbudun'un da bu konuda benzer düşündüğü görülmektedir. Batılı modern toplumlarda, ""öteki" bir kurgu, modern öznenin kendini doğrulamasının, meşrulaştırılmasının bir aracı" (Özbudun ve Şafak, 2005: 359) olarak karşımıza çıkmaktadır. Herkesin heryerden erişebildiği internet ortamı, çokkültürlüğüğe imkan tanımaktadır. Çokkültürlülüğün gerçekleştiği mekanda özne, kendini tanımlayabilmek,

[8] Total Recall (1990), http://www.imdb.com/title/tt0100802/ 18.01.2011 14:23:39
[9] Günümüzde dünyada hala internet erişiminin büyük bir çoğunluğunu, kuzey yarım kürenin batısında kalan ülkelerin oluşturduğu konusunda çok sayıda araştırma bulunmaktadır.

doğrulayabilmek amacıyla "ötekine" ihtiyaç duymaktadır. Dolayısı ile çoğunluğunu Batı Avrupalı kullanıcılarının oluşturduğu, internet topluluklarında, internet, bir araç olarak toplumların kendilerini keşfetmelerinde ayna görevi yapmaktadır. Dolayısıyla, öz eleştirel deneyimlemeye imkan tanıyan internet ile antropoloji mekanlarının ne kadar uyuştuğu, örtüştüğü açıktır. Böylece siberkültür ile antropolojinin esas konusu olan kültürün, yani teknolojik açıdan gelişmemiş topluluk araştırmaları ile teknolojik açıdan gelişmiş toplulukların çalışma alanlarının birbirinden çok farklı olmadığı, örtüştüğü görülmektedir.

2.1 Araştırılan Topluluk Hakkında Bilgi

İnternetin sınırları olmayan çok geniş bir ortam olduğu herkes tarafından kabul edilmektedir. David Bell'in "An introduction to Cybercultures" (2001) kitabında belirttiği şekliyle; çalışma alanım, bilgisayarın donanımsal, sembolik ve deneyimsel hikayelerini ele alan çok geniş bir çalışma alanını içine almaktadır (Bell, 2001). Bu kadar geniş kapsamı olan alanda ise; "Ağ üzerine ve içinde etnografik araştırma yapmak, ağın hangi alanlarının ve parçalarının araştırmaya dahil olacağı veya hangi parçaların kısmi olarak inceleneceğini veya dışarıda bırakılacağı hakkında dikkatli karar vermeyi gerektirdiği" belirtilmektedir (Wittel, 2000: 49). Çünkü ağlar, dinamik, sonsuz ve açık oluşumlardır. Araştırma konusunu daraltmak gerekliliği sosyal bilimler araştırmalarında sıklıkla karşılaşılan durumdur. Araştırmacı alan içinde çalışmak istediği konuyu tespit ederek, aslında bir seçimde bulunur ve çalışma alanını inşa etmektedir. Çalışmada, Türk internet topluluklarından "İtü Sözlüğün", sosyal ve kültürel düzeni üzerine odaklanmaya çalışılmıştır. İnternet topluluklarının kültürü ortaya konulurken sözlük tarzı internet toplulukları seçiminde bulunulmuştur, çünkü sözlük kullanıcısı, fizikselliğe dayanan internet topluluğunu ortaya koyması, internet ortamında arkadaşlık geliştirme konusunda deneyimli, sürekli internet kullanan dolayısıyla ortamda dolaşıma giren kültüre hakim olması nedeniyle tercih edilmiştir. Kendiliğinden düzen esasına göre işleyen Sözlük oluşumlarını, internetin elverdiği ölçüde teknik bakımdan bilgisayarların ağı olarak görmek, sözlüğün oluşumlarının siberkültüre katkılarını göz ardı etmek olacaktır.

Sözlük; "kamuoyu gündemini meşgul eden çeşitli olayların, halkın içinden gelen ve herhangi bir çıkar ilişkisi içinde bulunmayan sıradan insanlar tarafından, kitle iletişim araçlarına hakim olan söylemden değişik bir üslupla ele alınmasını sağlayan" katılımcı

oluşum olarak tanımlanmaktadır (Gürel ve Yakın, 2007: 210). Elektronik sözlük yaratma düşüncesi Douglas Adams'ın, Otostopçunun Galaksi Rehberi (2004) adlı romanından kaynaklandığını söylemek mümkündür. Sıra dışı, değişik oyuncu karakterlerinin absürtlük, mizah anlayışı ve eleştirel dili iyi kullanarak, çeşitli yerlerden edinilen bilgilerle oluşturan elektronik rehber, katılımcı sözlük anlayışının üzerine oturduğu temelleri bize göstermektedir. Sözlük katılımcı anlayış üzerine oluşmaktadır. Bu nedenle oluşumda en önemli unsur sözlük yazarlarıdır. Yani bir sözlüğü, sözlük yapan yazarlarıdır demek mümkündür. Çünkü sözlük yazarları tutum ve davranışlarıyla o sözlüğün genel karakterinin oluşmasına yardımcı olmaktadır. Bu nedenle yazarı, yeni iletişim teknolojileri ile ilgilenen, belirli bir düzeyde bilgi birikimi ve anlatım yeteneğine sahip, olayları farklı bir bakış açısıyla ele alabilen kişi olarak tanımlamak mümkündür.

1999 yılında kurulan Ekşi Sözlüğün, 2000 yılı sonrası popülerliğini arttırması, artan popülerliğinin getirdiği sonuç olarak, insanların Ekşi Sözlük yazarı olmak istemesi ve Ekşi Sözlük yönetiminin katılımcı yazar profilini belirli bir düzeyde tutmak istemesi, Türkiye'de internet ortamında dikkatlerin sözlükler üzerine çekilmesini sağlamıştır. Pazarlama alanlarını genişletmek isteyen şirketlerin, gençlerin günlük yaşamlarında etkileşim ve iletişim amaçlı bilgisayarı yoğun olarak kullandığının farkına varması, sözlüklere sponsor olmalarını, reklam stratejilerini yeniden gözden geçirerek ve reklam bölümlerini yeniden yapılandırmalarına neden olmuştur. Ekşi Sözlüğün yazar alımlarını durdurması "Zibidi Sözlük", "Kral Sözlük", "Vampircik", "Öküz Sözlük", "Elma Sözlük", "Private Sözlük", "İTÜ Sözlük", "Uludağ Sözlük", "Kertenkele.net" gibi isimlere sahip çeşitli internet topluluklarının ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Sözlükte, yazar giri girerek dolayısıyla, düşünce üreterek katkıda bulunduğundan, "yazar" olarak adlandırılmaktadır. Katılımcı sözlüklerde, içerik katılımcıların katkısıyla oluşturulduğu için, konu kısıtlaması bulunmamakta ancak içeriğin niteliği katılımcıların katkılarıyla zenginleşmektedir. Sözlük formatı gereği, bir tanım yapmak gerektiğinden, sözlükteki bilgi içeriğinin, subjektif ve spekülatif bilgi içerme potansiyeli, diğer katılımcı oluşumlara göre çok daha az olmaktadır. Ancak bu noktada, interaktif sözlükler ile internet ansiklopedisi olarak nitelendirebilinen, Vikipedi gibi oluşumları birbirinden ayırmak gerekmektedir. Vikipedi, kullanıcıları, tarafından ortaklaşa hazırlanan, bağımsız, kar amacı

gütmeyen oluşumlardır. Buna göre, katılımcı sözlükler, sadece ansiklopedik bilgi değil, yazarların kendi görüşlerini gerekçelere dayandırarak tanım girmeleri nedeniyle internet ansiklopedisinden farklılaşmaktadır. Bu durum, doğru kavramının sorgulanmasına neden olurken, bir konu hakkında çeşitli görüşlerin ortaya konulmasına da neden olmaktadır. Aynı zamanda sözlükler, yazarların belirli konulara ilişkin görüşlerini, özgür ve yaratıcı ifadelerle belirtme imkanına sahip olmasıyla da internet forumlarından farklılık göstermektedir.

Araştırma konum olan, "İtü Sözlük" 1 Mart 2004, tarihinde Çağatay Gürtürk tarafından kurulmuş katılımcı sözlük kategorisinde internet topluluğudur. Sözlüğün ilk dönemlerinde sadece İtü öğrencileri ve kampüs içine yayın yapmış olan site, Nisan 2004 tarihinden itibaren tüm internet kullanıcılarının hizmetine girmiştir. Sözlükte, Ekim 2007 ayından itibaren, kullanıcı isteğine bağlı olarak, ajanda, not defteri, duyurular ve olay uygulamaları hizmete girmiştir. Sözlük içinde, 2008 yılı itibariyle benzerlerinden farklı olarak, yazılan girilere görsel malzeme desteği verilmeye başlanmıştır. Bu uygulamayla, yazarlar ilgili başlıklara görsel malzeme ekleyebilmektedir. 11 Ocak 2010 tarihi itibariyle, 71581 toplam kullanıcı, 438386 başlık altında, 2445363 giri[10], 18 Ocak 2011 tarihi itibariyle ise, 95496 toplam kullanıcı, 791234 başlık altında, 3712259 giri[11] bulunması sözlüğün gelişimini göstermektedir.

Sözlükler, sözlüğe katılım sağlayan katılımcıların öneri ve ana akım medyaya konu olmalarıyla Türkiye'de en çok ziyaret edilen site türleri arasında yer almaktadır. Sözlük formatı, doğruyu sorgulayan ve yeni, yaratıcı bakış açısıyla ele alan katılımcı oluşum olmaktadır. Format gereği sözlüğün bu açıdan ana akım medyadan farklı, bireyi sistemi değiştirmeye yönelten, muhalif bir yapısı bulunmaktadır. Yazarların, "gerçek yaşam"dan farklı ve kendilerini özgür ifade edebilmelerine olanak tanıyan anonim yapı, günümüzde yaşanan tüketim kültürü, yalnızlık ve yabancılaşma olgularına karşı, bireylere sistem karşıtı, sınırların olmadığı imkanlar sunmaktadır. Bu açıdan yazarlar için sözlükler, "egemen kültür ve söylemlerini –tüketim, mülkiyet, para, bilgi, güzellik, başarı vb.– reddederek gerçek anlamda özgürleşme ve yeniden doğmaya çalıştıkları" mekan olarak tanımlanmaktadır (Gürel ve Yakın, 2007: 210). Ancak bu noktada yönetimin nasıl bir

[10] İtü Sözlük İstatistikler sayfası, http://www.itusozluk.com/stats.php 11.01.2010 13:00:00
[11] İtü Sözlük İstatistikler sayfası, http://www.itusozluk.com/stats.php 18.01.2011 11:05:16

eğilim gösterdiği önemli olmaktadır. Sözlük formatına göre, yazarların, "gerçek yaşam"daki rol ve statülerinden farklı bir varoluş içinde hareket etmeleri gerekirken, sözlük yazarlarının çoğunun alkollü zirve, eğlence eğiliminde olması eleştiri konusu olmaktadır.

Sözlükleri, hiyerarşik örgütlenmesi açısından ele almak mümkündür. Sözlükler her ne kadar bilgiyi farklı açılardan değerlendirerek, diğer iletişim organlarına göre muhalif oluşum olarak özgürlük sunsa da, sözlükte düzeninin sağlanabilmesi otoriter hiyerarşik düzen gerektirmektedir. Hiyerarşik oluşumlar, sınıf ayrımı yapmak için değil, sözlük düzeninin sağlanması için gerekli görülmektedir. Sözlük hiyerarşisi yatay ve dikey olarak iki düzlemde görülmektedir.

Sözlük kurucusu, diğer internet topluluklarında olduğu gibi, topluluğun yaratıcısı olarak kabul edilmektedir. Sözlüğün kurucusu olmasının edindiği güç ile, sözlüğe yazar alma ya da yazar uçurma yetkisi ile dikey iktidar hiyerarşisinin en üstünde yer almaktadır. Sözlüğün şekillenmesine bakıldığında, moderatör, editör, entelijans, yazar ve çaylak yazarlar bulunmaktadır.

Moderatör, Türkçe ılımlayıcı, açık oturum yöneticisi olarak belirtilmektedir (Özbalkan, 1999: 1994). Sözlük kapsamında yönetimden sorumlu, denetleyici yazardır. Sözlük kurucusu tarafından belirli bir koşul aranmaksızın atanmaktadır. Moderatör, yazarların sözlük kurallarına uygun giri girip girmediklerini denetlemekte ve gerektiğinde onları yönlendirmektedir. Sistemin işleyişi açısından moderatör, editör ve entelijans statüsündeki yazarların ispiyonlarını oylama, reddetme yetkisine sahiptir. Bununla birlikte, girileri silme, düzeltebilme, başlıkları taşıyabilme, yazarı çaylaklık konumuna düşürme yetkisi de bulunmaktadır. Sözlüğün anlayışına aykırı olan yazarların uçurulması konusunda teklifini kurucuya iletmektedir. "Moderasyon logu", Wondrous'un sözlüğün yönetim kademesindeki moderatörler için geliştirdiği yazılım olmaktadır. Bu yazılımla, hangi ispiyona kimin baktığı, ne karar verdiği, moderasyon hakkında düşülen notlar, yazarlar vb. konularda notlar belirtilmektedir. Böylece, sözlüğün denetiminde süreklilik sağlanmaktadır. Ancak İtü Sözlüğün moderasyon sisteminde, her zaman en önemli rolü

yazarların otokontrolü ve sağduyusunun üstlendiği belirtilmektedir.[12] İtü Sözlük'te, iyi yönetimin, her on yazar başına bir moderatör bulundurarak değil yazarları kurallara uymaya teşvik ederek sağlanılacağına inanılmaktadır.

Katılımcı sözlük oluşumunda, birbirinden bağımsız ve anonim yazarlar bir araya geldiğinden, sözlük yönetimi açısından denetim hem zor hem de zorunlu olmaktadır. Sözlüğün, hukuken aykırı konuma düşmesi, hem giriyi giren yazarı hem de topluluğu zor duruma düşürebilmektedir. Moderatörler, editörler, entelijanslar ve hatta sözlük yönetimine yakın bazı yazarlar hukuk ihlallerini kontrol etmek ve girilerin Türk Ceza Kanunu'na uygunluğunu denetlemektedir. Sözlüğe girilen tüm giriler, 26.09.2004 tarih 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 6. maddesi g bendinde, basın ve yayın yolu ile yayın; "her türlü yazılı, görsel, işitsel ve elektronik kitle iletişim aracıyla yapılan yayınlar"[13] kapsamında değerlendirilmektedir. Sözlüğün kanunla karşı karşıya gelmemesi için, "hukuken sakıncalı" kavramıyla ifade olunan girilerin neler olabileceğinin açık tanımlamaları sözlükte mevcuttur. "Hukuken sakıncalı" giriler, Türk Ceza Kanunu veya yürürlükte olan diğer yasalarla çeliştiği ve bu sebeple sözlüğün başını hukuki bir derde sokabileceğine kanaat getirilen giriler olarak tanımlanmaktadır.[14] Bu tür giriler sözlükten silinmektedir. Sözlük'ten giri silinme gerekçeleri diğer sözlük oluşumları ile benzer olmakla birlikte, sözlüğün kurucusu Wondrous, İtü Sözlük'ten giri silinme gerekçelerini şu şekilde belirtmektedir[15];

a) Sözlük formatına aykırı olması.
b) Türkçe karakter kullanılmaması.
c) Hukuken sakıncalı olabilme.
d) Konunun başka bir başlıkta incelenmesi.
e) Refere edilen girinin silinmesi.
f) Üstteki bir giriye refere ediyor olması.
g) Aynı girinin yukarıda zaten olması.
h) Bakınız özelliğinin yanlış kullanılması.
i) Akıllı bakınızın yanlış kullanılması.

[12] http://www.itusozluk.com/goster.php/edit%F6rl%FCk+sistemi 18.01.2011 13:41:11
[13] http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html 17.01.2011 11:08:09
[14] http://www.itusozluk.com/goster.php/hukuken+sak%FDncal%FD+olabilir 18.01.2011 11:12:50
[15] http://www.itusozluk.com/goster.php/giri+silinme+gerek%E7eleri#!/goster.php/giri+silinme+nedenleri 17.01.2011 11:48:58

j) Alıntılar dışında Türkçe kullanılmaması.
k) Bakınızdan ibaret giri olması.
l) Kaynak belirtmeden alıntı yapılması.
m) Semboller kullanılması. (:), :(, :p, :o, (), =))

Eğer bir yazar silinen girisinin formata uygun olduğunu düşünüyorsa, çöp kutusunda bulunan itiraz arabirimiyle, itirazı gerekçelendirerek moderatöre itiraz hakkına sahiptir. Moderatör, her ne kadar sözlüğün işleyişini düzenlemek amacıyla çeşitli yetkilerle donatılmış olsa da, hukuken çelişkide kaldıkları durumlarda, sözlüğün yasal bir yaptırımla karşı karşıya kalmaması ve kapatılması riskine karşı Ekşi Sözlük'te praetor olarak bilinen, hukuki meseleleri bilen avukat yazarlarla birlikte çalışmaktadır. Bu yazarlar, sözlük'teki özgürlük ile yasalar arasında sigorta işlevi yapmakta ve ancak kurucunun yetki verdiği sınırlarda çalışmaktadır. İtü Sözlük'te hukuki meselelerden sorumlu yazar, girileri yayından kaldırma yetkisine sahip iken, diğer sözlük'lerde bu yetki biraz daha geniş veya kısıtlı olabilmektedir.

Entelijanslar, gerekçe belirterek hatalı bulunan girilerin silinmesi için editöre bildiren böylece sayısı az moderatörler tarafından yürütülen denetim mekanizmasının oluşmasını sağlamaktadır. Bu bakımdan moderasyonun gözü kulağı olarakta nitelendirilmektedirler. Entelijans, sözlük kuralları, formatı, hatalı giri gibi konularda belirli bilgi düzeyine sahip olduğu düşünülen yazarlar arasından seçilmektedir. Sözlük yönetimi tarafından ise, sözlüğün düzenine yardım edebilme potansiyele sahip yazar olarak değerlendirilmektedir. 2008 yılı sonlarına doğru sözlük yönetimi radikal bir kararla İtü Sözlük'te entelijans sayısını arttırmıştır. Bazı yazarlara göre entelijans sayının arttırılmasının nedeni, sözlükte daha fazla zaman geçirmeyi sağlayarak, sözlüğe aidiyeti arttırmak ve buna bağlı olarak sözlüğün ziyaretçi sayısının artırılmasının sağlanması için yapılmıştır. Bazılarına göre ise, sözlük yazarlarına sorumluluk vererek, oto-kontrol sağlanması için yapılmıştır.

Gelişen ihtiyaçlara göre, birkaç deneme sonucu İtü Sözlük'te editörlük sistemi[16] yazarların sözlükte daha aktif olabilmesini sağlamak amacıyla uygulamaya konulmuştur. İlk beşinci nesil yazar alımlarında başarılı entelijanslardan oluşan yazar grubunun, çaylakların onayına

[16] http://www.itusozluk.com/goster.php/edit%F6rl%FCk+sistemi 17.01.2011 12:32:50

katılım göstermesi, daha sonra yine altıncı nesil yazar alımlarında aynı grubun onay mekanizmasına katılması ve başarılı olmaları, editörlük sisteminin oluşmasını sağlamıştır.

Editörler, formata aşırı derecede hakim, başarılı ispiyonları yapan yazarlar arasından moderatörlerin oylarıyla seçilmekte ve diğer yazarlarla aynı kurallara tabiidir. İtü Sözlük'te editörlük sistemi, editörlerin görevlerini kötüye kullanmamaları ve hataları en az seviyede tutmak amacıyla oluşturulmuştur. Yönetim, sistem açıklarının olabileceğini, bu bakımdan sistemin oluşmasını sağlayan düşüncelerin esnek olduğunu sık sık belirtmektedir. Editörlük sistemi, kurucu ve moderasyonun yükünü hafifleten, bu açıdan bakıldığında, sözlüğün teknik anlamda gelişmesini sağlayabilecek bir sistem olmaktadır. Sistem kısaca şöyle işlemektedir; Editörler veya yazarlar tarafından hatalı olduğu düşünülen girilerin değerlendirilmesi sağlanmaktadır. Bir editör hatalı bulduğu giriyi tek başına silememektedir. Bir editörün yaptığı ispiyonun silinmesi için iki editörün daha onayının olması gerekmektedir. Bu diğer yazarlar açısından da benzerdir. Yani bir girinin silinebilmesi için üç editörün onayının olması gerekmektedir. Üç editöründe ispiyon hakkında olumsuz görüş belirtmesi, ispiyonun reddedilmesine neden olmaktadır. Editörler arası görüş ayrılığı ortaya çıktığı zaman (örneğin bir editörün ispiyona geçersiz oyu kullanması.), ispiyon moderatör'e gönderilmektedir. Editörlerin tek başına veya oy birliğiyle yazarları uçurma yetkileri olmamaktadır.

Yazar, bir nick ve giri giriş hakkına sahip kullanıcıları ifade etmektedir (Gürel ve Yakın, 2007). Ekşi Sözlükte, yazar, 'sözlük' ve İngilizce kullanıcı kelimelerinin birleşiminden ortaya çıkan 'suser' kelimesiyle tanımlanırken, İtü Sözlüğün Türkçe kullanımına önem vermesi ve İtü Üniversitesi'nin sembolü nedeniyle arı olarak tanımlanmaktadır. Yazarın, sözlüğe katılım sağlayabilmesi için, yazdığı on girinin kurallara uygun olduğu moderasyon tarafından kabul görmesi ve sözlüğe bir şeyler katabileceğine inanılması gerekmektedir. Yazar, başlık açarak ve daha önce başka yazarların açtıkları başlıkların altına girilerini girerek, sözlüğün gelişimine katkıda bulunabilmenin yanı sıra, Zirvetör gibi, Sözlük üzerinden erişim sağlanabilen diğer olanakları kullanma hakkına sahip bulunmaktadır.

Sözlüğün açılışından itibaren her sene gerçekleştirilen yazar alımları, yazarların katılım sağladıkları senelere göre sınıflandırılmasını ortaya çıkarmıştır. Bu sınıflandırma 'nesil'

olarak adlandırılmaktadır. Nesillere göre yazar sayıları incelendiğinde, birinci nesil beş yüz kırk yedi (547), ikinci nesil üç yüz elli dört (354), üçüncü nesil bin on altı (1016), dördüncü nesil üç bin beş yüz otuz üç (3533), beşinci nesil bin beş yüz otuz beş (1535), altıncı nesil üç bin yedi yüz otuz bir (3731), yedinci nesil iki bin dört yüz kırk altı (2446)[17] olduğu görülmektedir. Ancak bu yazarların hepsinin katkı yaptığını söylemek mümkün değildir. Her ne kadar sözlük örgütlenmesi açısından, yeni nesil alımları sözlüğe yeni katılımcıların kazandırılması ve sözlüğün tazelenmesi açısından önemli olarak değerlendirilse de, sözlüğe yeni katılım sağlamış yazarlar, diğer nesiller tarafından sözlük kalitesini düşürmek ve kurallarını bilmedikleri gerekçesiyle 'çaylak' olarak nitelendirilmektedir. Yazarlar açısından çaylaklık statüsü, tecrübesiz, acemi anlamında sözlüğe katılım sağlaması için yazdığı on girisinin, sözlük formatı, dil, üslup, bilgi ve yaratıcılık bakımından değerlendirmeye alındığı ara durumu belirtmektedir.[18] Bu ara durumda çaylakların yazarlıkları onaylanana kadar girileri yalnızca moderasyon tarafından görülebilmektedir. Çaylaklık, yazarlara sözlükte kısıtlı erişim sağladığı için, yazarları cezalandırmak amacıyla da kullanılmaktadır. Formata aykırı giri giren yazar, çaylaklık statüsüne düşürülmekte ve ancak çaylaklık döneminde kendilerini moderasyona ispatlayıp, formata uygun on giri girdikleri zaman, tekrar yazar olabilmektedir.

Yatay hiyerarşik yapılanma, sözlük içinde yazarların birbirleriyle etkileşim sağlaması, sözlüğe yeni yazarların kazandırılması açısından olumlu yönde motivasyon sağlamaktadır. Ekşi Sözlüğün popüler olduğu dönemlerde, yazar alımlarının gerçekleşmemesi, sözlük yazarı olmayı herkesin ulaşamayacağı elit bir duruma dönüştürürken, sözlük yazarlarının popülerlik kazanmasını sağlamıştır. Durum böyle olunca, 'sözlük ünlüleri' olarak tanımlanan yazarlar ortaya çıkmıştır. Sözlük ünlüleri, sözlükte veya zirvelerde, yaptıkları veya söylediklerine olumlu, olumsuz karşılık alarak, topluluğun geneli tarafından nickname'leri bilinen yazarlardır. Sözlükte ünlü olmak için herkes tarafından yüzünüzün bilinmesi gerekmemekte, nickname'in topluluk içinde dolaşıma girmesi yeterlidir. Yatay hiyerarşik yapılanmanın diğer bir kolu, yazarların "gerçek yaşam"da tanıdıkları akraba veya yakın arkadaşlarını sözlüğe kazandırmalarından meydana gelmektedir. Bu durum, yazarların sözlük içinde kendi cemaatlerini oluşturmasıdır. Böylece format gereği veya

[17] İtü Sözlük, nesillere göre yazar dağılımı http://www.itusozluk.com/ 20.02.2010 12:45:13
[18] İtü Sözlük http://www.itusozluk.com/goster.php/%E7aylak 18.01.2011 11:45:13

sözlüğün diğer özellikleri gereği kendini yetersiz hisseden yazar, kendi cemaatini oluşturarak sözlükte tanınma ve dolayısıyla 'sözlük ünlüsü' olmaya çalışmaktadır.

İtü Sözlüğün, internet ortamında alt birimleri bulunmaktadır; "Kovan": Yalnızca İtü Sözlük üyelerinin kullanabildiği, organizasyon bölümüdür. "Müze": Yalnızca İtü Sözlük üyelerinin kullanabildiği, İtü Sözlükten silinmiş, ilginç girilerin yayınlandığı bölümdür. "Konsepte Aykırı": Yalnızca İtü Sözlük üyelerinin kullanabildiği, İtü Sözlük, yazarlarının deneme, hikaye ve şiirlerinin yayınlandığı bölümdür. "İtü Sözlük Radyosu": İtü Sözlük okurlarının erişimine açık olan, İtü Sözlük üyelerinin müzik yayını yapabildiği bölümdür. "İtü Sözlük Sohbet": Yalnızca İtü Sözlük üyelerinin kullanabildiği, üyelerinin sohbet etmelerini sağlayan bölümdür. "Resepsiyon": Yalnızca İtü Sözlük üyelerinin kullanabildiği ve bu bölümden çeşitli aktivitelere davetiye kazanmasını sağlayan bölümdür.

İtü Sözlüğü, katılımcı sözlük kategorisinde, kayıtlı üyeleri tarafından eklenilen ve güncellenen espri ve bilgi içerikli yorumları içeren, internet ortamı olarak tanımlamak mümkündür. İtü sözlüğün internet ortamı, kültürel etkinliği cesaretlendirmekte ama aynı ortam sosyal etkileşimi kısıtlamaktadır. Diğer yandan topluluğun üyeleri, internet ortamı dışında da bir araya gelmekte ve esas sosyal etkileşim, gerçek mekanda bire bir ilişkilerle gerçekleştirilmektedir. Yazarlarının sözlükte devamlılık göstermesi, genel kitlesinin üniversite gençliğinden oluşması ve her hafta süreklilik gösteren zirvelerine katılım ve ulaşım sağlanabilmesi, İtü Sözlüğün, fizikselliğe dayanan internet topluluğu olduğunu ve sözlük kültürünün çalışılması için en uygun ortam olduğunu göstermektedir. Bu sebeple çalışma kapsamında, topluluğun sosyal ve kültürel düzeni ortaya çıkarabilmek amacıyla topluluğun hem "gerçek yaşam" hem de internet ortamındaki olguları bir bütün olarak ele alınmıştır. Soyut inceleme alanını somutlaştırmak adına aşağıda belirtilen şekil (Şekil 2.1) karşımıza çıkmaktadır. Bu durum, internet topluluğunun kültürünün ortaya konmasında, internet ortamı ile "gerçek yaşam"daki durumlarının dolayısı ile farklı mekanlardaki iletişim örüntülerinin incelenmesine imkan tanımaktadır.

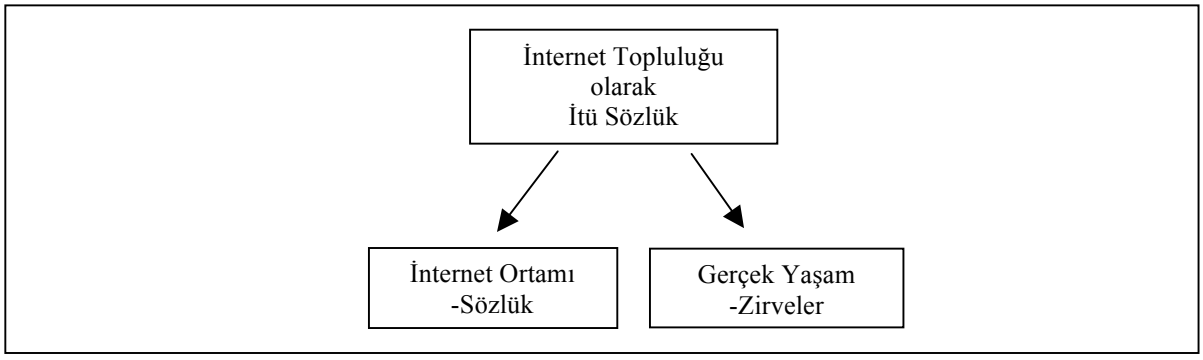

Şekil 2.1: Araştırma Konusu, İtü Sözlük Topluluğunun Genel Yapısını Gösteren Şekil.

İncelenen topluluğun temel özellikleri şunlardır;

1) Bilgisayarı olan herkese açık olması,
2) Popüler iletişim isteğine hitap etmeye çalışması,
3) Türkiye'de başlayan ve gelişen bir deneyim olması,
4) Herhangi bir erişim ücreti istenmemesi,
5) Her hafta organize edilen zirvelerle sosyal etkileşim sağlanmasıyla, fiziksellige dayanması,
6) Çoğunluğunu üniversiteli ve bilgisayar kullanımı konusunda belirli bilgi birikimine sahip gençlerin oluşturması,
7) Yazarlarının sözlüğe katılıma devamlılık sağlaması,
8) Topluluğun özellikle internet ortamında belirli kurallarının olmasıdır.

Çalışmada biri ağın daha genel incelenmesi, diğeri daha detayını ele alan iki yaklaşım, birleştirilerek ele alınmaktadır. Yaklaşımlardan daha genel bakış açısına sahip olanı Gotved'ın siber sosyal gerçeklik yaklaşımı, araştırma konusu ve en genel anlamda da internet topluluklarının nasıl oluştuğunun anlaşılması açısından önemli görülmektedir. Araştırma konusu, çevirimiçi sosyal mekandaki iletişim örüntülerinin, birbiriyle ilintili üç konunun kesişim noktasında meydan geldiği görülmektedir (Şekil 2.3). Benzer şekilde çevirimiçi iletişimin günümüz sosyal gerçekliğinde önemine vurgu yapan Gotved, siber sosyal gerçekliği anlamada Boudreau ve Newman'ın sosyal gerçeklik üçgenini (Boudreau and Newman, 1993) modifiye ederek, hem bireysel hem de kolektif olarak, siber sosyal gerçekliği birbiriyle ilintili üç konunun (Şekil 2.4) kesişiminde değerlendirmektedir (Gotved, 2006). Gotved ile Boudreau ve Newman'ın modeli karşılaştırıldığında, Gotved'ın etkileşim ve yapı terimlerinden sosyal terimini çıkartarak, teknoloji kadar insan davranış

örüntülerinin önemli olduğundan, sosyal gerçeklik terimine siber kavramını eklediği görülmektedir. Buna ilaveten, siber kimlik konusunda çalışmalar yapan Cem Sütçü ve arkadaşları, siberuzay'daki bireyin üç konunun (Şekil 2.5) kesişim noktasında meydana geldiğine dikkat çekmektedir (Sütçü vd., 2006). Bu noktada şekiller arasındaki (Şekil 2.3-2.4-2.5) benzer olan "gerçek yaşam", internet ortamı ve etkileşim kavramlarına dikkat etmek gerekmektedir. Siber sosyal gerçeklik üçgenindeki etkileşim, bireyler veya gruplar arasındaki bilgi alışverişi olmaktadır. Etkileşim sırasında anlamlar tartışılmakta ve kurulmaktadır. İnternet toplulukları söz konusu olduğunda, etkileşimin, kültür ile ilişkili ve teknolojiyle de birbirinden ayrı tutulamayacağı açıktır. Kültür, sosyal gerçeklik veya belirli içerik içinde bulunan değerlerin, anlamlarını gerçekleştirme yolları olmaktadır. Kültürü gerçekleştiren bu yollar, etkileşim yoluyla kurulmakta ve yeniden oluşturulmaktadır. Sosyal kurulum olmasına rağmen, üyelerinin içinde bulundukları içerik ve çerçeveye bağlı olarak değişim içinde bulunmaktadır. Yapı, bireyler ve grupların birbirlerini anlama ve iletişimleri için zemin oluşturan, sosyal gerçekliğin daha durağan örüntülerinden oluşmaktadır (Gotved, 2006). Burada sosyal ve teknolojik olanın ayrı ayrı ele alınmaması gerekmektedir. Çünkü sadece sosyal olanla ilgilenilirse, sosyal ağlar içinde hiyerarşi ve yapıları araştıran organizasyonel belirlemeciliğin ortaya çıkabileceği endişesinden bahsedilmektedir (Howard, 2002). Diğer taraftan sadece teknolojik kısmın yapısını analiz etmek, teknolojik belirlemeciliği ortaya çıkaracaktır. Araştırma konusunu bu şekilde ele almak sosyal ve teknolojik ağların üst üste bindiğine işaret etmektedir. Ayrıca siber sosyal gerçeklik üçgenindeki üç elemanın bir bütün olarak ele alınması gerekmekte ve üç elemanın katı, sınırları olan değil, akışkan olduğu dikkate alınmalıdır.

Gotved'a göre etkileşim, bilgilerin değişimi olmakta ve diğer iki eleman için temel oluşturmaktadır. Fakat genel bakış açısı kadar, kullanıcılar yani düğümler arasındaki bağların da araştırma konusu kapsamında önemli olduğu açıktır. Bireyler arasında bilgilerin paylaşılmasında etkileşim önemlidir. Etkileşimin bu önemi, bireyler arasında ilişkilerin kurulmasını sağlamasından kaynaklanmaktadır. Sosyal ağların, bağ dizileri yoluyla kendi içlerinde düğüm olarak adlandırılan bireysel kullanıcılardan oluştuğu belirtilmektedir (Wasserman and Faust, 1994). Kullanıcıların etkileşimlerine aracılık eden ağlar zayıf ve güçlü bağlardan oluşmaktadır. Bağlar birden fazla ilişkiye sahip olması, zayıf veya güçlü olmasına göre çeşitlilik gösterebilmektedir. Kullanıcıların kendi

ağlarındaki bağlarının kuvveti, ilişkilerine ne kadar değer verdiklerini göstermektedir. Zayıf bağlar, yakın olmayan ilişkileri, seyrek olarak görüşülenleri ifade ederken, güçlü bağların, yakınlık, karşılıklılık ve görüşme sıklığı, akrabalık gibi kavramları ifade ettiği vurgulanmaktadır (Granovetter, 1982). Zayıf bağlar her birinin kendi içinde güçlü ilişkileri bulunan, bağımsız olabilecek iki sosyal ağı bağlayan birer birleştiriciler olarak, diğer ağlara erişim sağlama imkanı tanımaktadır. Böylece bilgi ve kaynakların değişim potansiyeli kolaylaşmaktadır.

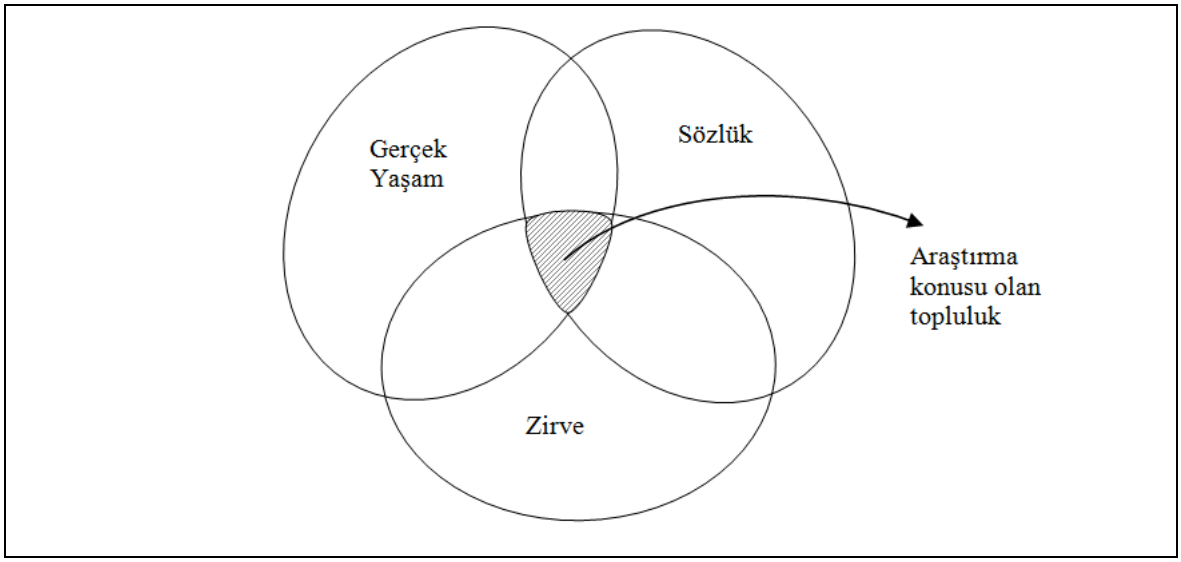

Şekil 2.3: Araştırma Alanını Gösteren Şekil.

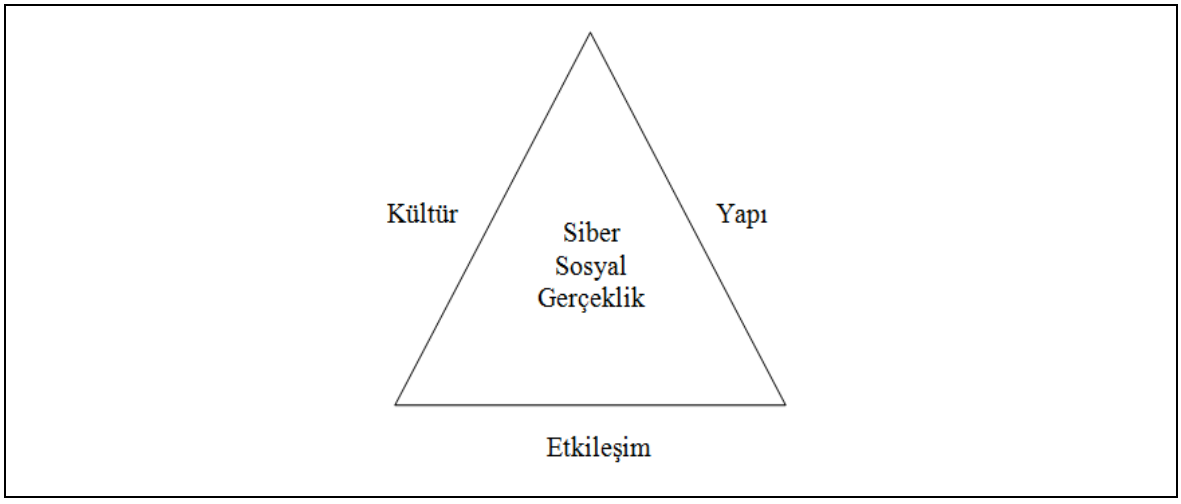

Şekil 2.4: Gotved'ın Siber Sosyal Gerçeklik Üçgeni (Gotved, 2006: 472).

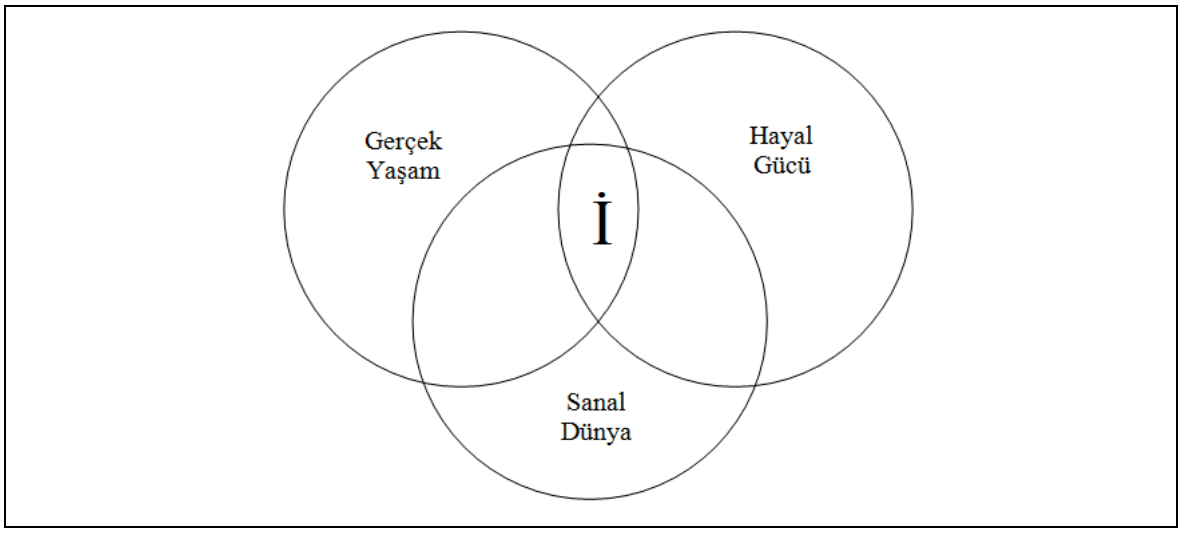

Şekil 2.5: Bireyin Siberuzay'daki Durumunu Gösteren Şekil (Sütçü vd., 2006: 150).

2.2 Çevirimiçi Sosyal Mekanda İletişim Unsurları

Soyut bir araştırma alanında yolumuzu bulabilmek amacıyla "gerçek yaşam"daki iletişim faktörlerinin ne olduğundan yola çıkmak faydalı görülmektedir. Bu bakımdan çevirimiçi sosyal mekanda iletişim faktörlerinin ne olup olmadığı belirlemesine giderken, "gerçek yaşam"daki iletişim faktörlerinin ne olduğu önem kazanmaktadır.

Bir mekanın, iletişim özelliğini yerine getirebilmesi, o mekandaki herkesi, farklılık gözetmeden kapsamasına bağlıdır. Mekanın bu özelliği, özgür isteğe bağlı, mekanın herkese açık olma durumu olarak belirtilmektedir (Schneider and Gabrielsson, 2000). Bu noktada, herkesin eşit olarak katılım sağlamasıyla oluşan özelliğinin yeterli olmadığı, ayrıca mekanın sosyal çeşitliliği sağlaması gerektiği, dikkat edilmesi gereken diğer bir nokta olmaktadır. Arendt, bir mekanın kamusal iletişim özelliğinin olabilmesi için, herkesin katılım sağladığı alanda, bilgilerin herkes tarafından erişim sağlanabilmesine dikkat çekmekte, katılımcıların sosyal çeşitliliğinden bahsetmektedir (Arendt, 1994). İnternet topluluklarında görülen sosyal çeşitliliğe bağlı olarak çeşitli kimliklerin, aslında bir sorunu ortaya koymadığı, kişiliğin keşfi için sosyal laboratuar oluşturduğundan bahsedilmektedir (Bruckman, A. 1992, 1993).

Topluluk arasındaki ilişkilerin nasıl oluştuğu konusunda, kullanıcılar arasındaki etkileşimin önemli olduğu açıktır. İnternet ortamındaki paylaşımın, istenilen kaynaklarda uzmanlaşmış ortamlardan meydana getirilmesi gerektiği belirtilmektedir (Wellman and

Wortley, 1990; Garton et al., 1997). Topluluk paylaşımının nasıl olması gerektiğine dair getirilmiş bu tanımlama, internet ortamında insanların çeşitli kaynaklara ulaşabilmesinde, farklı ilişki bağları portföyünü sürdürmesi gerektiğini bize göstermektedir. İnternet toplulukları, geniş kaynaklara erişim sağlanabilmesinde iletişime geçtiğimiz kişilerin çeşitliliğinin arttırılmasına imkan sağlayan uygun alanı oluşturmaktadır. "Gerçek yaşam" topluluklarında ise, genellikle insanların aynı çevre ve kaynaklara erişim sağladığı görülmektedir. Bu durum ise, sosyal çeşitliliğe bağlı olarak ortaya çıkan değişik algıların, topluluk içinde kendini ifade edebilme özgürlüğünü bulabilmesi ile ilgili olmaktadır. Sosyal çeşitliliğin kamusal mekanın belirleyicilerinden biri olduğu diğer teorisyenler tarafından da belirtilmektedir (Talen, 2001). Jacobs ve Appleyard da, mekanların sosyal çeşitlilik özelliği taşımaları gerekliliğini belirtmektedir (Jacobs and Appleyard, 1987).

Mekanın iletişim özelliğine sahip olmasıyla ilgili en önemli çalışmalardan biri, Habermas'ın "Kamusallığın Yapısal Dönüşümü" (2003) isimli eseridir. Bu eserde, kamusal mekanlarda topluluk katılımcılarının statülerinin eşitlendiği ve benzeri sınıflandırmalar yerine eşdeğerlilik kavramının kullanılması gerekliliği belirtilmektedir. Buna göre, insanların toplanma mekanlarına dönüşen internet topluluklarının, farklı eğitim ve kültür deneyimlerinden gelen insanların katılımlarıyla oluşturulmuş ve herkesin eşit olduğu bir yer olması önemli olmaktadır. Bu bakımdan, kamusal mekanların, sosyal çeşitliliğe sahip insanların birbirleriyle karşılaştıkları ve fikir alışverişinde bulundukları yer olması çalışma kapsamında önemli olmaktadır.

Mekanın iletişim işlevi açısından diğer bir ölçüt, iletişim mekanına ulaşılabilirlik olmasıdır. Ulaşılabilirliğin, kolaylıkla erişilebilen ve görülebilen yer olarak tanımlandığı, buna ek olarak güvenilirlik, süreklilik, yakınlık, kolaylık, okunurluk özelliklerini kapsaması gerektiği belirtilmektedir (PPS, 2000). Buna göre, bir mekana ve bu mekandan farklı noktalara ulaşım sağlamak mümkün olmalıdır. Ulaşılabilirlik kriteri internet topluluğunda erişim sağlayabilmek, zaman kullanımı ve etkileşim sayısı açısından internet topluluğuna ve toplantılarına katılımı ifade eden iletinin sıklığı faktörü karşımıza çıkarmaktadır. Sadece mekana ulaşılabilirliğin yetersiz kaldığı, mekanın yerleşim ile ilişkisi, dolayısıyla mekanın algılanma biçimlerinin de önemli olduğu belirtilmektedir (Schneider and Gabrielsson, 2000). Çalışma kapsamında internet topluluğunun iletişim

biçimlerine bakıldığından internet topluluklarını oluşturan kullanıcıların topluluk ile ilişkilerinin nasıl olduğu, topluluğa aidiyet duyup duymadıkları, katılım sağladıkları mekanı nasıl algıladıkları çalışma açısından önemlidir.

Mekanın iletişim özelliğine sahip olabilmesi için toplumsal ve ortak bir amacı gerçekleştirme potansiyeline sahip olması gerekmektedir. Habermas, kamusal alanı ilgilendiren bu konuda, bilgilerin herkes tarafından erişim sağlanabilmesi gerekliliğinden bahsetmektedir (Habermas, 2003). Çalışma açısından, çeşitli kullanıcılardan oluşan internet topluluğundaki, kullanıcılara ait bilgilerin dolaşıma sokulması, bilgi edinmek ve paylaşımda bulunulması üzerinde durulması gereken noktalardandır.

Mekanlar, kapsama alanı ve içerik ile de ilgili olabilmektedir. Daha önce görülen mekanın tekrar görülmek istenmesi o mekanın içeriğiyle ilgili olduğu belirtilmektedir (PPS, 2000). Bu görüşe göre, bir mekanın bilgi alışverişini destekleyebilmesi ve iletişim için ortam oluşturabilmesi, aynı zamanda, eylem için zemin oluşturabilmesine dikkat çekilmektedir (Carr et al., 1992). İnternet topluluklarının da içerik ve ilgi alanlarına göre bir araya geldikleri görülmektedir.

Topluluk üyelerinin herhangibir mekanı paylaşmalarına bağlı olarak, kimlik ve karakter oluşumlarının, o mekana ilişkin algıların oluşmasıyla ilgili olduğu belirtilmektedir (Lynch, 1981). Mekanın sahip olduğu karakter, kullanıcıların mekana ilişkin algısı veya mekanın kullanımını etkilemektedir. Mekan kullanıcılarının kendilerine verilen alanı şekillendirmesine bağlı olarak aidiyet duygusunun oluştuğu belirtilmektedir (Jacobs and Appleyard, 1987). Aynı üniversitenin öğrencisi olan internet topluluğu üyeleri arasında aidiyet duygusunun gelişmesine bağlı olarak, yüz yüze toplantılara katılım isteğinin daha fazla olduğu hem katılımcı gözlemlerde hem de yapılan literatür araştırmasında görülmüştür. Duruma örnek çalışmalar mevcuttur (Matzat, 2010). Bu görüşe benzer olarak, kullanıcıların güven duyabilmeleri, aidiyet duygusunun gelişmesi için, mekanın bir karaktere sahip olabilme yani kullanıcıların kendilerini ifade edebilmelerine bağlı geliştiği belirtilmektedir (DETR/CABE, 2000). Bu bakımdan, internet topluluklarını oluşturan kullanıcıların bağlı bulundukları yerel karakteri yansıtabilmelerinin, kullanıcıların topluluk içinde kendilerini ifade edebilmeleri ve bunun sonucunda da aidiyet hissi duyma veya

duymamalarının, çalışma kapsamında önemli olduğu açıktır. Yerel karakteri yansıtabilmesi açısından sözlük yazarlarının yaşama aktif katılan, bilgi paylaşımında, yaşama dair önemli bilgi ve ilginç ayrıntıları paylaşmaları topluluğun genel beklentisidir.

Mekanın iletişim özelliğine sahip olabilmesi için, mekan kullanıcılarının birbirleriyle iletişim ihtiyacı içinde olmasının, topluluk üyelerinin oluşturduğu katılımcı yoğunluğu faktörünü karşımıza çıkarmaktadır. Fichter, toplumun ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal yaşantısının katılım ile sıkı bağlantı içinde olduğunu belirtmekte olup (Fichter, 1996), yine aynı şekilde, Ozankaya eğitimden sağlığa her türlü kamusal hizmetlerin, katılıma ilişkin veriler üzerinden değerlendirildiğini belirtmektedir (Ozankaya, 1986). Katılımcı yoğunluğu faktörünün topluluk üyeleri arasında iletişim talebi potansiyelini olumlu veya olumsuz yönde etkilemesi çalışma kapsamında önemlidir.

İnternet topluluklarının mekan ve iletişim deneyimlerini inceleyerek bu oluşumların sosyal ve kültürel düzenlerine ilişkin bilgilerin doğasına ulaşmak ve bunların "gerçek yaşam"daki topluluklardan farklılıklarını, benzerliklerini ortaya koymak, internet ortamından "gerçek yaşama", "gerçek yaşam"dan internet ortamına taşınan kültürel oluşumların gösterilmesini sağlamaktadır. İnternet ortamında sunumu yapılan kimlik ve diğer kültürel öğeler için; insanların cinsiyetlerini, kültürel arka planlarını, sosyo-ekonomik statü gibi diğer "gerçek yaşam" bağlantılarını etkileşime taşıdıkları belirtilmektedir (O'Brien and Kollock, 1997). Ayrıca internet topluluklarının, "gerçek yaşam" malzemeleriyle çalışmak için çok uygun olduğu belirtilmektedir (Turkle, 1997). Fizikselliğe dayanan internet topluluğu yani "gerçek yaşam" ile internet topluluğunu birleştirmek, yeni alanlar, yeni alanların ise, yeni iletişim örüntüleri (Lefebvre, 1998) ve kullanıcılar arasında etkileşim için yeni imkanlar ortaya çıkardığına dikkat çekilmektedir (Beaulieu, 2004). İnternet ortamında var olan kültür kodlarının sosyal bir kitle tarafından paylaşıldığı, aktarıldığı ve yeniden üretilen alan olduğu belirtilmektedir (Kocacık, 2007). Dolayısıyla çalışma alanımda, "gerçek yaşam"da varolan kültürel sınıflandırmaların önemli olduğu açıktır.

İnternetin ilk yıllarında ve hala günümüzde de bazı araştırmacılar, internet ortamının "gerçek yaşam" kimliğimizi oluşturan fiziksel kategorilerin saklanmasına imkan tanıdığı için aslında çok eşitlikçi bir mekan olduğu konusunda görüşler belirtmektedir (Turkle,

1997; Wilson and Peterson, 2002). İnternet ortamında bu özelliklerin belirgin olmadığı, bunun ise mekanın özgür doğası gereği olduğu yönünde de genel düşünceler mevcuttur (Walther, 1992; Harasim, 1993) ancak, yapılan bir takım araştırmalar internet ortamında durumun böyle olmadığını ortaya koymaktadır. Cinsiyet gibi kimlik özelliklerinin sadece fiziksel özelliklerden oluşan bir kategorileştirme olmadığı, aynı zamanda insanın mantığının uzantısı olduğu ve internet ortamındaki kullanıcıların etkileşimde bulundukları, insanların bu özelliklerini bilmelerinin etkileşimin yapısını değiştirdiğine dikkat çekilmektedir (Kollock and Smith, 1999). İnternet ortamında etkileşim sağlarken, insanların karşılarındakinin fiziksel özelliklerini bilmek istemelerinin, etkileşime geçilen kişiye karşı anlayışın oluşmasında güvenilir sosyal kaynak sağladığı vurgulanmaktadır (Goffman, 1959). Bu duruma, küçük ve orta ölçekli internet topluluğu üyeleri arasında önceki yüz yüze görüşmelerin, devam eden çevirimiçi tartışmalara katılım oranını arttırdığını örnek göstermek mümkündür (Staarman, 2003; Bluemink and Järvelä, 2004). 15 haftalık ders zamanı içinde 14 öğrencili çevirimiçi sınıfı ele alan başka bir araştırma, yüz yüze görüşmelerle birlikte çevirimiçi sosyalleşme ve duygusal alışverişin, çok daha yoğun görüldüğünü belirtmektedir (Haythornthwaite, C. 2000, 2001). Barry Wellman Toronto'lular üzerine yapmış olduğu bir çalışma da, Torontoluların aralarında %79 oranında aktif bağ bulunduğunu ortaya çıkarmıştır (Wellman, 1996). Bu yerel toplulukların yani yüz yüze görüşmenin öneminin ihmal edilmediğini bize göstermektedir. İnternet ortamında bazı araştırmacılar, kimliklerin sunum biçimine vurgu yaparken (Tice et al., 1995), bazıları ise, etkileşim sırasında "gerçek yaşam" kimliklerinin bilinmesinin önemine vurgu yapmaktadır (Parks and Roberts, 1998). Çünkü, bilginin kaynağı sunulan kimliklere göre değişebilmektedir. Konuya en güzel örnek, .edu, .org, .gov, .com uzantılı internet adreslerinin farklı kimlikler belirtmesi ve kullancıların bu sitelerden aldıkları bilgileri farklı şekilde değerlendirmesidir.

Gerçek yaşamda bir beden ve bu bedene bağlanmış bir kimliğimiz bulunmaktadır. Soyut olan internet ortamında, öz bedenden ayrıldığı için, fiziksel kimliği tanımlayıcı birçok işaret ve sosyal rollerin çoğunun kaybolması, kimlikleri belirsiz hale getirmektedir. Ortamda kimliklerin tanımlanması için gerekli kriterler maddeden çok bilgiden oluşmaktadır. Bilginin ise, ortamda yayılan ve kaybolan yapısı bulunmaktadır. Bu sebeple, internet ortamındaki etkileşimi anlayabilmek ve değerlendirebilmek için kimlerle iletişime

geçildiğinin bilinmesi önemli olmaktadır. İnternet ortamında iletişim, oluşturulan kimlikler aracılığıyla yapılmaktadır. Bireylerin, iletişim ve paylaşım amaçlı katıldığı, internet topluluklarında da, bilginin kaynağının doğruluğu, yani topluluk üyelerinin kimlerle iletişime geçtiği önemli olmaktadır. Kısaca, "kimlik, sosyal etkileşimde yapı taşı olmaktadır. Bütün etkileşim, kiminle etkileşime girdiğimize göre şekillenmektedir" (Kollock and Smith, 1999: 29). Bu sebeple çevirimiçi grup iletişimlerin yeni "gerçek yaşam" bağlantıları ortaya çıkardığı yani yüz yüze dökülme ihtiyacı duyulduğu çeşitli araştırmalarda belirtilmektedir (Parks, 1996; Parks and Roberts, 1998; Utz, 2000; Zhao, 2006). Haber ve sohbet gruplarının araştırılmasında, kullanıcıların birbirleriyle kişisel bağlantılar içinde olduğu vurgulanmaktadır (Heintz, 2000). İlişkilerin oluşmasında görünümün büyük rolü olduğu (Hatfield and Sprecher, 1986) bazı araştırmacılara göre ise, benzer ilgi alanları, diyalog konuşma stillerinin daha kuvvetli ilişkiler üretilmesini sağladığı vurgulanmaktadır (Tice et al., 1995). Örnek olarak, yazı biçimi, kısaltmaların kullanımı, grup üyelerince kullanılan jargon ve kimliğe ait imzalar, kimlik oluşumlarını bize göstermektedir. Grup üyelerince kullanılan dil bir gruba üyeliğin belirtisi olmakta ve grup üyeliğinde anahtar olabilmektedir. İmzalar, gerçek dünyanın etiket ve renklerini bünyesinde barındırırken, etkileşimde olduğumuz kullanıcıyı tanımamıza yardımcı olmaktadır. John Fiske, kullanılan dil pratiklerinin, iletişim halindeki bireylerin anlam katmanlarını nasıl oluşturdukları, sosyal içeriklerin üst üste nasıl inşa edildiğinin anlaşılması açısında da önemli olduğunu belirtmektedir (Fiske, 1989). Bu bakımdan çalışma kapsamında, internet topluluklarının jargonu, dili olup olmadığının ortaya konulmaya çalışılması, internet topluluklarının sosyal ve kültürel düzeninin anlaşılması açısından önemli görülmektedir.

İnternet topluluklarının, zenginliği, farklı sosyo-ekonomik yapılardan gelen insan çeşitliliğine dayanmaktadır. Çeşitlilik anlaşmazlıklara neden olabilmektedir. Topluluk içinde oluşabilecek anlaşmazlıkları çözmek amacıyla uygulanan süreç ve anlaşmazlık yönetimi ise, topluluğun hayatını devam ettirebilmesi açısından önemli olmaktadır. İnternet ortamının yasaksız ve bir takım kullanıcı davranışlarına imkan tanımasının diğer kullanıcılar üzerinde etki yarattığı belirtilmektedir (Rheingold, 1993a; Reid, 1994). Netin anarşik yapısı (fiziksel mesafenin korunabilmesi dolayısıyla belirsiz kimlik kullanılmasına olanak sağlanması, kullanıcıların "gerçek yaşam"da yapmadıkları saldırgan ve dürüst

olmayan hareketlerde, söylemlerde bulunmaları) sosyal çeşitlilik, topluluk üyelerinin farklı yerlerden erişim sağlarken zaman açısından kaynaklanan gecikme, yanıltıcı e-posta ve bağlantılar kullanılması gibi çeşitli sebepler, internet topluluklarının yönetimini ve anlaşmazlık çözümü konularını zorlaştırmaktadır. İnternet ortamında oluşan anlaşmazlıkların 3 temel nedeni olduğu belirtilmektedir (Ury et al., 1998). Anlaşmazlıkların, birincisi, ilgi alanları (ilgi ve istekleri içermektedir), ikincisi topluluk içindeki haklar (gözlemlenen meşruluk ve doğruluk), üçüncüsü topluluk içersindeki güç ilişkileri (bir kişiyi kendi isteğine karşı bir şeyi yapmaya zorlama kabiliyeti) konularından oluşmaktadır. Anlaşmazlık yönetimi konusu, internet topluluklarında, sosyal sistem olarak topluluğun nasıl yapılandığını ortaya koymaktadır. Yani yapıyı anlamak için yapıda meydana gelen anlaşmazlıkların nasıl çözüm bulduğuna bakmak gerekmektedir. Bu ise, internet topluluklarında yönetimle kullanıcı arasındaki ilişkilerin nasıl düzenlendiği, topluluğun bütünleştirici mi, yoksa radikal yapıya mı sahip olduğu konusunda bize bilgi vermektedir. Bütünleştirici model, değerlerin, anlamların, amaçların, ilgi alanlarının, kuralların içsel açıdan uyumlu ve paylaşılan sistemleri konusunda geniş fikir veya oybirliği bulmakta ve araştırmaktadır. Bu modelde bireylerin, olguların anlamlarının ne olduğuna ve nasıl davranması gerektiğine dair kesin anlayışları bulunmaktadır. Kullanıcıların sistem araçlarının peşine düşerek, kendi ilgi alanlarını ortaya koymalarını, bütünleştirici modelin sağladığı belirtilmektedir (McGregor, 1957). Bu modelde sosyal entegrasyonun yıkıcı anlaşmazlığının az görüldüğü vurgulanmaktadır (Morgan, 1998). Radikal model ise, farklılık ve anlaşmazlık üzerinden ele alınmaktadır. Sistem, kutuplaşmalardan meydana gelmektedir. Bir kutup varolan sistemin korunmasını, diğer kutup ise sistemi harekete zorlamaktadır (Tannenbaum, 1965). Anlaşmazlığın olumlu tarafları ele alınmaya ve bütünleşmeyi yaratma konusunda uzlaşma geliştirmeye çalışılmaktadır. İnternet topluluklarının herkesin özgürce istediğini söyleyebildiği bir ortam olması yerine, çokkültürlülüğün kesiştiği net alanı olarak, herkesin birbirine anlayışla yaklaştığı, düşüncelerinin ortak değerlerde uzlaştığı platforma dönüşmesi ortamın gelişmesi açısından daha olumlu karşılanmaktadır. İnternet topluluklarında meydana gelen anlaşmazlıklar sadece internet ortamı ile kısıtlı kalmamaktadır. İnternet toplulukları aynı zamanda "gerçek yaşam" topluluk örgütlenmelerinin bir çeşidi olduğu için, bireyler arası davranışların düzenlenmesini oluşturmaktadır. Çünkü insanlar bir ortamda algıladıkları gerçekliği diğer ortama taşıma eğiliminde bulunmaktadırlar.

İletişim teknolojilerinin etkisini arttırmasıyla birlikte, teknolojinin toplum örgütlenmeleri üzerine olumlu, olumsuz etkileri uzun zamandır çalışılmaktadır. Putnam, televizyonun boş zamanların özelleştirilmesi üzerindeki etkisini, yani bireylerin evlerinin dışında diğerleriyle etkileşim imkanında olmaması nedeniyle, sosyal ağların kaybolduğu bu nedenle sosyal kapitalde sorun yaşandığına dikkat çekmektedir (Putnam, 1995a). Sosyal kapital, sosyal güven, norm ve ağ gibi ortak fayda için işbirliği ve uyumlu çalışmaya yardımcı, sosyal örgütlenmenin özelliği olarak tanımlamaktadır (Putnam, 1995a). Ağlar, normlar ve güven, sosyal kapital teorisinin birbiri ile ilgisi olan, esas parçaları olmaktadır.

Güven, sosyal kapitalin önemli bir parçasıdır. İnternet topluluğundaki etkileşimde, çoğunlukla grup üyeleri arasında anonim olunması, fiziksel, sosyal ipuçlarının olmaması etkileşimi azaltan çekingen olmayan davranışlara neden olmaktadır (Kiesler et al., 1984; Branscomb, 1995). Anonim özelliğin "gemi bordası sendromu" yarattığına işaret edilmektedir (Curtis, 1992). Buna göre, kullanıcılar "gerçek yaşam"da hiçbir zaman diğer kullanıcılarla karşılaşmayacaklarını düşünerek sosyal risklerini azaltmakta ve etrafın tesiri ile çekingen davranışlar ortadan kalkmaktadır. İnternet topluluklarının anonim doğası, kullanıcıların hareketlerinden sorumlu tutulamaması nedeniyle problemli olarak görülebilmektedir (Branscomb, 1995). Kimlik bilgilerinin gizlenebilmesine imkan tanıyan anonim doğa, sosyal ilişkilerin gelişmesine engel oluyor gibi görünse de, internet topluluğu kullanıcılarına benzersiz özellikler sağladığı belirtilmektedir (Walther, 1992). İnternet topluluğunda kişilsel bilgiler açıklanmamakta ve genellikle kimliği belirsiz kullanıcı adları kullanılmaktadır. Kullanıcılar, böylece çok nadiren internet ortamında kendi gerçek kimliklerini açıklamak zorunda kalmaktadır. Ama kimlik bilgilerinin açıklanması konusunda topluluğu hukuken sakıncalı duruma düşürebilecek kural dışı durumlar da söz konusudur. Anonim doğa, kimlik ve sorumluluk açısından etik konuları karşımıza getirirken, diğer taraftan, kullanıcıları tarafgir ve kalıplaşmaktan koruduğu belirtilmektedir (Singer, 1996). Böylece kullanıcılar kim olduklarına göre değil, ne söylediklerine göre değerlendirilmektedir. Çünkü bu bakımdan bireyler fiziksel görünümlerinden daha önce orada düşünceleriyle var olabilmektedirler (Rheingold, 1993a; Walther, 1996). Böylece, azınlıklar, engelli insanlar gibi toplumdan itilmiş grupların, fiziksel özelliklerine dayalı stereotipleşmeyle karşılaşmadan, grup tartışmalarına katılım sağlayabildikleri belirtilmektedir (Rheingold, 1993b; Schuler, 1996). Branscomb'a göre (1995), ikna

etmenin gücü, ne görüldüğünden daha ziyade, ne söylendiğine dayanmaktadır. Anonim özellik, insanların kendilerini açması, yakınlık kurması ve kimliklerin zenginleşmesine imkan tanımaktadır. "Gerçek yaşam"da özel tutulan bir çok konunun, internet ortamında tartışılmasını sağlayarak, toplumsal değişime neden olduğu belirtilmektedir (Ben-Ze'ev, 2003). Konuya farklı bir pencere açmak gerekirse, internet topluluğu üyelerinin, arkadaşlarının algılanılmasında abartma yaptıklarına rastlanılmaktadır. Abartılı tanımlamaların kullanıcılar arasında çekici olabildiği, bu durumun kullanıcılar arasında güven oluşturmasa bile, güvenle ilişkilendirilebileceğine işaret edilmektedir (Walther, 1996). İnsan bir grupla daha fazla özdeşleştiği ve grup üyeleriyle ilgili daha fazla benzerlikler algıladığı zaman, o grup içindeki diğerlerine güven eğilimi artmaktadır. Güven işbirliğini kolaylaştırmaktadır. İnsanların kendilerine güvendiklerini daha fazla hissetmeleri, diğer insanlara güven duymaları neticesinde insanlar arasında işbirliği olma olasılığı artmaktadır.

İnternet topluluklarında belirtilen bilgilerin gerçekliğini anlamak zordur (Harasim, 1993). Bazı insanlar kişisel bilgilerinin bir kısmını değiştirirken, bazıları ise bilgilerinin tamamını değiştirebilmektedir (Turkle, 1997). Farklı kimlik oluşumlarına imkan tanıyan internet toplulukları cinsiyet açısından eşitlikçi olmaktadır. Kişisel kimliğin tamamının değiştirilmesi, bilgisayar oyunlarında genellikle tercih edilse de, daha ciddi internet topluluklarında da bu mümkün olmaktadır. Kimlik bilgileri değiştirilerek gerçekleşen aldatma, internet topluluklarında güveni düşüren konudur. Bu konuda bazı internet toplulukları, belirsiz iletişime izin vermemekte ve kullanıcıların kimlikleri konusunda dürüst olmalarını istemektedir. İnternet topluluklarında bu tarz davranışların, üyeler arasında dolaşıma giren bilgi vasıtasıyla yakalanma olasılığı büyük olmaktadır. Ancak bu davranışların topluluk üyeleri arasında etkileşimi zedelediği açıktır. Kullanıcıların bazılarının kendilerini koruyabilmek amacıyla önlem aldığı görülmektedir. Bu sebeple, kullanıcıların, diğer insanlarla ilişkilerini kurarken, genellikle kendileri hakkındaki kişisel bilgilerini kademe kademe açıklama eğiliminde oldukları belirtilmektedir (Walther, 1996).

İnternet topluluklarında anonim olabilme nedeniyle aldatma olayları meydana geldiğinden, kullanıcılar arasında güven sorunları ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle, internet organizasyonlarında, güven konusunun çok kırılgan ve zamanla oluştuğu belirtilmektedir

(Jarvenpaa and Leidner, 1998). Henderson ve Gilding, internet ortamında güven oluşması için dört kaynağa dikkat çekmektedir. Birincisi, "gerçek yaşam" veya takma isme dayanan ün, ikincisi, internet ilişkilerinin oluşturulmasında önemli olan performans, üçüncüsü, karşılıklılığı cesaretlendirmek veya ön tahaaüt vererek açıklamada bulunmak, dördüncüsü, belirli kullanıcıların diğerlerinden daha fazla kredisinin olduğu, tarihsel durumlar ve topluluğun biraraya gelme biçimini içeren durumsal faktörler belirtilmektedir (Henderson and Gilding, 2004). "Gerçek yaşam" ile internet ortamının yoğun biçimde birleştiği topluluklarda, kullanıcılar arasında ilgi ve güven problemlerine az rastlanmaktadır. Aldatma vb. gibi güvenin kötüye kullanımı ise, davranışı yapana karşı ilgisizliğin ortaya çıkması veya kullanıcının topluluktan atılmasına neden olmaktadır. Kullanıcıların, topluluk dışına atılması, daha sonradan ihtiyaç duyabilecekleri bilgi erişiminden yoksun kalmasına, bunun sonucunda ise, ilgi bakımından kendilerini eksik hissetmelerine neden olmaktadır. Topluluğa geri gelmek veya tekrar kabul edilmek ise, dışarı atılan kullanıcının durumunda ilgisizlik bakımından değişiklik meydana getirmemektedir. "Gerçek yaşam" ile internet ortamını birleştiren toplulukların, bu tür kullanıcı davranışlarına karşı, "gerçek yaşam" topluluklarına nazaran daha kolektif davranma eğiliminde olmaktadır.

İnternet topluluklarında, kişisel bilgilerin gizliliği önemli konudur. Üniversite öğrencilerinin Facebook profilleri üzerinden yürütülen bir araştırma, kullanıcıların kişisel gizlilik bilgilerine bir taraftan önem verirken, diğer taraftan bu konuda rahat davrandıklarını ortaya koymaktadır (Gross and Acquisti, 2005). Ortaya çıkan durum "kişisel gizlilik paradoksu" olarak açıklanmaktadır (Barnes, 2006). İnternet topluluklarındaki kişisel bilgilerin kötü amaçlı kullanımı çeşitli medya organlarında yer almaktadır (George, 2006; Kornblum and Marklein, 2006; Demirel, 2010). Bir araştırma, sosyal ağlara katılan, 12 ile 17 yaş arası, 935 gencin kişisel profillerinin %65'inin kamuya açık olmadığını göstermektedir (Lenhart and Madden, 2007). Kullanıcılar, kişisel gizlilik konusunda her geçen gün kendilerini geliştirmektedir.

Putnam'a göre, güven iki ilişkili kaynaktan ortaya çıkmaktadır; bunlar karşılıklılık normu ve sivil yükümlülük ağıdır (Putnam, 1995a). "Gerçek yaşam" topluluklarında eğer bir topluluk üyesi diğer bir topluluk üyesine yardım ederse, daha sonra yardımın karşılığının alınmasıyla, karşılıklılık yerine getirilmektedir. Karşılıklılık normuna göre, sosyal davranış

veya iyi davranışlar daha sonraki bir zamanda karşılığını bulacaktır, inancı mevcuttur. Ancak anonim internet ortamında insanların genelde saldırgan tavırlarla karşılaştığı genel kanıdır. Kullanıcılar arasında sosyal ve fiziksel mesafenin olması karşılıklılığın motivasyonunu düşürdüğü ve etkileşimi olumsuz yönde etkilediği belirtilmektedir (Thorn and Connolly, 1987). Bazı araştırmalar, MP3 paylaşım sitelerini, güven ve statünün, vatandaşlık veya cömertliğin gösterilmesiyle oluşturulan "hediye ekonomisi" toplumlarıyla benzeştiğini belirtmektedir (Adar and Huberman, 2000; Cooper and Harrison, 2001). Bu bakımdan internet toplulukları hediye ekonomilerine benzetilmektedir (Rheingold, 1993b; Kollock, 1999). Karşılıklı destek, internet topluluklarının çok önemli bir parçasıdır (Baym, 1995; Jones, 1995; Wellman and Gulia, 1999). İnternet topluluğunun katılımcı sayısı büyük rakamlara ulaştığında, yardım etmenin maliyeti çok az olduğundan, diğer kullanıcılardan kolay yardım alınabilmektedir. Bu konuda "gerçek yaşam" topluluklarında olmayan ancak internet topluluklarında meydana gelen konu ise, yapılan yardımın kolaylıkla bütün bir topluluk tarafından görülebilmesidir. Topluluğun tümü tarafından görülen yardımlaşmalar, topluluğun oluşmasına destek olmaktadır. Bu nedenle kullanıcılar arasında etkileşim önemlidir. Aktif etkileşime girmeyen ve her şeyi gözlemleyen bireylerin tanımlanmaları çeşitlilik göstermektedir. Bazı araştırmacılar bu tür eylemde bulunan bireyleri, internet topluluğunun gerçek üyeleri olarak değerlendirmezken (McLaughlin et al., 1995), bazıları aktif etkileşime katılmayan bireyleri, karşılıklılık normunun farkında olan bireyler olarak ifade etmektedir (Kollock and Smith, 1994).

İyi paylaşım, topluluğun tümü tarafından gerçekleştiği zaman olmaktadır. Bu şekilde her kullanıcı, herhangi bir diyalogdan kendi payına düşeni alabilmekte çünkü diyaloğun tüketimi toplamdan çıkarılabilmektedir (Kollock, 1999). Paylaşım, aktif kullanıcılar için zaman ve çabaya mal olurken, tartışma faydaları aktif veya pasif tüm kullanıcılar arasında dağılmaktadır. Aktif olmak için teşvikler olmazsa, kullanıcıların katılımda bulunma çabası içine girmeyi pek tercih etmediği ve diğer kullanıcıların katılımlarından faydalandıkları görülebilmektedir. Beleşcilik olarak adlandırılabilecek bu davranış tarzı, bilgiye ulaşmak isteyen kullanıcıların eğilimleri arasında bulunmakta ve diğerlerinin katılım maliyetine uğramalarına neden olmaktadır. Ortaya çıkan bu durumun sosyalleşme sorunu olduğu belirtilmektedir (McLure Wasko and Faraj, 2000; Cress, 2004). Toplulukta bu davranış

tarzına eğilim çok ise, kolektif yarar üretilememekte ve kullanıcılar açısından yeterli fayda sağlanamamaktadır.

Sivil yükümlülük ağları, organize olmuş gruplar içinde katılım olarak tanımlanmakta ve sosyal kapital süreçte anahtar olmaktadır (Putnam, 1995a). "Ağ, tanımlanmış olay, eşyalar veya insan kümelerini bağlayan belirli ilişki çeşitleri" olarak tanımlanmaktadır (Knoke and Kuklinsk, 1982: 12). Sivil yükümlülük tanımının internet topluluğundaki karşılığı, çeşitli bilgi vb. gibi belli başlıklar etrafında organize olmuş topluluk içinde katılımın gerçekleştirilmesi olmaktadır. Böylece, birey coğrafi sınırlamaları göz ardı ederek, internet vasıtasıyla ilgilendiği konuya göre, birçok topluluğa katılabilmektedir. Bu durum topluluk oluşturmak için herkesin herkesle iletişime geçtiği, bir çeşit küresel köy görünümü oluşturmaktadır. Buna zıt olarak, insanların sınırlı bağlarını koruduğunu, böylece insanların köylerinin evrene yayıldığına işaret edilmektedir (Wellman and Gulia, 1999). Çevirimiçi bağlantıların çoğunun, birbirlerini gören ve yerel olarak yaşanan çevrelerde gerçekleştiği, bu sebeple, hem yüz yüze iletişim hem de internet ortamı vasıtasıyla iletişimin gerçekleştirildiği internet topluluklarında daha güçlü bağların olduğunu, dolayısı ile toplulukların oluşturulmasında dar çerçevede sosyalleşmenin gerçekleştiğini bize göstermektedir. Bu, yüz yüze görüşmenin önemli olduğunu, yüz yüze görüşmediğimiz, tanımadığımız insanlarla pek iletişime geçmediğimiz anlamına gelmektedir. Wellman, bu konuda sosyal ilişkilerin coğrafyadan bütünüyle kurtulmadığı ve yerel ağların hayatımızdaki önemine dikkat çekmektedir (Wellman, 1996). Yerel ağların hayatımızda büyük oranda etkili olması sosyal izolasyon endişesi yaratmaktadır. Ortaya çıkan durum, herkesin kişisel topluluğunun dünya çevresine dağılması ve hiçbir topluluğun birbiriyle üst üste binmemesi anlamına gelmektedir. MySpace, Facebook gibi bir çok sosyal ağ sitesi üzerine yürütülen araştırmalar, sosyal ağlar vasıtasıyla esasen daha önceden var olan sosyal ilişkilerin desteklediğini öne sürmektedir. Amerika'da gençlerin %91'inin, var olan arkadaşlarıyla bağlantı kurmak amacıyla sosyal ağ sitelerini kullandıkları belirtilmektedir (Lenhart and Madden, 2007). İnternet topluluklarının diğer bir özelliği ise, ortak ilgi alanlarını paylaşan insanları bir araya getirmesidir. Bu tür topluluklara katılım, bireyin kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmesi amacıyla, geniş çeşitlilikteki sosyal kaynaklara ve bilgi kaynaklarına erişim sağlaması olarak nitelendirilmektedir (Wellman and Gulia, 1999). Bu tür grupların, her zaman belirtilen avantajı, ister gece ister gündüz olsun, belirli bir bilgiye

ulaşmak için, benzer yapıda insanları buluşturmasıdır. Birey, ağlardaki kişisel etkileşim yoluyla diğer bireyin dürüstlüğü hakkında bilgi sahibi olabilmekte, böylece bir insanın dürüstlüğü hakkında bilgi, sosyal ilişkiler ağı vasıtasıyla dolaşıma girmektedir. Sosyal etkileşimlerin yoğun olduğu ağlarda, bireysel işlemler karşı tarafın potansiyel maliyetini arttırır, karşılıklılık normlarının artmasını sağlar ve geçmiş işbirliği başarıları hakkında bilgi sağlayarak sosyal kapitale katkıda bulunmaktadır.

"Gerçek yaşam"da konular hakkında çok konuşmak ve konuları büyütmek sosyal davranış olarak kabul görmektedir. Bu durum internet topluluklarında da benzerdir. İnternet topluluklarında diğer üyelere göre, başlıklar hakkında fazla konuşmak, konuları büyütmek sosyal davranış olarak kabul edilirken, saygı konusundaki, geleneksel statü, otorite işaretlerini silmekte ve toplulukta kullanıcıların öne çıkmasını sağlamaktadır. Bu nedenle internet topluluklarında hiyerarşi konusunda, yatay ve dikey ağlara bakmak faydalı görülmektedir. Putnam, ağın, yatay ve zayıf bağ özelliklerinden bahsetmektedir (Putnam, R. 1995a, 1995b). İlkin, yatay ağların, sosyal kapitale artı değer kazandırırken, dikey veya daha hiyerarşik ağların sosyal kapitalin yapısına olumsuz yönde etki ettiği, ikinci olarak, meslektaş veya tanıdık insanlar arasında olan zayıf bağların, sosyal kapitale, akrabalık veya yakınlık derecesi olanlar arasında oluşan güçlü bağlardan daha çok katkı yaptığı belirtilmektedir. Grupların geniş çeşitliliğinde, zayıf bağlar, bireylerin güvenilirliği hakkında bilgi dolaşım mekanizması sağlamaktadır.

İnternet araştırmalarını üç döneme ayıran Barry Wellman'a göre, ikinci dönemde, insanlar, kolay erişim sağlanabilen ve sıradan bir şey olduğu konusundaki algılamalarından ötürü, iş ve boş zamanlarına interneti ve bilgisayarı kabul etmeye başlamışlardır (Wellman, 2004). Boş zamanların özelleştirilmesi, sosyal kapitalin düşmesine etki eden bir başka unsur olarak görülmektedir. Putnam, boş zamanların özelleştirilmesinde, televizyon izleme alışkanlığını ele alarak sosyal kapitalin düşmesine neden olduğunu belirtmektedir (Putnam, 1995b). İnternetin en genel anlamda da bilgisayar kullanımının, televizyon izleme pasifliğinin üstesinden gelebileceği ama etkileşimin yerini alamayacağı konusunda tartışmalar mevcuttur (Meyrowitz, 1985). İnsanlar evlerinde etkileşimli oyunlar oynayıp ve bilgi için interneti kullandıkça, bilgisayar kullanımının, boş zamanların özelleştirilmesi konusunda negatif etkisini sürdüreceği belirtilmektedir (Putnam, 1995a). Diğer

araştırmacılara göre ise, insanlar bilgisayarda her zaman oyun oynamamakta ama diğer insanlarla iletişime de geçmektedir (Kling, 1996). Bu iletişim sırasında, sosyal aktivitelerin diğer insanlarla gerçekleştirilen sosyal olgular olarak algılanması, diğer önemli noktayı bize göstermektedir (Harasim, 1993). Çünkü sosyal mekan olarak bilgisayar ekranları, insanların karşılarından ayrılmamalarına rağmen, gezintide bulunabildiği mekanlara dönüşmektedir.

İnternet ortamında kullanıcıların topluluk oluşturarak, ortamı sosyalleşme amaçlı kullandıkları çeşitli çalışmalarda görülmektedir (Donath, 1997; Kollock and Smith, 1999; Dibbel, 1999; Kim, 2000; Rheingold, 2003). Çeşitli çalışmalar ise, internet topluluklarının yeni ve varolan arkadaşlıkları beraberinde getirdiğini göstermektedir (Frazen, 2002; Wellman et al., 2002; Hampton and Wellman, 2003; Hlebec et al., 2006). Mud, MOO ve MMORPG vb. İnternet oluşumları, çevirimiçi sosyal mekanlara örnek oluşturmaktadır. Bu türden çevirimiçi sosyal mekanlar, sosyalleşmek isteyen birçok insan için metaforik olarak kamusal sosyal mekanları oluşturmaktadır. İnternet topluluklarının sosyalleşme amaçlı kullanımı olumlu, olumsuz yorumlara neden olmaktadır. Artan internet kullanımının, arkadaş ve aile fertleriyle birlikte daha az zaman geçirilmesine neden olduğu (Nie, 2001), veya yerel sosyal ağlar içinde düşmeye neden olduğu ve yalnızlığı arttırdığı belirtilmektedir (Kraut et al, 1998). Bazı araştırmalar ise, internet kullanımının, kullanıcıların sosyal katılım ve psikolojik durumlarını etkileyen katalizör görevi yaptığına dikkat çekmektedir (Kiesler, 2000; Kraut et al., 2002). Buna göre, dışa dönük kullanıcıların sosyal ilişkilerinde sosyalleşme görülürken, içe dönük kullanıcıların, durumunun daha kötüye gittiği ve bu açıdan internet kullanımının negatif etkisi üzerinde daha çok durulmaktadır. Gençlerle yapılan bir çalışmada ise, yeni arkadaş edinme konusunda internet topluluklarının pek etkili olmadığı belirtilmektedir (Lenhart et al., 2001). Buna zıt olarak, büyük bir çoğunluğunun interneti, arkadaşlarıyla ilişkilerini geliştirmek için kullandıkları tespit edilmektedir. Katz ve Rice, internet kullanımının, yerel arkadaşlarla iletişimi arttırdığına dikkat çekmektedir (Katz and Rice, 2003). Barry Wellman, sosyal ağlar ve sosyalleşme üzerine yapmış olduğu araştırmada ise, internet kullanımının pozitf etkisi üzerinde durmakta ve internet kullanımının yoğunluğu ile sosyal ilişkilerin yoğunlukları arasında pozitif etki olduğunu belirtmektedir (Wellman, 1996).

Yukarıda belirtilen kavramlar ve katılımcı gözlem sonucunda çevirimiçi sosyal mekandaki iletişim özellikleri (araştırma ölçütleri) şu şekilde belirlenmiştir;

1. Kullanıcı profili bakımından çevirimiçi sosyal mekannın **sosyal çeşitliliğe, zenginliğe** (kullanıcıların değişik algıları-farklı algılamaları) imkan tanıması iletişim faktörü oluşturmakta mıdır?
2. Anonimlik nedeniyle çevirimiçi sosyal mekanın (toplumsal ve bireysel açıdan) değişik bakış açılarını sağlayabilmesi ve **toplumsal değişime yönelik katalizör** olması (özgürce dile getirilemeyen pek çok konunun farklı bakış açılarıyla dile getirilerek tabu konuların sorgulanması) iletişim oluşturan bir faktör müdür?
3. Sözlüğün toplumdaki herkese açık olması ve topluluk içinde **kendini temsil, ifade edebilme** özgürlüğüne imkan tanıması iletişim faktörü oluşturmakta mıdır?
4. Çevirimiçi sosyal mekanın, **toplantılarına katılım sağlayabilmek, topluluk hakkında bilgi edinebilmek** (topluluğun arşivine erişim sağlayarak katılım sağlanmadan önce olanlar hakkında bilgi edinebilmek), (arkadaş edinme konusunda) **zaman kullanımı açısından topluluğa sürekli erişim sağlayabilmek,** (arkadaş edinme konusunda) **etkileşim sayısı açısından topluluğa çok erişim sağlayabilmek, çevirimiçi mekana üye olma ve kullanım kolaylığı, kullanıcıların organizasyon oluşturmalarında etkili olan merkezi bir nokta olması** gibi kriterler kullanıcılar (sosyalleşme ihtiyacını karşılayan) açısından iletişim faktörü oluşturmakta mıdır?
5. Topluluk üyelerinin **içerik açısından** çevirimiçi sosyal mekanda belirtilenlere **güven duyması** iletişim oluşturan faktör müdür?
6. Arkadaşlığa güven duyabilme konusunda **coğrafya** topluluk üyeleri açısından iletişim faktörü oluşturmakta mıdır?
7. Çevirimiçi sosyal mekanın **bilgi akış yoğunluğu** ve **kendi gündemini** oluşturabilmesi, kullanıcıların **bilgi edinmek ve paylaşım** ihtiyacını karşılayan iletişim faktörü müdür?
8. Çevirimiçi sosyal mekan kullanıcılarının, **İTÜ'lü olmaları, topluluk olduklarına olan inançları, topluluğun nüfus yoğunluğu** (topluluk içindeki katılımcı sirkülasyonu)**,** çevirimiçi mekanın **muhalif duruşun sergilendiği yer olabilmesi** kriterleri nedeniyle çevirimiçi sosyal mekana **aidiyet** hissetmeleri iletişim faktörü oluşturmakta mıdır?

9. Çevirimiçi sosyal mekanda, **cinsiyet, sınıf, iş statüsü, kişisel gizliliğin korunabilmesi** gibi **kimlikle** ilgili konular iletişim oluşturan faktör müdür?
10. Topluluk içinde **statü** (yatay veya dikey) sahibi olmak iletişim oluşturan bir faktör müdür?
11. Sözlükte kullanılan **dil** (içerik, anlam açısından) iletişim faktörü oluşturmakta mıdır? Dolayısıyla topluluğun **kendi terminolojisini** oluşturarak **alt kültür** açısından iletişim oluşturan faktör müdür?
12. Topluluk kullanıcılarının **eğlence ve sosyolojik mizaha** eğilimlerinin olmaları iletişim faktörü oluşturmakta mıdır?
13. Sözlük yönetiminin uyguladığı **yönetim tarzı** iletişim faktörü oluşturmakta mıdır? Dolayısıyla **kurallar ve format** iletişim oluşturan bir faktör müdür?
14. Kullanıcıların **farklı mekanları iletişimlerine taşımaları** (içeriğin eyleme, eylemin, içeriğe neden olması) iletişim faktörü oluşturmakta mıdır?

2.3 İnternet Topluluklarının Özellikleri

Bu bölümde sırasıyla "gerçek yaşam" toplulukların yapısı, görevi ile ilgili kavramlar ve değişen topluluk kavramı, internet topluluğunun çeşitli tanımlamaları ve topluluğun unsurları, topluluğa katılım sağlama açıklamaları ve internet topluluklarının tarihsel gelişim süreci ele alınmaktadır.

Antropolojiye konu olmasına karşın, topluluk kavramının, geçmişten bugüne değişen doğası hem tanım açısından hem de metodolojik yöntem açısından çalışılması zor bir kavramı çekişmelerin nedeni olarak karşımıza çıkarmaktadır. Terim, 1940 ve 1950'lerde, bütüncül ve kendine yeterli varlık alanını tanımlamak için kullanılmıştır. Bu tip toplulukların homojen olmanın yanı sıra (Appadurai, 1991), sıklıkla o topluluğun bireyleri ile diğerleri arasında önemli etkileşimleri oluşturduğu ve topluluğun sınırlarını belirlediği görülmüştür. Günümüzde ise, bireylerin farklı kapsam ve çeşitli türlerde, birçok toplulukla ilgisinin olduğu görülebilmektedir. Bu topluluk kavramına göre, coğrafi açıdan yayılmış (Marcus, 1995) karmaşık, daha akışkan ve yer değiştiren insan grupları (Hannerz, 1996) karşımıza çıkmaktadır.

Topluluğun doğası üzerine çalışan en önemli akademisyenlerden biri Ferdinand Tonnies'dir (1855-1936). Tonnies, toplum (gemeinschaft) ve birlik-dernekler (gesellschaft)

olarak adlandırdığı, iki farklı sosyal grup arasındaki farkı ortaya koymaktadır. Dernekler, üyeliklerini bazı amaçlara dayandıran, ilişkileri oldukça resmi ve planlı gruplar oluşmasını sağlamaktadır. Buna zıt olarak, toplumlar, nispeten daha yoğun ve yakın birey ilişkileri oluşturmaktadır. Tönnies, üç çeşit topluluk tespit etmektedir. Bunlar; akrabalık toplulukları, yerel topluluklar, fikir topluluklarıdır. Fikir topluluklarının, aynı amaçlar ve ilgi alanlarını paylaşan ama akrabalık bağı veya coğrafi yakınlık gerektirmeyen bireylerden oluştuğunu, ortak amaç ve kolektifliğe önem veren, aynı zamanda duygusal bağlılığa olan inançlarına dikkat çekmektedir (Tönnies, 1988). Fikir toplulukları tez kapsamında önemli bulunmaktadır. Başka bir çalışma ise, topluluğu tanımlayan üç anahtar elemanın; desteklenen sosyal etkileşim, paylaşılan özellikler ve değerler, coğrafya olduğunu belirtmektedir (Karp et al., 1991). Yeni iletişim teknolojilerinin coğrafyanın önemini azalttığı dolayısıyla topluluğu tanımlayan elemanlar arasından çıkartılması gerektiği belirtilmektedir (Lawrence, 1995).

Modern yaşam içinde, topluluk düşüncesi, sıklıkla millet düşüncesine bağlanmakta, milletler ise, sınırlarla belirlenmiş coğrafya ve ortak değerleri taşıyan en gerçek toplumlar olarak değerlendirilmekteydiler. Topluluk kavramı, bir grup köylünün, kapı komşuluğu çerçevesinde, yan yana yaşamasına atıfta bulunmak için kullanılmaktaydı. Buna göre topluluk tanımında üç madde belirtilmektedir. "Birincisi; kendi üyelerine, sosyal kapital, sosyal destek ve sosyallik sağlayan kişilerarası ağdır. İkincisi; köy veya komşuluk gibi, ortak yerel alan içinde oturma, ikametgahtır. Üçüncüsü; dayanışma duygusu ve hareketleridir" (Rochau et al., 2006: 9). Ancak bazı teoriler, gerçek toplumların bu şekilde var olmadığını belirtmektedir. Fikir toplulukları ve coğrafyanın önemini yitirmesiyle, Benedikt Anderson ulus-devletlerin analizini yaptığı çalışmasında, "Hayali Cemaatler" kavramına dikkat çekmektedir. Benedikt Anderson, topluluk düşüncesinin, onu oluşturan üyelerinin hayalinde var olduğunu belirtirken, toplulukların hayali varlıklar olduğunu ve gazetelerin, ulus-devletin hayali cemaatleri yaratmadaki rolü üzerine vurgu yapmaktadır (Anderson, 1991). 18 yy. Avrupa'sında, romanlar ve gazetelerin ulusların oluşturulmasında önemli rolü olduğunu belirten Feenberg ve Bakardijeva, günümüzün iletişim teknolojilerinin toplumların oluşturulmasındaki önemine dikkat çekmektedir (Feenberg and Bakardijeva, 2004). Benedikt'e göre, "Başlangıçta yüz yüze iletişimin var olduğu köylerden daha büyük bütün topluluklar hayalidir. Topluluklar, kendi yanlışlıkları veya

doğrulukları tarafından değil, hayal edildikleri biçim bakımından ayırt edilirler" (Anderson, 1991: 15). Benedikt Anderson, kitabında internet toplulukları hakkında konuşmamıştır ancak hayal edilen tüm toplulukların hayali olduğunu ve topluluğu yaratan değerlerin, bireylerin kendilerini belirli topluluğun üyeleri olarak hissetmeleri olduğundan söz etmektedir. Günümüzde, eski medyanın yerini, internet olarak adlandırılan, en hızlı büyüyen elektronik medya almaktadır. Dolayısı ile toplumların oluşturulmasında internet topluluklarının önemi karşımıza çıkmaktadır.

2.3.1 İnternet Toplulukları (Çevirimiçi Sosyal Mekanda Kümelenme)

İnternet iletişimindeki akademik literatür içinde, internet topluluğu hakkındaki tartışmalar internet topluluklarını araştırmak için çok kısa ömürlü olup olmadığı veya iletişim ortamının doğasının, topluluk olarak akla getirilen yüz yüze topluluklardan bir şekilde biraz daha farklı olup olmadığını ele alırken, genellikle de internet topluluklarının gerçek olup olmadığını sorgulamaktadır (Oldenburg, 1989; Bordieu and Colemen, 1991; Calhoun, 1991; Rheingold, 1993a; Harasim, 1993; McLaughlin et al., 1995; Markham, 1998). Bu tartışmalar internet topluluklarının "gerçek yaşam" topluluğuna olumlu olumsuz etkileri olarak iki kola ayrılmaktadır. Ortamı olumsuz değerlendirenler, iletişim teknolojilerinin "gerçek yaşam" topluluğuna negatif yönde etki yaptığını ileri sürmekte ve toplumun sosyal kapitalini aşağıya çektiği veya toplumu ortadan kaldırdığı iddiasında bulunmaktadırlar. Kritikler, internet üzerinden yürütülen iletişimin, yüz yüze iletişimde olduğu kadar anlamlı veya onun yerini almasının imkansız olduğunu çünkü bu iletişimin bir simülasyon olduğunu dile getirmektedir (Wilbur, 1995). Bu konuda, Charles Soukup, insanların, bilgisayar ekranları önünde gerçek mekanlarındaymış gibi oturdukları hissinde olduklarını belirtmektedir (Soukup, 2006). Oldenburg, teknolojik gelişmede, olumlu olan hiçbir şey görmemekte ve yerel toplulukların kaybolduğunu söylemektedir (Oldenburg, 1989).

Diğer yandan ortamı olumlu ve internetin topluma kazandırdıkları açısından ele alan akademik çevre de mevcuttur. İyimser olanlar, internet iletişimini bir imkan olarak görürken, ilişkileri fiziksel mekanların sınırlarından kurtardığını, kişilerarası iletişim ve topluluklar oluşturmak için yeni ama kendine has imkanlar yaratan mekanlar olarak görmekteler. Rheingold, internet topluluklarını, sosyal etkileşimlerin gerçekleştiği pub, kafe gibi kamusal mekanların yerini aldığını belirtmektedir (Rheingold, H. 1993a, 1993b).

Buna ilaveten, topluluk ve ilişkilerin, var olan mekan içinde, fiziksel veya coğrafi sınırlamalar olmadan var olabileceği dile getirilmektedir (Wellman, 1996; Kelly, 1999; Rochau et al., 2006).

Bazı insanlar, internet ortamında toplanma yeri oluşturmanın, insanların oraya toplanacağı düşüncesine sahiptirler. Ancak durum bundan farklıdır. Çevirimiçi sosyal mekan ile internet toplulukları arasında tanım bakımından farklılıklar olduğu da belirtilmektedir (Blanchard and Markus, 2004). Çevirimiçi sosyal mekan, mesaj sayıları, kamusal iletişim oranı, aktif üye oranları, paylaşıma devam edebilme gibi bilgisayar ortamlı etkileşimin objektif ölçülerinin olduğu, var olabildiği mekanlar olarak tanımlanmaktadır (Jones, 1997). İnternet toplulukları ise, çevirimiçi sosyal mekan içinde, topluluk üyelerinin kendileri arasında etkili bağlar geliştirmesi olmaktadır. Kavramlara farklı tanımlamaların getirilmesinin nedeninin, her çevirimiçi sosyal mekanın aktif bağları gerçekleştirme potansiyeline sahip olmadığı için internet topluluğu olarak tanımlanamayacağı düşüncesinden kaynaklanmaktadır.

İnternet toplulukları içinde, iki tip topluluk arasındaki farkı anlamak önemlidir. İlki, vatandaşların kullanımı için elektronik kaynakları ekleyen, geleneksel anlamda fizikselliğe dayanmış topluluğu içermektedir. Örnek olarak bir belediye meclisinin bilgileri elektronik ortama taşımasıyla, fizikselliğe dayanan internet topluluğu oluşturabilmektedir. İkinci olarak ise, belirli bir paylaşım yerine göre değil ancak belli bir başlık altında paylaşılan ilgi alanlarına göre üyelerin katılımıyla, coğrafyaya yayılmış topluluklardır. Bu tip internet toplulukları, çeşitli internet sağlayıcıları vasıtasıyla oluşan topluluklardır ve topluluk üyeleri, birbirleriyle yüz yüze görüşme eğiliminde olmamakta, etkileşimleri ilgi topluluğu ve başlıklarla sınırlı kalmaktadır. İnternet toplulukları hakkında belirtilen farklılıkların vurgusu, genellikle internet topluluğu teriminin yüz yüze görüşmeden uzak topluluklarla ifade olunduğu için gerekli görülmektedir.

Bilgisayar ortamlı iletişimin, gruplar arasında ağ oluşturma aracı olarak kullanılması, ilişkilerin nasıl kurulduğu ve korunduğunu önemli ölçüde değiştirmiştir. Bilgisayar ağları başlangıçta, sadece kısıtlı bölge içindeki, iki kişinin bilgi, düşünce, tavsiye alışverişini desteklemek amacıyla kullanılmış, bilgisayar ağlarının yaygın kullanılmasıyla birlikte,

coğrafi kısıtlamaların geçersiz hale gelmesi, insanların, bilgisayar ortamlarını, ilişkiler kurmak ve kurulan ilişkilerini devam ettirebilmek amacıyla kullanılmasını gündeme getirmiştir. İnternetin, 90'ların ortalarından itibaren, toplum tarafından kabul görmeye başladığı dönemlerde, en popüler uygulamalardan biri, benzer ilgi alanlarına sahip kişilerin internet ortamında buluşması olmuştur. İnternet toplulukları, hem akademik hem de internet çağının kültürel ürünü olarak, ana akım medyadan farklı ama popüler yayım aracı görevi yapmaktadır.

Tablo 2.1: Çeşitli Yazarlar Tarafından Önerilen İnternet Topluluğu Tanımları Tablosu.
İnternet toplulukları, ortamda, yeterli sayıda insanın, yeterli insanı duyguyla kişisel ilişkiler ağını oluşturmak amacıyla, kamusal tartışmaları yeteri uzunlukta tartıştığı zaman, nette ortaya çıkan, sosyal kümelenme (Rheingold, 1993b).
Yüz yüze görüşmektense, elektronik ortam vasıtasıyla kendi aralarında iletişim sağlayan insan grubu (Romm and Clarcke, 1995).
Binaları ve caddeleri kişisel bilgisayar ve bilgi otobanlarıyla dolduran, zaman ve coğrafyayı döndüren topluluk (Hesse, 1995).
Büyük topluluklar arasında bilgisayar tabanlı uzun dönemli sürdürülen sohbetlerdir (Erickson, 1997).
Üyelerinin ürettikleri içeriklerin önemi ile, iletişim ve içeriğin entegrasyon potansiyeli olan bilgisayara dayalı mekanlar (Hagel and Armstrong, 1997).
İnternet topluluğu, insanları bir araya toplamaktır. İnsanlar internet topluluğuna katılmaktadır çünkü internet toplulukları, insanları diğer insanlarla buluşturan-bazen bir defa ama çoğunlukla güven ve gerçek iç görünüşün yakalanabileceği sürekli etkileşim dizelerine imkan veren çevreye bağlanmalarına imkan sağlayan oluşumdur (Carver, 1999).
Etkileşim için imkanların garantilenemediği ama etkileşim dışında kendisini geliştiren bir nevi topluluk hissi (Craig and Zimring, 2000).
İnternet toplulukları, varlıkları oldukça açık ve şeffaf, grubun bireylerinin, bilgisayara dayalı benzer kişilerarası etkileşim dizelerine katkı yapmak ve katılmaya imkan tanıyan, bilgisayara dayalı sembolik tasvir edilmiş mekanlar (Jones and Rafaeli, 2000).
İnternet topluluğu genellikle öğrenme ve bilgi alışverişi için kullanılmaktadır. Bazıları, benzer sorumluluk deneyimlerini paylaşan bir grup profesyonel olarak, uygulama toplulukları olarak da adlandırılmaktadır (Wick, 2000).
Çoklu etkileşim stilleri, gerçek zamanlı etkileşim kabiliyeti, çok kullanıcılı bağlanmayı destekleyen, teknolojiye dayalı çevre (Ho et al., 2000).
İnternet toplulukları, tıpkı "gerçek yaşam" toplulukları gibi sosyokültürel etkileşim yoluyla oluşturulan çevre etrafında kurulmuş, belirli bir statik fiziksel mekan tarafından tanımlanamayan, topluluklardır (Morgan, 2001).
İnternet toplulukları, yazılım tarafından desteklenen, belli bir amaç için bir araya gelmiş, norm ve kuralları da içeren bazı yönergeler tarafından yönetilen insanlar (Preece et al., 2005).

İnternet toplulukları hakkında çeşitli tanımlamalar mevcuttur. Toplulukları tanımlarken kullanılan tüketici, katılımcı, üye vb. gibi kavramlar, toplulukların hangi çerçeveden ele alındığını bize göstermektedir. İnternet toplulukları üzerine araştırma yapmak, internet topluluğu kavramının genel kabul görmüş tanımlamalarını gözden geçirmeyi gerekli kılmaktadır.

Yukarıdaki tabloda çeşitli araştırmalarda ele alınmış tanımlamalar belirtilmektedir (Tablo 2.1). Tanımlamalar arasında, en çok sırasıyla Howard Rheingold'un (1993b), Hagel ve Armstrong (1997), Jones ve Rafaeli'nin (2000) tanımlamasına atıfta bulunulmaktadır. Bu tanımlamalardaki benzerliklere bakılarak, internet topluluklarının genel özelliklerini ortaya koymak mümkün olmaktadır. Anderson'ın hayali cemaatler kavramı akıl bulundurularak, Howard Rheingold'un internet topluluklarını; "yeterli sayıda insanın yeterli insanı duyguyla kişisel ilişkiler ağını oluşturmak amacıyla, kamusal tartışmalarını yeteri uzunlukta tartıştığı zaman, nette ortaya çıkan, sosyal kümelenme olarak" tanımlaması çalışma kapsamında önemli bulunmaktadır (Rheingold, 1993b: 5). Tanımlamaların benzerlikleri ele alınınca, internet topluluklarının ortamda var olan, aktivitelerini bilgisayar teknolojileri sayesinde gerçekleştiren topluluklar olduğu sonucu çıkmaktadır. Kullanıcılar tarafından yürütülen iletişim ve etkileşimin önemli olduğu toplanma içinde, üyelerin aralarındaki ilişkilerin önemli olması ikinci benzerlik olmaktadır. Bu noktada da, çalışma kapsamında kullanılacak internet topluluğu kavramı; internet ortamında, bilgi odaklı veya belirli bir konuya ait sosyal kümelenme oluşturma yoluyla ilişkilerini "gerçek yaşam"a taşıyan, fizikselliğe dayanan topluluk olmaktadır. İnternet topluluklarının, hiyerarşik olarak işlediği ve ana unsurun, diğer unsurlar tarafından desteklendiği, 12 unsurdan oluştuğu belirtilmektedir (Typaldos, 2000).

Kullanıcıların internet topluluklarına neden katılım sağladığıyla ilgili açıklamaları üç ana grupta toplamak mümkündür.

1.) Ekonomik Açıklamalar
2.) Sosyal Açıklamalar
3.) İlgi Perspektifleriyle İlgili Açıklamalar

İnternet toplulukları için ekonomik açıklamalar iki ayakta temellenmektedir. İlkin, kaynak tabanlı ekonomik açıklamaya göre, kullanıcıların edindikleri faydalar, feda edilen kaynaklarını geçerse internet topluluklarını kullandıkları (Butler, 2001), ikinci ekonomik açıklamaya göre ise, kullanıcıların alınan faydaları, maliyeti geçerse internet topluluklarını kullandıkları belirtilmektedir (Gu and Jarvenpaa, 2003).

Tablo 2.2: İnternet Topluluk Unsurları Tablosu (Typaldos, 2000).

Unsur	**Açıklama**
Amaç	Topluluk var olmakta çünkü üyeler ancak birleşerek başarabilecekleri ortak amaç paylaşmaktalar.
Kimlik	Üyeler birbirleriyle özdeşleşebilir ve ilişkiler kurabilir.
Ün	Üyeler, diğer üyelerin belirttikleri düşüncelerine dayanarak, ün, itibar geliştirebilmektedirler.
Yönetim	Topluluk yöneticileri ve üyeleri, topluluğun büyümesi için, birbirlerine yönetim, idare ödevleri vermektedirler.
İletişim	Üyelerin birbirleri ile etkileşime geçmeleri gerekmektedir.
Gruplar	Topluluk üyeleri, ilgi alanları ödev ve görevlere göre, kendilerini gruplayabilirler.
Çevre	Sinerjik çevre, topluluk üyelerine amaçlarını gerçekleştirme imkanı tanır.
Sınırlar	Topluluk üyeleri, topluluğun içinde bulunanlar ile dışında kalanların farkındadır ve niye var olduklarının farkındadır.
Güven	Topluluk üyeleri arasında ve yöneticilerle güven teşkil etmek, grup verimliliğini arttırır ve anlaşmazlık çözümlerine imkan verir.
Alışveriş	Topluluk, bilgi, deneyim, destek, takas veya para gibi çeşitli alışveriş değerlerini kabul eder.
İfade etme	Topluluğun kendisinin bir ruhu veya kişiliği vardır, üyeler diğer topluluk üyelerinin neler yaptığını bilir.
Tarih	Topluluk geçmiş olayların tarihçesini tutmalıdır.

İnternet toplulukları için sosyal açıklamalar, sosyal alışveriş, sosyal kimlik ve sosyal etki açıklamaları içeren üç ayakta temellenmektedir. Sosyal alışveriş açıklamasında, topluluk üyeleri arasında karşılıklılık ilkesi ön plana çıkmakta ve internet topluluğu üyeleri aralarında topluluğa katkı sağlamakta ve hemen veya gelecekte, karşılıklılık gereğince, bazı şeyleri geri almayı ummaktadırlar. Bu teoriye göre, bireyler, kabul görme, statü veya saygı gibi sosyal ödüller görmeyi bekledikleri için sosyal etkileşim içinde bulundukları belirtilmektedir (Blau, 1964). Bu durum bireyde, aktif katılımın, ağdaki ününü arttırdığı algılamasına neden olmaktadır. Ün, şöhret, itibar geliştirmenin aktif katılım için motivasyon sağladığı belirtilmektedir (Donath, 1999). Sosyal kimlik açıklamasına göre, tartışma tahtaları, topluluk üyelerinin sosyal kimliklerini tanımlamalarına ve korumalarına yardım etmektedir. Sosyal kimlik teorisine göre, insanlar ait oldukları veya katıldıkları varlıklardan öz hissi türetmekte ve bu durum insanların nasıl davranacağı veya nasıl cevap

vereceğini etkilemektedir. Sosyal kimlik şahıs, öz sınıflandırılması yoluyla üretilmektedir. İnsanlar, birbirini, grubun içinde veya grubun dışında, bizler ve onlar gibi, algılanan benzerlik veya farklılıklara dayanarak, sınıflandırmaktadır. Özün sınıflandırılması, grup gibi düşünme ve davranmayı getirmektedir. Aynı sınıflandırma içindekiler, bireysel olarak düşünmediklerinden grubun davranşları olumlu olarak değerlendirilmektedir. Farklı sınıflandırmalar ise, olumsuz olarak değerlendirilmektedir. Bilgisayar ortamlı içerikler içinde, özün kimlik bilgileri net olmadığından, sınıflandırmanın iyi yapılması gerekmektedir. Diğerleri hakkındaki işaretlerin sınırlı, yetersiz olması, insanların daha fazla stereotipleşmesi, grup içindekilerle daha fazla benzerlik, grup dışındakilerle daha fazla farklılıkların algılanması eğilimini arttırdığı belirtilmektedir (Lea and Spears, 1992). Kullanıcılar kişisel kazanç için hiçbir beklenti içinde olmadan, sosyal norm ve sosyal kimlik hissine göre, diğer topluluk üyeleriyle paylaşıma motive olmaktadır. Kullanıcıların, paylaşım adına üstlerine düşen sorumlulukları yerine getirmekten kaçınabilecekleri zaman, kollektif fayda amacıyla gayret ve çaba içine girmeleri amaçsız olarak görülebilmektedir. Ancak bu, sosyal kapitali etkilemek amacıyla, kişisel çıkarlardan feragat edilmesi olarak vurgulanmaktadır (Hogg and Terry, 2000). Sosyal etki açıklamalarına göre ise, topluluk katılımıyla ilgili olarak maksatlı değerler, kendi buluş, kişilerarası iç bağlantıları korumak, sosyal artırım ve eğlence değeri olarak beş değerin olduğu belirtilmektedir (Ridings and Gefen, 2004).

İnternet topluluklarıyla ilgili ilgi perspektifi açıklamaları, topluluk üyeleriyle ilgili olmaktadır. Bu grupta açıklamalar iki ayakta temellenmektedir. İlkin bencillik veya topluluk ilgisi, ikinci olarak başkalarının yararınında gözetilmesi olmaktadır (McLure Wasko and Faraj, 2000).

2.3.2 İnternetin Tarihçesi

Bilindiği gibi internet, insanlar arası ilişkileri, dolayısı ile etkileşimi nasıl gerçekleştirmemiz gerektiğini değiştiren son iletişim teknolojisidir. Alan içindeki çalışmamın yeri ve önemi açısından, internet ve bu ortamı oluşturan toplulukların tarihsel gelişimi ile alakalı konulardan bahsedenler arasında, ne son ne de ilk kişi olacağım, ancak araştırma konusunun hangi aşamalardan geçtiğini görebilmek amacıyla, konunun tarihçesinin önem taşıdığı düşünülmektedir.

Siberkültür içinde sık sık hikaye kavramı ile karşılaşılmaktadır. Bu hikayeler, aynı zamanda internetin donanımsal ve sembolik olarak nasıl meydana geldiğinin tarihçesini bize göstermektedir. Daha çok gelecek düşüncesi ile özdeşleştirilen iletişim teknolojilerinin, kültürümüze olan etkilerini ortaya koyarken tarihsel perspektife ihtiyaç duyulmasının sebebi, insanların geçmişlerine bakarak, yaşadıklarından ders çıkarması ve geleceğini daha iyi şekillendirmek istemesinden kaynaklanmaktadır. İnternet topluluklarının tarihsel perspektifi, bireyin geçmişteki, topluluk içersindeki konumuna bakarak, günümüzdeki, internet topluluklarının ne gibi süreçlerden geçtiğinin anlaşılması açısından önemli olmaktadır. Geçen yüzyıl başında, insanların internet kullanma nedenleri olarak, diğer insanlarla e-posta yoluyla iletişim kurma veya kişiler arası iletişimlerini koruyabilme amacıyla kullanıldığı gösterilmektedir (Stafford et al., 1999; McKenna and Bargh, 2000; Howard et al., 2001; Hampton and Wellman, 2001). İnternetin, yüksek hızı, düşük maliyeti, kolay erişim özelliği, birçok organizasyon, kurum ve akademik çevre için e-posta ile iletişimi ana iletişim metodu haline getirmiştir. İnternetin diğer iletişim araçlarına göre en etkileyici özelliğinin ise, diğer insanlarla girilen etkileşimde olduğu, böylece insan etkileşiminin içerikten daha önemli olduğu belirtilmektedir (Kang, 2000).

İlk internet topluluğu, Amerikan Savunma Bakanlığı'nın Arpanet projesiyle, 1960 yılında internetin ilk şeklinin ortaya çıktığı hemen hemen aynı tarihlerde kurulmuştur. Amerikan hükümeti, 70'lerin ortalarında, bilimsel araştırmacılar arasında paylaşım yoluyla bilgilerin gelişeceği düşüncesini temel alarak, bilgi alışverişini kolaylaştırmak ve hızlı iletişim ağı kurmak amacıyla, öncelikli olarak ilk dört üniversite merkezinde elektronik bilgi değişim sistemini kurmuştur (Timisi, 2003). Kısa zamanda bu dört merkeze diğer merkezlerden bağlantılar ile internetin ilk ağ yapısı ortaya çıkmaya başlamıştır. Fakat bu dönemde internet hala belirli, kapalı bir insan grubu arasında sınırlı kalmıştır (Long and Long, 2001; Bucy, 2005). 1980'lerin ortalarına doğru, kişisel bilgisayarların, modem ve telefon hatları vasıtasıyla merkezi iletişime bağlanmasıyla, bireysel kullanıcıların dünyanın her tarafından iletişim ve bilgi almak amacıyla ağa bağlanması, bir anda bir araya gelemeyecek insanların aynı platformda buluşabilmesine yol açmıştır. "90'ların başlarında, ticari kullanıcıların internet işletimine dahil olmasıyla, internet sunucularının sayısının artmaya başlaması" (Wellman et al., 1996: 3) bilgisayar ağlarının kullanılmasını arttırırken, erişim maliyetlerinin düşmesine ve kar güdmeyen forum, eğlence ve ticari aktivitelerin

internetteki çeşitliliğinin artmasına neden olmuştur. 1995'te Microsoft'un, bilgisayarların birbirine bağlanmasına imkan tanıyan, yeni işletim sistemi Windows 95'i piyasaya sürmesi düşük maliyetli internet servis sağlayıcılarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Dünya çapında ağ popülerlik kazandıkça, artan kullanıcı sayısı, hem bilgisayarın hem de gelişim sağlamakta olan internet ağının donanımsal açıdan gelişmesine imkan tanımış ve yeni oluşturulan servislerin, daha öncekilerin yerlerini alması, neti daha çok birbirine bağlamış, ticarileşme ortaya çıkmıştır.

2.3.3 İnternet Topluluklarının Tarihçesi

Sözlük tarzı internet toplulukları genel anlamda sosyal ağ olarak sınıflandırılmaktadır. Bu sebeple de sosyal ağların tarihsel gelişim süreci önemli olmaktadır. 1990'ların ortalarında, internetin, genel kabul kazanmasıyla, program yazılımcıları, ağlar arasında bağlantıyı sağlamak amacıyla uygulamalar yazmaya başlamışlardır. İç bağlantılar vasıtasıyla, sitelerde, sosyal ağ olarak bilinen topluluk kavramı yaratılmıştır.

İlk internet topluluğu 1997 yılında, kullanıcılarına, profil yaratma, ve arkadaşlarını listeleme imkanı sunan SixDegrees.com oluşmuştur (Boyd and Ellison, 2007: 212). SixDegrees.com, akademik çalışma ve coğrafyaya dayalı grupların oluşmasını sağlayan, aynı zamanda kullanıcılarına, arkadaşlarının profillerine bakma imkanı tanıyarak, arkadaş çevreleri yoluyla internette topluluk oluşturulmasına imkan tanıyan ilk site olmuştur. Sitenin kullanıcı sayısının arttırmasını sağlayan, sağlam modelin olmaması, 2000 yılında kapanmasına neden olmuştur.

1997'den itibaren AsianAvenue, BlackPlanet gibi, SixDegrees.com'a benzeyen bir çok benzer site ortaya çıktığı görülmektedir. Bu yeni siteler, kullanıcılarına, arkadaş edinmek, sevgili bulmak vb. gibi, belirli amaçlar için, yeni profiller yaratma imkanı sunarken, SixDegrees.com'dan farklı olarak, daha önceden kabul almadan, profillerine arkadaşlarını ekleyebilme imkanı geliştirmiştir.

1999'da LiveJournal sitesi, arkadaş listelerindekilerle anında mesajlaşma özelliğinin yanı sıra arkadaş listesi özelliğini ortaya çıkarmış, kullanıcılar bu özellikle, sadece mesaj göndermenin yanında, arkadaşlarını takip edip, arkadaşları yeni giri-yazı yazdığında,

girilerini okuma imkanına sahip olmuşlardır (Boyd and Ellison, 2007). 2001 yılında, topluluğa ait yazılımların paylaşılabileceğine inanan topluluk kurucuları tarafından Ryze.com, iş amaçlı kurulmuştur (Festa, 2003). Ryze.com'un, LinkedIn gibi iş ağı sitesi haline dönüşeceğini uman kurucuları, beklediği ilgiyi görememişlerdir. Buna ek olarak, Tribe.net geniş kullanıcı tabanına, Friendster ise büyük küresel akışa yönelmiştir.

Friendster, Ryze.com'un sosyal tamamlayıcısı ve randevulaşma sitesi Match.com ile yarışmak amacıyla kurulmuştur (Cohen, 2003). Gerçek hayatta birbirlerini tanıyan insanların daha iyi çiftler oluşturacağı varsayımına dayanarak, arkadaşlarla arkadaşları bir araya getirme düşüncesini benimsemiş, böylece ortak ilgi alanlarına sahip yabancıları birleştirmeye çalışarak, diğer arkadaşlık sitelerinden farklılık göstermiştir. Bilgisayar meraklısı, çoğunluğu internet kullanıcısı olan genç nüfus arasında büyük popülerlik kazanarak, 2003 Mayıs'ta kamuya açılmasından önce, 300 bin kişi arasında dolaşıma girdiği belirtilmektedir (Boyd, 2004). Üyeliğinde hızla artış yaşanması, Friendster'ın sunucularını, bu kadar hacimli ağ trafiğini karşılayamaz hale getirmiş ve kullanıcıların birçok kere siteyi çökmüş olarak bulmalarına neden olduğu belirtilmiştir (Olsen, 2005).

Teknik problemlerinin yanında, birçok kişinin bu sitelere rağbet göstermesinin anlamı, bu üyelerin, arkadaşlarının yanında, patronları ve öğretmenleri gibi bu ortamda buluşmayı tercih etmeyecekleri kişilerle aynı platformu paylaşmaları hatta buluşmaları anlamına gelmekteydi. Friendster üyelerinin arkadaş profillerini dört kademeli izlenebilmesine izin vermesi, kullanıcıların sahte profil yaratarak, arkadaş listelerini genişletmelerine neden olmuştur. En popüler olan profillerden bazıları, ünlülerin adları ve resimlerini kullanarak, mümkün olduğunca arkadaş kazanmak amacıyla yaratılan sahte profiller olmuştur. Bu sahte profillerin, Friendster'ın en heyecanlı kullanıcılarına aitti ve diğer kullanıcılar ise, eğlence amaçlı oluşturulan bu profilleri okumayı sevdiği belirtilmektedir (Boyd and Ellison, 2007). Sitede sorunların yaşanması, genç nüfusun siteyi terk etmesine neden olmuştur (Boyd, 2006). Friendster'in, Amerika'da popülerliğini kaybetmesi, Singapur, Malezya, Endonezya gibi farklı pazarlara yönelmesine neden olmuştur (Goldberg, 2007). Friendster'ın başarısından sonra, 2003 yılında, Friendster'ın kullanıcı profil modelini kullanan bir çok yeni internet topluluğu ortaya çıkmıştır. LinkedIn, Visible Path ve Xing gibi internet toplulukları, belirli özellikleri kendilerinde barındıran üyeleri hedefleyen, iş

toplulukları haline gelmişlerdir. Match.com, Dogster gibi, arkadaşlık siteleri aynı zamanda dünya çapında eylemci-aktivistlerin bir araya gelmesine yardım eden bir alan haline dönüşmüştür. Fickr, fotoğrafçıları, Youtube kendilerini video veya görüntü yoluyla ifade etmek isteyenleri bir araya getiren en iyi örneklerdendir.

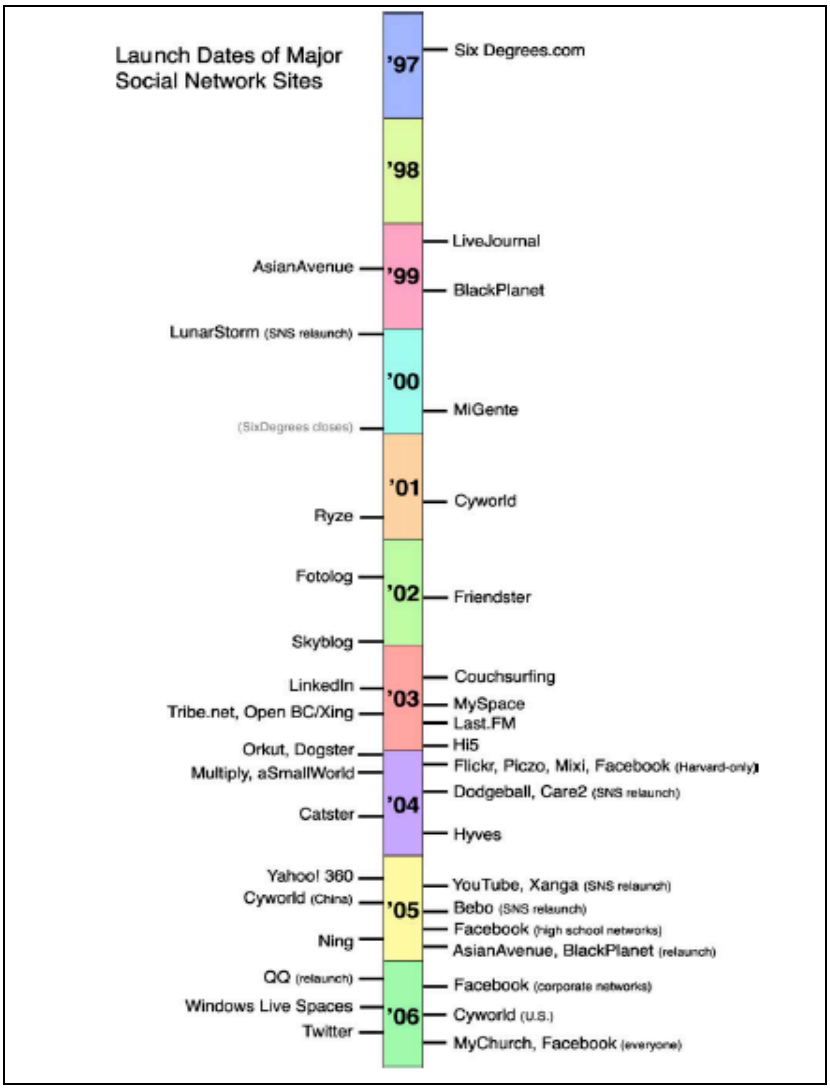

Resim 2.1: 1997- 2007 Yılları Arasındaki İnternet Toplulukları (Boyd and Ellison, 2007).

Google, Amerika'da pek fazla başarı kaydedemeyen ama Brezilya'da büyük başarı kaydeden, Orkut'u kurmuştur. Microsoft, Amerika'da fazla popüler olmayan, MSN Space'i başlatmıştır. MySpace başlatıldığı zaman, MySpace'in Friendster'a benzerliğine dikkat çekilmiştir. MySpace'in düşüncesinin, Friendster'in ücret karşılığı sistemine yöneleceği dedikodusundan sonra, alternatif site arayan, Friendster kullanıcılarını kendisine çekmek olduğu belirtilmiştir (Boyd and Ellison, 2007). Friendster

kullanıcılarının, farklı internet ortamları vasıtasıyla, diğer kullanıcıların Tribe.net ve MySpace gibi alternatif sitelere göç etmelerini cesaretlendirmesi, Friendster'dan, MySpace'in de içinde bulunduğu diğer sitelere büyük göç olmasına neden olmuştur (Friendster, 2003; Eldon, 2009).

MySpace'in popüler olma nedenlerinden biri, müzik grupları ile hayranları arasındaki ilişki olmuştur. Popüler müzik gruplarının, tur programları, anonsları, kendi parçalarını internet ortamında paylaşmalarına imkan sağlaması, Friendster yönetimi tarafından kayıt ve şartları ihlal ettiği gerekçesiyle, bu müzik gruplarının Friendster'dan atılmasına neden olmuştur. Bu sonuç, grupların MySpace'e yönelmesini sağlamış, kullanıcı istekleri doğrultusunda, profil sayfalarına bir çok özellik ekleyerek, diğer internet topluluklarından kendisini farklı kılmayı başarmıştır. MySpace'in en önemli özelliklerinden biri, kullanıcılarına, kendi sayfalarını kod kullanarak özelleştirme imkanı sunması olmuştur. Bu daha sonradan kodların paylaşılmasına dönüşmüş ve bu durumun kullanıcıların diğer sayfalarda gördükleri şeyleri kopyalamalarını sağlayan, "kopyala yapıştır" kültürünün başlamasına neden olduğuna dikkat çekilmektedir (Adegoke, 2003).

MySpace gibi sosyal ağ siteleri, ayrıntılı kişisel kullanıcı bilgileri ve çoklu ortam görüntülerinin kullanılmasından ötürü etkileşim için daha zengin ortam sağlamıştır. 2004 yılında, bir çok genç kullanıcının, internet topluluklarının yeni mekanı olarak MySpace'i tercih ettiği görülmüştür (MacManus, 2006). O dönemde üzerinde durulması gereken diğer bir konu çok kullanıcıyla birlikte, MySpace'i küçük kullanıcıların da kullanıyor olmasıdır. Genç katılımcılarından bazıları önceden MySpace'e üye olan arkadaşları tarafından buraya çekilmiş, diğerleri ise müzik gruplarını takip etmek için üyeliğe katılmışlardır. MySpace'deki üye sayısı arttıkça nüfusu oluşturan müzik hayranı genç nüfus ile daha önceki sosyal kalabalığın, müzikle ilgilenmek dışında pek nadiren etkileşimde bulunduğu belirtilmektedir.

İnternet ortamında kümelenen insan yoğunluğunun farkına varan medya şirketleri, 2005 Temmuz'unda, MySpace'i 580 milyon dolara satın almıştır (BBC, 2005). Bu satın alma, internet topluluklarındaki kullanıcı bilgilerinin güvenliği konusunu gündeme getirmiştir. Kimlik bilgileri gizli kalırken, bireysel profillere göz atabilme imkanının, MySpace'i sık

sık araştıran cinsel saldırganlar tarafından tercih edilmesi, küçük kullanıcıları cinsel saldırılara açık hale getirmiştir. Bu durum kanuni bir takım önlemlerin alınmasını gerektirmiştir (Consumer Affairs, 2006). MySpace'in, bazı kullanıcılar tarafından kötü amaçlı kullanımı, kullanıcıların kimlik bilgileri gizliliğinin ortadan kalkmasına neden olduğu belirtilmiştir (Bahney, 2006). İnternetin ilk yıllarından itibaren kullanılan kimlik bilgilerinin gizliliği konusu, yeni bir kavram değildir. İnternet topluluklarının, temel özelliklerinden bir tanesi olan anonim kimlik yani kimlik bilgilerinin gizliliği kendi kimliğini topluma teşhir etmeden, diğer topluluktaki diğer insanların kullanıcı profillerini izleyebilme ve kullanıcılar hakkında bilgiler edinmeye imkan tanımaktadır.

MySpace'in, Amerika'da kamu'nun dikkatini çekmeye başlaması, internet topluluklarında dünya çapında büyüme yaşanmasına neden olmuştur. Friendster'ın, Güneyasya'da, Orkut'un önce Brezilya'da daha sonra Hindistan'da popülerliğini arttırdığına dikkat çekilmektedir (Madhavan, 2007). Mixi, Japonya'da, LunarStorm İsveç'te, Hyves Hollanda'da, Grano Polonya'da, Hi5 Güney Amerika ülkelerinde, Bebo Avrupa ve Avustralya'da popüler olmuştur. Youtube ve Flickr ise, kendi servis çeşitliliği içinde, internet topluluklarını kurdukları görülebilmektedir.

İnternet toplulukları popülerlik kazanırken, yeni siteler, uygun toplulukları hedef almaya başlamıştır. 2004'te Harvard'da küçük bir grup öğrenci arasında, Facebook adıyla başlayan topluluk, çok büyük popülerlik kazanmıştır (Cassidy, 2006). Facebook, daha sonra diğer üniversitelere genişletilmiştir. Önce siteye kayıtlı olabilmek için, kullanıcıların üniversite ile ilişkilerinin olması ve ".edu" uzantılı e-posta adresleri istenmiştir. 2005'ten sonra ise sırasıyla, lise öğrencileri, daha sonra iş dünyası ve daha sonra da kamuya açılmaya karar vermesi sitenin bir anda popülaritesinin artmasına neden olmuştur. Facebook her ne kadar herkese mekan oluştursa da, özel ağ kavramı hala uygulanmaktadır. Özel bir topluluğa ve onun üyelerine erişim sağlamak amacıyla, Facebook içinde, o topluluğun yöneticisinin onayını almanız gerekli olmaktadır, aksi takdirde topluluğa erişim sağlanamamaktadır.

İnternet topluluklarının olumlu ve olumsuz etkileri hakkında tartışmalar sürerken, internet toplulukları popülerliklerini arttırmaya devam ettirmektedir. Günümüzde, internet topluluklarının popülerliği o kadar artmıştır ki, hedef kitlelerine ulaşmayı amaçlayan

şirketler, ticari açıdan gelirlerini arttırmak amacıyla bu alanda yeni oluşumlara gitmeye başlamıştır.

2.4 Birey, Toplum, Kültür Açısından Modern, Postmodern

Sözlükte, yazarların kavramlara kendi yaratıcılıkları düzeyinde tanımlamalar getirerek, bilgiyi farklı ele almaya çalışmaları sonucu otoriteye karşı gelmeleri, kendilerini ifade etmelerine imkan bulmaları, sözlük sınırlarının belli olmaması, sözlüklerin postmodern topluluk olup olmadıkları tartışmalarını karşımıza çıkarmaktadır (Gürel, E. ve Yakın, M. 2005, 2007). Bu nedenle internet kültürüne bağlı sözlük kültürünün ortaya konmasında, toplum, birey ve kimlik açısından, modern ve postmodern kavram özelliklerinin açıklanması gerekli görülmektedir.

Modern anlayış, sistem ve teoriler üzerinde odaklanmaktadır. Kendi dışında kalanı red etmekte, yani toplumsal farklılıkları bütünlükler için feda etmektedir. Bütünlükçü ve tekil karaktere sahip olduğundan, ulusal kültürle ilişkilendirilmekte ve doğayı hakimiyet altına almak istemesiyle yabancılaşmaya neden olduğu vurgulanmaktadır (Giddens, 2005). Postmodern, modern anlayışın bilimine, nesnelliğine, gerçeğine, düzenine karşı durarak, bu anlayışın kavram ve tanımlamalarını kabul etmemektedir. Modern anlayışın genelleştirici sınıflandırmalarını reddettiği, (Serdar, 2001) yorumu ön plana aldığı için, gerçekliğin birden fazla görünümünü ortaya çıkardığı belirtilmektedir (Williams and Sewpaul, 2004). Buna göre postmodern anlayış, farklılık, bölünmüşlük, parçalanmışlık, çoğulculuk, birlikte var olma üzerine odaklanmaktadır. Bütünlüğü farklılıklar için ihmal etmekte ve farklı kimliklerin uyumlu birlikteliğini gösterdiği için de, çokkültürlülüğü benimsemektedir.

Modern toplumlarda devlet, ekonomi ve kültürün etkileşim içinde tektipleşmesi, modernliğin temelini oluşturan aydınlanma geleneğiden kaynaklandığı vurgusu yapılmaktadır (Giddens, 2005). Vatandaşlık kavramının, benzer ve tektipliğin belirtilmesi bu anlayıştaki topluma en iyi örnek olmaktadır. Postmodern, modernliğe ait tektip ve evrensel olma değerlerini değişime uğrattığı için, postmodern toplum parçalanmışlık ve farklılıkların toplumu olmasıyla ifade edilmektedir (Schiller, 2006). Farklılığın özdeşleşme yoluyla değil, muhalif olma vasıtasıyla kendini kabul ettirdiği belirtilmektedir (Murphy, 2000; Connor, 2001). Dolayısıyla bu tip toplumda, uzlaşma kabul görmemektedir.

Postmodern anlayış, özneyi kabul etmemekte, onun yerine bireyi, geçici, planlanmamış olana ilgi duymasıyla ortaya koyduğuna dikkat çekmektedir (Rosenau, 1998). Bu nedenle, postmodern birey, popüler olana ilgi duyar, anlık istekleri doğrultusunda hareket eder.

Geleneksel toplumlarda kimliğin birey dışı, toplum merkezli, bütünlükçü ve hiç değişmediği görülmektedir. Postmodern toplumda ise, kimliğin aşırı parçalanması ve çeşitliliği kadar geçiciliği de önemli olmaktadır. Bireyin, parçalanıp, bütünsellikten etkileşim odağı haline dönüştürüldüğü belirtilmektedir (Bauman, 2003). Parçalanma ve çokkültürlülük sebebiyle kimlik özelliklerine sahip olamayan birey, iletişim ve yatay ilişkilerini kullanarak, toplumda yer edinme ve kimlik oluşturmak için yerel, etnik ve cemaat gruplaşmaları gibi yeni arayışların içine girdiği vurgusu yapılmaktadır (Yılmaz, 1995). Cemaatler, "kolektifleşmiş bir kimlik etrafında örgütlenmiş ve milliyetten ya da dinden yola çıkarak hayal edilen ya da varsayılan bir 'köken' etrafında kurulmuş bu kimliğin kamusal alanda tanınmasını talep eden gruplar" olarak tanımlamaktadır (Kastoryano, 2000: 52). Kimlik, cemaat, iletişim teknolojileri bağlamında, "insanların teknolojik gelişmelerden yararlanarak sonsuz kimlik tercihlerine kavuşmaları, değer sorunlarını beraberinde getirdiği" yorumu anlamlı olmaktadır (Güngör, 1997: 96).

Bu bağlamda postmodernite ile küreselleşme arasındaki bağı da belirtmekte fayda bulunmaktadır. Postmodernitenin, kültürel çeşitlilik, otoritenin kaybı, kültürde taklitcilik gibi belli yaygınlaşmalara, neden olan küreselleşme sonucu ortaya çıktığı belirtilmektedir (Turner, 2002). Postmodern anlayışın, küreselleşmenin etkisiyle birlikte kültürel ve ekonomik dinamikleri değişime uğratarak, özgünlükleri aynılaştırdığı vurgulanmaktadır (Serdar, 2001).

2.5 Günümüzde Antropolojinin Siberkültür İncelemeleri Açısından Durumu

Modern ve postmodern anlayışın ele alınmasından sonra çalışma kapsamında, Antropolojinin odak noktasını oluşturan kültür kavramının, klasik, modern ve postmodern anlayış bakımından nasıl gelişim ve değişim gösterdiği önemli olmaktadır.

Klasik kültür kuramcılarından Tylor'a göre kültür, tek ve değişmez ancak farklı teknolojik seviyelere göre tanımlanmaktadır (Tylor, 1989). Klasik dönem kültür tanımı, Franz

Boas'la değişime uğramıştır. "Kültürel görecelik" kavramına dikkat çeken Boas, kültürlerin sınıflandırılmasını eleştirirken, kültürlerin kendi zaman ve mekan faktörlerinin göz önüne alınmasının önemine vurgu yapmaktadır (Boas, 1983). Böylece her kültürün kendi bağlamı içersinden değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Levi Strauss'a göre kültür, özde dil gibi simgesel ifadelerdir (Lévi-Strauss, C. 1983, 1986). Bu simgelerin tek tek anlamından çok bütün bir sistem içindeki yapılanmalarını, aralarındaki ilişkileri anlamaya çalışmak önemli olmaktadır. Kültürlerin insanların ilişkilerinde var olan ikili zıtlıklar modeliyle açıklanması gerekliliğini belirten Levi Strauss, kültürü, evrensel kurama ulaşma çabası içinde, insanların yalnızca zihinlerinde var olan bir yapı olarak görme düşüncesi nedeniyle eleştirilmiştir. İnsan aklı ve doğasının kültürel açıdan değişken olduğu için kültürel genellemeler yapılamayacağını belirten Clifford Geertz, kültür ve sosyal yapıyı birbirinden ayırmaktadır. Sosyal yapının sosyologlar tarafından incelenmesini belirten Geertz'e göre kültür, insanlarla var olan, günlük yaşam içinde bulunan ortak anlamlar kümesi olmaktadır (Geertz, 1973). Sembollerin sürekli bu anlamları taşıyan araçlar olması nedeniyle, insanların sembollerle ilişkisini incelemekte ve anlamın insanların eylemlerinde aranmasına vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda Geertz'in yaklaşımı, Levi Strauss gibi evrensel kanunlar arayan ve deneysel bilimlere başvuran bir kültür çözümlemesi yerine, anlama odaklanan ve beşeri bilimlere geçiş yapan yorumsamacı yaklaşım olmaktadır. Geertz'in yoğun betimleme olarak adlandırdığı yöntemin dayandığı nokta, tüm sorulara cevap aranması değil, "diğeri"nin ne söylediğinin esas olarak anlaşılması üzerine odaklanmaktadır. Kültürü anlamanın yolunun antropologun bakış açısıyla değil, kültürü yaşayanların, kendi kültürlerini nasıl yorumladıklarını anlamayla mümkün oluduğunu belirtmektedir. Levi Strauss'dan etkilenen Victor Turner, kültür ile semboller arasında ilişki kurarak, sembolleri toplumun sürdürüm mekanizmaları olarak tasvir etme gereği duymaktadır (Turner, 1970). Bu nedenle Turner, sembollerin, kültürel değerler ve kurallarla ilişkisini incelerken, diğer açıdan psikolojik olgulara vurgu yaparak, analizde Geertz'den ayrılmaktadır. Kültür kavramını reddeden Abu-Lughod, kültürün "kendi" ve "öteki" arasında ayrımcılık, eşitsizlik, erkek hegemonyası ve batı egemenliği altında sömürgecilik yapmak için kullanıldığını belirtmektedir (Abu-Lughod, 2006). Kültür kavramını reddenlere karşı olan Barshow ise, bu kavramın olmadığı zaman antropoloji araştırmalarının olamayacağını belirtmekte ve bu sebeple Boas'ın çalışmalarını destek alarak, yeni kültür tanımı ortaya koymaktadır. Barshkow'a göre, bölgesel değişim

sistemleri, göçler, sınır bölgeleri, medya, çevreci faaliyetler, mübadeleler, vb. gibi nedenler aslında geçirgenliğin artmasına neden olmaktadır. Bu sebeple de, kültürel araştırmalar için önemli olan kültür sınırlarının çok katmanlılığı, tarihsel dönemi ve geçirgenliğine dikkat çekerken, "kendi" ve "diğeri" ayrımında, yabancılık kavramının herkes için geçerli olduğunu belirtmektedir (Barshkow, 2006). Gupta ve Ferguson'a göre kültür kavramı, durağan, otantik olmaktan kurtularak tarihsel süreç içinde, sürekli değişen ve sınırları akışkan olarak belirtilmektedir (Gupta, A. and Ferguson, J. 1992, 2006). Bu açıdan, günümüzde otantik kültür kalmamakla birlikte kültür, mekansal koordinatlarla algılanamamaktadır. Bu bakış açısı postmodern kültür anlayışını karşımıza çıkarmaktadır. Klasik kültür tanımı, kültürel sınırların ortadan kalktığı çağda işlevini kaybetmektedir. Mekansal algılanan kültürel farklılıklara göre kültür ayrımında, kültür belirlemesinde bulunmak, kurgu olmaktan öteye gidememektedir.

Son onbeş sene içinde, internet olarak bilinen, küresel bilgisayar ağının büyümesi, ortak ilgi alanlarında, yayılmış insan gruplarının, etkileşiminin hızla ortaya çıkmasını kolaylaştırmıştır. İnternet toplulukları, belirli konuların tartışmalarına iyice odaklanmış küçük gruplardan, eş zamanlı binlerce kullanıcının yarattığı karmaşık dünyalara kadar, geniş özellikler sergilemekte ve çeşitli amaçlara hizmet etmektedir. Diğer akademik disiplinlere nazaran, antropolojinin, internete dayalı sosyal ve iletişim pratiklerine ilgisi nispeten yeni olmakta ve uygun antropolojik bakış açısının henüz geliştirilemediği görülmektedir. İnternet ortamına antropolojinin katkıları için, küresel bilgi akışı içine dahil olmuş sosyal, kültürel ve tarihsel süreçleri anlama arayışını (Brown and Duguid, 2000; Garfinkel, 2000), ve yeni teknolojilerin kabulü, dağılma ve gelişmesini ele alan çalışmalar mevcuttur (Pfaffenberger 1992; Escobar, 1994; Latour, 1996; Winston, 1998). Ancak, antropolojinin, internet ve bilgisayar üzerine az sayıdaki araştırmaları, antropologların, medyayı, kültürün merkezi bir parçasından daha ziyade içerik olarak teknolojiyi genel bir bakış olarak görmelerine (Latour, 1992; Pfaffenberger, 1992; Aronowitz, 1996; Hakken, 1999) neden olmuş veya kültürü çevreleyen olarak konumlandırılmasından ötürü (Dickey, 1997), antropolojinin, internet ortamı, genel anlamda da siberkültür alanında etkili olamadığı görülmektedir. Bunun sonucunda, yeni iletişim teknolojilerinin kültürü hakkındaki anlayışımızın çoğunluğu, internet çerçevesindeki diğer disiplinlerden bize gelmektedir. Gibson, her ne kadar siberkültürü, maddi dünyadan ayrı bir mekan,

halisülasyon olarak tanımlamış olsa da, internet, günümüz dünyasından ayrı bir parça olarak değil hatta daha yoğun bir şekilde içine gömülü hale gelmektedir.

2.6 Antropoloji Çalışmaları Açısından Kitle İletişim Medyasına Bakış

Kitle iletişim, iletişim, sosyoloji, siyasi bilimler vb. gibi disiplinler üzerine çok büyük ve karmaşık tarihsel literatür olmasına karşın, kitle medyası üzerine antropolojik ilginin yetersiz kaldığı görülmektedir. Yine de antropolojinin kitle medyasına ilgisini Franz Boas'ın yerli dillerini ele aldığı çalışmaya kadar dayandırmak mümkündür (Boas, F. 1982, 1983).

Kitle iletişim araştırmaları, diğer disiplinlerde yükselişe geçip kendi başına bir disiplin oluştururken, antropoloji disiplininin konu ile pek ilgilenmediği görülmektedir.

Kitle iletişim medyası üzerine en erken çalışmalar, Malinowski antropolojisiyle ilişkilendirilmiş, işlevselci yöntemin şehir ve köylere uygulanmasını içermiştir (Malinowski, 2002). Bu antropolojik yaklaşımın, yerleşik topluluğu analiz birimi olarak alıp, katılımcı gözlem metodu kullanarak, topluluk içindeki öncelikli önemi olan kurumlara odaklandığı belirtilmektedir (Rapport and Overing, 2005). İşlevselci çalışmalar hem kurumların topluluk üyelerinin psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için nasıl bir fonksiyonu olduğuna hem de genel sosyal uyumun sağlanmasındaki rolüne dikkat çekmiştir. Çalışmalardan en çok bilineni Lynd'lerin Middletown (1929) çalışmasıdır (Lynd and Lynd, 1929). Çalışma topluluk olarak şehirlerin çalışılmasında bir başlama noktasını belirtmektedir.

Middletown (1929) çalışması, Amerikan şehir kurumlarının geniş anlatımı içinde, boş zamanların değerlendirilmesi ve bilgi alma gibi kitle iletişim medyasının iki fonksiyonuna değinmektedir. Araştırma, boş zamanların, topluluk tarafından kültürel problem olarak algılandığından bahsetmektedir (Lynd and Lynd, 1929). Middletown halkı, çok fazla boş zamanın miskinliğe neden olduğunu, bunun ise toplum refahı ve uyumunda sorun yaratacağı düşüncesinin hakim olduğunu belirtmektedir. Bundan kaçınmak içinse dini aktivite ve eğitim almak gibi topluluk aktiviteleriyle ilgilenmeyi tercih ettikleri araştırmada vurgulanmaktadır. Çalışma film, radyo, otomobil gibi teknolojik icatların boş zamanların

değerlendirilmesindeki etkisini gösterirken, bilgi alma fonksiyonu olarak gazetelerin sosyal, ekonomik, siyasi açıdan oynadığı rolü sergilemesi bakımından, toplumun dönüşümünü göstermektedir. Lynd, Middletown üzerine daha sonra yaptığı araştırmada ise, boş zamanların daha fazla pasif, sıradan, organize, mekanik ve ticarileşmeye neden olduğunu belirtmektedir (Lynd, 1937). Bu çalışma medyanın, hem farklı demografik özellikleri hem de farklı ilgi alanları açısından, nesillern arasında farklılıkları nasıl oluşturduğunu bize göstermektedir. Lynd'lerin medya konusundaki görüşleri, Raymond Williams'ın mobil özelleştirme hakkındaki görüşlerini anımsatmaktadır (Williams, 2002).

Lynd'ler gibi diğer bir önemli çalışma William Llyod Warner tarafından Newburyport şehrini çalışmak için gerçekleştirilmiştir. Lynd'lerle aynı amaç doğrultusunda yola çıkmış olsa da, Warner'ın Yankee City (1953) çalışması teorik açıdan daha karmaşık ve kapsamlı bir çalışma olmuştur. Bu çalışmada incelenen topluluk, boş zamanların kullanımını da içeren karmaşık sosyal faaliyetleri açısından, varlık ve özellik farklılıklarına göre altı sınıfa ayrılmıştır (Warner, 1953). Bu çalışmada Warner gazetenin alan çalışmasına yardımcı olduğunu çünkü gazetenin topluluk içindeki olayların açıklamalarını, belirli grupların yaklaşımını, mülakat için rehber olduğunu, iletişim mekanizması olarak kağıt çalışması için malzeme sağladığını belirtmektedir. Warner, Yankee City çalışmasının son cildinde dikkatini metin çalışmasından, medyanın sosyal hareket içindeki rolü üzerine odaklamıştır. Medyanın rolü üzerine yaptığı incelemeler, sosyal ve politik rollerin değişikliğe uğratıldığı Victor Turner'ın sosyal dramalarını çağrıştırmaktadır (Turner, 1974). Hatta bu çalışma hem kanal hem de faktör olarak daha karmaşık medyatik sosyal dramaları ifade ederken, medyanın çift odaklılığı olan hem yerel hem de evrensel olma durumunu da ortaya koymaktadır (Peter, 1997).

Amerika dışında topluluk kültürünü çalışan Robert Redfiled, büyük şehir merkezlerinin yörüngesinde yapmış olduğu çalışmada, halk ve kent toplulukları arasında bir kültürel süreklilik kuramlaştırmaktadır (Redfield, 1941). Halk topluluklarını, yüz yüze etkileşim, kutsallık ve homojen özelliklerle vurgularken, kent topluluklarını boşanma, alkolizm, suç gibi anomi, laikleşme ve sosyal deneyimle belirginleştirmektedir. Redfield'a göre eğer halk topluluklarından şehir topluluklarına doğru hareket gerçekleşirse, kültürel değişim meydana gelmektedir.

Redfield'in Singer ile yapmış olduğu çalışma, ayrıntısı ve yoğunluğu değişik derecelerde tüm şehir merkezleri tarafından yapılan, birincil kentleşme ve ikincil kentleşme olmak üzere iki kültürel fonksiyon oluşturmaktadır (Redfield and Singer, 1954). Birincil kentleşmede, kültürel mesajlar homojenlik üretmek ve geleneksel kültürü korumak için kullanılmaktadır. Buna zıt olarak ikincil kentleşme, yeni düşüncelerin üretilmesi, teknolojik ve ekonomik değişime aracılık etmek amacıyla heterojen fonksiyonu ortaya çıkarmaktadır. Bu yaklaşım Redfield ve Singer'e halk topluluklarının parçası oldukları daha büyük sosyal organizasyonları karşılarına çıkarmıştır. Singer, büyük ve daha küçük geleneklerin arasındaki dinamiklerin çalışılmasında üç yol önermektedir.

1) Dış kültür merkezleriyle şehrin ilişkisi ve fiziksel sosyal alanın kolektif örgütlenmesini kapsayan kutsal coğrafyanın incelemesi.
2) Profesyonel edebiyatçıların çalışmaları ve toplumsal örgütlenmelerin çalışılması.
3) Kapsamlı toplumsal sistem içinde daha soyut yapıların analizine neden olabilen, kültürün en somut gözlemlenebilir birimleri olarak kültürel performansların çalışılması (Singer, 1960).

Singer, Madras'daki kültürel performans çalışmasında, birincil ve ikincil kentleşme süreçlerinin gündelik yaşamdan ne ayrık ne de devamsız olduğunu ortaya koymaktadır. Böylece ayin ve törenlerin, tiyatro, konser, radyo ve film vasıtasıyla ifade edilen kültürel performanslarıyla birlikte var olduğunu ve sosyal değişimin genel yapılarına işaret ettiğini göstermektedir. Buna göre, kitle medyasının farklı metinleri üretebilme özelliğinin, izleyicilerin kültürel performanslarını farklı yollarla nasıl tecrübe ettiğine bağlı olarak değiştiren önemli sonuçları ortaya çıkmaktadır.

Hortense Powdermaker, medyayı modernleşme aracı ve işareti olarak inceleyen antropologdur. Rhodesian Copperbelt (1966) maden topluluğu araştırmasında, kitle medyası vasıtasıyla modern batılı kültürün iletişimini çalışarak, medya tüketim etnografyası yapmıştır (Powdermaker, 1966). Powdermaker, Afrikalıların birlikte çalıştıkları Avrupalıları, radyo, film, kitap gibi kitle iletişm medyasından daha etkili kitle iletişim medyası olarak değerlendirmektedir. Bu yönüyle medyayı kişiliksiz ve dolaylı olarak tanımlamaktadır. Medyanın çalışma zamanının yanı sıra, boş zamanların bir parçası olarak algılanması sonucu medya tüketiminin sınırlı kaldığını, bu nedenle sadece sosyal

değişim aracı olarak hizmet vermediğini aynı zamanda sosyal değişimin bir göstergesi olduğunu belirtmektedir. Powdermaker için Coppertown'da meydana gelen modernleşme, yeni ekonomik düzen ve film, radyo vb. gibi yeni boş zamanları değerlendirme aktivitelerinin kullanıma girmesiyle oluşan yeni ahlaki düzenin birleşmesinden oluşmaktadır. Çalışmada yeni boş zaman aktivitelerinin tercih edilmesiyle, eski ile yeni yaşam tarzları arasında bağlantı sağlamaktadır. Coppertown çalışması bireysel psikoloji bakımından medyanın oyun yönüne vurgu yapmasından dolayı, teorik açıdan yaratıcı çalışmanın toplumsal eyleme nasıl çevrildiği konusunda yetersiz görülmektedir (Peterson, 2003).

Tarihsel açıdan 2. Dünya savaşı sonrası şehir ve ülkelere bağlı toplulukların kalkınma hareketine girişmesi, toplulukların dönüşüm geçirmesine neden olmuştur. Bu noktada karşımıza, toplulukların iletişiminin nasıl olması gerektiğini belirten çalışmalar çıkmaktadır. İletişim modelinin merkezi noktasını toplumların düz, evrimsel aşamalardan geçmesi oluşturmaktadır. Rostow'a göre, her toplum ekonomik bakımdan aşağıda sıralanan evreleri geçirmektedir (Rostow, 1960).

1) Geleneksel Toplum; Örf ve adetlerin hakim olduğu bu aşamada üretim sınırlı olup daha çok tarıma dayanmaktadır.
2) Kalkışa Geçiş Aşaması; Bu aşamada kalkınma için gerekli şartlar hazırlanmaktadır. Bu dönemde, müteşebbis sınıfı doğar, bankacılık gelişir. İç ve dış ticaretin ufukları genişler. Ekonomide tarım gerileyerek, sanayi ve hizmet sektörü gelişmeye başlar.
3) Kalkış Aşaması; Bu aşama tarihsel gelişim çizgisindeki en önemli olanıdır. Düzgün bir gelişmeye mani olan engellerin ortadan kaldırıldığı dönemdir. Teknik yenilikler artmakta, yatırımlar çoğalmakta, müteşebbis sınıfı ise büyümektedir.
4) Olgunluk Aşaması; Modern teknolojinin her alana yayıldığı, uzun ve kuvvetli bir gelişme döneminin başladığı görülür.
5) Kitle Tüketim Çağı; Bu aşamada refahı arttıran tüketim malları ve hizmet üretimine ağırlık verilir. Toplum, üretimden çok tüketimle, refahla ilgilenmeye başlar.

Wilbur Schramm, iletişimde meydana gelen toplumsal değişimi, toplumsal seferberlik kavramıyla açıklamaktadır. Buna göre eski sosyal, ekonomik, psikolojik olguların kırıldığı süreçte, insanlar sosyalleşmenin yeni modelleri için elverişli hale gelmektedir (Schramm,

1976). Schramm, kitle iletişim araçları ve medya eğitimi sayesinde, ekonomik gelişim için gereken uzun toplumsal değişimin, hızlanacağı vurgusunu yapmaktadır. Bu durum, basit, düz, iyimser olan kitle iletişim ile toplumsal değişim arasındaki ilişkiyi anlamaya yönelik baskın paradigmayı karşımıza çıkarmaktadır. Model, düz çizgisel gelişime dayandığı için dikey anlamda gelişim gösteren, dolayısıyla hiyerarşik, otoritere dayanan anlayışın genel kabul gördüğü belirtilmektedir. (Ascroft and Masilela, 1994) İletişim teorileri, toplumların düz ve çizgisel gelişim sağlamasına dayandığı için, etnografik açıdan gerçekten o dönemde toplumda ne olduğuyla ilgilenilmesinden ziyade teorinin öngörüleri doğrultusunda toplumun ne olması gerektiğiyle ilgilenildiği içinde eleştiri konusu olmaktadır.

Diğer bir iletişim modeli Lasswell'in modelidir. Bu model kitle iletişimini çözümlemeyi önermektedir. Modele göre iletişim araştırmalarında en fazla kullanılan şu cümleyi kurulmuştur. "Kim, ne, hangi kanalda, kime, hangi etkiyle" (Lasswell, 1960) Birinci soru iletişimciye gönderme yapmaktadır. İkinci soru iletiye aittir. Üçüncü soru radyo, televizyon gibi seçilen kanalı iletmektedir. Dördüncü soru izleyici ile ilgilidir. Beşinci soru iletişimin etkilerini belirtmektedir.

Diğer bir iletişim modeli Shannon ve Weaver'ın modelidir (Shannon ve Weaver, 1949). Model telefon modeli olarak da tanımlanmakta ve genellikle bilişim uzmanları tarafından kullanılmaktadır. Araştırmacılar tarafından benimsenmesinin nedeni, modelin tümüyle basit olmasından kaynaklanmaktadır. Bu modelde bilgi kaynağı, mesajı sinyal aracılığıyla alıcıya iletmektedir.

Baskın paradigmaya daha sonradan hem alan içi hem de alan dışından eleştiriler yönelmiştir. Eleştirilerden bir tanesi iletişim modellerinde izleyicilerin pasif olarak değerlendirilmesinden kaynaklanmaktadır. Üçüncü Dünya ülkelerinin birçoğu aşiret toplulukları olduğu için, belirtilen modellerin, toplulukların bürokratik yapıları, karmaşık pazarını, resmi, kanuni sistemlerini önemsememesine bağlı olarak tehdit ettiği belirtilmektedir. (Portes, 1976)

3. ÇEVİRİMİÇİ SOSYAL MEKANDA İLETİŞİM ÖRÜNTÜLERİ, İTÜ SÖZLÜK ÖRNEĞİ ARAŞTIRMASI

3.1 Araştırma Kapsamı, Yöntemi, Süreci

Bu bölümde bir taraftan sırasıyla araştırmanın kapsamı, yöntemi, süreci, önemli görülen metodolojik yaklaşımlar açıklanmaya çalışılırken bir taraftan da araştırma kapsamında sırasıyla araştırmacının ortamda karşılaştığı problemler, kullanılan veri toplama teknikleri ve kalitatif araştırma yöntemlerinin araştırmaya sağlayacağı faydalar ele alınmaktadır.

İletişim teknolojilerinin etkisinin, birey ve topluluklar üzerinde etkili bir biçimde gücünü hissettirdiği günümüzde, internet ortamında oluşturulan topluluklar aslında, "gerçek yaşam" topluluk örgütlenmelerine işaret etmektedir. Yani internet topluluklarını çalışarak, günümüz topluluklarının sosyal ve kültürel yapılanması amaçlanmıştır.

Kültüraşırı yaklaşımın güvenli bir araştırma için gerekli olduğu antropolojide sıkça ifade edilmektedir. Ancak, iletişim teknolojilerinin, ulus-devlet hatta kıtaların sınırlarını değişime uğrattığı ve aynı mekan içersinde birden çok kültürü bir araya getirdiği günümüzde, internet ortamında yapılan ve internet üzerine araştırmaları, araştırmacının sahada ve evde olmak kavramlarını aynı zaman dilimi içersinde bir araya getirebilmektedir. Kültür araştırmalarında karşılaşılan temel sorunlardan biri, insanların her zaman söyledikleri şeyi yapmıfyor olmalarıdır. Dolayısıyla araştırmada, araştırmacının konumu ve buna bağlı olarak bilginin kaynağı önemlidir. Kaldı ki, internet ortamı, kimliklerin gizlenmesine veya kimlik değişikliğine imkan veren bir doğaya sahiptir. Bu engeli ortadan kaldırmak ve doğru bilgiye ulaşmak adına, incelenen topluluk hem internet hem de "gerçek yaşam" ortamlarında incelenmeye, gözlemlenmeye ve belgelenmeye çalışılmıştır. Çünkü araştırma konusunu oluşturan İtü Sözlük, fizikselliğe dayanan internet topluluğu olmaktadır. Bu nedenle araştırmada, veri toplamanın üç tekniği kullanılarak, topluluğun internet ortamında ki oluşumunun bir uzantısı olan, "gerçek yaşam"daki birliktelikleri incelenerek, topluluk hakkında bilgi toplanması amaçlanmıştır. Kalitatif araştırma yöntemi kullanarak fizikselliğe dayanan internet topluluklarını inceleyen başka araştırmalar da mevcuttur (Sade-Beck, 2004). Araştırma kapsamında kullanıcılara, sözlüğe giriş hikayeleri ve gündelik yaşamlarının nasıl gerçekleştiği konusunda anket ve mülakat

soruları yöneltilmiştir. Özellikle kullanıcıların, sözlüğe giriş hikayeleri, gündelik yaşamlarından yansımaları karşımıza çıkardığı için önemli olmuştur.

Herhangi sosyal bilimler araştırması konu olunca merak edilen ilk konu, araştırmanın kantitatif mi yoksa kalitatif mi yapıldığıdır. "Kantitatif internet araştırma amaçlarının, bireysel müşterilere satış yoluyla karın yükseltilmesi olduğu kadar gelecekteki ticari hedefler için değerli veri bankaları yaratılmasını" sağladığı belirtilmektedir (Sade-Beck, 2004: 5). Bu sebeple kantitatif araştırmalar, belirli kullanıcı sektörlerini hedef alırken, işin ticari, ekonomik ve pazarlama konularına odaklanmaktadır. Çoğu bilgisayar ortamlı iletişim araştırmaları, anket sorularının cevaplanarak konuların niceliksel tablolanmasından oluşmaktadır. Örneğin metin tabanlı ortam olan Muds'ların, sadece bu araştırma yöntemiyle ele alınmasının imkansızlığı ortadadır. Bu sebeple, çalışma alanımda metin tabanlı, fizikselliğe dayanan internet topluluğu olduğu için, çalışma anket, katılımcı gözlem ve mülakatı içeren, hem kantitatif hem de kalitatif veri toplama tekniklerinden oluşmaktadır. Bu üç veri toplama tekniği birleştirilerek, araştırılan topluluğun daha iyi anlaşılmasında, bütüncül analitik çerçeve sağlanmaya çalışılmıştır. Glesne'nin, bireylerin sosyal dünyalarını nasıl inşa ettiklerini anlamada, kalitatif araştırma yöntemlerinin kullanılması gerekliliğine ilişkin aşağıda belirtilen düşüncesi anlamlıdır.

> "Kalitatif yöntemler, genellikle, gerçekliğin sosyal olarak inşa edildiği, karmaşık ve devamlı değişen dünya olarak ele alan yorumsamacılar tarafından desteklenmektedir. Yorumsamacılar için ontolojik-varlık bilimsel inanış bu sebeple, sosyal gerçekliğin, bilgi kaynakları tarafından kendi sosyal mekanlarında inşa edildiğidir. İnşa edilmiş gerçekliklerin doğasını anlamak için, kalitatif araştırmacılar, bilgi kaynakları ile düşünceleri hakkında konuşmakta ve etkilişimde bulunmaktadır. Araştırmacılar, çeşitli perspektifleri araştırır ve çoklu yorumları norma indirgemeye çalışmaz" (Glesne, 1999: 5).

Araştırma kapsamında kalitatif yöntem kullanılmasının dört nedeni bulunmaktadır; İlkin, mülakatların, internet ortamında geçirilen zaman, genel kullanım alışkanlıkları gibi ama aynı zamanda da insan ilişkilerine bağlı kültürel anlam ve değerler hakkında bize bilgiler sağladığı açıktır. İnternet ortamında yürütülen araştırmalar, "gerçek yaşam"ın simüle edilmesi vasıtasıyla gerçekliğin algılanması ve bu gerçekliği algılayan kişilerin, internet

ortamında oluşturdukları karakterler vasıtasıyla kendi gerçekliklerini yaratmalarını incelemektedir. Dolayısıyla etnografik çalışmanın geniş ve saran özelliğinin, bizim kullanıcılardan almak istediğimiz bilginin niteliğiyle çok örtüştüğünü görmek mümkündür. Bu nedenle de kalitatif internet araştırmalarının yapılması gerektiği belirtilmektedir (Rochau et al., 2006). Bazı araştırmacılar ise, çok kimlikli olma ve toplulukların dinamikleri hakkında antropoloji içindeki şimdiki teorik tartışmalara değinerek, kalitatif araştırma yöntemlerinin, internette sosyalliği çalışmayla uyuştuğu üzerinde durmaktadır (Hakken, 1999).

İkinci olarak, kalitatif araştırma yöntemleri, zengin veri üretmektedir. Kalitatif araştırmaların doğası, (örnek olarak bazı marjinal topluluklar) internet topluluklarının toplum ile olan ilişkilerini detaylı bir şekilde açıklayabilmek için bilgi kaynaklarına açık bir platform sağlamaktadır. Böylece, kalitatif araştırmalar, sayılarla ifade edilmeyen, "gerçek yaşam"da, konuşulmayan, konuşulamayan gerçeklerin ortaya çıkarılmasında önemli olmaktadır.

Üçüncü olarak, kalitatif araştırma yöntemlerinin, bilgi kaynağından sağlanan bilginin neticesinde, araştırmada ortaya çıkan, yeni konu ve yönlerin izlenmesinde esnekliğe daha çok imkan verdiğine dikkat çekilmektedir (Patton, 2002).

Dördüncü olarak, kalitatif araştırma yöntemleri, araştırma deneyimlerimizi birleştirmemize imkan tanımaktadır. Refleksivite'nin, araştırmacılara sosyal hayatın olgularını anlamada yardımcı olduğu belirtilmektedir (Cheney, 2000).

Çalışmada birincil ve ikincil tekniklerle veri toplanmıştır. Çalışmanın birincil kısmını anket, katılımcı gözlem, mülakat oluşturmuştur. Alan araştırması sırasında, anket, katılımcı gözlem ve mülakat görüşmeleri gerçekleştirilirken topluluk üyelerine, çeşitli kavramlar hakkında neler düşündükleri sorulmuştur. Bu nedenle, internet ortamında, topluluk kullanıcılarının neler yaptıkları, gözlemlenmeye çalışılmış ve aynı zamanda çalışma arkadaşlarıyla anket, katılımcı gözlem ve yüz yüze mülakatlarla, araştırma ve gözlemlerden elde edilen verilerin teyiti sağlanmıştır. İkincil teknikte ise, internet topluluklarıyla ilgili, çeşitli kurum, kaynak ve kütüphanelerden tarihi, istatistik bilgileri

elde edilmeye çalışılmıştır. İnternet araştırmasına başlamadan önce, topluluğun özelliklerinin bilinmesi gerekmektedir. Bu sebeple, alan araştırmasına başlanılan tarihten itibaren, internet gözlemi vasıtasıyla incelenen topluluk hakkında veri elde edilmeye çalışılmıştır. Bu şekilde elde edilen verilerin alan araştırması açısından önemli olduğu belirtilmektedir (Sade-Beck, 2004).

Araştırma, aşağıda belirtilen ana başlıklar altında tarihsel gelişim sürecine göre gerçekleşmiştir; (Şekil 3.1)

Literatür bilgisinin gözden geçirilmesi: Çalışma için gerekli olan literatür araştırması yapılarak, bu araştırma için çerçeve oluşturulmaya çalışılmıştır. Alan araştırması sırasında, araştırmacının alan hakkında bilgisi olması ve bu bilgiler ışığında doğru soruları sorup, araştırma konusu hakkında bilgilere erişim sağlaması beklenmektedir.

Alan araştırmasının yapılabilmesi için izin alınması; Alan araştırmasına başlamadan evvel araştırmanın yapılacağı alandaki yetkililerle irtibat kurup, araştırma konusundan bahsedilmiş ve izin alınmıştır.

Ön izlenim, ilk temaslar ve gruba katılım: İnternet topluluğuna, hem internet hem de "gerçek yaşam" toplantılarına katılım sağlanarak topluluk üyeleri ile ilk tanışma gerçekleştirilmiştir. Katılımcı gözlem, gereği araştırma alanına katılım gerekmektedir.

Alana giriş (15 Mart 2008) ve uyum sağlama (Nisan, Mayıs 2008): Bu süre, katılım sağlanan internet topluluğuna kabul ve ilişkilerin kurulması için ayrılmış süredir. (İnsan ilişkileri kurmak, geliştirmek zor olduğundan bu süre değişebilmektedir. Güvensizliğin son derece yoğun olabildiği internet topluluklarında, ilişkilerin kurulması için gereken bu süre daha uzun olabilmektedir.)

Katılım, toplanma ve çeşitli toplantılar (Haziran 2008 – Kasım 2009): Katılım sağlanan internet topluluğunun üyeleriyle hem internet ortamı, hem de "gerçek yaşam"daki toplantılara katılım sağlayarak, yüz yüze görüşmeler yapılmaya çalışılmıştır. Böylece anket ve mülakat yapılacak çalışma arkadaşlarının listesi oluşturulmuştur. Araştırmacı, katılımcı gözlem gereği topluluğun toplantılarına katılım sağlamıştır.

Resmi ve resmi olmayan mülakatlar (2 ay 2009): Araştırmacının gerçekleştirdiği mülakat ve arkadaş sohbetlerinden oluşmaktadır. Bu topluluk hakkında içerden anlayışın yakalanabilmesi için önemlidir.

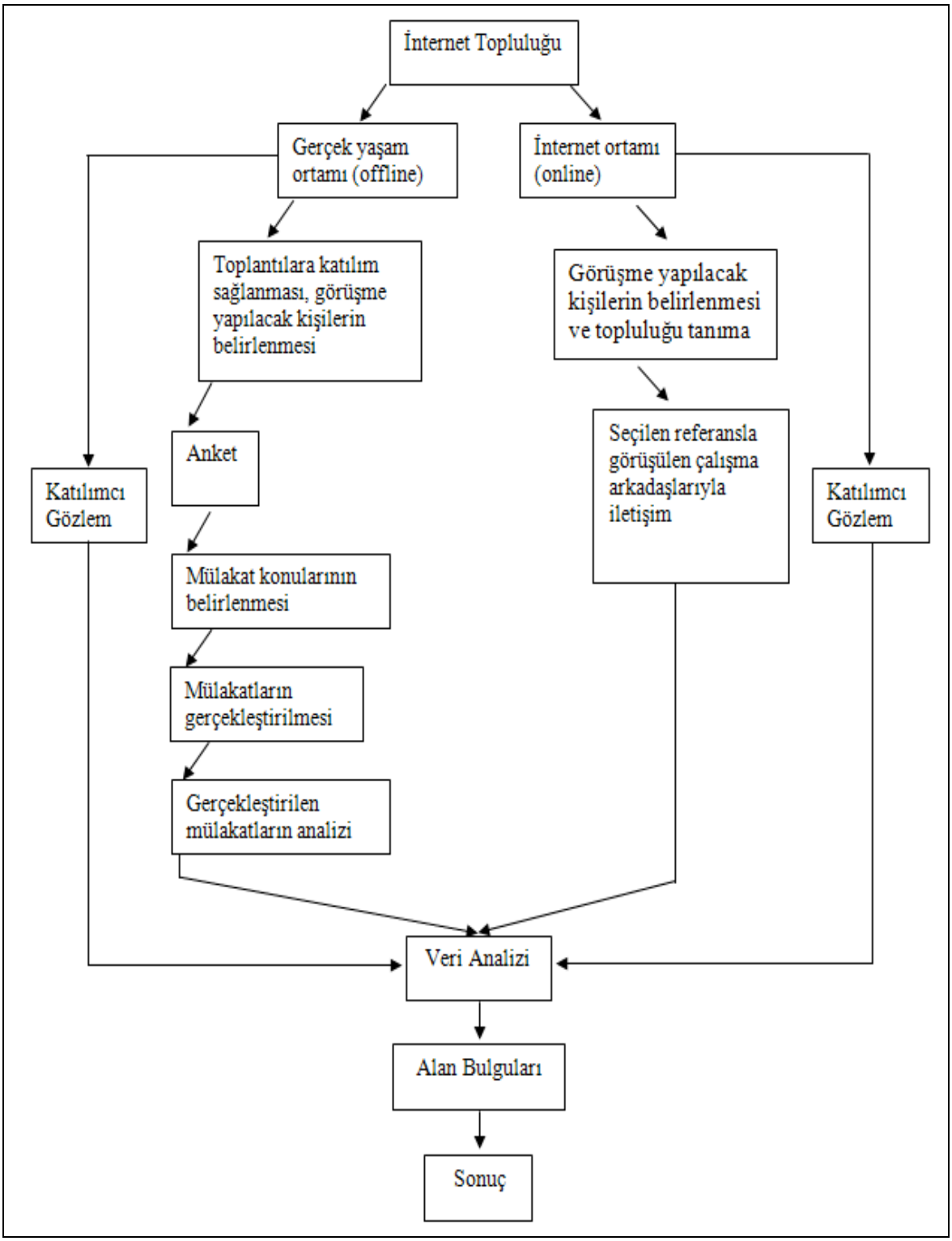

Şekil 3.1: Alan Araştırması Sürecini Gösteren Şekil.

Alan araştırmasında süreç, ayrı ayrı kollar olarak değil birbirini tamamlayan eş zamanlı kollar olarak gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

Anket ve Mülakat Sorularının Hazırlanması (2 ay 2009): Araştırmacının topluluğa katılımıyla birlikte edindiği gözlemler ve ilişkiler yardımıyla anket ve mülakat soru formları hazırlanmıştır.

Anket ve Mülakatın Uygulanması (5 ay Kasım 2009 – Mart 2010): Seçici ve referansla seçilen çalışma arkadaşlarıyla anket ve mülakat çalışması yapılmıştır.

Geri Dönüş ve Araştırmanın Tamamlanması (Nisan 2010 - Ocak 2011 sonu): Ocak 2011 tarihi itibariyle Antropoloji'de araştırmacıların 4 farklı dönem, yani 1 yıl sürekli alanda kalma süresi tamamlanmış, böylece araştırma konusu 4 farklı dönemde de gözlemlenerek, araştırmanın uygulama kısmı tamamlanmıştır. Araştırma kısmından sonra anket ve mülakat verileri incelenerek araştırmanın tamamlanmasına çalışılmıştır. Alan araştırmasının sonuçlarından, bir analize ulaşarak ortaya çıkan olgular, alanın önde gelen çalışmalarıyla desteklenmeye çalışılmış, daha sonra, bu konudaki karşı düşünceler inceledikten sonra araştırma çerçevesinde bir sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır.

3.1.1 Araştırma Metodolojisi Sorular ve Değişkenler

Bilgisayar ortamlı iletişimdeki gelişmeler, internete dayalı çalışmaların artan sayıları, antropologlara, sosyal araştırmalar için yeni ve çekici alanlar sunarken aynı zamanda metodolojik zorluklar ortaya çıkarmaktadır. Bu zorlukların, yeni iletişim teknolojilerinin etkisini arttırmasıyla geleneksel antropolojik uygulamaların, çalışma alanının yeniden tanımlanması veya kalitatif araştırma yürütmenin genişleyen imkanlarını içermesinden kaynaklandığı belirtilmektedir (Sade-Beck, 2004).

Bilgisayar ortamlı iletişim çalışmaları, genellikle disiplinler arası yaklaşımı ele alan farklı alanlardan araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu ortamdaki araştırmaların ilk yıllarında daha çok kantitatif araştırma metotlarına yönelinmiş, ancak yapılan çalışmalardan elde edilen verilerin geçersiz olduklarının fark edilmesi sonucu, kalitatif araştırma yöntemleri tercih edilmeye başlandığı belirtilmiştir (Wellman, 2004). Araştırmacıların alanda antropolojik araştırma yöntemlerini kullanıyor olmaları, çalışmalarının antropolojik bakış açısını içerdiği anlamına gelmemektedir. Bilgisayar ortamlı iletişim araştırmaları, iletişim pratikleri ve sosyal süreçler üzerine odaklanmaktadır, ancak antropolojiye benzer olmayan teori ve yöntemler içine yerleşmektedir. Medya ve kültürel çalışmalarla ilgilenen araştırmacıların, giderek yaygın

şekilde kullanmaya başladıkları yöntem ve kavramlarla, kültür ve etnografiyi anlayamadıkları belirtilmektedir (Wilson and Peterson, 2002). Bu durum ise, alandaki kültürün anlaşılmasında yetersiz kalındığını göstermektedir.

Geleneksel etnografi, olarak adlandırılabilecek belirli bir coğrafyadaki kültürün kalitatif araştırma yöntemleriyle araştırılması yerellik düşüncesine dayanmaktadır. Buna göre, 50'lerin sonlarında ve 60'ların başlarında, antropoloji, araştırmacının, kendi kültürü dışındaki bir kültür alanına giderek, oradaki kültürü anlatması olarak tanımlanmaktadır (Özbudun ve Şafak, 2005). Antropoloji de aktarılan kültüre katılım önemlidir. Geertz, araştırmacının, aktardığı kültüre tam anlamıyla katılım sağladığı zaman ancak yoğun betimlemeye ulaşabileceğini belirtmektedir (Geertz, 1973). Dolayısıyla araştırmacının kültüre katılım yapması önemli olmaktadır. Geertz incelenen kültürün örtülü görünümlerine işaret ettiği için, incelenen kültürü anlamanın, daha sonradan ofiste alan araştırmasında elde edilen verileri analizinde değil, alanda gerçekleştirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Buna göre, yüzeydeki esrarengiz sosyal ifadeler yorumlanarak, semboller ve anlamların ağı olan kültür hakkında semiotik anlayışın yakalanması gerekmektedir.

Günümüzde, küreselleşmenin, coğrafi mesafeleri ortadan kaldırması, olguları daha devingen hale getirmesi nedenlerinden dolayı, "antropolojik araştırmaları yerel kavramlaştırmanın zor olduğu, geniş bir kesim tarafından kabul edilmekte" (Wittel, 2000: 1) ve antropolojinin konusunun değişime uğradığı araştırmacılar tarafından belirtilmektedir. Küreselleşme süreciyle, teorik seviyede bu kavramların sorgulanması artmakta ve son on yılda Amerikalı antropologların, çok-görüşlü etnografya ve buna imkan veren "internet etnografya"sından bahsedildiğine rastlanılmaktadır (Marcus, 1995). Ağ etnografyası olarak da adlandırılabilecek internet ortamındaki kalitatif araştırmaların, bireysel düğümlerden daha ziyade ağın kendisini gözlemlediği, bunun ise bütünün gözlemlenmesi anlamına geldiği için ayrıntıların gözden kaçırılması, böylece ince ve sığ betimlemenin ortaya çıkmasına neden olduğu için incelenen kültürün derin ve sembolik boyutunun, Geertz'in belirttiği şekliyle başarılı bir şekilde açığa çıkarılamayacağı belirtilmektedir.

> "Ağın yoğun betimlemesinde ise, anlamlar, aktiviteler, insanlar arasındaki ilişkilerin karşılıklı etkileşimleri ve dinamikliği gerekli olmaktadır. Bu türden

> bir etnografya ne kültür içindeki derin boyutları ne de anlamların örtülü katmanlarını araştıramaz. Kültür, alanda yaratılandan daha ziyade ortaya çıkan ve kaybolan, dinamik bir süreçtir" (Wittel, 2000: 5).

Diğer taraftan bu görüşe karşıt olarak, "yoğun betimlemeye ulaşabilmek adına etnografik internet araştırmalarında, internet ve "gerçek yaşam" veri toplama yöntemlerini birleştiren, kalitatif araştırma tekniklerinin kullanılması" gerektiği belirtilmektedir (Sade-Beck, 2004: 13).

Alandaki, antropolojik çalışmaların konularının genellikle internet ortamı süreç ve ürünlerinin ortaya çıkışıyla, ulus, koloni, postkoloni, diaspora, küresel kapital kavramlarının sorgulanması ve azınlıkların rolü, küresel kapital ve güç ilişkilerinden oluştuğu görülmektedir (Nichols, 1994; Dickey, 1997). Antropolojik bakış açısıyla gerçekleştirilen önemli çalışmada ise, Arjun Appadurai tarafından medyascape kavramının ortaya çıktığı görülmektedir.

Appadurai, medyascape kavramı ile, "medya tarafından yaratılan görüntülerin yanı sıra elektronik imkanların üretim ve yayılmasının indekslediğini" belirtmektedir (Appadurai, 1990: 9). Medyascape kavramında, yerel ve küresel sınırları kat eden, akışkan ve düzensiz, küresel kültür akışı içinde, basılı ve elektronik medyanın rolü belirtilirken tek taraflı bakış açısının oluştuğunu görmek mümkündür. Örneğin, Faye Ginsburg, Avustralya'daki yerli medyanın pozisyonunu teorileştirmek için Arjun Appadurai'dan yola çıkmakta ve medyascape'in daha çok üretici söylemsel mekan kurmaya ve yerelliği göstermeye yardımcı olduğunu belirtmektedir (Ginsburg, 1994). Appadurai ve Ginsburg'den çıkmış olan modelin/lerin internet ortamını, "gerçek yaşam" süreç ve pratiklerinin içine geri çekmesi ve internet ortam pratiklerinin, diğer medya türleri ile birleştirilmesi açısından muhakkak faydaları bulunmaktadır. Ancak bu çalışmaların alandaki kültürü yansıtabilmekten daha çok, küresel ve ağların ağı olarak kaldığı, düğümleri yani kullanıcıları göz ardı ettiği açıktır.

Geçmişte yapılmış internet araştırmalarının, internet ortamını ayrı bir dünya olarak, "gerçek yaşam" olgularından başka olgular olarak ele alırken internet iletişimini, diğer sosyal etkileşimlerden uzağa konumlandırdığı ve ortamın popülerliğini belirtme eğiliminde

oldukları görülmektedir. Günümüzdeki bilgisayar ortamlı iletişim araştırmalarının odağını ise, internet iletişiminin etkileşimleri nasıl değiştirdiği ve etkileşimlerin yerel içerikler tarafından nasıl şekillendirildiği oluşturmaktadır. İnternet ortamında etnografya yapma konusu, aslında ilk bakışta alışılmış kalitatif araştırma yöntemlerinden çok farklı noktalarda olduğu görünümü vermektedir. Doğru bakış açılarıyla kurulmuş, yapılandırılmış internet araştırmalarının aslında "gerçek yaşam"da, uzak bir yerdeki kabilenin kültürünü kalitatif araştırma yöntemleriyle ele alan araştırmalardan pek de farklı olmadığı açıktır. Ancak gene de, internet ortamında araştırma yaparken karşılaşılan ciddi bir takım zorluklar aşağıda belirtilmektedir.

Resim 3.1: Peter Steiner'ın New Yorker Dergisi için 5 Haziran 1993 Tarihli Yapmış Olduğu Çizim.

İnternet etnografyasının karşılaştığı ilk problem verinin geçerliliğidir. Antropolojide, araştırmacılar ilk elden bilgiye ulaşabilmek adına alan araştırması yapmakta ve bizzat olguları deneyimlemek için katılımcı gözlemde bulunmaktadır. İnternet ortamındaki, kullanıcıların ulusal, yaş, cinsiyet bilgilerinin doğruluğu güçlükle kontrol edilebilmektedir. Bilgisayar ekranı arkasındaki kullanıcılarının kim olduklarının bilinemezliği, elde edilen verilerin geçerliliğinin sorgulanmasına neden olmaktadır (Resim 3.1).

Böyle bir durumda araştırmacı, gerçeklere dayanmak yerine, kendi kararı ve karşı tarafın güvenilirliliğine güvenmek zorunda kalmaktadır. Kullanıcıların kimlik değişikiliğinde bulunmaları, hem ortam doğasının özelliği, hem de kullanıcıların neden internet ortamına eğilimleri olduklarını göstermektedir.

İkinci problem, internet ortamında yürütülen etnografik herhangi bir araştırmanın anahtar metodu katılımcı gözlemde oluşabilmektedir. İnternet ortamındaki araştırmalarda, kullanıcıların gözlemlenememesi, katılımcı gözlem ile etnografik araştırma arasında sorun oluşturduğu üzerinde durulmaktadır (Wittel, 2000; Sade-Beck, 2004). Araştırma yöntemleri dikkatli oluşturulmayan bu tarz araştırmaların, toplumun içindeki araştırmacıyı alan içinden çekip çıkartarak, araştırmacıyı bilgisayarlaştırılmış iletişim vasıtasıyla internetin içinde konumlandırarak, antropolojik çalışmaları kelimenin tam anlamıyla ehlileştirmektedir. İnternet üzerinde değişimler izlenebilmektedir. Bu değişimler, tartışma listelerinin oluşturulması, sohbet ortamında kelimelerin çoğalması, internet sitelerinde meydana gelen değişimler, üç boyutlu ortamdaki avatarların hareketlerini içeren gözlemlerden oluşabilmektedir. Ancak internet topluluklarının gözlemlenmesi sadece internet ortamındaki faaliyetlerin incelenmesini içermemektedir. Özellikle fizikselliğe dayanan internet toplulukları, "gerçek yaşam"ın içine gömülü olduğu için katılımcı gözlem uygulanabilmektedir.

Üçüncü problem bağlantılar konusu ile alakalıdır. Ağın yoğun betimlemesi, düğümler, bağlar, bağların akışı ve yapısını aydınlatabilecek şekilde olmalıdır. Ancak internet ortamında bağlantılar soyut olduğu için, bağlantıların kalitesi hakkında bilgi sahibi olunamayacağı açıktır. Bağlantılar soyut olduğundan, yoğun betimlemeye ulaşmanın mümkün olamayacağı eleştirisi getirilmektedir.

Dördüncü problem, araştırmacı ile çalışma alanı arasındaki mesafe, uzaklık, fiziksel içeriğin karşılıklı ve ortak algılanmasının eksikliği ile sonuçlanabilmektedir. Araştırmacı ile araştırma alanı arasında mesafenin olması, araştırmacılara fiziksel özelliklerin bilgisini sağlayamamaktadır. Etkileşim örüntülerinin analizi de bu durumdan etkilenmektedir. Yüz yüze görüşmeler sadece söylenen sözleri değil aynı zaman da sözlü olmayan iletişim elemanlarının da algılanmasını sağlamaktadır. İnternet üzerinde etkileşim çoğunlukla metinsel ve yeni yeni görsel olarak gerçekleşmekte böylece kişiler arası iletişim örüntüleri oluşabilmektedir. Fiziksel yüz yüze görüşmenin gerçekleşmediği internet gözlem ve mülakatında yüz, vücut ifadeleri gibi sözel değişime dayanan anlamların kaybı yaşandığı için, araştırmacı ile kullanıcı arasında yer alan internet mülakatının tabiatı etkilenmektedir. Bu sebeple sadece internet ortamında kısıtlı kalan alan araştırmalarında sözlü olmayan iletişim elemanları gözlemlenememektedir.

Beşinci problem, buna ek olarak, internet ortamında, düşünme ve yazma arasında zaman farkı olması, bilgi veren kimseye, cevapları organize etme ve düşünme imkanı tanımaktadır. Yüz yüze görüşmenin yapıldığı bir mülakatta ise, araştırmacı soru sorduğunda bilgi veren kişi hemen cevap verdiği için cevaplar doğal olmaktadır.

İnternet etnografyası hakkında, olası ortak diğer altıncı problem ise, yüz yüze iletişimden yoksun olması nedeniyle, alan araştırmasının gerçekleşebileceği mekan kavramının olmaması olduğu belirtilmektedir (Beaulieu, 2004).

Buraya kadar belirtilen problemler, internet ortamını antropolojik olarak ele alırken araştırmacının karşısına çıkan sorunları ortaya koymaktadır. “Gerçek yaşam” ile bağlantısı olmayan sadece internet üzerinden yürütülen araştırmalar, araştırmacıya fiziksel olarak uzak, yüksek düzeyde erişilebilirlik ve bilgiye ulaşma imkanı tanımakta ancak yoğun betimlemeye ulaşmayı engellemekte ve sınırlı veriye imkan tanımaktadır. Çünkü karşıdaki kullanıcının o anda birden fazla noktaya dikkatini verebilmesi muhtemeldir. Karşımıza çıkan bu durum, internetin ilk dönemlerinde ele alınan görüşü, “gerçek yaşam” ile internet ortamının ne kadar farklı olduğunu ortaya koyarak, “gerçek yaşam” arasındaki farklılığı açık ve keskin hale getirdiği açıktır. Ancak bu görüş bu şekilde ele alınmamalıdır. İnternet topluluklarının en önemli noktalarından biri, toplulukların “gerçek yaşam”daki

toplulukların içine nasıl gömülü olduğunu anlamaya çalışmaktır. Bu nedenle sadece internet ortamına, dayanan bir araştırma internet ortamdaki gerçekliğin ortaya çıkarılmasında yeterli olamamaktadır. Araştırma topluluğun hem internet hem de "gerçek yaşam"larını incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya model oluşturması açısından, bir kısmı alan çalışması, bir kısmı internet araştırmasından oluşan Miller ve Slater'ın çalışmasını örnek göstermek mümkündür (Miller and Slater, 2000). Araştırmada, internet ortamı ve "gerçek yaşam"ı bir bütün olarak çalışabilmek için, birbirini tamamlayan kantitatif ve kalitatif veri toplama yöntemleri kullanılmıştır.

Araştırma kapsamında, birbirini tamamlayıcı veri toplama yöntemlerinin kullanılmasının başlıca avantajı, internetten toplanan verilerle, "geçek yaşam" mülakatlarından toplanan verilerin çapraz doğruluğunu yapabilmektir. Sadece internet ortamında veri toplama teknikleri ile ilgilenen araştırmacıların, internet ortamının tamamlayıcısı olan "gerçek yaşam" yansımalarını kaçırdığı ve bu sebeple çalışmalarının zengin bilgi içeriğine sahip olamadığı belirtilmektedir (Sade-Beck, 2004). İşte bu nedenle, Clifford Geertz'in yoğun betimlemesine ulaşabilmek adına ele alınan internet topluluğunun, internet ve "gerçek yaşam" ortamları ele alınmıştır. "Gerçek yaşam"ı, internet ortamından ayıran özelliklerin vurgusunu yapmaktansa, iki dünya arasında hayal gücü, ilişkilendirme ve karşılıklılığa odaklanan yaklaşım kabul edilmelidir. Böylece, internet ortamı ve "gerçek yaşam" bir bütün olarak ele alınarak, gerçeğin genişletilmiş tanımının oluşması, internet toplulukları ile "gerçek yaşam" toplulukları arasındaki benzerlik, farklılık veya internet topluluklarının arkasındaki gerçeğin ortaya çıkarılması sağlanmıştır. Etnografik açıdan zengin materyal üretilebilmesi açısından araştırmaların sadece internet odaklı olmaması gerekmektedir.

Hem internet hem de "gerçek yaşam"ı ele alan araştırma sürecinde, araştırmacının ne zaman "gerçek yaşam" veri toplama tekniklerine başlaması gerektiği konusu çıkmaktadır. Bu araştırmacı açısından en uygun zaman olarak tanımlanmaktadır (Sade-Beck, 2004). Araştırma konusu olan topluluk hemen hemen her hafta çeşitli mekanlarda (hem İstanbul, hem de İstanbul dışı) yüz yüze görüşmelerde bulunmakta, toplanmaktadır. Dolayısı ile araştırmacı olarak sahaya çıkar çıkmaz, topluluk üyeleri ile yüz yüze görüşme sağlanmış, katılımcı gözleme toplantılara katılım sağlandıkça devam edilmiştir.

3.1.2 Araştırma Örneklemi

Sosyal bilimler araştırmalarında olduğu gibi, internet araştırmalarında da, alanın çok büyük, küresel, anarşik, düzensiz olması, nedeniyle bütün resim ortaya konulamayacağından, araştırma konusu çerçevesinde belirli örneklem grubuyla çalışılmaktadır. İnternet ortamı üzerine yapılan araştırmalarda hareket halindeki ve anonim kullanıcı kimlikleri nedeniyle, örneklemin temsiliyeti hakkında metodolojik problemler ortaya çıkabilmektedir. Kaldı ki, yüz yüze görüşmelerin yapılamadığı sadece internet ortamını ele alan araştırmalarda, iletişime geçilen tarafta kimin olduğunun bilinemeyeceğinden dolayı temsiliyet sorunu oluşmakta, bu ise araştırmanın geçerliliğine gölge düşürebilmektedir. Araştırmada örneklemini oluşturan çalışma arkadaşlarım internet topluluğunun ortamı olan sözlük ve "gerçek yaşam"larında bir araya geldikleri toplantı gözlemlerinden oluşturulmuştur. Örneklem seçiminde, kişi ile yüz yüze görüşme yapılabilecek olması, kişinin topluluk ve internet ortamı hakkındaki bilgisi, toplulukta tanınır olması, değerlendirme kriterlerden en önemlilerini oluşturmaktadır.

Geleneksel alan çalışması ile internet etnografyası arasındaki önemli farklılıklardan biri ise, topluluğa erişim konusudur. Lofland tarafından tanımlanan, veri toplama aşamalarında, topluluğa ve dolayısı ile topluluk üyelerine erişimin önemi vurgulanmaktadır (Lofland and Lofland, 1995). Geleneksel etnografyada oluşturulan ünlü karakter, kapı bekçisi olmaktadır. Bu açıdan bu kişi genellikle, araştırmacıyı topluluğa tanıtan, topluluk ile araştırmacı arasında arabuluculuk yapan, araştırmacıyı dikkatlice çevreye aşina eden ve alana erişimini sağlayan kişi olmaktadır. Buna ek olarak bu kişinin başka fonksiyonları da bulunmaktadır. Bu kişiler, aynı zamanda araştırmacı için çalışma arkadaşı ve topluluğun resmi veya resmi olmayan lideri olmaktadırlar. İnternet etnografyasında da her ne kadar aynı durumlar söz konusu olsa da, internet ortamında araştırma yapmak, bir kişinin desteği ile yürütülememektedir. İnternetteki düğümler zaman zaman daha zayıf zaman zamansa daha kuvvetli olabileceği için, ağ kesintisiz olmamaktadır. Yani bir düğüme ulaşıldığında tüm düğüme ulaşıldığı anlamına gelmemektedir. Bu nedenle araştırmalarda, mümkün olduğunca çok sayıda bilgi veren kişiye ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir (Wittel, 2000). Araştırma kapsamında ilkin, Ekşi Sözlük araştırma alanı olarak belirlenmiştir. Ancak, topluluğun sayıca ve kütle olarak çok büyük olması, üyelerinin çok çeşitli profillere sahip olması ve Ekşi Sözlüğün üye alımlarında problemler yaşanması nedeniyle araştırmaya "İtü

Sözlük"te devam etme kararı alınmıştır. Topluluğa ve çalışma arkadaşlarına erişim sağlayabilmek çalışılacak internet topluluğunun alanının belirlenmesine zemin hazırlamıştır.

Çalışma kapsamında zengin bilgiye ulaşabilmek amacıyla kiminle çalışılması gerektiği konusunda seçimde bulunulmuştur. Doğru ve zengin bilgiye ulaşabilmek adına çalışma arkadaşları seçiminde aynı türden kişilerle çalışılmaya dikkat edilmiştir. Bu sebeple, birçok olayda, çalışma arkadaşı, internet topluluğunun aktif üyesi olabilmesi için yeterliliğe sahip iken, çalışma arkadaşlarının benzer olması, yeni görüş, yeni bilgilere ulaşılamayacağı anlamına gelmektedir. Dolayısıyla araştırılan toplulukta çalışma arkadaşları seçimi, konusunda çeşitlilik sağlanmasına dikkat edilmeye çalışılmıştır. Çalışma arkadaşlarının seçiminde dikkat edilen nokta, araştırma konusu olan topluluk hakkında en doğru ve zengin bilgi sağlayabilecek kişilere ulaşabilmek olmuştur.

Örneklem seçiminde dikkat edilen diğer bir nokta çalışma arkadaşlarının araştırma kapsamına uygunluğudur. Uygunluk kriteri kapsamında, topluluğa belirli bir süre için katılım sağlamış olmak veya "geçiyordum uğradım" gibi geçici süreli katılımlar uygunluk kriteri kapsamı dışında bırakılmıştır. Dolayısıyla çalışma arkadaşı seçiminde topluluğa sürekli katılım sağlanması önemli olduğundan, sürekli gelenleri tespit etmek amacıyla değerlerin minimumları alınmış ve örneklemin kaç kişiden oluşması veya incelenen topluluğu yansıtabilecek en yeterli örneklem sayısının kaç olması konusunda aşağıda belirtilen oran kullanılmıştır (Tablo 3.1).

Tablo 3.1: Araştırma Örneklem Tablosu.

Katılım yapılan zirvelerde gözlem sayısı	651	32
Araştırma yapılan dönemde sürekli zirvelere katılım sayısı	20	

Tablo 3.2: Araştırmacının Toplulukla Gerçekleştirdiği Toplantılar Tablosu.

	Zirve Adı	**Tarih**	**Zirveye Katılım**	**Yer**
1.	Daha ağzımıza bira koymadık zirvesi	15.03.2008	8 kişi	Nevi
2.	İtü Sözlük dördüncü yıl partisi	22.03.2008	115 kişi	Studio Live
3.	Where is the party zirvesi	22.03.2008	30 kişi	Kafe Dört
4.	Kusana kadar patso zirvesi	30.03.2008	11 kişi	Üsküdar
5.	Birinci geleneksel pzt. sendromu zirvesi	21.04.2008	13 kişi	Kafe Dört
6.	Radyo üzerinden aktarmalı İst. zirvesi	11.05.2008	10 kişi	Nevi
7.	Kafe dört'te rakı altı zirvesi	08.06.2008	18 kişi	Kafe Dört
8.	Kaldığımız yerden devam edelim zirvesi	20.06.2008	10 kişi	Kafe Dört
9.	Ne var lan azıcık buluşsak zirvesi	03.08.2008	34 kişi	Maçka On
10.	When the labut falls zirvesi	18.10.2008	14 kişi	Beşiktaş
11.	Beyoğluna kravatsız çıkılmazmış zirvesi	18.10 .2008	10 kişi	Masha
12.	Ortaköy kumpir zirvesi	22.11.2008	21 kişi	Ortaköy
13.	İki süper film birden zirvesi	10.01.2009	33 kişi	İstiklal
14.	Bu soğukta evden dışarı çıkılır mı lan zirvesi	01.02.2009	30 kişi	Kadıköy
15.	Yerli malı zirvesi	07.02.2009	24 kişi	Beyoğlu
16.	İki süper fim birden -2 zirvesi	15.02.2009	10 kişi	Beyoğlu
17.	Yaşanmışlıklı mikrofonlarla karaoke partisi zirvesi	21.02.2009	14 kişi	Beyoğlu
18.	İtü Sözlük beşinci yıl partisi	07 03 2009	154 kişi	Beyoğlu
19.	Sadece içeceğiz espirili isim bulamadık Zirvesi	25 04 2009	39 kişi	Beyoğlu
20.	Tabu zirvesi İstanbul	07.11.2009	16 kişi	Beyoğlu
21.	Ortaköy kumpir zirvesi episode 2	07.11.2009	11 kişi	Ortaköy
22.	Taksim'de beyin memelemesi	15.11.2009	19 kişi	Masha

Tablo 3.3: Seçici ve Referansla Görüşülen Çalışma Arkadaşları Tablosu.
(16.02.09 - 21.01.2010 – 12.03.2010 tarihinde tablo güncellendi.)

	Görüşmeciler	**Cinsiyeti**	**Topluluktaki statüsü**	**Görüşmeci Seçimi**
1.	Diazepam	E	4.nesil yazar entelijans	Seçiçi Toplama
2.	Kısaltma Kablosu	E	6.nesil yazar entelijans	Seçiçi Toplama
3.	Heathcliff	E	5.nesil yazar entelijans	Seçiçi Toplama
4.	Assasin	E	Eski moderatör	Seçiçi Toplama
5.	Fitnefucur	K	5.nesil yazar	Seçiçi Toplama
6.	Sükun	E	3.nesil yazar editör	Seçiçi Toplama
7.	Herzevekil	E	6.nesil yazar entelijans	Seçiçi Toplama
8.	Deep Thinker	E	1.nesil yazar entelijans	Seçiçi Toplama
9.	Olahabeoy	E	3.nesil yazar editör	Seçiçi Toplama
10.	Rüzgar	K	6.nesil yazar	Referansla Toplama
11.	Noscho	E	4.nesil yazar entelijans	Seçiçi Toplama
12.	İmrahil	E	5.nesil yazar	Seçiçi Toplama
13.	Dirtypain	K	4.nesil yazar entelijans	Seçiçi Toplama
14.	Ppr	K	6.nesil yazar	Referansla Toplama
15.	Aglaures	K	3.nesil yazar	Referansla Toplama
16.	A7x	E	5.nesil yazar	Referansla Toplama
17.	Kısa Winston Softun Son Nefesi	E	6.nesil yazar	Seçiçi Toplama
18.	Zarpandit	K	4.nesil yazar mülkün temeli	Referansla Toplama
19.	Patikli Penguen	E	6.nesil yazar	Referansla Toplama
20.	Yavan Tarhana	E	4.nesil yazar	Seçiçi Toplama
21.	Virgül	E	4.nesil yazar	Referansla Toplama
22.	Tenekeci	K	1.nesil yazar entelijans	Referansla Toplama
23.	Hell Guardian	E	1.nesil yazar entelijans	Seçiçi Toplama
24.	Fular	E	5.nesil yazar entelijans	Referansla Toplama
25.	*Kayser Sozer*	E	4.nesil yazar	Referansla Toplama
26.	İki Nokta Üst Üste Biri altta Biri Üstte	K	4.nesil yazar entelijans	Referansla Toplama
27.	Vercignatorix	E	5.nesil yazar	Referansla Toplama
28.	Sylar	E	4.nesil yazar	Referansla Toplama
29.	Recai pengül	E	4.nesil yazar entelijans	Seçiçi Toplama
30.	Vandal Mimar	K	4.nesil yazar entelijans	Referansla Toplama
31.	Ördeklerindomates…	E	1.nesil yazar editör	Referansla Toplama
32.	Dükkanın Önünü Kapatan Adam	E	6.nesil yazar	Referansla Toplama
33.	Dadundan Yinmazz	E	6.nesil yazar entelijans	Seçiçi Toplama
34.	8844455	E	1.nesil yazar entelijans	Referansla Toplama
35.	Evrimdışı	E	4.nesil yazar	Referansla Toplama
36.	Retrospect	E	5.nesil yazar entelijans	Seçiçi Toplama
37.	Robbie Fovder	E	4.nesil yazar	Referansla Toplama
38.	Comedian	E	6.nesil yazar	Referansla Toplama
39.	Müslüm	E	6.nesil yazar	Referansla Toplama
40.	Alkolik2000	E	4.nesil yazar	Seçiçi Toplama
41.	Defanstaki Son Adam	E	6.nesil yazar	Seçiçi Toplama

Çalışma arkadaşlarım, internet topluluklarının içinde ne kadar aktif olduklarına göre seçilmişlerdir. Kayıtlı kullanıcılar, en az haftada bir veya araştırma süreci boyunca periyodik olarak internet topluluğuna katılım yapan dolayısıyla sürekli bağlantıda olan, toplulukla iletişimi kesilmemiş, İstanbul'da oturan veya İstanbul'da topluluğun gerçekleştirdiği zirvelere kaydolmuş ama katılım yapamamış olan kişiler arasından seçilmişlerdir. Örneklemi oluşturan kriterler aşağıda belirtilmiştir.

1. Geçiçi süreli kullanıcı olmaması.
2. Araştırma yapılan dönem itibariyle sürekli kullanıcı, aktif üye olması.
3. İstanbul'da olması.
4. Zirvelere katılım yapmış olması veya kaydolmuş ama bir şekilde katılım sağlamamış olması.
5. Çalışma arkadaşları ile yüz yüze temas sağlanabilmesi.

Araştırmacı alan araştırmasına başladığı zamandan beri, toplam 22 toplantıya (zirveye) katılım gerçekleştirmiş (Tablo 3.2) ve gözlemler neticesinde seçiçi ve referansla görüşülen çalışma arkadaşları listesine ulaşmıştır (Tablo 3.3). Çalışma arkadaşları seçimi, seçiçi ve referansla olmak üzere iki farklı metodla gerçekleştirilmiştir (Şekil 3.1). Seçici toplama metodu; topluluğun üyelerinin hem internet hem de zirvelerinde gerçekleştirilen gözlemler neticesinde, topluluk hakkında bilgisi olduğuna kanaat getirilen çalışma arkadaşlarından oluşmuştur. Zirve sırasında veya internet üzerinden bağlantı kurulan kullanıcıların, araştırmanın kendilerine anlatılması neticesinde görüşülen çalışma arkadaşlarıdır. Referansla toplama metodu; internet topluluk yöneticilerinin, önerdiği eski ya da yeni yazarlar veya seçiçi toplama metoduyla görüşülen yazarların tavsiyesi neticesinde iletişim kurularak görüşülen çalışma arkadaşlarından oluşmuştur. Bu metodla belirlenen çalışma arkadaşlarında, grubun aktif üyesi olma şartı aranmamış (eski kullanıcı olabilirler), ama çalışma yapmak için nitelikli bilgiye sahip olma şartı aranmıştır. Referansla çalışma arkadaşı seçiminde, internet topluluğun bilgisine ulaşabilmek amacıyla örneklem çeşitli tutulmaya çalışılmıştır.

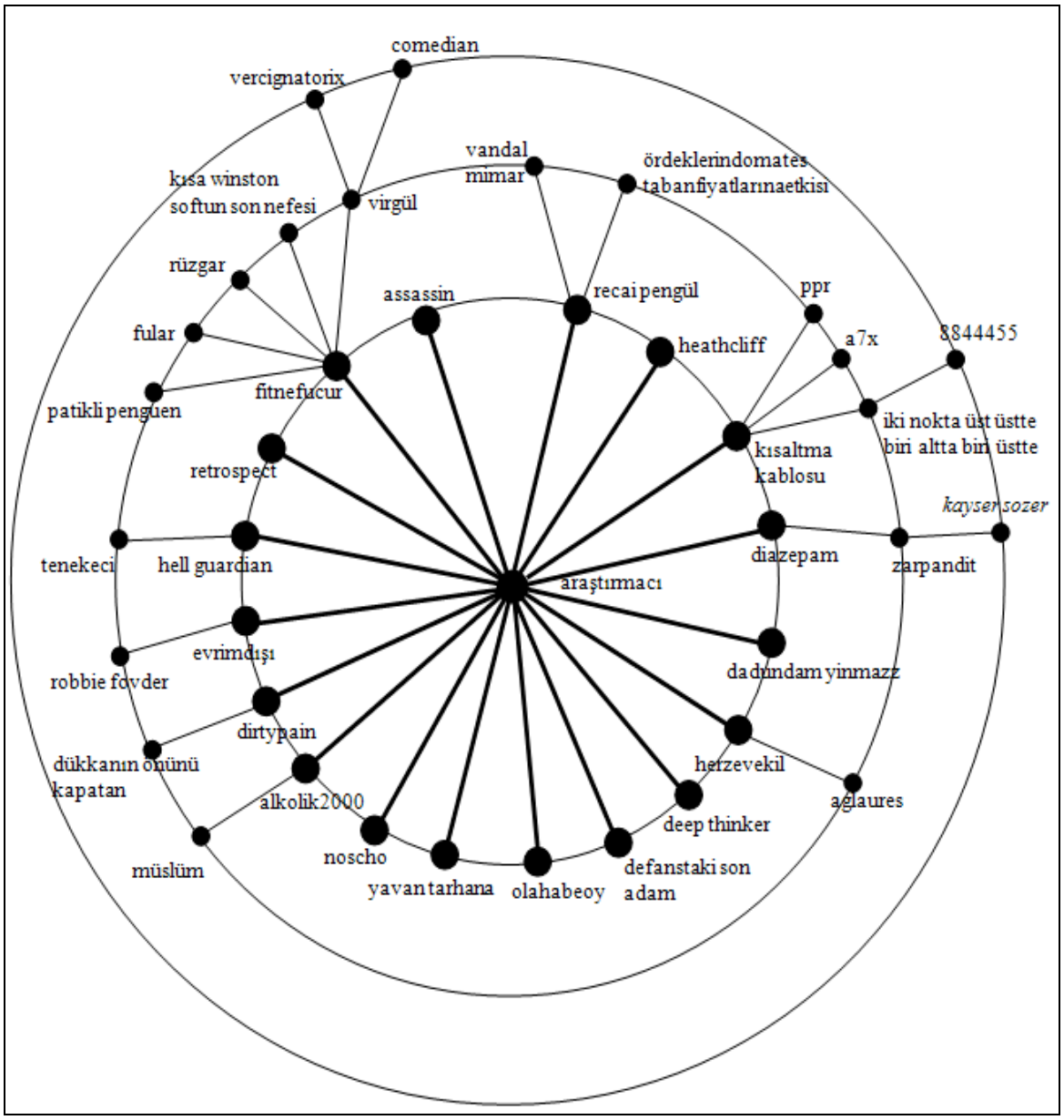

Şekil 3.2: Görüşme Yapılan Çalışma Arkadaşları Ağını Gösteren Şekil.

İlk bağlantılar seçiçi toplam yöntemi ile seçilmiş mülakat görüşmecilerini, ikinci ve üçüncü bağlantılar referansla seçilmiş mülakat görüşmecilerini göstermektedir.

Araştırma yapılan dönemde (Mart 2008-Mart 2010) katılım sağlanan 22 zirvede 651 gözlem yapılmıştır. Sürekli aktiflik veya gerçekleştirilen toplantılara kaydolma gerekliliği sağlayan kullanıcıların zirveye katılma sayısı 20 olarak tespit edilmiştir. Örneklemi oluşturan, katılım yapılan zirvelerdeki gözlem sayısının (651), araştırma yapılan dönemde sürekli zirvelere katılım sayısına (20) oranının 32 olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3.1).

Dolayısıyla yukarıda belirtilen kriterlere uygun araştırma konusunun ana kütlesini 32 kişi oluşturmaktadır. Görüşme yapılan kişi, yani araştırmanın örneklem sayısı 40 kişi olduğundan, o dönem için tam sayım yapılmıştır (Sekaran, 2003: 294). Bu noktadan hareketle, çalışma kapsamında, toplam 68 kişiyle iletişim kurulmuş, çalışmadan bahsedilmiş ve çalışma önerisi yapılmıştır. Araştırma katılımcılarının 28'inin konu ile ilgilenmemeleri ya da araştırma çağrılarına cevap vermemesi gibi çeşitli sebeplerden ötürü görüşme gerçekleştirilememiştir. 37'si ile mülakat görüşmesi gerçekleştirilmiş, 3 katılımcı ile sadece anket çalışması yapılmıştır. Kaysersözer takma isimli kullanıcının sahte bir karakter olduğunun anlaşılması üzerine araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

3.1.3 Araştırma Kısıtlamaları, Karşılaşılan Sorunlar

Sosyal bilimlerde, internette araştırma yapmanın kendisi sorun olarak görülürken ve bu konuda bir çok tartışma varken, internet ortamını konu alan bir araştırmada hem metodolojik hem de uygulama açısından bir çok problem ortaya çıkmaktadır. Araştırma kapsamında belirlenen problemler sırasıyla aşağıda belirtilmektedir. Her sosyal bilimler araştırmasında olduğu gibi, araştırılan topluluğun içine kabul edilmek, özellikle de birden fazla, farklı ortamda bir araya gelen internet topluluğu için, karşılaşılan en sık, birincil problem arasında yer almaktadır. Çünkü araştırılan sosyal gerçekliğin gözlemlenebilmesi ve birinci şahıslardan doğru bilgilere ulaşılabilmek adına, aynı "gerçek yaşam"da bir kabileyi araştırmaya giden araştırmacı gibi, araştırılan internet topluluğuna kabul edilmek ve gözlemin sürekliliğinin sağlanabilmesi için topluluk içinde kalıcı olmak önemli olmaktadır.

1) İnternet topluluğu, birden fazla ortamı kullandığı için, araştırmacı açısından konunun takip edilmesi problem yaratabilmektedir. Dolayısı ile araştırmacının doğru zamanda ve nereye bakacağını bilmelidir. Araştırmacının birden fazla ortamı takip etmek zorunda olması, araştırmacının yükünü ağırlaştırmaktadır.
2) Kamusal alan ile özel alanların kesin çizgilerle belirlenemediği internet ortamında, araştırmacı, araştırma konusunun özelini nereye kadar ele alması gerektiğine dikkat etmesi gerekmektedir. Dikkat edilmeyen durumlarda, bilgi kaynaklarının kesintiye uğraması problemi ile karşılaşılabilmektedir.
3) İnternet topluluklarının, coğrafi kısıtlamaları olmadığı için, toplulukları oluşturan kullanıcılar geniş coğrafi alanda yerleşim gösterebilmektedir. Araştırmacı ile

görüşmeciler arasındaki coğrafi mesafenin artması ise yüz yüze görüşmelerin sürdürülmesini zorlaştırmaktadır.

4) Birden çok disiplini bünyesinde barındıran benzer çalışma alanlarında da, disiplinler arasında paralellik kurulmaktansa, bir disiplin içinden diğerine bakmak araştırmaya doğru bakış açısını getirmektedir. Aksi takdirde araştırmacı ana araştırma disiplininden uzaklaşıp bakış açısını kaybetme problemi ile karşılaşabilmektedir.
5) Katılımcı gözlem tekniği ile bilgi toplarken karşılaşılan problemlerden biri, objektif bakış açısı ile subjektif bakış açısının birbirine karıştırılması, dışarıdan bakışın kaybedilmesi durumunda meydana gelmektedir. Araştırmanın farklı bakış açısını kaybetmeden, zenginliğini koruyabilmesi önemlidir.
6) Çalışılan alan, konu bakımından çok geniş ve birbiri ile ilgili konuları kapsamaktadır. Olayların arkasına geçip gerçeklerin asıl nedenlerine ulaşabilmek ise, birkaç konunun aynı anda ele alınmasını gerektirmektedir. Bu kadar çok geniş ve birbirleri ile ilgili konuları ele almak ise, belirli bir bütçeye sahip ekip araştırmasını gerektirmektedir.
7) İnternet ortamında yürütülen araştırmaların genellikle en tartışmalı konusu, ortamdaki kullanıcı kimliklerin belirsizliği nedeniyle kiminle görüşüldüğünün tam olarak bilinememesidir. Bu ise araştırmada elde edilen bilgilerin doğruluğuna şüphe düşürebilmektedir.
8) İnternet ortamında yürütülen çalışmalara yol gösterebilecek temel bir teorinin olmayışı veya birden fazla teorinin bulunması ve bu teorilerin konu bakımından birbirleri ile ilintili olması araştırmacı açısından literatürün ele alınmasında problemler yaratabilmektedir.
9) Çalışma alanı, antropoloji kapsamında çok çalışılmadığı için, alan araştırması açısından pratikte ne gibi araştırma problemleri ile karşılaşılabileceği veya bilgi toplama tekniklerinin nasıl kullanılması gerektiğine dair herhangi bir başlıca kaynağın olmayışı karşılaşılan problemler arasındadır.
10) Her sosyal bilimler araştırmasında olduğu gibi araştırmanın maliyeti araştırmacıya zaman zaman yük oluşturabilmektedir. İnternet topluluğu içindeki, seçiçi ve referansla görüşülen çalışma arkadaşları ile mülakat yapmak ve topluluğun her hafta gerçekleştirdiği zirvelere, toplantılarına katılım sağlamaya çalışmak araştırmacı açısından bütçe ayrılmasını gerektirmektedir.

11) Alan araştırma süresi olarak, antropolojik alan araştırmasının, yerinde 4 dönem yani 1 sene süreli olması gerektiği konusunda genel kabul bulunmaktadır. Bu araştırma ise bu genel anlayışı benimsemektedir. Ancak, internet ortamındaki etnografik araştırmanın süresinin ne kadar olması gerektiği konusunda genel bir anlayışın olmayışı, bu ortamdaki araştırmaların ne kadar sürmesi konusunda problem yaşanmasına neden olabilmektedir. Yapılan literatür araştırmaları sırasında bazı araştırmacıların, ortamın doğasını etkilememek adına, tüm hazırlığı yapıp, alana bir anda girip, bir an önce çıkmayı uygun görmektedir. Bazı araştırmacıların ise, internet ortamındaki araştırmaların 1 seneden daha uzun sürmesi konusunda görüşleri bulunmaktadır.
12) İnternet topluluklarında, katılımcıların çeşitli sebeplerden ötürü topluluklara üye olmaları ve yine çeşitli sebeplerden dolayı toplulukların dışında kalabilmeleri yani topluluklarda insan akışının çok fazla olması, araştırmacıyı kullanıcıların hangilerinin doğru kaynak olduğu veya kurulan ilişkilerin devam ettirilebilmesi problemi ile karşı karşıya bırakabilmektedir. İnternet topluluklarındaki insan akışının fazla olması, araştırmacıya bir bakımdan daha fazla zengin kaynak ile buluşmasına imkan tanırken, bilgi kaynaklarına sürekli erişim sağlanamaması ortamın doğası gereği problemli olabilmektedir.
13) Araştırmacının internet topluluğunun, ağın bütünüyle mi, yoksa topluluğu oluşturan düğümlerle mi ilgilenmesi gerektiği problemlerden bir başkasıdır.
14) Mülakatların çözümü sırasında, bazı görüşmecilerin hızlı konuşmaları (görüşme sırasında "s" sayısının az olması), mülakatların çözümünü zorlaştırmaktadır.
15) Topluluktan uçurulan yazarların hesabı kapanmakta ve yazdıkları silinmektedir. Dolayısıyla araştırmacının veri kaybına uğramaması için, her zaman yedekli çalışma yapması gerekmektedir. Bu ise belli bir süre sonra veri okyanusunda kaybolmanıza yol açabilmektedir.

3.1.4 Araştırmanın Etik Boyutu, Kurallar, Kaygılar

Araştırma bulgularının nasıl elde edildiği, bir araştırmada etik kaygıların nasıl ele alındığını bize göstermektedir. Etik kaygılar, bilimsel araştırmalarda mutlaka göz önünde bulundurulması gereken konulardandır. Etik olmayan davranış ise, "araştırma süresince özellikle de kişilerin bilgisi ve izni olmadan onlara zarar verecek herhangi bir davranış"

(Bailey, 1987: 406) olarak tanımlanmaktadır. Etik kaygıların değişkenlik gösterebileceğinden bahsedilmektedir (Bernard, 2002). Buna göre, etik kaygılar, kime ve neye göre sorularıyla ilişkili olmaktadır. Her ne kadar etik kaygılar çeşitli şekillerde belirtilmiş olsa da, araştırmacının kendi duruşuda önemli olmaktadır. Çünkü etik kaygılar sadece araştırma kapsamında uyulması gereken kurallar olarak değerlendirilmemeli aynı zamanda mesleki sorumluluğa işaret etmelidir.

İnternet araştırmalarının, etik açıdan yeni soruları karşımıza çıkardığı ve kalitatif araştırma metodlarının yeni teknolojilere adapte edilmesine dikkat edilmesi gerektiği belirtilmektedir (Paccagnella, 1997; Markham, 1998; Jacobson, 1999; Jones, 1999; Ruhleder, 2000). İnternet iletişiminin eşitlikçi doğası, araştırmacı ile çalışma arkadaşı arasındaki durumun tanımlanmasında araştırmacıya ek zorluklar çıkarmaktadır. Çünkü kullanıcılar gibi araştırmacıda kimliğini gizleyebilme imkanına sahip olabilmektedir. Bu durum ise, araştırma ile çalışma arkadaşlarını eşit konuma getirirken, araştırmacının etik sorumluluklarını belirsizleştirmekte ve konumunu kuşkuya düşürebilmektedir. İnternet toplulukları halka açık olmayan kültürleri ile gurur duymaktadır. İnternet araştırmalarında, araştırmacı bazen davetsiz olarak yaklaştığı için topluluk üyeleri tarafından hoş karşılanmayabilir. Bu durum aşırı grupları araştıran, zorlu çevre ile benzerlikler meydana getirebilir. Buna ilaveten, internetin araştırmacıya veri toplarken etrafı rahatsız etmeden (doğal ortamı bozmadan) hareket imkanı tanıması, verilerin doğallığının bozulma riskini azaltırken, izinsiz gözlem yapmak etik kaygıları karşımıza çıkarmaktadır. Bu nokta da karşımıza yeni sorunlar çıkmaktadır;

a) "Hangi durumlar altında araştırmacı gözlemci olarak davranmalıdır?
b) Hangi şartlarda, araştırmacı katılımcı olarak kimliğini ortaya çıkarmalıdır?"(Sade-Beck, 2004: 8).

Bu yeni sorular ise yeni etik kaygıları karşımıza çıkarmaktadır. Araştırmacı açısından internet üzerinden mülakat gerçekleştirme ve bunların nasıl kullanılacağı konusunda yeni metodolojik zorluklar getirdiği belirtilmektedir (Turkle, 1997). Ancak mülakatlarda yüz yüze görüşmeye önem verildiği için, araştırmada asla internet üzerinden mülakat yapılmamıştır. Amerikan Antopoloji Topluluğu'nun, etik kodları arasında, internet etkileşimi konusunda her hangi bir etik protokol veya belirli standartı sunmaması,

araştırmalarda bazı konuların gündeme gelmesine neden olmaktadır. İnternet alanının kamusal alan olarak tanımlanması, görülmesi, ortamda üretilen, ortaya çıkan bilgilerin kamu mülküne ait olduğu dolayısıyla serbest kullanım hakkına sahip olunduğu algısı oluşmaktadır. Ortamdaki bilgilerin kullanılmasında izin alınmalı vurgusunu yapan araştırmacılar (Danowski and Edison-Swift, 1985; Marvin, 1995) ile izin alınmasını gerekli görmeyen araştırmacıların (Reid, 1991) ortak noktasını kullanıcıların kişisel gizlilik haklarına dikkat edilmesi konusundan oluşturduğunu görmek mümkündür. Örnek çalışmalarda, bu konuya dikkat etmek amacıyla çalışma arkadaşlarının isimlerini değiştirme gibi bazı önlemlerin uygulandığı görülmektedir. Diğerleri açısından ise, bu durum kişisel gizlilik haklarına zarar vermektedir. Her ne kadar Amerikan Antopoloji Topluluğu, internet etkileşimi konusunda herhangi bir kod belirtmemiş olsa da, internet topluluğu araştırması antropolojik diğer araştırmalardan farklı görülmediğinden, etik değerler açısından da aynı değerlere sahip olması gerektiğini düşünülmektedir. İnternet etkileşimi konusunda kod etiklerinin belirtilmemiş olması, etik değerlere sahip olmayacağı anlamına gelmemektedir.

İnternet araştırmalarında, araştırmacıların çalışma arkadaşlarının kimliğini tanıyabilmesi, mülakat yapılan kişilerin mahremiyetinin sağlanması ve telif hakkı kurallarının uygulanması konularına dikkat çekilmektedir (Jacobson, 1999). Araştırma kapsamında çalışma arkadaşlarıma, araştırma gerçekleştirdiğimizden bahsedilmiş, çalışmaya katılım gerçekleştirmek isteyip istemedikleri konusunda izin alınmıştır. Çalışma arkadaşlarıma çalışmanın amacı, kapsamı anlatılmış, anket ve mülakatın neden gerçekleştiği açıklanmaya çalışılmış, elde edilecek bilgilerin bilimsel araştırma için kullanılacağı, ayrıca mülakat aralarında neden bazı konular üzerinde durulduğu açıklanmıştır. Yine çalışma arkadaşlarımın araştırmanın sonuçlarına ulaşabilmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca çalışma arkadaşlarımın kişisel gizlilik hakları ve mahremiyetlerinin korunmasına dikkat edilmiştir. Bu sebeple, çalışma kapsamında çalışma arkadaşlarına isimlerini gizlemek isteyip istemedikleri sorulmuş, çalışma arkadaşlarını belirtmek amacıyla nickname'lerinin kullanılması uygun görülmüştür. Kimlikleri gizli kalması gereken çalışma arkadaşlarımın kimliklerini bilmek isteyen, bazı meraklı çalışma arkadaşlarıma bu konuda bilgi verilmemeye dikkat edilmiştir. Ayrıca internet ortamında kamusal ve özel alan sınırları

belirsiz olduğundan, çalışma arkadaşlarımın özel alanlarına kendilerinin istedikleri kadar girilmeye dikkat edilmiştir.

3.1.5 Veri Toplama Teknikleri

3.1.5.1 Katılımcı Gözlem Tekniği

Katılımcı gözlem tekniği, incelenen internet topluluğunun kültürünü anlayabilmek amacıyla doğal ortamında topluluk üyeleriyle uzun dönemli, çok yönlü ilişki kurma süreci olarak tanımlanmaktadır (Lofland and Lofland, 1995). Geleneksel alan araştırmasında katılımcı gözlem ne kadar önemliyse, kalitatif internet araştırmalarında da o kadar önemli olduğu, yalnızca gerçekleştirme tarzının faklı olduğu konusunda görüşler mevcuttur (Brauchler, 2005). İnternet ağının, üretici, hareketli doğası, internet etnografisinden elde edilen verilerle karşılaştırıldığında, daha fazla ağ haline gelmekte ve internet etnografisi kendisini meşrulaştıramamaktadır. Bu nedenle araştırmacı kendisini genellikle bilgi ister pozisyonda bulabilmektedir. Bu noktada Wittel'in yorumu anlamlıdır;

> "Erişim, genellikle, değişim temelinde, araştırmacının ne sunduğuna dayanan ekonomik çerçevede tartışılır. Araştırma açısından faydalanabilmek adına, bilgiye, erişim sağlayabilmek için, araştırmacının nette dolaşımda olan bilgiye aşina olması gerekmektedir" (Wittel, 2000: 5).

Bu engeli aşabilmek için, araştırmacının topluluğa katılımı zorunlu olmaktadır. İnternet topluluğunda katılımcı gözlemin gerçekleştirilmesi demek, araştırmacının topluluğa katılım sağlayarak, etkileşimde bulunması demektir. Araştırma kapsamında incelenen topluluğa katılım sağlanmış ve topluluğa üye olunmuştur. Böylece araştırmacı, topluluğun internet ve "gerçek yaşam" faaliyetlerine katılım sağlamaya çalışmış, toplulukla birlikte belirli bir zaman süresi geçirmiş ve onlarla, onlar gibi olmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla topluluğun hem internet, hem de "gerçek yaşam" alanında ne yapılıyorsa gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Bilgisayar ortamlı iletişimde, katılımcı gözlem tekniğinin uygulanmasında iki problem belirtilmektedir (Paccagnella, 1997). Bunlar, araştırmacının nesnelliğini kaybedecek kadar grubun içine dahil olması ve grubun amaçları ile değerlendirme olmaktadır. Katılımcı gözlemle iyi gözlem yapabilmek için bu iki noktaya da dikkat edilmiştir.

Etkileşimden kaçınmanın, araştırmacının topladığı malzemeye etkisi olmaktadır. Araştırmacıların etkileşimde bulunmadıkları takdirde, gözlemle yakalayamayacakları, gözlemle göremeyecekleri bir takım olguları kaçırabilecekleri açıktır. Katılımda bulunmanın olayın özünü öğrenmek ve yorumları doğrulamak olduğu belirtilmektedir (Hine, C. 2000, 2005). Bu görüşler, etnografik yaklaşımın bir parçası olarak etkileşimin değerine vurgu yapmaktadır. Kültür araştırmalarında karşılaşılan temel sorunlardan biri, insanların her zaman söyledikleri şeyi yapmıyor olmalarıdır. Kaldı ki, internet ortamı, kullanıcı kimliklerinin gizlenmesine veya kimlik geçişlerine imkan veren bir doğaya sahiptir. Bu nedenle, incelenen topluluk internet ve "gerçek yaşam" ortamlarında katılımcı gözlem tekniği ile incelenmeye çalışılmıştır. İncelenen topluluğa üye olup, topluluk üyeleriyle etkileşime girerek, topluluğun parçası olarak gerçekleştirilen araştırmalar mevcuttur (Miller and Slater, 2000). Araştırmacı hem incelenen topluluğun üyesi, hem de araştırmacı olarak çalışma arkadaşlarıyla temasa geçerek mülakat ve anketten elde edilen verilerin doğruluğunu teyit etmeye çalışmıştır. Çalışma arkadaşlarının kendilerini rahat hissetmeleri ve mülakatların istenen nitelikte gerçekleşmesi için özellikle zirvelerde, çalışma arkadaşlarıyla zaman paylaşımında bulunulmuştur. Çalışma arkadaşlarıyla, kendi doğal ortamları olan internet ortamlarında ve "gerçek yaşam" toplantılarında, 2008 mart ayından itibaren gözlemlenmiştir (Resim 3.2-3.3-3.4-3.5-3.6).

3.1.5.2 Anket Tekniği

Her ne kadar gazete ve diğer medya organlarında, herkesin MySpace profili'nin olduğu, internet ortamında blogging'in patlama yarattığı veya herkesin Facebook'da profilinin olduğu konusundan genel bir izlenim olsa da, herkesin bu ortamlara erişim sağlayabildiği açısından konuya yaklaşmamak gerekmektedir. Araştırmada, çalışma arkadaşlarıma internet topluluğuna katılım hakkında veya araştırma konusu kapsamında hazırlanan anket sorularına cevap vermesi istenerek, anket formu doldurmaları istenmiştir. Anket çalışması, uygun mülakat konularının seçimi, mülakat yapılan çalışma arkadaşlarının profillerini ortaya çıkarmak ve mülakatta elde edilen verilerin teyit edilmesi amacıyla kullanılmıştır. Anket çalışmaları, örnekleminin, araştırma konusuna uygunluğu yani temsiliyetin sağlanmasında önemli olduğu belirtilmektedir (Rochau et al., 2006). Her araştırmada olduğu gibi internet araştırmalarında da örneklemin iyi tanımlanması önemlidir. Anket çalışması, mülakat yapılacak çalışma arkadaşlarının bazı özelliklere uygun olup olmadığının anlaşılmasını sağlamıştır. Toplam 40 kişi ile anket çalışması yapılmıştır.

Sonuçların tüm internet topluluklarına kayıtlı Türk üniversite öğrencileri için genelleştirilemeyeceğinin farkındayım ancak genel bir profil ortaya konması açısından fayda sağlayacağı açıktır.

Anket sorularının hazırlanmasında tutarlı davranmak, soruların kullanıcılar tarafından anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Anlaşılamayan sorular boş veya yanlış doldurulacağından, soruların tutarlılığına ve yalın olmasına dikkat edilmiş, her bir görüş, düşünce tek bir soru altında ele alınmaya çalışılmıştır. Anket soruları kullanıcılar tarafından yanlış anlaşılma yaratmayacak veya araştırmacı açısından sonuçlar analiz edilirken problem yaratmayacak şekilde düzenlenmeye çalışılmıştır. Bu nedenle bir soru içinde üç soru sorulmaya çalışılmamıştır. Anket sorularının oluşturulmasında topluluk yöneticileri ile iletişim kurulmuş ve soruların oluşturulmasında onların da görüşleri alınmaya çalışılmıştır. Anket formunun oluşturulmasında, benzer konu, kavram ve görüşlerin arka arkaya gelmesi, benzer konuda olan soruların olumlu, olumsuz oran ve anket formu içindeki dağılımlarına dikkat edilmiştir. Böylece anket çalışmasında kendi içinde verilerin teyidi sağlanırken, olumlu, olumsuz sorularla çalışma arkadaşlarının sürekli dikkati sağlanarak, formun özensiz doldurulmaması konusunda sigorta sağlanmaya çalışılmıştır (Resim 3.7-3.8-3.9-3.10).

3.1.5.3 Mülakat Tekniği

Çalışma arkadaşlarımın neden belirli kararlar verdiğini öğrenmek, düşünce süreçleri ve motivasyonlarını daha iyi anlamak amacıyla mülakat yapmak gerekli görülmüştür. Mülakatlar, araştırmacının gözümüzden kaçmış fakat çalışma arkadaşları tarafından önemli olan ve onların ilgilendikleri konuların ortaya çıkarılmasını sağlamıştır. Çünkü mülakatların, akışkan ve esnek yapısı, etkileşim süresince ortaya çıkan soruların keşfedilmesine imkan tanıdığı belirtilmektedir (Mason, 2002). Mülakatlar, araştırma sürecinde cevabı bulunamayan ve yetersiz bulunan soruların, cevaplarının geliştirilmesini sağlamıştır. İlaveten araştırmacıya kullanıcıların kimlik performanslarını daha iyi anlamasına ve geliştirmesine imkan tanıdığı vurgulanmaktadır (Kendall, 1999). Mülakatlarda, ankette ele alınan başlıkların sorularını sormaya çalışarak elde edilen verilerin teyit edilmesine dikkat edilmiştir.

Topluluk içinde katılımcı gözlem tekniği kullanılarak tespit edilen, 37 kişi ile toplam 112 saat mülakat yapılmıştır (Tablo 3.4). Çalışma arkadaşları açısından mümkün olduğunca kendilerini rahat hissedecekleri, mülakatın kesintiye uğramayacağı ve bilgi veren kişinin dikkatinin dağılmayacağı mekanlar, mülakat mekanları olarak tercih edilmiştir. Mülakatları gerçekleştirmek amacıyla, mülakatın genel atmosferi, amacı ve açıklamaları konusunda karşımıza çıkan üç ana başlığa dikkat edilmiştir.

1) Mülakatların genelde, doğal arkadaş diyalogları ile birçok özellikleri benzerlikler göstermektedir. Diyalog, araştırmacı ile çalışma arkadaşı arasında gerçekleşmektedir. Mülakatlar, iki kişi arasında arkadaş sohbeti olarak düşünmek en uygunu olmaktadır. Mülakatın diğer üç önemli elemanı ise, açık amaç, açıklamalar ve sorulardır.
2) Araştırmacı, çalışma arkadaşlarının internet topluluğuna katılım sağladığı zaman edindiği kişisel deneyimi öğrenmek istediğinden, mülakat sırasında araştırmanın tüm süreç ve amacı, anlaşılır ifadelerle açıklanmış, çalışma arkadaşlarının mülakatın amacı hakkında açık düşüncelerinin oluşmasına dikkat edilmeye çalışılmış ve sohbetin içeriğine dair bilgi verilmiştir. Mülakat ile doğal sohbet arasındaki ayrım bu noktada farklılık göstermektedir. Araştırmacı olarak, otoriter olmadan, sohbet kontrol edilmeye çalışılmış, araştırma konusu dahilinde bilgiye ulaşabilmek amacıyla sohbet yönlendirilmiştir. Sohbetlerde, bu durum, her iki tarafın eşit olacak şekilde bölünmektedir.
3) Çalışma arkadaşlarının önceden belirlenmesinin, çalışma arkadaşlarının bilgilenmesi ve topluluğun geri kalanıyla ilişkilerin tanımlanmasını sağladığı belirtilmektedir (Rochau et al., 2006). Mülakat açıklamalarının, çalışma arkadaşları için aynı zamanda öğrenme sürecinin bir parçası olduğu katılımcı gözlem ve mülakatlarda tespit edilmiştir. Bu sebeple araştırma süreci hakkında, çalışma arkadaşlarına bilgi verilmeye çalışılmıştır (Resim 3.7-3.8-3.9-3.10).

Araştırmacının araştırma kapsamında edindiği deneyimler aşağıda belirtilmektedir;

1) Literatür incelemesi sırasında araştırma sorunsalının bina inşa ediliyormuş gibi yapılandırılması gerekmektedir.
2) İnternet ortamını araştırırken, bilgisayar, araştırmacının bilgi kaynaklarına erişim sağlamasında faydalı bir araç olabilmektedir.

3) Anket ve mülakatın bir bütün, birbirini tamamlayıcı öğeler olarak kurulması gerekmektedir. Anket ve mülakatın sorunsuz bir şekilde gerçekleştirilebilmesi ve değerlendirmesinde problemlerle karşılaşmamak için, soruların sınıflandırılması, sıralanması ve gruplanmasına ihtiyaç duyulmaktadır.
4) Herhangi bir araştırmada gerçeğin ortaya çıkartılması için doğru soru sormak önemlidir. Bunu gerçekleştirebilmek için, araştırmacının önceden alan hakkında bilgi sahibi olması gereklidir. Araştırmacının aktif katılım yoluyla araştırma konusu hakkında deneyim ve bilgi kazanması, araştırdığı konu hakkında doğru, yanlış bilgi, değerli, değersiz bilgi ayırımına varmasını sağlamaktadır. Bu durum ise, gözlemlerden edinilen deneyimlerin sorulara dönüştürülmesinde, soruların oluşturulmasında, önemli olmaktadır.
5) Araştırmacının topluluk içindeki çalışma arkadaşlarının samimiyetinden emin olması gerekmektedir. Samimiyetin gerçek olup olmadığı ise, ancak zirvelerde yapılan yüz yüze görüşmelerde ortaya çıkabilmektedir. Samimiyet varmış gibi görünen ancak yeterli samimiyetin kurulamadığı çalışma arkadaşları, alanda araştırmacıyı kötü durumda bırakabilme potansiyeline sahip olmaktadır.
6) Araştırma sırasında, araştırma alanının doğasının, florasının bozulmaması için araştırmacılarla bire bir, yüz yüze iletişimde bulunulmalıdır.
7) Araştırmacıyı topluluğa tanıştıran, topluluğa katılımını sağlayan kişi daha sonradan topluluktan atılabilinir. Ancak katılımcı gözlem nedeniyle diğer çalışma arkadaşlarıyla iletişim kurulması bilgi kaynaklarına erişim sağlama konusunda sıkıntı yaşanmamasını sağlamaktadır.

Resim 3.2: 15 Mart 2008 İlk Zirveye Katılma, “Daha Ağzımıza Bira Koymadık Zirvesi”

Tablo 3.4: Araştırmacının Çalışma Arkadaşlarıyla Gerçekleştirdiği Mülakat Harcamaları ve Görüşme Süreleri Tablosu.

Görüşmeci	**Tarih**	**Tutar**	**Statü**	**Yer**	**Süre**
Diazepam	09.11.09 14.12.09	12.00 10.00	4.nesil entelijans	Uçanev Beyoğlu	2:35:32
Kısaltma Kablosu	13.11.09	0.00	4.nesil	Yeditepe Üniv.	3:05:08
Heathcliff	14.11.09	52.00	4.nesil entelijans	Uçanev Beyoğlu	1:44:29
Assassin	15.11.09	4.00	1.nesil moderatör	Ayazağa Oyak Site	3:10:48
Fitnefucur	16.11.09	10.00	3.nesil entelijans	Uçanev Beyoğlu	2:16:53
Sükun	16.11.09	10.00	3.nesil editör	Uçanev Beyoğlu	2:15:07
Herzevekil	21.11.09	7.00	6.nesil entelijans	Ayazağa Oyak Site	2:52:54
Deepthinker	21.11.09	0.00	1.nesil	Ayazağa Oyak Site	2:34:01
Olahabeoy	05.12.09	12.00	3.nesil editör	Ayazağa Oyak Site	3:17:40
Rüzgar	05.11.09 09.01.10	15.00 40.00	6.nesil	Gani Gani Beyoğlu Taksimoda Taksim	3:39:29
Noscho	05.12.09	15.00	4.nesil entelijans	Yıldız Parkı	1:51:18
İmrahil	11.12.09	0.00	5.nesil	Yeditepe Üniv.	2:12:44
Dirtypain	12.12.09	20.00	4.nesil entelijans	Ayazağa Oyak Site	2:50:51
Ppr	12.12.09	20.00	6.nesil	Nişantaşı City's	2:22:49
Aglaures	13.12.09	24.00	3.nesil	Uçanev Beyoğlu	2:17:50
A7x	18.12.09	0.00	3.nesil	Yeditepe Üniv.	2:30:21
Kısa Winston Soft	19.12.09 26.0210	30.00 30.00	6.nesil	Bonus Kafe Beşiktaş Taksimoda Taksim	3:59:35
Zarpandit	19.12.09 04.03.10	25.00 40.00	4.nesil	Mimanti Beyoğlu Taksimoda Taksim	3:31:10
Patikli Penguen	19.12.09	10.00	6.nesil	Derya Matbaa Merter	2:24:43
Yavan Tarhan	20.12.09	30.00	4.nesil	Bonus Kafe Beşiktaş	1:53:46
Virgül	21.12.09	40.00	4.nesil	İstinyepark Cafe nero	3:40:52
Tenekeci	26.12.09	34.00	1.nesil entelijans	Bonus Kafe Beşiktaş	3:24:23
Hell Guardian	03.01.10	15.00	1.nesil entelijans	Ayazağa Oyak Site	3:26:00
Fular	27.12.09 21.01.10	10.00 20.00	5.nesil entelijans	Akaretler Cafe nero	3:00:26
Kaysersözer	28.12.09 15.02.10	10.00 20.00	4.nesil	Vera Beyoğlu İstinyepark Cafe nero	4:14:07
İki nokta üst üste biri	31.12.09 05.02.10	0.00 20.00	6.nesil	Yeditepe Üniv.	3:50:05
Vercignatorix	02.01.10 01.03.10	10.00 10.00	5.nesil	Ayazağa Oyak Site Taksimoda Taksim	3:50:42
Sylar	03.01.10	10.00	4.nesil	Ayazağa Oyak Site	2:29:00
Recai pengül	04.01.10	35.00	4.nesil entelijans	Beşiktaş Mado	3:07:47
Vandal Mimar	13.01.10 18.01.10	35.00 35.00	4.nesil entelijans	Taksimoda Taksim Taksimoda Taksim	4:14:19
Ördeklerindomates	19.01.10	35.00	1.nesil editör	Yeditepe Üniv.	4:20:09
Dükkanın önünü	22.01.10	30.00	6.nesil entelijans	İstinyepark Cafe nero	1:29:13
Dadundan Yinmazz	24.01.10	35.00	6.nesil entelijans	Taksimoda Taksim	2:37:52
8844455	25.01.10	40.00	1.nesil entelijans	Taksimoda Taksim	2:48:58
Evrimdışı	05.02.10 12.02.10	35.00 30.00	4.nesil	Levent Testa Rosa Levent Testa Rosa	5:10:30
Retrospect	13.02.10	40.00	5.nesil entelijans	Taksimoda Taksim	2:35:03
Robbie fovder	24.02.10 03.03.10	40.00 10.00	4.nesil	Taksimoda Taksim Taksimoda Taksim	3:04:48
Comedian	08.03.10	11.00	6.nesil	Taksimoda Taksim	2:03:55
	Toplam	**2.139.00**		**Toplam**	**112 saat**

Resim 3.3: 03 Ağustos 2008 “Ne Var Lan Azıcık Buluşsak Zirvesi”

Resim 3.4: 18 Ekim 2008 “Beyoğluna Eskiden Kravatsız Çıkılmazmış Zirvesi”

Resim 3.5: 18 Ekim 2008 “When the Labut Falls Zirvesi”

Resim 3.6: 07 Şubat 2009 “Yerli Malı Zirvesi”

Resim 3.7: 21 Aralık 2009 Tarihinde “Virgül” ile Yapılan Görüşme.

Resim 3.8: 27 Aralık 2009 Tarihinde “Fular” ile Yapılan Görüşme.

Resim 3.9: 09 Ocak 2010 Tarihinde “Rüzgar” ile Yapılan Görüşme.

Resim 3.10: 24 Şubat 2010 Tarihinde “Robbie Fovder” ile Yapılan Görüşme.

3.2. Bulgular ve Analiz

3.2.1 Anket Sorularının Tanımsal İstatistikleri

3.2.1.1 Katılımcıların Demografik Özellikleri

Tablo 3.5: Cinsiyetlere göre Frekanslar			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1 Kadın	9	22,5
	2 Erkek	31	77,5
	Toplam	40	100,0

Anket katılımcılarının %77,5'inin erkek, % 22,5'inin kadın olduğu görülmektedir.

Tablo 3.6: Yaş Gruplarına göre Frekanslar			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	20	3	7,5
	21	2	5,0
	22	3	7,5
	23	9	22,5
	24	3	7,5
	25	6	15,0
	26	3	7,5
	27	2	5,0
	28	3	7,5
	29	2	5,0
	31	1	2,5
	32	1	2,5
	34	1	2,5
	35	1	2,5
	Toplam	40	100,0

Katılımcıların %65'inin 20-25 yaş arasında olduğu görülmektedir.

Tablo 3.7: İkamete göre Frekanslar			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1 İstanbul	39	97,5
	2 İzmir	1	2,5
	Toplam	40	100,0

Yazarların %97,5'inin İstanbul'da, %2,5'inin ise İzmir'de ikamet ettiğini görülmektedir.

Tablo 3.8: Eğitime göre Frekanslar			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1 Lise Öğr.	4	10,0
	2 üniv. Öğr.	16	40,0
	3 üniv. Mez.	15	37,5
	4 Yüksek Mez.	5	12,5
	Toplam	40	100,0

Anket katılımcılarının %40'ının üniversite öğrencisi, %37,5'inin üniversite mezunu ve %12,5'inin yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 3.9: Gelir Düzeyine göre Frekanslar			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1 0-700	15	37,5
	2 700-1.5	16	40,0
	3 1.5 ve üst	9	22,5
	Toplam	40	100,0

Gelir düzeyi bakımından %37,5'inin 0 ile 700, %40'ının 700 ile 1,5, %22,5'inin 1,5 ve üzerinde gelir düzeyine sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 3.10: Nesile göre Frekanslar			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1. Nesil	6	15,0
	3. Nesil	3	7,5
	4. Nesil	15	37,5
	5. Nesil	7	17,5
	6. Nesil	9	22,5
	Toplam	40	100,0

Görüşme yapılan yazarların nesillere göre dağılım yüzdeleri, %37,5 4. nesil, %22,5 6.nesil, %17,5 5. nesil, %15 1. nesil, %7,5 3.nesil olduğu görülmektedir.

Tablo 3.11: Yazarların İş Durumlarına göre Frekanslar			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1 çalışıyor	21	52,5
	2 çalışmıyor	19	47,5
	Toplam	40	100,0

Görüşme yapılan yazarların %52,5'inin çalışmakta %47,5'inin çalışmamadığı görülmektedir.

Tablo 3.12: Medeni Duruma göre Frekanslar			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Bekar	32	80,0
	Evli	7	17,5
	Dul	1	2,5
	Toplam	40	100,0

Görüşme yapılan yazarların %80'inin bekar, %17,5!inin evli, %2,5'inin dul olduğu görülmektedir.

Tablo 3.13: Toplama Metoduna göre Frekanslar			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1 Seçiçi	21	52,5
	2 Referansla	19	47,5
	Toplam	40	100,0

Anket katılımcılarının %52,5'inin seçici toplama, %47,5'inin ise referansla toplama yöntemi ile berlirlendiğini göstermektedir.

Tablo 3.14: Zirve Sayısına göre Frekanslar			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	0-5 arası zirve	10	25,0
	5-10 arası zirve	10	25,0
	10-15 arası zirve	4	10,0
	15 ve üstü zirve	16	40,0
	Toplam	40	100,0

Anket katılımcılarının %25'inin 0-5 arası zirveye, %25'inin 5-10 arası zirveye, %10'unun 10-15 arası zirveye, %40'ının 15 ve üstü zirveye katılım yaptığı görülmektedir.

Demografik bilgileri özetle belirtmek gerekirse; anket katılımcılarının %77,5'ini erkek, %22,5'ini kadın katılımcılar oluşturmaktadır. Katılımcıların %65'inin 20 - 25 yaş aralığı, %35'inin ise 26-35 yaş aralığında ve %97,5'inin İstanbul'da ikamet ettiği görülmektedir. Yüzde 40'ının üniversite öğrencisi, %37,5'inin üniversite mezunu ve %12,5'inin yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Daha çok üniversite öğrencisi olan ve %65'i 20 - 25 yaş aralığında bulunan katılımcıların %80'i bekar, %17,5 evli ve %2,5'inin boşanmış olduğu görülmektedir. Gelir düzeyi bakımından %37,5'inin 0 ile 700, %40'ının 700 ile 1,5, %22,5'inin 1,5 ve üzerinde geliri olduğu görülmektedir. Gelir düzeyi dağılımının en yüksek oranı olan %40 oranı, görüşme yapılan yazarların iş çalışma oranını desteklemektedir. Görüşme yapılan yazarların %52,5'i çalışmakta ve %47,5'i çalışmamakta, kendi desteği veya aile desteği sayesinde yaşamlarını sürdürmektedirler. Görüşme yapılan yazarların nesillere göre dağılım yüzdeleri şöyledir; %37,5 4.nesil, %22,5 6.nesil, %17,5 5.nesil, %15 1. nesil ve %7,5 3.nesildir. Anket katılımcılarının %52,5'i seçici toplama, %47,5'i ise referansla toplama metodu ile belirlenmiştir. Katılımcıları belirleme kriterlerinden biri olan zirveye katılım sayılarına bakıldığında ise, 0-5 arası zirveye katılanların %25, 5-10 arası zirveye katılanların %25, 10-15 arası zirveye katılanların %10, 15 ve üstü zirveye katılanların %40 olduğu görülmektedir. Özellikle de zirveye katılım oranları, örneklemin ne kadar doğru seçildiğini göstermektedir. Çok zirveye katılım aynı zamanda aktif yazar anlamına gelmektedir. Bazı yazarların %22,5'inin 6. nesil olmasına rağmen yani yeni olmalarına rağmen zirveye çok sayıda katılım yaptığı görülmektedir.

3.2.1.2 Yeni İletişim Örüntüleri ile İlgili Bulgular

Tablo 3.15: Yüz Yüze İletişimi Arkadaşlık Kurmak için Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	21	52,5
	2	1	2,5
	3	4	10,0
	4	14	35,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların %52,5'inin yüz yüze görüşmeyi birinci sıraya koyduğu görülmektedir.

Tablo 3.16: Telefonu Arkadaşlık Kurmak için Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	5	12,5
	2	15	37,5
	3	12	30,0
	4	7	17,5
	Toplam	39	97,5
Kayıp	Sistem	1	2,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların %12,5'inin telefonla görüşmeyi birinci sıraya koyduğu görülmektedir.

Tablo 3.17: MSN'i Arkadaşlık Kurmak için Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	7	17,5
	2	9	22,5
	3	9	22,5
	4	10	25,0
	Toplam	35	87,5
Kayıp	Sistem	5	12,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların %17,5'inin MSN'le iletişim kurmayı birinci sıraya koyduğu görülmektedir.

Tablo 3.18: Sözlüğü Arkadaşlık Kurmak için Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	7	17,5
	2	7	17,5
	3	7	17,5
	4	5	12,5
	Toplam	26	65,0
Kayıp	Sistem	14	35,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların %17,5'inin sözlükle iletişim kurmayı birinci sıraya koyduğu görülmektedir.

Tablo 3.19: Siyaset Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	24	60,0
Kayıp	Sistem	16	40,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların 24'ünün siyaseti %60'lık oranla konuşulması gereken konular arasında değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 3.20: Arkadaşlık İlişkileri Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	13	32,5
Kayıp	Sistem	27	67,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların 13'ünün arkadaşlık ilişkilerini %32,5'lik oranla konuşulması gereken konular arasında değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 3.21: Din Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	12	30,0
Kayıp	Sistem	28	70,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların 12'sinin din konusunu %30'luk oranla konuşulması gereken konular arasında değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 3.22: Ana Akım Medyanın Gündemindeki Konular Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	27	67,5
Kayıp	Sistem	13	32,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların 27'sinin ana akım medyanın gündemindeki konuları %67,5'lik oranla konuşulması gereken konular arasında değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 3.23: Ana Akım Medyanın Gündeminde Olmayan, Gündem Dışı Konular Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	27	67,5
Kayıp	Sistem	13	32,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların 27'sinin ana akım medyanın gündeminde olmayan, gündem dışı konuları %67,5'lik oranla konuşulması gereken konular arasında değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 3.24: Kamuoyunda Rahatlıkla Gündeme Getirilemeyen ve Özgürce Tartışılamayan Cinsellik gibi Konular Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	18	45,0
Kayıp	Sistem	22	55,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların 18'inin kamuoyunda rahatlıkla gündeme getirilemeyen ve özgürce tartışılamayan cinsellik gibi konuları %45'lik oranla konuşulması gereken konular arasında değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 3.25: Öğrencilik Hayatı Konuları Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	18	45,0
Kayıp	Sistem	22	55,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların 18'inin öğrencilik hayatı konularını %45'lik oranla konuşulması gereken konular arasında değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 3.26: İş Hayatı Konuları Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	18	45,0
Kayıp	Sistem	22	55,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların 18'inin iş hayatı konuları %45'lik oranla konuşulması gereken konular arasında değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 3.27: Ekonomi Konuları Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	16	40,0
Kayıp	Sistem	24	60,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların 16'sının ekonomi konularını %40'lık oranla konuşulması gereken konular arasında değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 3.28: Spor Konuları Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	14	35,0
Kayıp	Sistem	26	65,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların 14'ünün spor konularını %35'lik oranla konuşulması gereken konular arasında değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 3.29: Sözlükten Uçurulan Yazar Konuları Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	4	10,0
Kayıp	Sistem	36	90,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların 4'ünün sözlükten uçurulan yazar konularını %10'lik oranla konuşulması gereken konular arasında değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 3.30: Sanat, Sinema, Gezi, Konser Konuları Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	29	72,5
Kayıp	Sistem	11	27,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların 20'sinin sanat, sinema, konser, gezi konularını %72,5'luk oranla konuşulması gereken konular arasında değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 3.31: Sözlük Yönetimi Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	8	20,0
Kayıp	Sistem	32	80,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların 8'inin sözlük yönetimi konularını %20'lik oranla konuşulması gereken konular arasında değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 3.32: Sözlük Arayüzü Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	3	7,5
Kayıp	Sistem	37	92,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların 3'ünün sözlük arayüzü konularını %7,5'lik oranla konuşulması gereken konular arasında değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 3.33: Gerçekleştirilen Zirve Konuları Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	6	15,0
Kayıp	Sistem	34	85,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların 6'sının gerçekleştirilen zirveler konularını %15'lik oranla konuşulması gereken konular arasında değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 3.34: Sözlükteki Anlaşmazlıklar ve Genel Gidişata İlişkin Konular, Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	12	30,0
Kayıp	Sistem	28	70,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların 12'sinin sözlükteki anlaşmazlıklar ve genel gidişata ilişkin konuları %30'luk oranla konuşulması gereken konular arasında değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 3.35: Gerçekleştirilmesi Planlanan Zirve Konuları Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	6	15,0
Kayıp	Sistem	34	85,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların 6'sının gerçekleştirilmesi planlanan zirve konularını %15'lik oranla konuşulması gereken konular arasında değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 3.36: Sözlükteki Arkadaşlık İlişkileri Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	7	17,5
Kayıp	Sistem	33	82,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların 7'sinin sözlükteki arkadaşlık ilişkileri konularını %17,5'lik oranla konuşulması gereken konular arasında değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 3.37: Sözlükteki Yaratıcı Başlık ve Giri Konuları Sözlükte En Çok Konuşulması Gereken Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	24	60,0
Kayıp	Sistem	16	40,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların 24'ünün sözlükteki yaratıcı başlık ve giri konularını %60'lik oranla konuşulması gereken konular arasında değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 3.38: Sözlükte Tabu Konular Var Mı?			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1 Evet	20	50,0
	2 Hayır	20	50,0
	Toplam	40	100,0

Anket katılımcılarının 20'sinin, %50'lik oranla sözlükte tabu konuların var olduğunu değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 3.39: Sözlükteki Anlaşmazlıklar Sözlükte Tabu Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	4	10,0
Kayıp	Sistem	36	90,0
	Toplam	40	100,0

Katılımcıların 4'ünün sözlükteki anlaşmazlık konularını %10'luk oranla tabu konu olarak değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 3.40: Sözlükteki Arkadaşlık İlişkileri Sözlükte Tabu Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	4	10,0
Kayıp	Sistem	36	90,0
	Toplam	40	100,0

Sözlükteki arkadaşlık ilişkileri konularının %10 oranla tabu konu olarak değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 3.41: Siyaset Sözlükte Tabu Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	2	5,0
Kayıp	Sistem	38	95,0
	Toplam	40	100,0

Siyaset konusunun %5 oranla tabu konu olarak değerlendirildiği görülmektedir.

Tablo 3.42: Cinsellik Sözlükte Tabu Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	2	5,0
Kayıp	Sistem	38	95,0
	Toplam	40	100,0

Cinsellik konusunun %5 oranla tabu konu olarak değerlendirildiği görülmektedir.

Tablo 3.43: Rejim ile İlgili Konular Sözlükte Tabu Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	6	15,0
Kayıp	Sistem	34	85,0
	Toplam	40	100,0

Rejim ile ilgili konuların %15 oranla tabu konu olarak değerlendirildiği görülmektedir.

Tablo 3.44: Sözlükten Uçurulan Yazar Konuları Sözlükte Tabu Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	2	5,0
Kayıp	Sistem	38	95,0
	Toplam	40	100,0

Katılımcıların 2'sinin sözlükten uçurulan yazar konuları %5 oranla tabu konu olarak değerlendirildiği görülmektedir.

Tablo 3.45: Milliyetçilik ile İlgili Konular Sözlükte Tabu Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	2	5,0
Kayıp	Sistem	38	95,0
	Toplam	40	100,0

Katılımcıların 2'sinin milliyetçilikle ilgili konuları %5 oranla tabu konu olarak değerlendirildiği görülmektedir.

Tablo 3.46: Din ile İlgili Konular Sözlükte Tabu Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	11	27,5
Kayıp	Sistem	29	72,5
	Toplam	40	100,0

Katılımcıların 11'inin din ile ilgili konuları %27,5'lik oranla tabu konu olarak değerlendirildiği görülmektedir.

Tablo 3.47: Sözlük Yönetimi ile İlgili Konular Sözlükte Tabu Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	10	25,0
Kayıp	Sistem	30	75,0
	Toplam	40	100,0

Katılımcıların 10'unun sözlük yönetimi ile ilgili konuları %25'lik oranla tabu konu olarak değerlendirildiği görülmektedir.

Tablo 3.48: Sözlük Yazarlarının Gerçek Kimlikleri ile İlgili Konular Sözlükte Tabu Konudur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	2	5,0
Kayıp	Sistem	38	95,0
	Toplam	40	100,0

Katılımcıların 2'sinin sözlük yazarlarının gerçek kimlikleri ile ilgili konuları %5'lik oranla tabu konu değerlendirildiği görülmektedir.

Hükümet ile ilgili konular hiç cevap verilmediği görülmektedir.

Tablo 3.49: Sözlük Katılımcısı Olarak "Nickname"imi Kendimi En Çok Özdeşleştirdiğim Nesne veya Karaktere Göre Oluştururum.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	15	37,5
Kayıp	Sistem	25	62,5
	Toplam	40	100,0

Katılımcıların 15'i, %37,5 oranla nickname'lerini kendileriyle en çok özdeşleştirdiği nesne veya karakter olarak oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3.50: Sözlük Katılımcısı Olarak "Nickname"imi Sözlükte Dikkat Çekici, Akılda Kalıcı Bir İsim Olmasına Göre Oluştururum.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	5	12,5
Kayıp	Sistem	35	87,5
	Toplam	40	100,0

Katılımcıların 5'i, %12,5 oranla nickname'lerini sözlükte dikkat çekici, akılda kalıcı bir isim olmasına göre oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3.51: Sözlük Katılımcısı Olarak "Nickname"imi Sözlüğe Girerken Kolay Hatırlayacağım Bir İsim Olmasına Göre Oluştururum.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	5	12,5
Kayıp	Sistem	35	87,5
	Toplam	40	100,0

Katılımcıların 5'i, %12,5 orana nickname'lerini sözlüğe girerken kolay hatırlayacağı bir isim olmasına göre oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3.52: Sözlük Katılımcısı Olarak "Nickname"imi Sözlüğe Kayıt Olurken, O An Aklıma Gelen İlk Şey Olmasına Göre Oluştururum.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	14	35,0
Kayıp	Sistem	26	65,0
	Toplam	40	100,0

Katılımcıların 14'ü, %35 oranla nickname'lerini sözlüğe kayıt olurken akla gelen ilk şey olmasına göre oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3.53: Sözlük Katılımcısı Olarak "Nickname"imi Kendi Gerçek İsmim Olmasına Göre Oluştururum.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	1	2,5
Kayıp	Sistem	39	97,5
	Toplam	40	100,0

Katılımcıların 1'i, %2,5 oranla nickname'lerini kendi gerçek ismi olmasına göre oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3.54: Sözlük Katılımcısı Olarak "Nickname"imi O Dönemde Popüler Olan Bir Karakter Olmasına Göre Oluştururum.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli		39	97,5
	1	1	2,5
	Toplam	40	100,0

Katılımcıların 39'u, %97,5 oranla nickname'lerini o dönemde popular olan karakter, olay olmasına göre oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3.55: Sözlük Katılımcısı Olarak "Nickname"imi Anılarımdan Esinlenerek Oluştururum.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	16	40,0
Kayıp	Sistem	24	60,0
	Toplam	40	100,0

Katılımcıların 16'sının, %40 oranla nickname'lerini anılarından esinlenerek oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3.56: Sözlük Katılımcısı Olarak "Nickname"imi Sözlükte Beni Bilgili ve Prestijli Gösteren Bir İsim Olmasına Göre Oluştururum.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	1	2,5
Kayıp	Sistem	39	97,5
	Toplam	40	100,0

Katılımcıların 1'i, %2,5 oranla nickname'lerini sözlükte kendilerini bilgili ve prestijli gösteren biri isim olmasına göre oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3.57: Sözlük Katılımcısı Olarak "Nickname"imi Sözlükte Sempati Uyandıracak Bir İsim Olmasına Göre Oluştururum.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	1	2,5
Kayıp	Sistem	39	97,5
	Toplam	40	100,0

Katılımcıların 1'i, %2,5 oranla nickname'lerini sözlükte sempati uyandıracak bir isim olmasına göre oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3.58: Sözlük Katılımcısı Olarak "Nickname"imi Tanımadığım Yazarlarla Aramda Espiri Çıkartarak, Yeni İnsanlar Tanımama İmkan Sağlayacak Olmasına Göre Oluştururum.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	5	12,5
Kayıp	Sistem	35	87,5
	Toplam	40	100,0

Katılımcıların 5'i, %12,5 oranla nickname'lerini tanıdığı yazarlarla arasında espiri çıkartarak yeni insanlar tanımasına imkan sağlayacak olmasına göre oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3.59: Sözlükte Okuduğum Girileri, Konu Başlığına Göre Oylarım.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	6	15,0
Kayıp	Sistem	34	85,0
	Toplam	40	100,0

Konu başlığına göre girilerin oylanma oranının %15 olduğu görülmektedir.

Tablo 3.60: Sözlükte Okuduğum Girileri, Herhangi Bir Başlıkta Yazılarını Sevdiğim Yazar Olup Olmamasına Göre Oylarım.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	2	5,0
Kayıp	Sistem	38	95,0
	Toplam	40	100,0

Herhangibir başlıkta yazıları sevilen yazar girilerinin oylanma oranının %5 olduğu görülmektedir.

Tablo 3.61: Sözlükte Okuduğum Girileri, Popüler Konu Olup Olmamasına Göre Oylarım.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	1	2,5
Kayıp	Sistem	39	97,5
	Toplam	40	100,0

Popüler konu olup olmamasına göre girilerin oylanma oranının %2,5 olduğu görülmektedir.

Tablo 3.62: Sözlükte Okuduğum Girileri, İlgi Alanım Olup Olmamasına Göre Oylarım.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	20	50,0
Kayıp	Sistem	20	50,0
	Toplam	40	100,0

İlgi alanına göre girilerin oylanma oranının %50 olduğu görülmektedir.

Tablo 3.63: Sözlükte Okuduğum Girileri, Sözlük Ünlüsü Yazarların Yazıp Yazmamasına Göre Oylarım.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	1	2,5
Kayıp	Sistem	39	97,5
	Toplam	40	100,0

Sözlük ünlüsü yazarın yazıdığı girilerin oylanma oranının %2,5 olduğu görülmektedir.

Tablo 3.64: Sözlükte Okuduğum Girileri, Ele Alınan Konuya (Yaratıcılık Anlamında) Değişik Bakış Açısı Getirmesine Göre Oylarım.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	35	87,5
Kayıp	Sistem	5	12,5
	Toplam	40	100,0

Ele alınan konuya (yaratıcılık anlamında) değişik bakış açısı getiren girilerin oylanma oranının %87,5 olduğu görülmektedir.

Tablo 3.65: Sözlükte Okuduğum Girileri, Ana Akım Medyanın Gündemindeki Konu Olmasına Göre Oylarım.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	5	12,5
Kayıp	Sistem	35	87,5
	Toplam	40	100,0

Ana akım medyanın gündemindeki konu girilerinin oylanma oranının %12,5 olduğu görülmektedir.

Tablo 3.66: Sözlükte Okuduğum Girileri, Sadece Zirvede Tanıştığım Yazarların Girileri Olmasına Göre Oylarım.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	1	2,5
Kayıp	Sistem	39	97,5
	Toplam	40	100,0

Sadece zirvede tanışdığım yazarların girileri olmasına göre girilerin oylanma oranının %2,5 olduğu görülmektedir.

Tablo 3.67: Sözlükte Okuduğum Girileri, Ana Akım Medyanın Gündeminde Olmayan Konular Olmasına Göre Oylarım.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	1	2,5
Kayıp	Sistem	39	97,5
	Toplam	40	100,0

Ana akım medyanın gündeminde olmayan konu girilerinin oylanma oranının %2,5 olduğu görülmektedir.

Tablo 3.68: Sözlükte Okuduğum Girileri, Sözlüğün Kendi Gündeminde Olup Olmamasına Göre Oylarım.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	3	7,5
Kayıp	Sistem	37	92,5
	Toplam	40	100,0

Sözlüğün kendi gündemini oluşturan girilerin oylanma oranının %7,5 olduğu görülmektedir.

Tablo 3.69: Sözlükte Okuduğum Girileri, Yazılarını Sevmediğim Yazarlara Göre Oylarım.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	5	12,5
Kayıp	Sistem	35	87,5
	Toplam	40	100,0

Yazıları sevilmeyen yazarlar girilerinin oylanma oranının %12,5 olduğu görülmektedir.

Tablo 3.70: Sözlükte Okuduğum Girileri, Diğer Yazarların Deneyimlerinden Yararlanmama İmkan Tanıyan, Öğretici Olan Giriler Olmasına Göre Oylarım.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	17	42,5
Kayıp	Sistem	23	57,5
	Toplam	40	100,0

Diğer yazarların deneyimlerinden yararlanmaya imkan tanıyan, öğretici olan girilerin oylanma oranının %42,5 olduğu görülmektedir.

Tablo 3.71: Sözlükte Okuduğum Girileri, Güncel Son Dakika Gündemi Olmasına Göre Oylarım.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	3	7,5
Kayıp	Sistem	37	92,5
	Toplam	40	100,0

Güncel, son dakika gündemi olan girilerin oylanma oranının %7,5 olduğu görülmektedir.

Tablo 3.72: Sözlükte Okuduğum Girileri, Gündem Konusunu Diğer İletişim Araçlarından Farklı Ele Almasına Göre Oylarım.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	17	42,5
Kayıp	Sistem	23	57,5
	Toplam	40	100,0

Gündem konusunu diğer iletişim araçlarından farklı ele alan girilerin oylanma oranının %42,5 olduğu görülmektedir.

Tablo 3.73: Sözlükte Okuduğum Girileri, İş Alanımla İlgili Konular Olmasına Göre Oylarım.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	7	17,5
Kayıp	Sistem	33	82,5
	Toplam	40	100,0

İş alanıyla ilgili girilerin oylanma oranının %17,5 olduğu görülmektedir.

Tablo 3.74: Sözlükte Okuduğum Girileri, Takip Ettiğim Yazarların Favorilerine Eklediği Giriler Olmasına Göre Oylarım.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	2	5,0
Kayıp	Sistem	38	95,0
	Toplam	40	100,0

Takip edilen yazarların favorilerilerine eklediği girilerin oylanma oranının %5 olduğu görülmektedir.

Tablo 3.75: Sözlükte Okuduğum Girileri Takip Ettiğim Yazarların Yoğun Oy Alan Girileri Olmasına Göre Oylarım.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	2	5,0
	11	1	2,5
	Toplam	3	7,5
Kayıp	Sistem	37	92,5
	Toplam	40	100,0

Takip edilen yazarların çok oy alan girilerin oylanma oranının %5 olduğu görülmektedir.

Tablo 3.76: Sözlükte "Giri" Girerken Ana Akım Medyanın Gündemindeki Konu Olmasını Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	18	45,0
Kayıp	Sistem	22	55,0
	Toplam	40	100,0

Sözlükte giri girerken ana akım medyanın gündemindeki konu olması %45 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.77: Sözlükte "Giri" Girerken Sözlük İçinde Popülerite Sağlayacak Konu Olmasını Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	2	5,0
Kayıp	Sistem	38	95,0
	Toplam	40	100,0

Sözlükte giri girerken sözlük içinde popülerite sağlayacak konu olması %5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.78: Sözlükte "Giri" Girerken Ana Akım Medyanın Gündeminde Olmayan Konu Olmasını Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	13	32,5
Kayıp	Sistem	27	67,5
	Toplam	40	100,0

Sözlükte giri girerken ana akım medyanın gündeminde olmayan konu olması %32,5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.79: Sözlükte "Giri" Girerken Sözlük Yazarlarını Kızdırarak, Tartıştıracak Konular Olmasını Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	6	15,0
Kayıp	Sistem	34	85,0
	Toplam	40	100,0

Sözlükte giri girerken sözlük yazarlarını kızdırarak, tartıştıracak konular olması %15 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.80: Sözlükte "Giri" Girerken O An Akla Gelen İlk Giri veya Başlık Olmasını Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	19	47,5
Kayıp	Sistem	21	52,5
	Toplam	40	100,0

Sözlükte giri girerken o an akla gelen ilk giri veya başlık olmasının %47,5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.81: Sözlükte "Giri" Girerken İlgi Alanlarım Olup Olmamasına Göre Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	28	70,0
Kayıp	Sistem	12	30,0
	Toplam	40	100,0

Sözlükte giri girerken ilgi alanları hakkında konular olmasının %70 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.82: Sözlükte "Giri" Girerken Sözlük İçinde Saygınlık Kazandıracak Konular Olmasına Göre Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	4	10,0
Kayıp	Sistem	36	90,0
	Toplam	40	100,0

Sözlükte giri girerken sözlük içinde saygınlık kazandıracak konular olmasının %10 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.83: Sözlükte "Giri" Girerken Gündelik Hayatta Başa Gelen İlginç Durum, Söz Davranış Olmasını Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	19	47,5
Kayıp	Sistem	21	52,5
	Toplam	40	100,0

Sözlükte giri girerken gündelik hayatta insanların başına gelen ilginç durum, söz, davranış olmasının %47,5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.84: Sözlükte "Giri" Girerken Sözlükten Tanıştığım Yazarlarla Aramda Espri Çıkararak, İlişkilerimi Kuvvetlendirecek Konular Olmasını Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	9	22,5
Kayıp	Sistem	31	77,5
	Toplam	40	100,0

Sözlükte giri girerken sözlükten tanışılan yazarlarla espri çıkararak ilişkileri kuvvetlendiren konular olmasının %22,5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.85: Sözlükte "Giri" Girerken Yeni Arkadaşlıklar Kurmamı Sağlayacak Konular Olmasını Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	1	2,5
Kayıp	Sistem	39	97,5
	Toplam	40	100,0

Sözlükte giri girerken yeni arkadaşlıklar kurulmasını sağlayacak konular olmasının %2,5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.86: Sözlükte "Giri" Girerken O An Sözlükte Gördüğüm İlk Başlık, Konu Olmasını Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	8	20,0
Kayıp	Sistem	32	80,0
	Toplam	40	100,0

Sözlükte giri girerken o an sözlükte gördüğüm ilk başlık, konu olmasının %20 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.87: Sözlükte "Giri" Girerken Tanıdığım Yazarların Giri Girmiş Olmasını Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	9	22,5
Kayıp	Sistem	31	77,5
	Toplam	40	100,0

Sözlükte giri girerken tanıdığım yazarların giri girmiş konular olmasının %22,5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.88: Sözlükte "Giri" Girerken "Gerçek Yaşam"da, Toplum İçinde Saygınlık Kazandıracak Konular Olmasını Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	2	5,0
Kayıp	Sistem	38	95,0
	Toplam	40	100,0

Sözlükte giri girerken "gerçek yaşam"da, toplum içinde saygınlık kazandıracak konular olmasının %5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.89: Sözlükte "Giri" Girerken Diğer Yazarların Katılımlarını Sağlayarak Yazarlar Arası Sohbet Edilecek, Tartışılacak Konular Olmasını Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	8	20,0
Kayıp	Sistem	32	80,0
	Toplam	40	100,0

Sözlükte giri girerken diğer yazarların katılımlarını sağlayarak yazarlar arası sohbet edilerek, tartışılacak konular olmasının %20 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.90: Sözlükte "Giri" Girerken Yazarların Sosyal Konumlarını Dikkate Almayan Konular Olmasını Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	3	7,5
Kayıp	Sistem	37	92,5
	Toplam	40	100,0

Sözlükte giri girerken yazarların sosyal konumlarının dikkate almayan konular olmasının %7,5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.91: Sözlükte "Giri" Girerken Kamuoyunda Rahatlıkla Gündeme Getirilemeyen ve Özgürce Tartışılamayan Cinsellik gibi Konular Olmasını Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	5	12,5
Kayıp	Sistem	35	87,5
	Toplam	40	100,0

Sözlükte giri girerken kamuoyunda rahatlıkla gündeme getirilemeyen ve özgürce tartışılamayan cinsellik gibi konular olmasının %12,5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.92: Sözlükte "Giri" Girerken İş Alanımla İlgili Konular Olmasını Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	15	37,5
Kayıp	Sistem	25	62,5
	Toplam	40	100,0

Sözlükte giri girerken iş alanlarına yönelik konular olmasının %37,5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.93: Sözlükte "Giri" Girerken Yaratıcı Başlık Olmasını Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	19	47,5
Kayıp	Sistem	21	52,5
	Toplam	40	100,0

Sözlükte giri girerken yaratıcı başlık olmasının %47,5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.94: Sözlükte "Giri" Girerken Başlık İçinde Daha Önceden Yazılmış Girilerde Okuyanları İletişime Geçirecek Şekilde Merak Uyandıran Yazılar Olmasını Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	6	15,0
Kayıp	Sistem	34	85,0
	Toplam	40	100,0

Sözlükte giri girerken başlık içinde daha önceden yazılmış girilerde okuyanları iletişime geçirecek merak uyandıran yazılar olup olmamasının %15 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.95: Sözlükte "Giri" Girerken Sözlüğün Kendi İçinde Oluşturduğu Gündem Olmasını Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	11	27,5
Kayıp	Sistem	29	72,5
	Toplam	40	100,0

Sözlükte giri girerken sözlüğün kendi gündem konuaları olmasının %27,5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.96: Sözlükte "Giri" Girerken Düşüncelerini Beğenmediğim Yazarlara Karşıt Olmasını Tercih Ederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	13	32,5
Kayıp	Sistem	27	67,5
	Toplam	40	100,0

Sözlükte giri girerken düşüncelerini beğenmediğim yazarlara karşıt konular olmasının %32,5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.97: "Toplum" Penceresinde Sözlükte İlgi Alanlarım Kapsamında Yazan, Kendisiyle Yüz Yüze Tanışmadığım Yazarlara Öncelik Veririm.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	7	17,5
	2	7	17,5
	3	5	12,5
	4	10	25,0
	5	3	7,5
	6	1	2,5
	9	1	2,5
	Toplam	34	85,0
Kayıp	Sistem	6	15,0
	Toplam	40	100,0

Sözlük'teki "toplum" penceresinde sözlükte ilgi alanları kapsamında yazan, kendisiyle yüz yüze tanışmadığım yazarlar cevaplarının %25 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.98: “Toplum” Penceresinde Sözlükte, Yüz Yüze Tanışma Fırsatı Bulamadığım Ama Genel Konularda Girilerini Beğendiğim Yazarlara Öncelik Veririm.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	5	12,5
	2	9	22,5
	3	11	27,5
	4	5	12,5
	5	5	12,5
	6	1	2,5
	Toplam	36	90,0
Kayıp	Sistem	4	10,0
	Toplam	40	100,0

Sözlük’teki “toplum” penceresinde sözlükte, yüz yüze tanışma fırsatı bulunamayan ama genel konularda girileri beğenilen yazarlar cevaplarının %27,5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.99: “Toplum” Penceresinde Sadece Zirvelerde Tanıştığım Yazarlara Öncelik Veririm.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	4	10,0
	2	1	2,5
	3	1	2,5
	4	3	7,5
	5	2	5,0
	6	1	2,5
	9	1	2,5
	10	1	2,5
	12	1	2,5
	13	2	5,0
	14	1	2,5
	Toplam	18	45,0
Kayıp	Sistem	22	55,0
	Toplam	40	100,0

Sözlük’teki “toplum” penceresinde sadece zirvelerde tanışılan yazarlar cevaplarının %10 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.100: “Toplum” Penceresinde Sözlüğün Genel Gündemini Oluşturan Yazarlara Öncelik Veririm.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	1	2,5
	3	4	10,0
	5	5	12,5
	6	3	7,5
	7	5	12,5
	9	1	2,5
	10	2	5,0
	12	1	2,5
	Toplam	22	55,0
Kayıp	Sistem	18	45,0
	Toplam	40	100,0

Sözlük’teki “toplum” penceresinde sözlüğün genel gündemini oluşturan yazarlar cevaplarının %12,5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.101: “Toplum” Penceresinde Sözlüğe Katılmadan Önce Arkadaşım Olan, Sözlükte Takip Ettiğim Yazarlara Öncelik Veririm.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	11	27,5
	2	2	5,0
	3	4	10,0
	4	1	2,5
	8	2	5,0
	11	2	5,0
	13	2	5,0
	Toplam	24	60,0
Kayıp	Sistem	16	40,0
	Toplam	40	100,0

Sözlük’teki “toplum” penceresinde sözlüğe katılmadan önce arkadaş olunan, sözlükte takip edilen yazarlar cevaplarının %27,5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.102: “Toplum” Penceresinde Zirvede Kendisiyle Tanıştığım, İlgi Alanlarım Kapsamında Yazan Yazarlara Öncelik Veririm.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	12	30,0
	2	9	22,5
	3	2	5,0
	4	1	2,5
	6	2	5,0
	9	1	2,5
	10	1	2,5
	12	1	2,5
	13	1	2,5
	Toplam	30	75,0
Kayıp	Sistem	10	25,0
	Toplam	40	100,0

Sözlük’teki “toplum” penceresinde zirvede kendisiyle tanışılan, ilgi alanları kapsamında yazan yazarlar cevaplarının %30 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.103: “Toplum” Penceresinde Sözlükte Nickleri Sebebiyle Sempati Duyduğum Yazarlara Öncelik Veririm.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	3	1	2,5
	4	1	2,5
	5	1	2,5
	6	2	5,0
	7	1	2,5
	9	2	5,0
	10	2	5,0
	11	2	5,0
	12	1	2,5
	14	2	5,0
	15	1	2,5
	Toplam	16	40,0
Kayıp	Sistem	24	60,0
	Toplam	40	100,0

Sözlük’teki “toplum” penceresinde sözlükte nickleri sebebiyle sempati duyulan yazarlar cevaplarının %5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.104: “Toplum” Penceresinde Sözlükte Popüler Konuları Ele Alan Yazarlara Öncelik Veririm.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	3	1	2,5
	4	3	7,5
	6	1	2,5
	7	1	2,5
	8	3	7,5
	9	2	5,0
	10	2	5,0
	11	1	2,5
	14	1	2,5
	Toplam	15	37,5
Kayıp	Sistem	25	62,5
	Toplam	40	100,0

Sözlük’teki “toplum” penceresinde sözlükte popüler konuları ele alan yazarlar cevaplarının %5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.105: “Toplum” Penceresinde Sözlükteki Sansasyonel Yazarlara Öncelik Veririm.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	3	2	5,0
	6	1	2,5
	7	2	5,0
	8	3	7,5
	9	3	7,5
	11	2	5,0
	14	1	2,5
	Toplam	14	35,0
Kayıp	Sistem	26	65,0
	Toplam	40	100,0

Sözlük’teki “toplum” penceresinde sözlükte ki sansasyonel yazarlar cevaplarının %5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.106: “Toplum” Penceresinde Sözlükte Ün Yapmış Yazarlara Öncelik Veririm.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	2	2	5,0
	3	1	2,5
	4	1	2,5
	5	1	2,5
	6	2	5,0
	7	5	12,5
	8	2	5,0
	10	2	5,0
	12	1	2,5
	Toplam	17	42,5
Kayıp	Sistem	23	57,5
	Toplam	40	100,0

Sözlük’teki “toplum” penceresinde sözlükte ünlü yazarlar cevaplarının %12,5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.107: “Toplum” Penceresinde Zirvelerde Herkesin İlgisini Üzerine Çeken Yazarlara Öncelik Veririm.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	4	1	2,5
	5	1	2,5
	6	1	2,5
	10	1	2,5
	12	1	2,5
	13	2	5,0
	14	4	10,0
	Toplam	11	27,5
Kayıp	Sistem	29	72,5
	Toplam	40	100,0

Sözlük’teki “toplum” penceresinde zirvelerde herkesin ilgisini üzerine çeken yazarlar cevaplarının %5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.108: “Toplum” Penceresinde Sözlükte Konu Başlığına Göre Yaratıcı Yazarlara Öncelik Veririm.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	1	1	2,5
	2	7	17,5
	3	2	5,0
	4	7	17,5
	5	5	12,5
	6	1	2,5
	7	2	5,0
	8	2	5,0
	12	1	2,5
	Toplam	28	70,0
Kayıp	Sistem	12	30,0
	Toplam	40	100,0

Sözlük’teki “toplum” penceresinde sözlükte konu başlığına göre yaratıcı yazarlar cevaplarının %17,5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.109: “Toplum” Penceresinde Sözlükte Ana Akım Medyanın Gündemindeki Konuları Ele Alan Yazarlara Öncelik Veririm.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	2	1	2,5
	3	2	5,0
	5	2	5,0
	6	3	7,5
	7	1	2,5
	8	2	5,0
	9	2	5,0
	11	1	2,5
	12	1	2,5
	13	1	2,5
	Toplam	16	40,0
Kayıp	Sistem	24	60,0
	Toplam	40	100,0

Sözlük’teki “toplum” penceresinde sözlükte ana akım medyanın gündemindeki konuları ele alan yazarlar cevaplarının %7,5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.110: “Toplum” Penceresinde Sözlükte Girilerini Beğenmediğim Yazarlara Öncelik Veririm.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	2	1	2,5
	3	1	2,5
	5	1	2,5
	6	3	7,5
	7	1	2,5
	9	1	2,5
	10	1	2,5
	11	1	2,5
	12	2	5,0
	13	2	5,0
	14	1	2,5
	Toplam	15	37,5
Kayıp	Sistem	25	62,5
	Toplam	40	100,0

Sözlük’teki “toplum” penceresinde sözlükte girilerini beğenmediğim yazarlar cevaplarının %7,5 oranında tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.111: Sözlüğün Ortak Bir Amacı Gerçekleştirme Potansiyeli Olan Katılımcı Topluluk Olduğuna İnancım Yoktur.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	4	10,0
	Katılmıyorum	9	22,5
	Fikrim Yok	2	5,0
	Biraz Katılıyorum	10	25,0
	Katılıyorum	9	22,5
	Tamamen Katılıyorum	6	15,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, sözlüğün ortak bir amacı gerçekeştirme potansiyeli olmadığına inananların oranı %62,5’dur.

Tablo 3.112: Sözlükte Kesintisiz, Devamlı İletişim Sağlanması, Sözlükte Kurulan Arkadaşlıkların Gerçek Dünyada Kurulan Arkadaşlıklara Göre Daha Hızlı Gelişmesine Neden Olmaktadır.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	2	5,0
	Katılmıyorum	7	17,5
	Biraz Katılıyorum	9	22,5
	Katılıyorum	16	40,0
	Tamamen Katılıyorum	6	15,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %77,5'i sözlükte sürekli iletişim halinde olmanın arkadaşlıkların hızlı gelişmesine imkan verdiğini olumlu yönde değerlendirdiği görülmektedir.

Tablo 3.113: Sözlük, Toplum İçinde İhtiyacı Olan İnsanlara Destek Veren ve İnsanların (Gerçek Yaşamlarında) Organizasyon Oluşturmalarına Yardımcı Olan Merkezi Bir Nokta, Mekan Değildir.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	7	17,5
	Katılmıyorum	14	35,0
	Fikrim Yok	1	2,5
	Biraz Katılıyorum	9	22,5
	Katılıyorum	7	17,5
	Tamamen Katılıyorum	2	5,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %52,5'i sözlüğün ihtiyacı olan insanlara destek veren merkezi bir nokta olduğunu belirtmektedir.

Tablo 3.114: Sözlük Yönetiminin Uyumlu Davranışları Sözlük Yazarları ile İletişimimin Artmasını Sağlamaktadır.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	3	7,5
	Katılmıyorum	12	30,0
	Fikrim Yok	4	10,0
	Biraz Katılıyorum	9	22,5
	Katılıyorum	10	25,0
	Tamamen Katılıyorum	2	5,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %52,5'i sözlük yönetiminin sözlükte yazarlararası iletişimin artmasına olumlu yönde etki yaptığını düşünmektedir.

Tablo 3.115: Sözlük Ortamının Espiri Anlayışına Açık Olması Diğer Yazarlarla Kolay İletişim Kurmamı Sağlamaktadır.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Katılmıyorum	3	7,5
	Fikrim Yok	2	5,0
	Biraz Katılıyorum	7	17,5
	Katılıyorum	19	47,5
	Tamamen Katılıyorum	9	22,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %87,5'i sözlüğün espiri anlayışına açık olmasının yazarlar arası iletişim kurulmasını kolaylaştırdığını düşünmektedir.

Tablo 3.116: Sözlük Yazarı, İnternet Ortamını Kullanabilen, Toplumda Belirli Bir Bilgi Birikimi Olan, Doğru Kavramını Sorgulayan ve Olayları Farklı Bakış Açılarıyla, İfade Etme Yeteneğine Sahip Katılımcıdır.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	5	12,5
	Katılmıyorum	5	12,5
	Biraz Katılıyorum	13	32,5
	Katılıyorum	11	27,5
	Tamamen Katılıyorum	6	15,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %75'i sözlük yazarını internet ortamını kullanabilen, toplumda belirli bir bilgi birikimi olan, doğru kavramını sorgulayan ve olayları farklı bakış açılarıyla, ifade etme yeteneğine sahip insan olduğu konusunda olumlu yönde düşünce belirtmiştir.

Tablo 3.117: Sözlükten Tanıştığım Yazarlara (Hiçbir Zaman) Sırlarımı Anlatacak Kadar Güvenmem.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	5	12,5
	Katılmıyorum	20	50,0
	Biraz Katılıyorum	10	25,0
	Katılıyorum	4	10,0
	Tamamen Katılıyorum	1	2,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %62,5'i yazarların birbirlerini sırlarını anlatacak kadar güvene bildiklerini ve aidiyet duyduklarını göstermektedir.

Tablo 3.118: Gerçek Dünyada Kurduğum Arkadaşlıklar Sözlük Üzerinden Kurduğum Arkadaşlıklara Göre Daha Uzun Ömürlü ve Kalıcıdır.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	1	2,5
	Katılmıyorum	9	22,5
	Fikrim Yok	1	2,5
	Biraz Katılıyorum	9	22,5
	Katılıyorum	9	22,5
	Tamamen Katılıyorum	11	27,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %72,5'i gerçek dünyada kurulan arkadaşlıkların sözlük üzerinden kurulan arkadaşlıklara gore daha uzun süreli ve kalıcı olduğunu belirtmektedir.

Tablo 3.119: Sözlüğe İlk Üye Olma ve Erişim Sağlamada, Erişimin Kolay Olması, Yazarlarla İletişim Kurma Derecemi Arttırmaktadır.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	1	2,5
	Katılmıyorum	10	25,0
	Fikrim Yok	1	2,5
	Biraz Katılıyorum	8	20,0
	Katılıyorum	19	47,5
	Tamamen Katılıyorum	1	2,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %70'i sözlüğe ilk üye olma ve erişim sağlamanın kolay olmasının yazarlarla iletişim kurma derecesini arttırdığını düşünmektedir.

Tablo 3.120: Sözlükte İletişime Geçtiğim Yazarların Diyaloglara Canlı Katılımlarının Eksikliği, Benim Yazarlarla İletişime Geçme Motivasyonumu Olumsuz Etkilemektedir.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	3	7,5
	Katılmıyorum	14	35,0
	Fikrim Yok	4	10,0
	Biraz Katılıyorum	10	25,0
	Katılıyorum	9	22,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların %47,5'nin yazarların yüz yüze iletişime verdiği önemi göstermektedir. Ancak %42,5 oranında yüz yüze iletişme önem vermediği görülmektedir.

Tablo 3.121: Sözlükte Kimlik Bilgilerimin Anonim Olması veya Kişisel Bilgilerimin Gizliliği Benim için Hiç Önemli Değildir.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	12	30,0
	Katılmıyorum	10	25,0
	Biraz Katılıyorum	10	25,0
	Katılıyorum	5	12,5
	Tamamen Katılıyorum	3	7,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların %55'i yazarların kimlik bilgilerinin gizliliğine önem verdiğini belirtmektedir. Ancak yine burada önem vermeyenlerin oranının %45 olduğu görülmektedir.

Tablo 3.122: Sözlüğün, Kendi Gündemini Oluşturmaya Elverişli Ortam Sunması, Sözlük Yazarlarının Birbirleriyle İletişime Geçmesine İmkan Tanımaktadır.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Katılmıyorum	3	7,5
	Fikrim Yok	1	2,5
	Biraz Katılıyorum	2	5,0
	Katılıyorum	23	57,5
	Tamamen Katılıyorum	11	27,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %90'ı sözlüğün kendi gündemini oluşturmasını yazarların iletişime geçmesine imkan verdiğini belirtmiştir.

Tablo 3.123: Sözlük, Beni "Gerçek Yaşam"dan Soyutlayarak, Sosyal Hayatımı Olumsuz Etkilemiştir.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	11	27,5
	Katılmıyorum	19	47,5
	Biraz Katılıyorum	10	25,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların %75'i sözlüğün kendilerini sosyalleştirdiğini düşünmektedir.

Tablo 3.124: Bir Yazarın Girilerinden, Karşı Cinsiyetten Olduğunu Anlamam veya Başka Yazardan Öğrenmem O Yazarla Etkileşimde Bulunma Derecemi Arttırır.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	5	12,5
	Katılmıyorum	16	40,0
	Fikrim Yok	1	2,5
	Biraz Katılıyorum	13	32,5
	Katılıyorum	4	10,0
	Tamamen Katılıyorum	1	2,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların %52,5'i sözlükte karşı cinsiyet faktörünün önemli olmadığını belirtmektedir.

Tablo 3.125: Sözlükteki, Yazar Sirkülasyonun Çok Fazla Olması, Toplulukta Yazarlarla İletişim ve Uzun Dönemli Arkadaşlıklar Kurmama Engel Oluşturmaktadır.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	3	7,5
	Katılmıyorum	24	60,0
	Fikrim Yok	2	5,0
	Biraz Katılıyorum	9	22,5
	Katılıyorum	2	5,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %67,5'i sözlükte yazar sirkülasyonunun çok fazla olmasının iletişim kurma ve uzun dönemli arkadaşlıklar kurulmasına engel olmadığını belirtmektedir.

Tablo 3.126: Sözlükten Edindiğim Arkadaşlıklar Gerçek Dünyadaki Arkadaşlıklarımın Yerini Almıştır.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	9	22,5
	Katılmıyorum	19	47,5
	Fikrim Yok	2	5,0
	Biraz Katılıyorum	8	20,0
	Katılıyorum	2	5,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %70'i sözlükten edindiği arkadaşlıklarının gerçek dünyadaki arkadaşlıklarının yerini aldığı konusunda olumsuz cevap belirtmiştir.

Tablo 3.127: Sözlükteki Kişilik Özelliğimi, Kendimle Orta Derecede Özdeşleştiririm. Bu Sebeple Gündelik Hayattakinden Farklı Değildir.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	2	5,0
	Katılmıyorum	3	7,5
	Biraz Katılıyorum	5	12,5
	Katılıyorum	18	45,0
	Tamamen Katılıyorum	12	30,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %75'i sözlükte ki kişilik özelliğinin, gündelik hayattakinden çok farklı olmadığını belirtmektedir.

Tablo 3.128: Sözlükte Birçok Defa Kendimi İfade Etmede ve İletişim Kurmada Zorlandığım Zamanlarda, Hesabımı Kapatmayı Düşündüm.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	16	40,0
	Katılmıyorum	19	47,5
	Fikrim Yok	1	2,5
	Biraz Katılıyorum	2	5,0
	Katılıyorum	2	5,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %87,5'i sözlükte kendini temsil ve ifade etme zorluğu yaşamadığını belirtmektedir.

Tablo 3.129: Sözlük Dışından Tanıdığım ve Sözlükte Takip Ettiğim Sözlük Yazarlarının Sözlükten Uçurulması, Sözlüğe Katılma Motivasyonumu Etkilemez.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	4	10,0
	Katılmıyorum	10	25,0
	Fikrim Yok	1	2,5
	Biraz Katılıyorum	13	32,5
	Katılıyorum	9	22,5
	Tamamen Katılıyorum	3	7,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %65'i sözlük dışından tanıdığı yazarların uçurulmasının sözlüğe katılma motivasyonunu etkilemediğini belirtmiştir.

Tablo 3.130: Sözlükte İçerik Açısından Birbirinden Farklı Birden Fazla Topluluğa Katılım Sağlayabilmekteyim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Katılmıyorum	4	10,0
	Fikrim Yok	2	5,0
	Biraz Katılıyorum	9	22,5
	Katılıyorum	19	47,5
	Tamamen Katılıyorum	6	15,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %85'i sözlükte içerik açısından sosyal çeşitliliğe katılım sağlayabildiğini belirtmektedir.

Tablo 3.131: Arşiv Niteliği Taşıyan Giriler, Beni Girileri Giren Yazarlarla Etkileşime Girmeye Motive Etmez.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	3	7,5
	Katılmıyorum	16	40,0
	Biraz Katılıyorum	8	20,0
	Katılıyorum	10	25,0
	Tamamen Katılıyorum	3	7,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların %52,5'i arşiv niteliği taşıyan girilerin iletişim kurmaya motive etmediğini belirtmiştir.

Tablo 3.132: Sözlükte Bilgi Akışının Hızlı Olması, Topluluğun Gündemini Takip Etmemi Zorlaştırmaktadır**.**			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	4	10,0
	Katılmıyorum	10	25,0
	Fikrim Yok	2	5,0
	Biraz Katılıyorum	15	37,5
	Katılıyorum	8	20,0
	Tamamen Katılıyorum	1	2,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %60'ı sözlükteki bilgi akışının sözlüğün gündemini takip etmeyi zorlaştırdığını düşünmektedir.

Tablo 3.133: Sözlüğe İlk Katıldığım Zamanlara Göre, Her Yeni Nesil ile Birlikte, Sözlüğün Hem Yazar Hem de İçerik Açısından, Kalitesizleşmesinin Yazarlar Arası İletişimsizliği Doğurduğunu Düşünüyorum.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	2	5,0
	Katılmıyorum	11	27,5
	Fikrim Yok	1	2,5
	Biraz Katılıyorum	10	25,0
	Katılıyorum	15	37,5
	Tamamen Katılıyorum	1	2,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların %65'i sözlüğe her yeni nesil katılımıyla birlikte, nüfus yoğunluğuna bağlı kalitesiz içeriğin iletişimi olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedir.

Tablo 3.134: Sözlükte Kuracağım Arkadaşlıklarda Yazarlar Arası Coğrafi Mesafenin Çok Olması Benim için Önemsiz Bir Kriter Oluşturmaktadır.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	2	5,0
	Katılmıyorum	6	15,0
	Fikrim Yok	2	5,0
	Biraz Katılıyorum	7	17,5
	Katılıyorum	13	32,5
	Tamamen Katılıyorum	10	25,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %75'i sözlükte coğrafyanın yazarlar açısından iletişimi olumsuz etkilemediğini belirtmektedirler.

Tablo 3.135: Sözlükte Statümü Yükseltmek için, Yazarlarla ve Statüsü Benden Yüksek Yazarlarla İletişim Kurmaya Çalışırım.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	24	60,0
	Katılmıyorum	13	32,5
	Biraz Katılıyorum	2	5,0
	Katılıyorum	1	2,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %92,5'i sözlük statüsünün iletişim faktörü olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 3.136: Sözlükte Sürekli İletişim İçinde Olmadığım Yazarlarla, Arkadaşlık Bağlarımın Zayıfladığı Düşüncesine Kapılırım.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	5	12,5
	Katılmıyorum	13	32,5
	Fikrim Yok	1	2,5
	Biraz Katılıyorum	11	27,5
	Katılıyorum	10	25,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %52,5'i sürekli iletişim içinde olmadığı yazarlarla, arkadaşlık bağlarının zayıfladığı düşüncesinde olduğunu belirtmektedir.

Tablo 3.137: Sözlükte Ayrımcılık ve Eşitsizliğin Olmadığına İnanmıyorum.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	4	10,0
	Katılmıyorum	4	10,0
	Biraz Katılıyorum	6	15,0
	Katılıyorum	15	37,5
	Tamamen Katılıyorum	11	27,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %80'i sözlük yönetiminin ayrımcılık ve eşitsizlik yaptığını belirmektedir.

Tablo 3.138: "Gerçek Yaşam"da, İnsanlarla İletişim Kurarken, Sözlük Yazarı Olduğumu Belirtmenin, Bana Saygınlık Kazandırdığını Düşünmüyorum.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	3	7,5
	Katılmıyorum	5	12,5
	Biraz Katılıyorum	8	20,0
	Katılıyorum	14	35,0
	Tamamen Katılıyorum	10	25,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %80'i "gerçek yaşam"da iletişim kurarken sözlük statüsünün önemli olmadığını belirtmektedir.

Tablo 3.139: Sözlüğün, İnsan Yoğunluğu Açısından Kalabalık Bir Mekan Oluşturması, Benim Yazarlarla İletişime Geçmemi Zorlaştırmaktadır.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	10	25,0
	Katılmıyorum	21	52,5
	Fikrim Yok	2	5,0
	Biraz Katılıyorum	7	17,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %77,5'i sözlüğün insan yoğunluğu açısından kalabalık olmasının yazarlarla iletişime geçilmesini zorlaştırmadığını düşünmektedir.

Tablo 3.140: Sözlüğü, İletimin Değişime Uğramaması veya İletilmeme gibi Nedenleri Ortadan Kaldırdığı için Güvenilir Buluyorum.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	2	5,0
	Katılmıyorum	5	12,5
	Fikrim Yok	3	7,5
	Biraz Katılıyorum	15	37,5
	Katılıyorum	12	30,0
	Tamamen Katılıyorum	3	7,5
	Toplam	40	100,0

Girilen girilerin formata aykırı ve hukuken sakıncalı giri olabileceği seçenekleri dışında, ankete katılanların %75'i sözlüğü iletinin değişime uğramaması ve iletilmeme nedenlerini ortadan kaldırdığı için güvenilir bulduğunu belirtmektedir.

Tablo 3.141: Sözlüğün, Toplumda Herkesin Katılım Sağlayamadığı, Sözlük Katılımcıları Arasında Belirli İnsanların Katılımıyla Oluşturulan Sosyal Alan Olduğunu Düşünüyorum.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	2	5,0
	Katılmıyorum	9	22,5
	Fikrim Yok	1	2,5
	Biraz Katılıyorum	12	30,0
	Katılıyorum	15	37,5
	Tamamen Katılıyorum	1	2,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %70'i sözlüğün toplumda herkesin katılım sağlayamadığı, sözlüğün berlirli insanların katılımıyla oluşturulan sosyal alan olduğunu düşünmektedir.

Tablo 3.142: Sözlükte, Yazarlara Ayar Vermek Önemlidir ve Ayar Aldığım, Ayar Verdiğim Yazarlarla Daha Sonradan İletişim Kurup Arkadaş Olmuşluğum Vardır.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	4	10,0
	Katılmıyorum	10	25,0
	Fikrim Yok	2	5,0
	Biraz Katılıyorum	15	37,5
	Katılıyorum	6	15,0
	Tamamen Katılıyorum	3	7,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %60'ı sözlükte ayar almak vermenin önemli olduğu ve ayar verilen yazarlarla daha sonradan iletişim kurup, arkadaş olduğunu belirtmiştir.

Tablo 3.143: Biçim, Stilden Daha Çok, Gerçekliği, Monotonluktan Uzak ve Farklı Bir İçerikle Sunan, Anlam Ağırlıklı Giriler Giren Yazarı Favorilerime Eklerim ve İletişim Gerçekleştirmeye Çalışırım.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	2	5,0
	Katılmıyorum	9	22,5
	Biraz Katılıyorum	7	17,5
	Katılıyorum	17	42,5
	Tamamen Katılıyorum	5	12,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların %72,5'i sözlükte yaratıcı bir şekilde, farklı bakış açılarıyla tabuları sorgulayan yazarlarla iletişime geçmeyi tercih ettiğini belirtmektedir.

Tablo 3.144: Sözlüğün, Sürekli Değişim, Güncelleme ve Gelişim İçinde, Katılımcıların Katkısıyla Oluşması, Yazarların Birbirleriyle İletişimde Bulunma Derecesini Arttırmaktadır.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Katılmıyorum	1	2,5
	Fikrim Yok	2	5,0
	Biraz Katılıyorum	5	12,5
	Katılıyorum	27	67,5
	Tamamen Katılıyorum	5	12,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %92,5'i sözlüğün sürekli değişim, güncelleme ve gelişim içinde, katılımcıların katkısıyla oluşmasını, yazarların birbirleriyle iletişimde bulunma derecesini arttırdığını göstermektedir.

Tablo 3.145: Sözlükte Kendilerini Fark Edemediğim, Ama Katıldığım Zirvelerde Espiri Anlayışı ve Eleştirel Dili Samimi ve İçten Üslupla İyi Kullanan Yazarlarla İletişim Kurmaya Çalışırım.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	1	2,5
	Katılmıyorum	3	7,5
	Fikrim Yok	7	17,5
	Biraz Katılıyorum	7	17,5
	Katılıyorum	18	45,0
	Tamamen Katılıyorum	4	10,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %72,5'i sözlükte yüz yüze görüşme ve eylemin içeriği yönlendirdiğini belirtmektedir.

Tablo 3.146: Sözlükten Uçurulmam Nedeniyle Sözlükteki Tüm Arkadaşlarımla İrtibatımı Kaybederim.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	14	35,0
	Katılmıyorum	19	47,5
	Fikrim Yok	3	7,5
	Biraz Katılıyorum	4	10,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %82,5'i sözlükten uçurulduğu takdirde sözlük arkadaşlarıyla iletişiminin kaybolmayacağını belirtmektedir.

Tablo 3.147: Sözlükte Girilerini Beğendiğim Yazarların, Zirvelerde Beklediğim gibi Çıkmaması veya Sosyalleşme, Espiri Açısından Aynı Performansı Sergileyememesi, O Yazarlarla, İletişimimi Kesmeme Neden Olmaktadır.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	7	17,5
	Katılmıyorum	12	30,0
	Fikrim Yok	6	15,0
	Biraz Katılıyorum	9	22,5
	Katılıyorum	6	15,0
	Toplam	40	100,0

Sözlükte girileri beğenilen yazarların zirvelerde beklenildiği gibi çıkmasa bile %47,5'lik oranla iletişim kesilme nedeni olarak görülmediği, konuşmaya devam edildiği belirtilmektedir.

Tablo 3.148: Sözlüğün Totaliter Bir Yapıya Sahip Olması ve Yasal Sorunlar Yaşanmaması için Girileri Denetleyen Moderasyonun Yazarların Bazı Girileri Girmesine Engel Olması, Yazarlar Arası İletişim Kurulmasına Engel Olmaktadır.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	4	10,0
	Katılmıyorum	20	50,0
	Fikrim Yok	2	5,0
	Biraz Katılıyorum	7	17,5
	Katılıyorum	3	7,5
	Tamamen Katılıyorum	4	10,0
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların, %60'ı sözlük yönetiminin göstermiş olduğu yönetim anlayışının iletişim kurulmasına engel olmadığını düşünmektedir.

Tablo 3.149: Günün Her Saatinde, Tanıdığım veya Tanımadığım Yazarların, Sözlükte Var Olabilmeleri, Benim Yazarlarla İletişim Kurma Nedenim Olmaktadır.			
		Frekans	Yüzde
Geçerli	Tamamen Katılmıyorum	1	2,5
	Katılmıyorum	8	20,0
	Fikrim Yok	3	7,5
	Biraz Katılıyorum	11	27,5
	Katılıyorum	14	35,0
	Tamamen Katılıyorum	3	7,5
	Toplam	40	100,0

Ankete katılanların %70'i günün her saatinde sözlükte yazar olmasını iletişim kurma nedeni olarak belirtmektedir.

3.2.2 Karşılaştırma Analizleri

3.2.2.1 Faktör Analizi

Tablo 3.150: Dönüştürülmüş Faktör Yükleri Tablosu.

	Faktör							
	1	2	3	4	5	6	10	11
S47	**,816**	-,053	-,002	,179	,173	-,066	,025	-,201
S28	**,702**	-,211	,009	-,121	-,104	,056	,182	,050
S17	**,581**	,142	,325	,085	,019	,188	,028	,028
S37	-,184	**,868**	,004	-,010	-,101	,072	,133	,014
S23	,043	**,838**	,082	,011	,168	,147	,048	,085
S30	,097	,351	**,797**	,163	,021	-,128	-,079	,141
S32	-,310	-,146	**,628**	-,042	-,116	-,100	,242	-,249
S38	,211	-,230	**,614**	-,085	-,029	,350	,062	-,059
S15	,052	-,005	,054	**,739**	,062	,013	-,290	,251
S44	-,040	,093	-,129	**,489**	,189	,202	,302	,057
S33	,182	-,054	-,198	-,027	**,795**	,151	,014	-,095
S21	-,210	,185	,072	,076	**,791**	-,096	,043	-,057
S45	,072	-,347	,154	**,479**	,518	,063	,309	,096
S12	-,021	,071	-,120	,010	,053	**,766**	,045	-,102
S36	-,091	-,238	-,137	-,096	9,253E-6	**-,622**	-,070	,266
S18	,249	,219	-,048	,035	,046	-,077	**,775**	-,183
S34	-,129	-,027	,130	-,123	,064	,196	**,760**	,203
S16	,076	,269	,000	,271	-,020	-,069	-,094	**,781**
S24	,135	,102	,007	-,021	,082	,141	-,088	**-,778**
S11	,130	,192	-,038	**,425**	-,121	-,150	,028	,223

Tablo, anlam değeri taşımayan faktör ve değer yüklerinin çıkarıldıktan sonraki halini göstermektedir.

Tablo 3.151: "Birden Fazla Yazarla İletişm Kurma Kolaylığı" Faktörünü Oluşturan Soru ve Cevap Yüzdeleri Tablosu.

S47. Günün her saatinde, tanıdığım veya tanımadığım yazarların, sözlükte varolabilmeleri, benim yazarlarla iletişim kurma nedenim olmaktadır.	Cevap: Ankete katılanların %70'i günün her saatinde sözlükte yazar olmasını iletişim kurma nedeni olarak belirtmektedir.
S28. Sözlükte içerik açısından birbirinden farklı birden fazla topluluğa katılım sağlayabilmekteyim.	Cevap: Ankete katılanların %85'i sözlükte içerik açısından sosyal çeşitliliğe katılım sağlaya bildiğini belirtmektedir.
S17. Sözlüğe ilk üye olma ve erişim sağlamada, erişimin kolay olması, yazarlarla iletişim kurma derecemi arttırmaktadır.	Cevap: Ankete katılanların %70'i sözlüğe ilk üye olma ve erişim sağlamanın kolay olmasının yazarlarla iletişim kurma derecesini arttırdığını düşünmektedir.

Yapılan Faktör analizinde faktör yüklerinin sırasıyla (0,816, 0,702, 0,581) çıkması, tablo 3.151'de belirtilen soru ve cevapların incelenmesini gerekli kılmıştır. Tablo 3.151'de belirtilen soru ve cevapları incelediğimizde; zaman kullanımı açısından sözlük kullanımı,

sosyal çeşitlilik ve erişim kolaylığı konularının ortaklaşa belirttiği faktör olarak **"birden fazla yazarla iletişim kurma kolaylığı"** kavramının karşımıza çıktığını görülmektedir.

Tablo 3.152: "Katılımcı Yoğunluğu" Faktörünü Oluşturan Soru ve Cevap Yüzdeleri Tablosu.

S37. Sözlüğün, insan yoğunluğu açısından kalabalık bir mekan oluşturması, benim yazarlarla iletişime geçmemi zorlaştırmaktadır.	Cevap: Ankete katılanların %77,5'i sözlüğün insan yoğunluğu açısından kalabalık olmasının yazarlarla iletişime geçilmesini zorlaştırmadığını düşünmektedir.
S23. Sözlükteki, yazar sirkülasyonun çok fazla olması, toplukta yazarlarla iletişim kurmama ve uzun dönemli arkadaşlıklar kurmama engel oluşturmaktadır.	Cevap: Ankete katılanların %67,5'i sözlükte yazar sirkülasyonunun çok fazla olmasının iletişim kurma ve uzun dönemli arkadaşlıklar kurulmasına engel olmadığını belirtmektedir.

Yapılan Faktör analizinde faktör yüklerinin sırasıyla (0,868, 0,838) çıkması, tablo 3.152'de belirtilen soru ve cevapların incelenmesini gerekli kılmıştır. Tablo 3.152'de belirtilen soru ve cevapları incelediğimizde; mekanın kalabalık olması ve yazar sirkülasyonu konularının ortaklaşa belirttiği faktör olarak **"katılımcı yoğunluğu"** kavramının karşımıza çıktığı görülmektedir.

Tablo 3.153: "İletinin Sıklığı" Faktörünü Oluşturan Soru ve Cevap Yüzdeleri Tablosu.

S30. Sözlükte bilgi akışının hızlı olması, topluluğun gündemini takip etmemi zorlaştırmaktadır.	Cevap: Ankete katılanların %60'ı sözlükteki bilgi akışının sözlüğün gündemini takip etmeyi zorlaştırdığını düşünmektedir.
S32. Sözlükte kuracağım arkadaşlıklarda yazarlar arası coğrafi mesafenin çok olması benim için önemsiz bir kriter oluşturmaktadır.	Cevap: Ankete katılanların %75'i sözlükte coğrafyanın yazarlar açısından iletişimi olumsuz etkilemediğini belirtmektedirler.
S38. Sözlüğü, iletimin değişime uğramaması veya iletilmeme gibi nedenleri ortadan kaldırdığı için güvenilir buluyorum.	Cevap: Girilen girilerin formata aykırı ve hukuken sakıncalı giri olabileceği seçenekleri dışında, ankete katılanların %75'i sözlüğü iletinin değişime uğramaması ve iletilmeme nedenlerini ortadan kaldırdığı için güvenilir bulduğunu belirtmektedir.

Yapılan Faktör analizinde faktör yüklerinin sırasıyla (0,797, 0,628, 0,614) çıkması, tablo 3.153'de belirtilen soru ve cevapların incelenmesini gerekli kılmıştır. Tablo 3.153'de belirtilen soru ve cevapları incelediğimizde; "iletinin sıklığı", "coğrafyanın ileti için problem olmadığı" ve "iletinin sıklığına güven" konularının ortaklaşa belirttiği faktör olarak **"iletinin sıklığı"** kavramının karşımıza çıktığı görülmektedir.

Tablo 3.154: "Sözlüğün Yazarlar Tarafından Merkezi Bir Nokta Olarak Görülerek, Yazarlar için Vazgeçilmez Olması" Faktörünü Oluşturan Soru ve Cevap Yüzdeleri Tablosu.

S15. Sözlükten tanışdığım yazarlara (hiçbir zaman) sırlarımı anlatacak kadar güvenmem.	Cevap: Ankete katılanların %62,5'i yazarların birbirlerini sırlarını anlatacak kadar güvene bildiklerini ve aidiyet duyduklarını göstermektedir.
S44. Sözlükten uçurulmam nedeniyle sözlükteki tüm arkadaşlarımla irtibatımı kaybederim.	Cevap: Ankete katılanların %82,5'i sözlükten uçurulduğu takdirde sözlük arkadaşlarıyla iletişiminin kaybolmayacağını belirtmektedir.
S45. Sözlükte girilerini beğendiğim yazarların, zirvelerde beklediğim gibi çıkmaması veya sosyalleşme, espiri açısından aynı performansı sergileyememesi o yazarlarla, iletişimimi kesmeme neden olmaktadır.	Cevap: Sözlükte girileri beğenilen yazarların zirvelerde beklenildiği gibi çıkmasa bile %47,5'lik oranla iletişim kesilme nedeni olarak görülmediği, konuşmaya devam edildiği belirtilmektedir.
S11. Sözlük, toplum içinde ihtiyacı olan insanlara destek veren ve insanların (gerçek yaşamlarında) organizasyon oluşturmalarına yardımcı olan merkezi bir nokta, mekan değildir.	Cevap: Ankete katılanların %52,5'i Sözlüğün ihtiyacı olan insanlara destek veren ve insanların "gerçek yaşam"larında organizasyon oluşturmalarına yardımcı olan merkezi bir nokta olduğunu belirtmektedir.

Yapılan Faktör analizinde faktör yüklerinin sırasıyla (0,739, 0,489, 0,479, 0,425) çıkması, tablo 3.154'de belirtilen soru ve cevapların incelenmesini gerekli kılmıştır. Tablo 3.154'de belirtilen soru ve cevapları incelediğimizde; sözlüğün merkezi bir nokta olması, yazarlara güven, mekanı taşımak ve beklentilerin karşılanamaması konularının ortaklaşa belirttiği faktör olarak **"sözlüğün yazarlar tarafından merkezi bir nokta olarak görülerek, yazarlar için vazgeçilmez olması"** kavramının karşımıza çıktığı görülmektedir.

Tablo 3.155: "Dar Çerçevede Sosyalleşme" Faktörünü Oluşturan Soru ve Cevap Yüzdeleri Tablosu.

S33. Sözlükte statümü yükseltmek için, yazarlarla ve statüsü benden yüksek yazarlarla iletişim kurmaya çalışırım.	Cevap: Ankete katılanların %92,5'i sözlük statüsünün iletişim faktörü olmadığını belirtmişlerdir.
S21. Sözlük, beni "gerçek yaşam"dan soyutlayarak, sosyal hayatımı olumsuz etkilemiştir.	Cevap: Ankete katılanların %75'i sözlüğün kendilerini sosyalleştirdiğini düşünmektedir.

Yapılan Faktör analizinde faktör yüklerinin sırasıyla (0,795, 0,791) çıkması, tablo 3.155'de belirtilen soru ve cevapların incelenmesini gerekli kılmıştır. Tablo 3.155'de belirtilen soru ve cevapları incelediğimizde; statü ve sosyalleşme konularının ortaklaşa belirttiği faktör olarak **"dar çerçevede sosyalleşme"** kavramının karşımıza çıktığı görülmektedir.

Tablo 3.156: "Hiyerarşik Olmayan İletişm Düzeni" Faktörünü Oluşturan Soru ve Cevap Yüzdeleri Tablosu.

S12. Sözlük yönetiminin uyumlu/yardımsever davranışları sözlük yazarları ile iletişimimin artmasına neden olmaktadır.	Cevap: Ankete katılanların %52,5'i Sözlük yönetiminin sözlükte yazarlararası iletişimin artmasına olumlu yönde etki yaptığını düşünmektedir.
S36. "Gerçek yaşam"da, insanlarla iletişim kurarken, sözlük yazarı olduğumu belirtmenin, bana saygınlık kazandırdığını düşünümüyorum.	Cevap: Ankete katılanların %80'i "gerçek yaşam"da iletişim kurarken sözlük statüsünün önemli olmadığını belirtmektedir.

Yapılan Faktör analizinde faktör yüklerinin sırasıyla (0,766, -0,622) çıkması, tablo 3.156'da belirtilen soru ve cevapların incelenmesini gerekli kılmıştır. Tablo 3.156'da belirtilen soru ve cevapları incelediğimizde; statü ve yönetim konularının ortaklaşa belirttiği faktör olarak **"hiyerarşik olmayan iletişim düzeni"** kavramının karşımıza çıktığı görülmektedir.

Tablo 3.157: "Yüz Yüze Etkileşim" Faktörünü Oluşturan Soru ve Cevap Yüzdeleri Tablosu.

S18. Sözlükte iletişime geçtiğim yazarların diyaloglara canlı katılımlarının eksikliği, benim yazarlarla iletişime geçme motivasyonumu olumsuz etkilemektedir.	Cevap: Ankete katılanların %47,5'nin yazarların yüz yüze iletişime verdiği önemi göstermektedir. Ancak %42,5 gibi bir oranında yüz yüze iletişme önem vermediği görülmektedir.
S34. Sözlükte sürekli iletişim içinde olmadığım yazarlarla, arkadaşlık bağlarımın zayıfladığı düşüncesine kapılırım.	Cevap: Ankete katılanların %52,5'i sürekli iletişim içinde olmadığı yazarlarla, arkadaşlık bağlarının zayıfladığı düşüncesinde olduğunu belirtmiştir.

Yapılan Faktör analizinde faktör yüklerinin sırasıyla (0,775, 0,76) çıkması, tablo 3.157'de belirtilen soru ve cevapların incelenmesini gerekli kılmıştır. Tablo 3.157'de belirtilen soru ve cevapları incelediğimizde; yüz yüze iletişim ve ileti sıklığı konularının ortaklaşa belirttiği faktör olarak **"yüz yüze etkileşim"** kavramının karşımıza çıktığı görülmektedir.

Tablo 3.158: "Gerçek Yaşamda Arkadaşlığın Olmadığı" Faktörünü Oluşturan Soru ve Cevap Yüzdeleri Tablosu.

S16. Gerçek dünyada kurduğum arkadaşlıklar sözlük üzerinden kurduğum arkadaşlıklara göre daha uzun ömürlü ve kalıcıdır.	Cevap: Ankete katılanların %72,5'i gerçek dünyada kurulan arkadaşlıkların sözlük üzerinden kurulan arkadaşlıklara gore daha uzun süreli ve kalıcı olduğunu belirtmektedir.
S24. Sözlükten edindiğim arkadaşlıklar gerçek dünyadaki arkadaşlıklarımın yerini almıştır.	Cevap: Ankete katılanların %70'i sözlükten edindiği arkadaşlıklarının gerçek dünyadaki arkadaşlıklarının yerini aldığı konusunda olumsuz cevap belirtmiştir.

Yapılan Faktör analizinde faktör yüklerinin sırasıyla (0,781, -0,778) çıkması, tablo 3.158'de belirtilen soru ve cevapların incelenmesini gerekli kılmıştır. Tablo 3.158'de belirtilen soru ve cevapları incelediğimizde; ileti sıklığı ve mekanın taşınması konularının ortaklaşa belirttiği faktör olarak **"gerçek yaşamda arkadaşlığın olmadığı"** kavramının karşımıza çıktığı görülmektedir.

3.2.2.2 Anlamlılık Testleri

Q1: Cinsiyet grupları (S48) arasında gerçek dünyada kurulan arkadaşlıkların sözlükte kurulan arkadaşlıklara göre daha uzun ömürlü ve kalıcı olması (S16) bakımından fark var mıdır?

Ho: Cinsiyet grupları (S48) arasında gerçek dünyada kurulan arkadaşlıkların sözlükte kurulan arkadaşlıklara göre daha uzun ömürlü ve kalıcı olması (S16) bakımından anlamlı bir fark yoktur.

Ha: Cinsiyet grupları (S48) arasında gerçek dünyada kurulan arkadaşlıkların sözlükte kurulan arkadaşlıklara göre daha uzun ömürlü ve kalıcı olması (S16) bakımından anlamlı bir fark vardır.

Tablo 3.159: Cinsiyet Grupları Arasında Gerçek Dünyada Kurulan Arkadaşlıkların Sözlük Üzerinden Kurulan Arkadaşlıklara Göre Daha Uzun Ömürlü ve Kalıcı Olması.

Sıra				
	S48	N	Ortalama Sıra	Sıralar Toplamı
S16	kadın	9	27,44	247,00
	erkek	31	18,48	573,00
	Total	40		

Yapılan Mann-Whitney testi sonucunda, anlam değerinin 0,05'lik hata payından küçük olması nedeniyle Ha hipotezi kabul edilmekte ve cinsiyet grupları (S48) arasında gerçek dünyada kurulan arkadaşlıkların sözlük üzerinden kurulan arkadaşlıklara göre daha uzun ömürlü ve kalıcı olması (S16) bakımından anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (p=0,037). Buna göre, kadın katılımcıların erkek katılımcılara oranla daha yüksek bir katılım gösterdikleri yani "tamamen katılıyorum" veya "katılıyorum" seçeneklerini işaretledikleri görülmektedir.

Q2: Yazarların çalışıp çalışmama durumları (S54) arasında sözlükte kesintisiz, devamlı iletişim sağlanmasının, sözlükte kurulan arkadaşlıkların gerçek dünyada kurulan arkadaşlıklara göre daha hızlı gelişmesine neden olması (S10) bakımından fark var mıdır?

Ho: Yazarların çalışıp çalışmama durumları (S54) arasında sözlükte kesintisiz, devamlı iletişim sağlanmasının, sözlükte kurulan arkadaşlıkların gerçek dünyada kurulan arkadaşlıklara göre daha hızlı gelişmesine neden olması (S10) bakımından fark yoktur.

Ha: Yazarların çalışıp çalışmama durumları (S54) arasında sözlükte kesintisiz, devamlı iletişim sağlanmasının, sözlükte kurulan arkadaşlıkların gerçek dünyada kurulan arkadaşlıklara göre daha hızlı gelişmesine neden olması (S10) bakımından fark vardır.

Tablo 3.160: Yazarların Çalışıp Çalışmama Durumlarına Göre Sözlükte Kesintisiz, Devamlı İletişim Sağlanmasının, Sözlükte Kurulan Arkadaşlıkların Gerçek Dünyada Kurulan Arkadaşlıklara Göre Daha Hızlı Gelişmesine Neden Olması.

Sıra				
	S54	N	Ortalama Sıra	Sıralar Toplamı
S10	1 çalışıyor	21	16,33	343,00
	2 çalışmıyor	19	25,11	477,00
	Total	40		

Yapılan Mann-Whitney testi sonucunda, anlam değerinin 0,05'lik hata payından küçük olması nedeniyle Ha hipotezi kabul edilmekte ve çalışıp çalışmama durumları (S54) arasında sözlükte kesintisiz, devamlı iletişim sağlanmasının, sözlükte kurulan arkadaşlıkların gerçek dünyada kurulan arkadaşlıklara göre daha hızlı gelişmesine neden olması (S10) bakımından anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (p=0,013). Buna göre, çalışmayan katılımcıların, çalışan katılımcılara oranla daha yüksek bir katılım gösterdikleri yani "tamamen katılıyorum" veya "katılıyorum" seçeneklerini işaretledikleri görülmektedir.

Q3: Yazarların çalışıp çalışmama (S54) durumları arasında sözlük yönetiminin uyumlu yardımsever davranışlarının sözlük yazarları ile iletişimin artmasına neden olması (S12) bakımından fark var mıdır?

Ho: Yazarların çalışıp çalışmama (S54) durumları arasında sözlük yönetiminin uyumlu yardımsever davranışlarının sözlük yazarları ile iletişimin artmasına neden olması (S12) bakımından fark yoktur.

Ha: Yazarların çalışıp çalışmama (S54) durumları arasında sözlük yönetiminin uyumlu yardımsever davranışlarının sözlük yazarları ile iletişimin artmasına neden olması (S12) bakımından fark vardır.

Tablo 3.161: Yazarların Çalışıp Çalışmama Durumlarına Göre Sözlük Yönetiminin Uyumlu, Yardımsever Davranışlarının Sözlük Yazarları ile İletişimin Artmasına Neden Olması.

Sıra				
	S54	N	Ortalama Sıra	Sıralar Toplamı
S12	1 çalışıyor	21	17,14	360,00
	2 çalışmıyor	19	24,21	460,00
	Total	40		

Yapılan Mann-Whitney testi sonucunda, anlam değerinin 0,05'lik hata payından küçük olması nedeniyle Ha hipotezi kabul edilmekte ve çalışıp çalışmama durumları (S54) arasında sözlük yönetiminin uyumlu, yardımsever davranışlarının sözlük yazarları ile iletişimin artmasına neden olması (S12) bakımından anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (p=0,050). Buna göre, çalışmayan katılımcıların, çalışan katılımcılara oranla daha yüksek bir katılım gösterdikleri yani "tamamen katılıyorum" veya "katılıyorum" seçeneklerini işaretledikleri görülmektedir.

Q4: Yazarların çalışıp çalışmama durumları (S54) arasında sözlüğe ilk katılım yapılan zamana göre, her yeni nesil ile birlikte, sözlüğün hem yazar hem de içerik açısından kalitesizleşmesinin yazarlar arası iletişimsizlik nedeni olması (S31) bakımından fark var mıdır?

Ho: Yazarların çalışıp çalışmama durumları (S54) arasında sözlüğe ilk katılım yapılan zamana göre, her yeni nesil ile birlikte, sözlüğün hem yazar hem de içerik açısından kalitesizleşmesinin yazarlar arası iletişimsizlik nedeni olması (S31) bakımından fark yoktur.

Ha: Yazarların çalışıp çalışmama durumları (S54) arasında sözlüğe ilk katılım yapılan zamana göre, her yeni nesil ile birlikte, sözlüğün hem yazar hem de içerik açısından kalitesizleşmesinin yazarlar arası iletişimsizlik nedeni olması (S31) bakımından fark vardır.

Tablo 3.162: Yazarların Çalışıp Çalışmama Durumlarına ve Sözlüğe İlk Katılım Yapılan Zamana Göre, Her Yeni Nesil ile Birlikte, Sözlüğün Hem Yazar Hem de İçerik Açısından Kalitesizleşmesinin Yazarlar Arası İletişimsizlik Nedeni Olması.

Sıra				
	S54	N	Ortalama Sıra	Sıralar Toplamı
S31	1 çalışıyor	21	16,12	338,50
	2 çalışmıyor	19	25,34	481,50
	Total	40		

Yapılan Mann-Whitney testi sonucunda, anlam değerinin 0,05'lik hata payından küçük olması nedeniyle Ha hipotezi kabul edilmekte ve yazarların çalışıp çalışmama durumları (S54) arasında, sözlüğe ilk katılım yapılan zamanlara göre, her yeni nesil ile birlikte, sözlüğün hem yazar hem de içerik açısından kalitesizleşmesinin yazarlar arası iletişimsizlik nedeni olması (S31) bakımından anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (p=0,009). Buna göre, çalışmayan yazarların, çalışan yazarlara oranla daha yüksek bir katılım gösterdikleri yani "tamamen katılıyorum" veya "katılıyorum" seçeneklerini işaretledikleri görülmektedir.

Q5: Katılımcıları toplama türleri (S58) arasında sözlüğün, toplum içinde ihtiyacı olan insanlara destek veren ve insanların ("gerçek yaşam"larında) organizasyon oluşturmalarına yardımcı olan merkezi bir nokta, mekan olması (S11) bakımından fark var mıdır?

Ho: Katılımcıları toplama türleri (S58) arasında sözlüğün, toplum içinde ihtiyacı olan insanlara destek veren ve insanların ("gerçek yaşam"larında) organizasyon oluşturmalarına yardımcı olan merkezi bir nokta, mekan olması (S11) bakımından fark yoktur.

Ha: Katılımcıları toplama türleri (S58) arasında sözlüğün, toplum içinde ihtiyacı olan insanlara destek veren ve insanların ("gerçek yaşam"larında) organizasyon oluşturmalarına yardımcı olan merkezi bir nokta, mekan olması (S11) bakımından fark vardır.

Tablo 3.163: Katılımcıları Toplama Türleri Arasında Sözlüğün, Toplum İçinde İhtiyacı Olan İnsanlara Destek Veren ve İnsanların ("Gerçek Yaşam"larında) Organizasyon Oluşturmalarına Yardımcı Olan Merkezi Bir Nokta, Mekan Olması.

Sıra				
	S58	N	Ortalama Sıra	Sıralar Toplamı
S11	1 seçiçi toplama	21	16,64	349,50
	2 referansla toplama	19	24,76	470,50
	Total	40		

Yapılan Mann-Whitney testi sonucunda, anlam değerinin 0,05'lik hata payından küçük olması nedeniyle Ha hipotezi kabul edilmekte ve katılımcıları toplama türleri (S58)

arasında sözlüğün, toplum içinde ihtiyacı olan insanlara destek veren ve insanların ("gerçek yaşam"larında) organizasyon oluşturmalarına yardımcı olan merkezi bir nokta, mekan olması (S11) bakımından anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (p=0,023). Buna göre, refaransla görüşülenlerin, seçim yapılarak görüşülenlere oranla daha yüksek bir katılım gösterdikleri yani "tamamen katılıyorum" veya "katılıyorum" seçeneklerini işaretledikleri görülmektedir.

Q6: Katılımcıları toplama türleri (S58) arasında gerçek dünyada kurulan arkadaşlıkların sözlükte kurulan arkadaşlıklara göre daha uzun ömürlü ve kalıcı olması (S16) bakımından fark var mıdır?

Ho: Katılımcıları toplama türleri (S58) arasında gerçek dünyada kurulan arkadaşlıkların sözlükte kurulan arkadaşlıklara göre daha uzun ömürlü ve kalıcı olması (S16) bakımından fark yoktur.

Ha: Katılımcıları toplama türleri (S58) arasında gerçek dünyada kurulan arkadaşlıkların sözlükte kurulan arkadaşlıklara göre daha uzun ömürlü ve kalıcı olması (S16) bakımından fark vardır.

Tablo 3.164: Katılımcıları Toplama Türleri Arasında Gerçek Dünyada Kurulan Arkadaşlıkların Sözlükte Kurulan Arkadaşlıklara Göre Daha Uzun Ömürlü ve Kalıcı Olması.

Sıra				
	S58	N	Ortalama Sıra	Sıralar Toplamı
S16	1 seçiçi toplama	21	17,05	358,00
	2 referansla toplama	19	24,32	462,00
	Total	40		

Yapılan Mann-Whitney testi sonucunda, anlam değerinin 0,05'lik hata payından küçük olması nedeniyle Ha hipotezi kabul edilmekte ve katılımcıları toplama türleri (S58) arasında gerçek dünyada kurulan arkadaşlıkların sözlükte kurulan arkadaşlıklara göre daha uzun ömürlü ve kalıcı olması (S16) bakımından anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (p=0,043). Buna göre, refaransla görüşülenlerin, seçim yapılarak görüşülenlere oranla daha yüksek bir katılım gösterdikleri yani "tamamen katılıyorum" veya "katılıyorum" seçeneklerini işaretledikleri görülmektedir.

Q7: Katılımcıları toplama türleri (S58) arasında sözlükte fark edilmeyen, ama katılım yapılan zirvelerde espiri anlayışı ve eleştirel dili samimi ve içten üslupla kullanan yazarlarla iletişim kurulmaya çalışılması (S43) bakımından fark var mıdır?

Ho: Katılımcıları toplama türleri (S58) arasında sözlükte fark edilmeyen, ama katılım yapılan zirvelerde espiri anlayışı ve eleştirel dili samimi ve içten üslupla kullanan yazarlarla iletişim kurulmaya çalışılması (S43) bakımından fark yoktur.

Ha: Katılımcıları toplama türleri (S58) arasında sözlükte fark edilmeyen, ama katılım yapılan zirvelerde espiri anlayışı ve eleştirel dili samimi ve içten üslupla kullanan yazarlarla iletişim kurulmaya çalışılması (S43) bakımından fark vardır.

Tablo 3.165: Katılımcıları Toplama Türleri Arasında Sözlükte Fark Edilmeyen, Ama Katılım Yapılan Zirvelerde Espiri Anlayışı ve Eleştirel Dili Samimi ve İçten Üslupla Kullanan Yazarlarla İletişim Kurulmaya Çalışılması.

Sıra				
	S58	N	Ortalama Sıra	Sıralar Toplamı
S43	1 seçiçi toplama	21	23,67	497,00
	2 referansla toplama	19	17,00	323,00
	Total	40		

Yapılan Mann-Whitney testi sonucunda, anlam değerinin 0,05'lik hata payından biraz yüksek olması nedeniyle Ha hipotezi kabul edilmekte ve katılımcıları toplama türleri arasında (S58) sözlükte fark edilmeyen, ama katılım yapılan zirvelerde espiri anlayışı ve eleştirel dili samimi ve içten üslupla kullanan yazarlarla iletişim kurulmaya çalışılması (S43) bakımından az anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (p=0,057). Buna göre, seçim yapılarak görüşülenlerin, referansla görüşülenlere oranla biraz daha yüksek bir katılım gösterdikleri yani "tamamen katılıyorum" veya "katılıyorum" seçeneklerini işaretledikleri görülmektedir.

Q8: Gelir düzeyleri (S52) arasında sözlük yönetiminin uyumlu yardımsever davranışlarının sözlük yazarları ile iletişimin artmasına neden olması (S12) bakımından fark var mıdır?

Ho: Gelir düzeyleri (S52) arasında sözlük yönetiminin uyumlu yardımsever davranışlarının sözlük yazarları ile iletişimin artmasına neden olması (S12) bakımından fark yoktur.

Ha: Gelir düzeyleri (S52) arasında sözlük yönetiminin uyumlu yardımsever davranışlarının sözlük yazarları ile iletişimin artmasına neden olması (S12) bakımından fark vardır.

Tablo 3.166: Gelir Düzeyleri Arasında Sözlük Yönetiminin Uyumlu Yardımsever Davranışlarının Sözlük Yazarları ile İletişimin Artmasına Neden Olması.

Sıra			
	S52	N	Ortalama Sıra
S12	1 0-700	15	26,53
	2 700-1,5	16	17,09
	3 1,5 ve üst	9	16,50
	Total	40	

Yapılan Mann-Whitney testi sonucunda, anlam değerinin 0,05'lik hata payından küçük olması nedeniyle Ha hipotezi kabul edilmekte ve gelir düzeyleri (S52) arasında sözlük yönetiminin uyumlu yardımsever davranışlarının sözlük yazarları ile iletişimin artmasını sağlaması (S12) bakımından anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (p=0,034). Buna göre, gelir düzeyi en düşük olanların (0 ile 700 arası), gelir düzeyi orta ve daha üst seviyede olanlara oranla daha yüksek bir katılım gösterdikleri yani "tamamen katılıyorum" veya "katılıyorum" seçeneklerini işaretledikleri görülmektedir.

Q9: Yazarların nesil grupları (S53) arasında sözlükte statü yükseltmek için, yazarlarla ve statüsü yüksek yazarlarla iletişim kurmaya çalışılması (S33) bakımından fark var mıdır?
Ho: Yazarların nesil grupları (S53) arasında sözlükte statü yükseltmek için, yazarlarla ve statüsü yüksek yazarlarla iletişim kurmaya çalışılması (S33) bakımından fark yoktur.
Ha: Yazarların nesil grupları (S53) arasında sözlükte statü yükseltmek için, yazarlarla ve statüsü yüksek yazarlarla iletişim kurmaya çalışılması (S33) bakımından fark vardır.

Tablo 3.167: Yazarların Nesil Grupları Arasında Sözlükte Statü Yükseltmek için, Yazarlarla ve Statüsü Yüksek Yazarlarla İletişim Kurmaya Çalışılması.

Sıra			
	S53 nesil	N	Ortalama Sıra
S33	1 nesil	6	19,92
	3 nesil	3	24,83
	4 nesil	15	14,97
	5 nesil	7	28,07
	6 nesil	9	22,78
	Total	40	

Yapılan Mann-Whitney testi sonucunda, anlam değerinin 0,05'lik hata payından biraz yüksek olması nedeniyle Ha hipotezi kabul edilmekte ve yazarların nesil grupları (S53) arasında sözlükte statü yükseltmek için, yazarlarla ve statüsü yüksek yazarlarla iletişim kurması (S33) bakımından az anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (p=0,051). Buna göre, birinci ve dördüncü nesillerin, üçüncü, beşinci ve altıncı nesillere oranla biraz daha düşük bir katılım gösterdikleri yani "tamamen katılmıyorum" veya "katılmıyorum" seçeneklerini işaretledikleri görülmektedir.

Q10: Yazarların katıldıkları zirve sayısı (S59) arasında sözlükte bilgi akışının hızlı olmasının, topluluğun gündemini takip etmeyi zorlaştırması (S30) bakımından fark var mıdır?

Ho: Yazarların katıldıkları zirve sayısı (S59) arasında sözlükte bilgi akışının hızlı olmasının, topluluğun gündemini takip etmeyi zorlaştırması (S30) bakımından fark yoktur.

Ha: Yazarların katıldıkları zirve sayısı (S59) arasında sözlükte bilgi akışının hızlı olmasının, topluluğun gündemini takip etmeyi zorlaştırması (S30) bakımından fark vardır.

Tablo 3.168: Yazarların Katıldıkları Zirve Sayısı Arasında Sözlükte Bilgi Akışının Hızlı Olmasının, Topluluğun Gündemini Takip Etmeyi Zorlaştırması.

Sıra			
	S59	N	Ortalama Sıra
S30	0-5 arası zirve	10	23,85
	5-10 arası zirve	10	20,40
	10-15 arası zirve	4	32,63
	15 ve üstü zirve	16	15,44

Yapılan Mann-Whitney testi sonucunda, anlam değerinin 0,05'lik hata payından küçük olması nedeniyle Ha hipotezi kabul edilmekte ve yazarların katıldıkları zirve sayısı (S59) arasında sözlükte bilgi akışının hızlı olmasının, topluluğun gündemini takip etmeyi zorlaştırması (S30) bakımından anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (p=0,032). Buna göre, 15 ve üstü zirvelere katılanların, 15 zirveden daha az zirvelere katılan yazarlara oranla daha düşük bir katılım gösterdikleri yani "tamamen katılmıyorum" veya "katılmıyorum" seçeneklerini işaretledikleri görülmektedir.

Q11: Yazarların katıldıkları zirve sayısı (S59) arasında sözlükte ayar vermenin önemli olduğu ve ayar alınıp verilen yazarlarla daha sonradan iletişim kurulup arkadaş olunması (S40) bakımından fark var mıdır?

Ho: Yazarların katıldıkları zirve sayısı (S59) arasında sözlükte ayar vermenin önemli olduğu ve ayar alınıp verilen yazarlarla daha sonradan iletişim kurulup arkadaş olunması (S40) bakımından fark yoktur.

Ha: Yazarların katıldıkları zirve sayısı (S59) arasında sözlükte ayar vermenin önemli olduğu ve ayar alınıp verilen yazarlarla daha sonradan iletişim kurulup arkadaş olunması (S40) bakımından fark vardır.

Tablo 3.169: Yazarların Katıldıkları Zirve Sayısı Arasında Sözlükte Ayar Vermenin Önemli Olduğu ve Ayar Alınıp Verilen Yazarlarla Daha Sonradan İletişim Kurulup Arkadaş Olunması.

Sıra			
	S59	N	Ortalama Sıra
S40	0-5 arası zirve	10	17,45
	5-10 arası zirve	10	28,90
	10-15 arası zirve	4	15,75
	15 ve üstü zirve	16	18,34

Yapılan Mann-Whitney testi sonucunda, anlam değerinin 0,05'lik hata payından biaz yüksek olması nedeniyle Ha hipotezi kabul edilmekte ve yazarların katıldıkları zirve sayısı (S59) arasında sözlükte ayar vermenin önemli olduğu ve ayar alınıp verilen yazarlarla daha sonradan iletişim kurulup arkadaş olunması (S40) bakımından az anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (p=0,055). Buna göre, 5 ve 10 arası zirveye katılanların, diğer zirve sayısı katılımcılarına oranla biraz daha yüksek bir katılım gösterdikleri yani "tamamen katılıyorum" veya "katılıyorum" seçeneklerini işaretledikleri görülmektedir.

Yazarların ikamet, medeni durum ve eğitim grupları arasında sorulara verdikleri cevaplar bakımından herhangi bir anlamlı farklılık görülmediği için değerlendirmeye alınmamıştır.

3.3 Değerlendirme

David Silverman'ın "Doing Qualitative Research" (2005), kitabında belirttiğine göre, "örnek çalışma sonuçları, benzer şartlar altında, diğer insanların ne yaptıklarının tanımlamaları olarak genelleştirilemez, ama neler yapabilecekleri hakkında tanımlaların genelleştirilmeleri olabilir" tespitinde bulunmaktadır (Silverman, 2005: 134). Araştırmamın bulguları da katılımcıların nelerle ilgilendikleri, eğilimleri hakkında genelleştirmeler olmayacaktır ancak neler yapabilecekleri hakkında genelleştirmeler olabilmektedir.

İnternet topluluklarında statü önemli bir kavramdır. Ankete katılanların %92,5'i sözlük içinde statünün iletişim nedeni olmadığını belirtmiştir. Bu durumun "takip edilen yazarların favorilerine eklediği", "bu yazarların çok oylanan", "herhangi bir başlıkta yazıları beğenilen yazarlara göre" veya "sözlük ünlüsü yazarların yazdığı giriler" cevap oranlarının %5 ve altında olmasıyla teyit edildiği görülmektedir. Buna ilaveten %80'i "gerçek yaşam"da iletişim kurarken de, sözlük statüsünü önemli görmediğini belirtmektedir. Yüzde 72,5'inin sözlükte yüz yüze görüşme ve eylemin içeriği yönlendirdiğini belirtirken, yüzde 47,5'inin, girileri beğenilen yazarların zirvelerde beklentilerini karşılayamadığı durumlarda, iletişimlerini kesmediklerini belirtmesi, sözlük statünün iletişim kurmada önemli olmadığını göstermektedir. Birinci ve dördüncü nesillerin, üçüncü, beşinci ve altıncı nesillere oranla statüye önem vermedikleri görülmektedir. Bunun iki nedeni bulunduğu söylenebilir. Birinci neden, birinci nesillerin sözlüğün genel karakterinin oluşması ve geliştirilmesinde etkili olması ve sözlüğün geneli tarafından tanınan nesil olması dolayısıyla statü konusunda bir eksiklik hissetmemelerinden kaynaklanmasıdır. İkinci neden, dördüncü nesilin, oran olarak şu ana kadar sözlüğe katılım sağlayan en büyük yazar katılımını yapmış olmasıdır. Geniş katılımla birlikte kaliteli yazarların sayısının çok olması ve aynı nesil olmaları sebebiyle birbirlerini tanımaları, statü konusunda bir kaygı hissedilmemesine neden olmaktadır. Bu durum kantitenin kaliteyi arttırdığını göstermektedir. Yine statü konusuna bağlı olarak "nickname'inizi neye göre oluşturursunuz?" sorusuna "bilgili ve prestijli gösteren bir isim" ve "empati uyandıran bir isim" cevaplarının %2,5 gibi düşük oranda olması ve %65'inin sözlük dışından tanıdığı yazarların uçurulmasının sözlüğe katılma motivasyonunu etkilemediğini belirtmesi, sözlük tarzında ki topluluklarda yatay veya dikey statünün önemli olmadığını bize göstermektedir. Bu durum ise toplulukta " hiyerarşik olmayan iletişim düzeni" faktörü olduğunu karşımıza çıkarmaktadır. Bu faktör, sözlükte iletişim kurmanın yolunun statüden değil, uyumlu olmaktan geçtiğini, sözlükte hiyerarşinin değil, kardeşliğin önemli olduğunu bize göstermektedir. "Hiyerarşik olmayan iletişim düzeni" faktöründe yazarların kendi tanıdıkları dışında kalan yazarları önemli görmedikleri ve topluluğu kendi tanıdığı çevresi ile tanımladığı görülmektedir. Sözlüğün "toplum" penceresindeki kişilerin önem sırasına göre sıralanmasının istendiği cevaplarda, "zirvede kendisiyle tanışılan, ilgi alanları kapsamında yazan" ve "sözlüğe katılmadan önce arkadaş olunan" yazar oranlarının sırasıyla %30 ve %27,5 olması, yazarların iletişim kurarken

kendisinin tanıştığı, tanıdığı yazarlara önem verdiği veya tanımadığı, kendi tanıdıkları dışında kalan yazarları önemsemediklerini göstermektedir. Gençlerin büyük bir çoğunluğunun internet ortamını, takılmak ve var olan arkadaşlarıyla ilişkilerini geliştirme amacıyla kullandığını belirten araştırma sonuçları mevcuttur (Ito et al., 2008). Araştırmacıların "gerçek yaşam" ilişkilerinin çevirimiçi etkileşimi etkilediğini belirtmeleri (Wellman and Gulia, 1999; Wellman, 2001) ve var olan "gerçek yaşam" topluluğu etrafında internet topluluğunu oluşturdukları tartışmalar anlamlıdır (Kavanaugh and Patterson, 2001; Barab, et al., 2003; Kling and Courtright, 2003). Bu durum ise "dar çerçevede sosyalleşme" faktörü ve bu faktörün tamamlayıcısı olan "gerçek yaşamda arkadaşlığın olmadığı" faktörünü karşımıza çıkarmaktadır. Bu noktada "hiyerarşik olmayan iletişim düzeni" faktörünü, anket katılımcılarının yüzde 75'inin sözlükteki kişilik özelliğinin, gündelik hayattakinden çok farklı olmadığı cevabıyla birlikte değerlendirilmesinde fayda görülmektedir. Değerlendirmede, sözlük yazarlarının "gerçek yaşam"da oldukları gibi davrandıkları, dolayısıyla "gerçek yaşam"la, internet ortamı arasında bir farklılık görmedikleri ortaya çıkmaktadır. Bu ise, yazarların sözlükteki arkadaşlıklarının aslında zaten "gerçek yaşam"da olan arkadaşlıklarından oluştuğunu ortaya koymakta ve "dar çerçevede sosyalleşme" faktörünün tamamlayıcısı olan "gerçek yaşamda arkadaşlığın olmadığı" faktörünü karşımıza çıkarmaktadır. "Dar çerçevede sosyalleşme" faktörü ise, yazarların kendi arkadaş çevresi itibariyle sosyalleşmeleri olmaktadır. Mesajlaşma özelliğine önem veren internet topluluğu üzerine gerçekleştirilen bir çalışma, internetin yeni arkadaş edinme söz konusu olduğunda pek yardımcı olmadığı, varolan arkadaşlık ilişkilerini geliştirmek için kullanıldığını belirtmektedir (Lenhart et al, 2001). MySpace, Facebook gibi, bir çok sosyal ağ sitesi üzerine yürütülen araştırmalar, esasen daha önceden var olan sosyal ilişkilerin desteklediğini öne sürmektedir. Amerika'da, gençlerin %91'inin, var olan arkadaşlarıyla bağlantı kurmak amacıyla sosyal ağ sitelerini kullandıklarını belirtmektedir (Lenhart and Madden, 2007). Güney Kore'de çalışılan bir topluluğun, %85'inin, daha önceden var olan sosyal ağlarını korumak ve kuvvetlendirmek için sosyal ağ sitelerini kullandığı belirtilmektedir (Choi, 2006). Facebook'un ise, yeni insanlarla tanışmaktansa, "gerçek yaşam" ilişkilerini kuvvetlendiren bir araç olduğu belirtilmektedir (Lampe et al., 2006). Bu durum, sözlük, zirve ve "gerçek yaşam" bağlamında yapılan değerlendirmede, arkadaşlıkların aynı kalarak ortamın farklılaşması olmaktadır. Bu bakımdan internet ortamında sosyal çevremiz "bütün dünya"

anlamına gelmemektedir. İnternet ortamındaki sosyal çevremiz gerçek yaşantımızla sınırlı kalmaktadır. Gerçek yaşantımızda ne varsa, internet ortamında da o var olmaktadır. "İnternet'in genellikle bizim dünyamızı genişleten, kişilerarası iletişim için kullanılan teknoloji olduğu, ama aynı zamanda ilişkilerimiz ve bireysel alanlarımızda küçülmeye neden olduğunu" (Teske, 2002: 678) belirten John Teske'yi hatırlamak gerekmektedir. John Teske'ye göre, bilgi ve iletişim arasında fark bulunmamakta, mesajların aktarımı ile birbirine bağlılığın korunması arasında fark bulunmaktadır (Teske, 2002). Bu açıdan, 20. yy.dan önceki bireyin daha fazla dışarıya dönük olduğu, günümüz bireyinin ise yalnız, dar çerçevede yapılandırıldığı belirtilmektedir (Cushman, 1990). Durum aslında birbirlerini tanıyan ailelerin birbirlerine yemek vermesi gibi bir durumu ortaya koymaktadır. Aslında diğer iletişim ortamlarına bakıldığında da aynı durumla karşılaşılmaktadır. MSN kullanıcıları dünyadaki herkesle görüşmeye açık konumdadırlar, görüşebilirler. Ancak kullanıcılar tanımadıkları insanlarla, MSN vasıtasıyla iletişime geçmeyi tercih etmemektedirler. Bu gibi ortamlarda kullanıcıların kendi sınırlı çevrelerini oluşturmaları dolayısıyla kendi topluluklarını oluşturdukları görülmektedir.

Ankete katılanların %77,5'i sözlükte sürekli iletişim halinde olmanın arkadaşlıkların hızlı gelişmesine imkan verdiği, %52,5'i ise sürekli iletişim içinde olmadığı yazarlarla, arkadaşlık bağlarının zayıfladığını belirtmektedir. Farklı alanlara dağılmış topluluk, sürekli takip edilmeyi gerektirmektedir. Bu ise sürekli iletişim ile sağlanabilmekte ve "iletinin sıklığı" faktörünü karşıma çıkarmaktadır. İletinin sıklığı faktörü, çalışmayan katılımcıların, çalışan katılımcılara oranla daha fazla kullanıma bağlı olarak sözlüğü daha fazla deneyimlemeye imkan bulmalarını ve dolayısıyla arkadaşlıkların hızlı gelişmesine imkan tanıdığını göstermektedir. "İletinin sıklığı" faktörünün yazarlar arası bağları kuvvetlendirme veya zayıflaması açısından önemli olduğu açıktır. Yüzde 70'i sözlüğe yazar olma ve erişim sağlamanın kolay olmasının yazarlarla iletişim kurma derecesini arttırdığını belirtmektedir. Buna ilaveten, yüzde 70'inin günün her saatinde sözlükte yazarların mevcut olmasını iletişim kurma nedeni olarak belirtirken, yüzde 90'ı sözlüğün kendi gündemini oluşturmasının yazarların iletişime geçmesine imkan verdiğini belirtmektedir. Erişim kolaylığı, günün her saatinde sözlükte yazarların mevcut olması, arkadaşlıkların hızlı gelişmesine imkan tanıma sebepleri, "sözlüğün yazarlar tarafından merkezi bir nokta olarak görülerek, yazarlar için vazgeçilmez olması" faktörünü karşıma

çıkartarak, potansiyel kullanıcılar olan yazarlar için "gerçek yaşam"a alternatif olabilen sözlüğü cazip internet ortamı haline getirmektedir. İnternetin sosyalleşme için kullanımının artması sadece kimlerle etkileşimde bulunduğumuz ve ne çeşit ilişkiler oluşturduğumuzla ilgili değil aynı zamanda sosyal varlıklar olarak insanların kendilerini nasıl algıladıklarını gösteren sosyal laboratuvar olduğu belirtilmektedir (Teske, 2002). Gerçekleştirilen mülakatlarda yazarların sözlüğü sosyal laboratuvar olarak değerlendirdiğine sıkça rastlanmıştır. Bu durum refaransla görüşülenlerin, seçim yapılarak görüşülenlere oranla sözlüğün toplum içinde ihtiyacı olan insanlara destek veren ve insanların "gerçek yaşam"larında organizasyon oluşturmalarına yardımcı olan merkezi bir nokta, mekan olması konusuna yüksek katılım gösterdiklerini karşıma çıkarmaktadır. Bu yazarların "gerçek yaşam"da sözlüğü çok benimsemediklerini ve dolayısıyla bu yazarlara neden diğer yazarlar vasıtasıyla ulaşıldığını açıklamaktadır, ancak internet ortamında sözlüğü, diğer yazarlara destek veren, vazgeçilmez merkezi nokta olarak gördüklerini de ortaya koymaktadır. Ayrıca referansla görüşülen görüşmecilerin, seçimle görüşülen görüşmecilere destek olduğu konusunu da pekiştirmektedir. Bu konuda diğer önemli noktalar ise, araştırmaya derinlik kazandırmak için örneklem oluşturulurken sosyal çeşitliliğe ulaşıldığını ve görüşme yapılan katılımcıların seçimi konusunda ne kadar doğru tercih yapıldığını göstermektedir. Sözlüğün insanlara destek veren ve merkezi bir nokta olduğu konusunun, "gerçek yaşam"da kurulan arkadaşlıkların sözlük üzerinden kurulan arkadaşlıklara göre daha uzun süreli ve kalıcı olduğu konusuyla birlikte değerlendirildiğinde, referansla görüşülenlerin, seçim yapılarak görüşülenlere oranla yüksek katılım gösterdikleri dolayısıyla, yazarların "dar çerçevede sosyalleştiğini" ortaya koymaktadır. Yüzde %72,5'inin "gerçek yaşam"da kurulan arkadaşlıkların sözlük üzerinden kurulan arkadaşlıklara göre daha uzun süreli ve kalıcı olduğunu belirtmesi ise, çok kullanıma bağlı olarak, sözlüğün gerçek olarak benimsendiğini, dolayısıyla yazarlar için gerçeğin sözlük olduğunu göstermektedir. Bu konu ise dar çerçevede sosyalleşmenin tamamlayıcısı olarak aslında "gerçek yaşamda arkadaşlığın olmadığını" ortaya çıkarmaktadır. "Gerçek yaşam"da kurulan arkadaşlıkların sözlük üzerinden kurulan arkadaşlıklara göre daha uzun süreli ve kalıcı olduğu konusunda cinsiyet grupları arasında farklı görüşler olduğu görülmektedir. Kadın katılımcıların, erkek katılımcılara oranla "gerçek yaşam" arkadaşlıklarını, sözlük arkadaşlıklarına göre daha uzun ömürlü ve kalıcı gördükleri belirtilmiştir.

İnternet topluluklarında katılımcı sayısı önemli konulardandır. Ankete katılanların %77,5'i sözlüğün yazar yoğunluğu bakımından kalabalık olmasının yazarların birbirleriyle iletişime geçmesini zorlaştırmadığını, yine %67,5'inin yazar sirkülasyonunun çok fazla olmasının iletişim kurma ve uzun dönemli arkadaşlıklar kurulmasına engel olmadığını belirtmektedir. Ancak %60'ı bilgi akışının sözlüğün gündemini takip etmeyi zorlaştırdığını belirtmektedir. Yazarların bu soruna çok zirveye katılarak çözüm buldukları tespit edilmiştir. 15 ve üstü zirveye katılanların, 15 ve altı zirveye katılanlara oranla, sözlükteki bilgi akışının hızlı olmasının, topluluğun gündemini takip etmeyi zorlaştırmadığını belirtmeleri, yazarların zirveler aracılığıyla gündemi takip ettiklerini ve zirvelere verilen önemi ortaya koymaktadır. Bu ise, zirveleri önemli hale getirmektedir. Ayrıca %65'inin sözlüğe her yeni nesil katılımıyla birlikte, yoğunluğa bağlı kalitesiz içeriğin iletişimi olumsuz yönde etkilediğini belirtmesi, yazarlar arası iletişim kurulmasında engel değil ancak iletişimde zorlanıldığını göstermektedir. Bu durumun iki nedeni olabileceği görülmektedir. Birinci neden, bu durum topluluklarda "katılımcı yoğunluğu" faktörünü ortaya çıkarmaktadır. İkinci neden, yeni nesillerin sözlük ortamına yaptığı etkiyi göstermektedir. Ayrıca yeni nesillerin üzerinde oluşturulan baskının nedenini açıklamaktadır. Ankete katılanların %82,5'i sözlükten uçurulduğu takdirde sözlük arkadaşlarıyla iletişiminin kaybolmayacağını ve %67,5'inin yazar sirkülasyonunun çok fazla olmasının iletişim kurma ve uzun dönemli arkadaşlıklar kurulmasına engel olmadığını belirtmeleri, yazarların iletişimlerini sürekli sözlük üzerinden sağlamadığı ve iletişimlerini farklı mekanlara da taşıdıklarını göstermektedir. Yazarların arkadaşlıklarını farklı mekanlara taşıdıklarını belirtmeleri, yazarların sosyalleşme isteğinde olduklarına işaret etmektedir. Yüzde 70'inin sözlükten edindiği arkadaşlıklarının "gerçek yaşam"daki arkadaşlıklarının yerini almadığı, %75'inin sözlüğün kendilerini sosyalleştirdiğini ve %85'inin sözlükte içerik bakımından sosyal çeşitliliğe katılım sağlayabildiklerini belirtmeleri, "birden fazla yazarla iletişim kurma kolaylığı" faktörünü karşımıza çıkarmaktadır. Bu ise yazarların sosyalleşme isteğinde olduklarını göstermektedir. Yazarların ilk sözlüğe katılım dönemlerine işaret eden, 5 ve 10 arası zirveye katılanların, diğer zirve sayısı katılımcılarına oranla sözlükte ayar vermenin önemli olduğuna ve ayar alıp verme aracılığıyla yazarlarla iletişim kurup arkadaş olma eğilimi içinde olmalarına biraz daha yüksek bir katılım göstermeleri sosyalleşme isteğinde olduklarını pekiştirmektedir.

Ankete katılanların %75'i sözlükte coğrafyanın yazarlar açısından iletişimi olumsuz etkilemediğini belirtmektedir. Yine %47,5'inin iletişimlerini yüz yüzeye dökme isteğinde olduğunu belirtmesi, %42,5'lik diğer kesimin de iletişimlerini yüz yüzeye dökmek istemediğini göstermektedir. Aynı durumun katılımcıların yüz yüze görüşmeyi %52,5'lik oranla en önemli aşama olarak değerlendirdiği, geriye kalan %45'inin ise bu konuya öncelik vermemesiyle karşılaşılmaktadır. Katılımcı gözlem ve mülakatlarda yazarların iletişimlerini yüz yüze dökmek isteğinde olduklarına sık rastlanmıştır. Yüz yüze görüşmeye önem veren ve vermeyenlerin oranlarının birbirlerine yakınlığı iletişimin kesilip kesilmeyeceği konusunda yüz yüze iletişimin belirleyici olmadığını fakat bu tür bir iletişimin olumlu etkisinin olduğunu göstermektedir. Bu durum "yüz yüze etkileşim" faktörünü karşıma çıkarmaktadır. Ankete katılanların %72,5'inin sözlükte yüz yüze görüşme ve eylemin içeriği yönlendirdiğini belirtirken, yüzde 47,5'i girileri beğenilen yazarların zirvelerde beklentilerini karşılayamadığı durumlarda, iletişimlerini kesmediklerini belirtmektedir. Bu durumda yazarların kurulan diyalogları devam ettirmeyi tercih ettikleri tespit edilmektedir. Konuya farklı yaklaşmak gerekirse, seçim yapılarak görüşülenlerin, referansla görüşülenlere oranla biraz daha yüksek katılım yaptıkları dolayısıyla sözlükte fark edilmeyen, ama katılım yapılan zirvelerde espiri anlayışı ve eleştirel dili samimi ve içten üslupla kullanan yazarlarla iletişim kurulma eğilimi içinde olunduğu görülmektedir.

Ankete katılanların %52,5'i sözlük yönetiminin sözlükte yazarlar arası iletişimin artmasına olumlu yönde etki yaptığını düşünmektedir. Sözlük yönetimi hakkında gelir düzeyi düşük olan yazarların, gelir düzeyi orta ve üst seviyedekilere oranla yüksek katılım göstermeleri, sözlüğün genel kullanıcı kitlesinin üniversite öğrencilerinden oluştuğunu ve araştırma sonuçlarının paralelliğini göstermektedir. Ancak bu konuda olumsuz yönde etki yaptığını düşünenlerin oranının da yüksek olması dikkate değerdir. Bu oranın yüksek olmasının sebebinin, sözlük yönetiminin ayrımcılık ve eşitsizlik konularında objektif duruş sergilemediğinden kaynaklandığı gözlemler sırasında tespit edilmiştir. Ankete katılanların %80'i sözlük yönetiminin ayrımcılık ve eşitsizlik yaptığını belirmektedir. Buna rağmen ankete katılanların %60'ı sözlük yönetiminin göstermiş olduğu yönetim anlayışının yazarlar arası iletişim kurulmasına engel oluşturmadığını düşünmektedir. Bu sözlükte

eşitsizliğin var olduğunu gördüklerini ancak bu durumun yazarlar arası iletişim kurmada etkili olmadığı anlamına gelmektedir.

Yüzde 75'inin sözlükteki kişilik özelliğinin, gündelik hayattakinden çok farklı olmadığını belirtmesi, sözlük yazarlarının "gerçek yaşam"da oldukları gibi davrandıklarını göstermektedir. Dolayısıyla "gerçek yaşam"la, internet ortamı arasında bir farklılık görülmediği ve ortam özelliği olan kimlik değiştirme vb. gibi özelliklerin bazılarının kullanılmaya gerek duyulmadığı görülmektedir. Ancak yazarları internet topluluğuna tanıtan, "nickname'inizi neye göre oluşturmaktasınız?" Sorusuna %97,5 gibi yüksek bir oranla "o dönemde popüler olan karakter, olay" olarak cevap verilmesi, %65'inin 20-25 yaş, %40'ının üniversite öğrencisi ve %80'i bekar olan yazarların, yaş ve eğitim düzeylerinin çeşitli dönemlerde yazar sirkülasyonu nedeniyle değişkenlik göstermesi, topluluğun geçiçi süreli katılım yapılabilen topluluk olarak algılandığını bize göstermektedir. Ankete katılanlar, sözlüğün ortak bir amacı gerçekleştirme potansiyeli olduğuna inanmadığı, yani kendilerini topluluk olarak görmedikleri tespit edilmiştir. İnternet gibi çok geniş bir alana dağılmış topluluk bireylerinin birbirlerini takip etmekte zorlandıkları veya belirli sözlük karakterlerinde bile çok farklı sosyal çeşitliliğe ulaşılabilindiğine tanık olmaları, sözlüğü topluluk olarak görmemelerine neden olmaktadır. Bu noktada, her ne kadar internet topluluklarını konuşmamış olsa da, gerçekte hayal edilen tüm toplulukların sanal olduğu düşüncesini hatırlmakta fayda vardır (Anderson, 1991). Topluluğu yaratan, belirleyici faktörün, topluluğun kendi içinde bulunmadığı ama bireylerin kendilerini belirli topluluğun üyeleri olarak teşhis etme yollarnda bulunduğu görülmektedir. Bireylerin algısı, topluluğu birbirine yapıştırıcı tutkal olmaktadır, böylece topluluk sanal varlık olmaktadır. Ancak %52,5'i Sözlüğün ihtiyacı olan insanlara destek veren ve insanların "gerçek yaşam"larında organizasyon oluşturmalarına yardımcı olan merkezi bir nokta olduğunu da belirtmektedir. Bu durum araştırılan internet topluluğunun kapalı topluluk olarak kalabildiğini göstermektedir.

Ankete katılanların %92,5'inin sözlüğün sürekli değişim, güncelleme ve gelişim içinde, katılımcıların katkısıyla oluşmasının, yazarların birbirleriyle iletişimde bulunma derecesini arttırdığını belirtmektedir. Bu durum sözlüğün kendiliğinden düzen esasına göre işlediğini ortaya koymaktadır. Sözlüğün kendiliğinden düzen sürecinde, yazarların arasında kısa

süreli iletişimler oluşabildiği fakat bu iletişimin devamı getirilemediği katılımcı gözlem sırasında tespit edilmiştir. Sözlük yazarlarının iletişim kurarken tercih ettiği genel eğilimin sırasıyla yüz yüze görüşme %52,5, MSN %17,5 ve Sözlük %17,5 (aynı oranda) ve %12,5 telefonla iletişim kurma eğiliminde olduğu görülmektedir. Katılımcı gözlem sırasında yazarların iletişim kanallarını kademe kademe açarak, bir çok yazar arasından kendilerine doğru arkadaşlıkları kurmak için filtre oluşturdukları gözlemlenmiştir.

Ankete katılanların %75'i sözlük yazarını internet ortamını kullanabilen, toplumda belirli bir bilgi birikimi olan, doğru kavramını sorgulayan ve olayları farklı bakış açılarıyla, ifade etme yeteneğine sahip insan olduğu konusunda olumlu düşünce belirtiği görülmektedir. Katılımcılar, sözlük yazarını, kendini ifade edebilen insan olarak tanımladığı ve %87,5'i sözlükte kendini temsil ve ifade etme zorluğu yaşamadığını belirtmektedir. Sözlüğü %70'inin toplumda ki herkesin katılım sağlayamadığı, belirli insanların katılımıyla oluşturulan sosyal alan olarak gördüğünü belirtmesi incelenen topluluğun kapalı topluluk olduğunu göstermektedir. Yüzde 70'lik, bu oranın, sözlük yazarı tanımı oranıyla arasında sayısal bakımdan çok az bir fark olması, oranların teyit edildiğini göstermektedir. Sözlük yazarının, doğru kavramını sorgulayan ve olayları farklı bakış açılarıyla ifade eden insan olduğu konusunda, ankete katılanların %72,5'inin, sözlükte yaratıcı bir şekilde, farklı bakış açılarıyla tabuları sorgulayan yazarlarla iletişime geçmeyi tercih ettiği görülmektedir. Çalışmada, "Sözlükte okuduğunuz girileri hangi kriterlere göre oylamaktasınız?" sorusuna, %87,5 gibi bir oranla "ele alınan konuya değişik bakış açıları getiren giriler" cevabının verilmiş olması, sözlük tarzındaki internet topluluklarında yaratıcı olmanın ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Bazı sorulara verilen cevaplarda "yaratıcılık" ve "ilgi alanları" kavramlarının %87,5 ve %47,5 gibi oranlarla üst kesimlerde kümelenme yaptığının tespit edilmesi internetin, ortam kullanıcılarına sunduğu imkanları göstermektedir.

Ankete katılanların %87,5'i, sözlüğün espiri anlayışına açık olmasının yazarlar arası iletişim kurulmasını kolaylaştırdığını düşünmektedir. Bu durum, sözlük yazarlarının bir çoğunun kendilerini ifade ederken neden mizahı tercih ettiklerini açıklamaktadır. Mizah, yazarlara kendini ifade etmesine imkan tanırken, diğerleriyle iletişim bağı kurma aracı olarak kullanılmaktadır. Gözlemler sırasında yazarların birbirleriyle iletişime geçebilmesi

için ayar vermenin ne kadar önemli olduğu tespit edilmiştir. Ankete katılanların %60'ı ayar almanın, vermenin önemli olduğu ve ayar verilen yazarlarla daha sonradan iletişim kurup, arkadaş olduğunu belirtmiştir. Ayar vermek veya almak aynı zamanda yazarlar arası diyaloga neden olduğu için olumlu görülmekte ancak ayarın niteliği önemli olmaktadır.

Ankete katılanların %52,5'i sözlükte karşı cinsiyetin önemli olmadığını belirtmektedir. Ancak katılımcı gözlem sırasında kadın yazarların da bulunduğu zirvelerde, yazarlar arası konuşulan diyalogların değişiklik gösterdiği veya kadın yazarlara doğru daha fazla ilginin toplanması, karşı cinsiyetin iletişim kurmada etkili olduğunu göstermektedir.

Ankete katılanların %52,5'i topluluğun geçmişi hakkında bilgi veren, arşiv niteliği taşıyan girilerin, iletişim kurmaya motive etmediğini belirtmiştir. Ancak, arşiv niteliği taşıyan girilerin topluluğun geçmişi hakkında bilgilendirdiğini de belirtmekte fayda vardır. Sırasıyla "sanat, sinema, konser", "ana akım medyanın gündemindeki", "ana akım medyanın gündeminde olmayan-gündem dışı konular", "sözlükteki yaratıcı başlık, giri" ve "siyaset" konularının sözlükte konuşulması gereken ilk beşte tercih edildiği görülmektedir. Değerlendirmede %50'nin üstünde ki oranlar alınmıştır. Sözlükte en az konuşulması gerekenlerin sırasıyla "sözlük arayüzü" ve "sözlükten uçurulan yazar" konularının olduğu görülmektedir. Yazarların "gerçekleştirilmesi planlanan" ve "gerçekleştirilen zirve" veya "sözlükten uçurulan yazar" konuları gibi topluluğun kendi bünyesindeki konulardan daha çok genel konulara yönelmesi, sözlük içinde mahremiyet konusuna dikkat edildiğini göstermektedir. Anket katılımcılarının %50'sinin sözlükte tabu konuların olduğuna olumlu cevap verdiği görülmektedir. Tabu konular %27,5'lik oranla din, %25'lik oranla sözlük yönetimi ve %15'lik oranla rejim gibi "gerçek yaşam"da da tabu olan ve sözlükte belirtildiği zaman hukuken sakıncalı olabilecek konulardan oluştuğu görülmektedir. Yukarda belirtilen konulara göre %5 gibi daha az oranda siyaset, cinsellik, milliyetçilik konularının yanında "sözlükten uçurulan" ve "sözlük yazarlarının gerçek kimlikleri" gibi internet topluluğunun kendisini ilgilendiren konuların yer alması, toplulukta mahremiyet konusuna dikkat edildiğini teyit etmektedir. Aynı zamanda sözlüğü, ilgilendiren konuların bu denli düşük oranda çıkmasının, sözlükte yazılı olmayan fakat yazarlar tarafından bilinen kuralların olduğunu göstermektedir. Buna ilaveten %55'inin, yazar kimlik bilgilerinin gizliliğine önem verdiği görülmektedir. Ancak yine burada önem vermeyenlerin oranının

%45 olduğu görülmektedir. Önem vermeyenlerin oranın %45 olması, kimlik bilgilerinin gizliliği konusunda, istenildiği takdirde kararsız olunabilindiğini göstermektedir. Ayrıca milliyetçilik gibi toplumun genelini ilgilendiren konuların tabu olarak %5'lik oranda yer alması, daha sonradan liberal eğilime yönelen sözlük yönetiminin göstermiş olduğu sözlük karakterinden kaynaklandığı katılımcılarla yapılan mülakatlar sırasında anlaşılmıştır.

4. SONUÇ

İletişim teknolojilerindeki değişimler yaşamın tüm alanlarını etkilemektedir. Birey, toplum ve mekan üzerindeki değişim süreci iletişime bağlı sosyal ilişkilerimizi değişime uğratmaktadır. Buna bağlı olarak yeni alanlar, yeni ilişkiler ve bunun sonucunda da güç, akrabalık, cemaatleşme vb. gibi konular kapsamında, antropoloji açısından incelenmesi gereken yeni topluluk türlerini ortaya çıkarmaktadır. Fizikselliğe dayanan internet toplulukları bunu en iyi şekilde ortaya koymaktadır. Bu nedenle tez kapsamında internet ortamında sosyal ilişkiler geliştirme konusunda deneyimli ve sürekli internet kullanıcısı olan sözlük yazarları arasında sosyal mekandaki iletişim faktörlerinin geçerli olup olmadığı incelenerek, sözlük kültürü, genel anlamda da internet ortamında dolaşıma giren kültür ve toplumsal örgütlenmenin bu yeni biçiminin özellikleri ele alınmaya çalışılmıştır. Çalışma kapsamında iletişim teknolojilerinin toplumsal örgütlenme üzerindeki etkisi antropoloji disiplini açısından önemli görülmektedir. Ayrıca antropoloji disiplinini internet ortamına taşıyarak, antropoloji açısından yeni çalışma alanları ortaya çıkaran çalışmalara katkıda bulunulmaya çalışılmıştır. Karşı tarafla iletişim farklı bilinçlerin ortaya çıkmasına neden olurken, kültür, bu yolla kurulan ilişkiler neticesinde meydana gelmektedir. Dolayısıyla kültür etkileşim örüntüsüdür. İnternet topluluklarının iletişim biçimleri de etkileşim örüntülerinden meydana gelmektedir. Bu sebeple, kültür ve internet topluluklarının ortak noktalarının etkileşim örüntüleri olduğu açıktır. Sözlük tarzı internet topluluklarında da benzer durumun ortaya çıktığı görülmektedir. Bu sebeple çalışma kapsamında internet topluluklarının iletişimlerini çalışarak aslında internet topluluklarının kültürlerinin çalışılması amaçlanmıştır. Bu nedenle tezimin başlığı "Çevirimiçi Mekanın Yol Açtığı Yeni İletişim Örüntüleri: "İtü Sözlük" Örneğinde Antropolojik Bir İnceleme" olarak adlandırılmıştır.

Araştırmam, internet ortamının "gerçek yaşam"la nasıl iç içe olduğunu ortaya koymaktadır. İnternet ortamı, yenilenmesi ve değişim göstermesine rağmen, fiziksel olarak bilgisayarların ağı olarak ele alınmakta ancak, "gerçek yaşam" sosyal alanlarının içine gömülü ve sürekliliği olan medya olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bilişim teknolojilerindeki devrimler bireye, internet ortamında kendilerini istedikleri gibi ifade etme olanağı sunarak, bireysel anlamda özgürleşme olanağı sunmaktadır. Bu

özgürleşme kendine verilen "gerçek yaşam" toplumunu kabul etmeyip, kendi topluluğunu kurmak istemesiyle en üst seviyede meydana gelmektedir. Bir anlamda bu bireyin kendi toplumunu inşa etmesi anlamına gelmektedir. Ortaya çıkan bu durum daha önce topluluk araştırmalarında ele alınan topluluk kavramının farklı şekilde değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bütünlükçü olması sebebiyle bireyin kimliğinin hiçe sayıldığı modern toplumlarda, bireyin çeşitli imkanlarla kimlik arayışı içinde olduğu görülmüştür. Postmodern toplumun bütünlükçü olamaması sebebiyle kimlik özelliklerine sahip olamayan birey, iletişimlerini arttırarak, toplumda yer edinme ve kimlik oluşturmak amacıyla cemaatleşme eğilimi içinde olduğu görülmektedir.

Postmodern toplumda, kimliğin belirli bir mekanla tanımlaması yapılamadığı ve parçalanma yaşandığı için, bütünlüğe ve ortak değerlere işaret eden ulusal ve kamusal alan gibi kavramlar anlamlarını kaybetmektedir. Yazarların sözlüğü, kamusal alan yerine sosyal alan olarak nitelendirmelerinin nedeni, postmodern toplumda kamusal alanın anlamını yitirmiş olması ve yazarların kendilerini eğitim düzeyi ve dünya anlayışı bakımından toplumdan farklı bir konumda görmelerinden kaynaklandığı açıktır. Coğrafi sınırlamaları aşan topluluk olarak internet topluluğunun yerelliği terk etmesi, topluluk hissinden uzaklaşması anlamına gelmektedir. Bu durum ise, her ne kadar topluluk olsalarda, sözlük yazarlarının kendilerini neden topluluk olarak görmediklerini açıklamaktadır. Sözlük yazarlarının farklı sosyal kaynaklardan bir araya gelmeleri, kendilerini toplum olarak görmemelerine neden olmaktadır. Yazarların sözlükte kavramlara kendi yaratıcılıkları düzeyinde tanımlamalar getirerek yorumlarda bulunmaları; bilginin farklı ele alınmasını, otoriteye karşı gelinmesini, yazarların kendilerini ifade etmelerine imkan tanırken, sözlüğün postmodern toplum olduğunu göstermektedir. Postmodern toplumlar bütünlükçü değillerdir. Postmodern bireyin ise, bütünsellik yerine parçalanıp etkileşim odağına dönüştürüldüğü görülmektedir. Bunun yansıması olarak, yazarlarında sosyalleşme isteği içinde özellikle de yüz yüze etkileşim içinde oldukları tespit edilmiştir.

Benzer durumun sözlük tarzı internet topluluklarında da gerçekleştiği görülmektedir. Yazarların iletişim kurmak için sözlük statüsünü önemli görmemesi, sözlükte "hiyerarşik olmayan iletişim düzeni" faktörü olduğunu göstermektedir. Bu faktör, sözlükte iletişim kurmanın yolunun statüden değil, uyumlu olmaktan geçtiğini, sözlükte hiyerarşinin değil,

kardeşliğin önemli olduğunu göstermektedir. “Hiyerarşik olmayan iletişim düzeni” faktöründe yazarların kendi tanıdıkları dışında kalan yazarları önemli görmedikleri ve topluluğu kendi tanıdığı çevresi ile tanımladığı görülmektedir. Gençlerin büyük bir çoğunluğunun, “gerçek yaşam” ilişkilerinin çevirimiçini etkilediğini belirterek, internet ortamını, takılmak, var olan arkadaşlarıyla ilişkilerini geliştirmek ve var olan “gerçek yaşam” topluluğu etrafında topluluk oluşturmak amaçlı kullanımı, tezimin araştırma sonucunda belirtilen bir çok araştırma tarafından da desteklenmektedir. Böylece “gerçek yaşam” ile internet ortamının tamamıyla bütünleşmesi gerçekleşmektedir. Yazarlarının “gerçek yaşam” ile sözlük arasında fark görmediklerini belirtmeleri, sözlük arkadaşlıklarının aslında zaten “gerçek yaşam”da olan arkadaşlıklarından oluştuğunu ortaya koyan, “gerçek yaşamda arkadaşlığın olmadığı” faktörünü karşıma çıkarmaktadır. Bu faktör ise, sözlük, zirve ve “gerçek yaşam” bağlamında, arkadaşlıkların aynı kalarak ortamın farklılaştığını belirten, “dar çerçevede sosyalleşme” faktörünü karşıma çıkarmaktadır. “Dar çerçevede sosyalleşme” faktörü, yazarların kendi arkadaş çevresi itibariyle sosyalleşmeleri olmaktadır. Bu bakımdan internet ortamında sosyal çevremiz “bütün dünya” anlamına gelmemekte, internet ortamındaki sosyal çevremiz gerçek hayatımızla sınırlı kalmaktadır. Yani gerçek yaşantımızda ne varsa, internet ortamında da o var olmaktadır. Bu konuda yine, tezimin araştırma sonucu bölümünde internetin yeni arkadaş edinme söz konusu olduğunda pek yardımcı olmadığı, varolan arkadaşlık ilişkilerini geliştirmek için kullanıldığını belirten çalışmalar mevcuttur. Bu bakımdan internet topluluklarının, ilişkilerin kalitesini geliştirdiği ve sosyal bağlılığı arttırdığını söylemek mümkündür. Burada bireysel anlamda iletişim açısından insanlara özgürlük getiren internetin, ilişkilerimiz ve sosyal alanlarımızda küçülmeye neden olduğunu önemle belirtmekte fayda vardır. Bu açıdan 20. yy. bireyinin dar çerçevede yapılandığı görülmektedir. Araştırma sözlük, zirve ve “gerçek yaşam” bağlamında değerlendirildiğinde, iletişime geçtiğimiz kişiler aynı kalmasına rağmen, iletişim ortamlarının değişmesiyle birlikte, sadece iletişim şeklimizin değiştiği görülmektedir.

Sürekli iletişim içinde olunmayan yazarlarla bağlantıların zayıfladığı özellikle de yeni kurulan bağlantılarla belirli aralıklarla düzenli veya sürekli iletişim içinde olunması üzerine durulmaktadır. Bu “iletinin sıklığı” faktörünü karşıma çıkarmaktadır. “İletinin sıklığı” faktörü, erişim kolaylığı, günün her saatinde sözlükte yazarların mevcut olması, sözlüğün

arkadaşlıkların hızlı gelişmesine imkan tanıdığı nedenleriyle birlikte, "sözlüğün yazarlar tarafından merkezi bir nokta olarak görülerek, yazarlar için vazgeçilmez olması" faktörünü karşıma çıkartarak, potansiyel kullanıcılar olan yazarlar için "gerçek yaşam"a alternatif olabilen sözlüğü cazip internet ortamı haline getirmektedir. Yazar yoğunluğunun artmasının iletişimi zorlaştırmadığı, bilgi akışının sözlüğün gündemini takip etmeyi zorlaştırdığı, ancak yazarların bu sorunu zirvelere çok katılım sağlayarak çözüm buldukları görülmektedir. Bu olgular "katılımcı yoğunluğu" faktörünü ortaya koymaktadır. Yazarların sözlükten uçurulan yazarlarla iletişimlerini kaybetmediklerini belirtmeleri, iletişimlerini farklı mekanlara da taşıdıklarını, dolayısıyla sosyalleşme isteği içinde olduklarını göstermektedir. Sözlüğün kendilerini sosyalleştirdiklerini, içerik bakımından sosyal çeşitliliğe katılım sağlayabildiklerini belirtmeleri, "birden fazla yazarla iletişim kurma kolaylığı" faktörünü ve buna bağlı olarak "yüz yüze etkileşim" faktörünü karşıma çıkarmaktadır. Bunu akılda tutarak iletişim teknolojilerinin yüz yüze iletişimin yerini almadığı ama daha önceden var olan ilişkileri farklı yollarla etkiledikleri görülmektedir.

Postmodern toplum, muhalif olma yoluyla, farklılıkların toplumudur ve bu toplumda uzlaşı kabul görmemektedir. Sözlük ortamının anonim olması ve yazarların sosyal tahammül sınırlarının gelişmesine imkan tanıması, sözlüğün sosyal laboratuar olarak görülmesine neden olmaktadır. Yazarların söyleyeceklerini söyleyip gerisine pek aldırış etmedikleri gibi algılanan bu durum, "gerçek yaşam"da, pratik ve duygusal açıdan karmaşa yaratabilecek durumların internet ortamında deneyimlendiğini göstermektedir. Sözlüğe katılımla birlikte, yazarlar sınırlarını geçerek başka bir sosyal alana girmektedir. Bu sosyal alanda bazıları parçalanma, bazıları rahatlama, bazıları kendilerini keşfetme, bazıları kendilerinin değiştiklerini belirtmektedir. Bazı yazarlar, oluşturdukları kimlikten rahatsız olurken, bazıları ise kendi görünümlerinin bir parçası olarak görmektedir. "Gerçek yaşam" ve sözlük arasında, sınırda dururken, bu sosyal alandaki deneyimlerimiz, antropolog Victor Turner'ın kültürel sembol ve anlamların ortaya çıktığı geçiş anı olan, liminal durum olarak adlandırdığı ara durumları çağrıştırmaktadır. Ara durumlar olan gerilim zamanları, toplumdaki gerginliğin azaltılmasında önemli olmaktadır. Sözlüğün deneyimlenme sürecinde, sosyal çeşitliliğe bağlı olarak, anlaşmazlıkların olabildiği ama bu anlaşmazlıkların herhangi bir sonuç veya uzlaşıya varabileceğine inanılmadığı ve

anlaşmazlığa düşülen konularda uzlaşı sağlanmasının gerekli görülmediği deneyimlenmektedir.

Günümüzde medyanın, kültür endüstrisi, iç ve dış göçler, küreselleşme nedeniyle kültür üzerinde etkisi olmaktadır. Antropoloji araştırmasının esas konusu olan insan gibi, antropolojinin kendisi de değişim içindedir. Evrenselcilikten göreceliğe, genelden özele, bilimden yoruma, diyakronikten senkronik, daha sonra da etkileşimli yaklaşıma doğru değişim göstermesi antropolojinin postmodern etkilenim içinde olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla klasik kültür tanımı, kültürel sınırların ortadan kalktığı çağda işlevini kaybetmektedir. Mekansal algılanan kültürel farklılıklara göre kültür ayrımında, belirlemesinde bulunmak, kurgudan öteye gidememektedir. Bu nedenle günümüz kültürünün ortaya konmasında alan olarak tanımlanan yerel alanlardan uzaklaşılarak, ağlar ve internet topluluklarına doğru değişim gerçekleşmektedir.

Nasıl bir kültür oluşumu içinde olduğumuzu anlayabilmek amacıyla araştırmanın nasıl ele alınması gerektiği önemli görülmektedir. Öncelikle, araştırmacının alandaki kişiler arası etkileşim ve deneyimlemeye ulaşabilmesi için, alan içinde konumlanması, yerleşmesi gerekmektedir. Araştırmacının, araştırma alanındaki sosyo-külürel içbakışı yakalayabilmek amacıyla araştırmanın çevirimiçi sonuçlarını ve deneyimlerini yüz yüze görüşmelerle birleştirmelidir. "Gerçek yaşam"ın araştırmaya dahil olması, çeşitli araştırma teknikleriyle elde edilen verilerin doğrulanması ve bütünlüğün takibi için gerekli olmaktadır. İnternet ortamı ile "gerçek yaşam" arasında ortaya çıkan bu ağ oluşumu, sadece araştırma öznelerinin değil, aralarındaki bağlantıların da incelenmesini gerektirmektedir. Bunun için kesin sınırlarla coğrafi olarak tanımlanmış, yerellik içindeki alan araştırmasının ötesine geçilmesi gerekmektedir. Çünkü "gerçek yaşam" ile internet topluluğunun sınırları, topluluk katılımcılarının hareketleriyle oluşturulmaktadır. Bu sebeple, araştırma, yerel durumdan çıkarak ve akışkan zaman-mekan içinde kimlik, nesne ve kültürel anlamların sirkülasyonunu içermelidir. Anlamlar, aktiviteler, insanlar arasındaki ilişkilerin karşılıklı etkileşimleri ve dinamizmi önemli olmaktadır. Her ne kadar bazı internet toplulukları kapalı topluluk olarak nitelendirilse de, ortamın akışkan, dinamik yapısı, neredeyse limitsiz açık bir oluşumu karşımıza çıkarmaktadır. Günümüzde otantik kültür kalmamıştır, bu nedenle kültür mekansal olarak algılanmamalıdır. Bu açıdan kültür tanımının değişmesi,

farklı ele alınması gerekmektedir. Buna göre, kültür, durağan, otantik olmaktan kurtularak tarihsel süreç içinde sürekli değişen ve akışkan olarak ele alınmalıdır. Bu sebeple sadece araştırma özneleriyle ilgilenen sınırlı kalan araştırmaların, ele alınan kültürün derin ve örtülü sembolik boyutunu, Clifford Geertz'in yoğun betimlemesiyle, başarılı bir şekilde açığa çıkaramayacağı açıktır. Kültür, ortaya çıkan, kaybolan, dinamik bir süreçtir.

Araştırma neticesinde gençlerin sosyal ilişkilerini korumak ve çok nadiren de yeni arkadaş edinmek amacıyla internet topluluklarını araç olarak kullandıkları tespit edilmiştir. İnternet topluluklarının yüz yüze etkileşim yerine kullanılamayacağı açıktır. Bu durum bireylerin yalnızca interneti kullanarak iletişime geçmeyi tercih etmediklerini, yüz yüze etkileşim içinde olmayı da tercih ettiklerini göstermektedir. Ortaya çıkan durum, internet toplulukları ile "gerçek yaşam" topluluklarının birbirinden ayrılmasını giderek daha zorlaştırmaktadır. Gerçekte durum, bütün bir sosyal gerçekliği oluşturmaktadır.

Bilgi toplumu olarak postmodern toplum entellektüel, toplumsal, politik ve doğal alanlarda büyük değişimlerin toplumudur. Bu konuda Alvin Toffler teknolojinin yapısal dönüşümü üzerine odaklanmakta ve bilgi toplumunu değişimdeki hız ve çeşitlenmedeki artışla açıklamaktadır (Toffler, 1997). Ancak teknolojik alt yapının var olması, bu teknolojinin potansiyellerini etkili bir şekilde kullanabildiğimiz anlamına gelmemektedir. Genellikle internet ortamı konu edildiğinde, diğer medya ortamlarıyla karşılaştırma çabası içinde internet ortam özellikleri sebebiyle diğer ortamlardan farklı ve ileri görüldüğü açıktır. Ancak bu ortam özelliklerinin iyi kullanıldığı anlamına gelmemektedir. Bu bir medya ortamındaki özelliklerin, diğer medya ortamına taşındığı anlamına gelmektedir. İnternet topluluklarının zenginlikleri yeni yeni fark edilmeye başlanırken, alanın öncüleri, itici güç olarak toplumu değişime zorlayan iletişim teknolojileri ve bilgisayar çağının henüz başlamadığı üzerine vurgu yapmaktadır.

Hesaplamanın modernist kültüründen, taklidin postmodernist kültürüne doğru ilerlemekteyiz. Genellikle, ilk dönemleri olan modern dönemde, hesap makinesi olarak kullanılan bilgisayar, postmodern dönemde etkileşim, yönetim ve taklit amaçlı kullanılmaktadır. Ekranlardaki hayatlarımız, yapımcısının, yönetmeninin, yıldızının kendimizin olduğu dramlarımızın yansıtılması, fantezilerimizin gerçekleştirilmesi, siyaset

ve kimlik vb. konular hakkında yeni düşünme tarzlarında bilgi edinmemizi sağlamaktadır. Bilgisayarın ara yüzündeki pencereler aynı zamanda birden fazla içerikte olmamıza izin verirken, özün çoklu dağıtma sistemi hakkında düşünmek için güçlü bir metafor haline gelmektedir. Öz artık sadece farklı zamanlarda, farklı yerlerde, farklı roller oynamamaktadır. Pencerelerin yaşam pratiği aynı zamanda birçok rol oynayan birçok dünyada var olan, özün yerinden sökümü olmaktadır. "Gerçek yaşam" ise, bu pencerelerden bir tanesi olmaktadır (Turkle, 1996). Kısaca kullanmakta olduğumuz araç ve mekanlar sosyokültürel ve dünya anlayışımızı yansıtmaktadır.

5. KAYNAKÇA

Abu-Lughod, L., 2006, Writing Against Culture. In H.L. Moore and T. Sanders (Eds.), Anthropology in Theory: Issues in Epistemology, pp.466-479, Blackwell Publishing, Oxford.

Adams, D., 2004, Otostopçunun Galaksi Rehberi, (Çev. Nil Alt), Kabalcı Yayınları, İstanbul.

Adar, E., and Huberman, B.A., 2000, "Free Riding on Gnutella", First Monday, volume 5, number 10 (October). Available on site http://firstmonday.org/htbin/cgiwrap/bin/ojs/index.php/fm/article/view/792/701 18.01.2011

Adegoke, Y., 2003, "New Rock Stars Use Web Videos to Win Fans", Yahoo News. Available on site http://news.yahoo.com/s/nm/20060825/wr_nm/column_pluggedin_dc_3 05.01.2010

Anderson, B., 1991, Imagined Communities, Verso Publishing, New York.

Appadurai, A., 1990, "Disjuncture and Difference in the Global Cultural Economy", Public Cult. 2:1-24.

Appadurai, A., 1991, Global Ethnoscapes: Notes and Queries for a Transnational Anthropology. In R.G. Fox (Eds.), Recapturing Anthropology: Working in the Present, pp. 191–210, Sch. Am. Res. Press, Santa Fe, NM.

Arendt, H., 1994, İnsanlık Durumu, (Çev: Bahadır Sina Şener), İletişim Yayınları, 1.Baskı, İstanbul.

Aronowitz, S., 1996, Technoscience and Cyberculture, Routledge, New York.

Ascroft, J., and Masilela, S., 1994, Participatory Decision Making in Third World Development. In S.A. White and K. Sadanandan Nair and J. Ascroft (Eds.) Participatory Communication: Working for Change and Development, pp.259-294, Sage Publications, New Delhi.

Bahney, A., 2006, "Don't Talk to Invisible Strangers", New York Times, March 9. Available on site http://www.nytimes.com/2006/03/09/fashion/thursdaystyles/09parents.html 03.01.2010

Bailey, K.D., 1987, Methods of Social Research, Mac Millian Publishers, New York.

Barab, S.A., MaKinster, J. G., and Scheckler, R., 2003, "Designing System Dualities: Characterizing a Web-Supported Professional Development Community", The Information Society, 19(3):237-256.

Barnes, S., 2006, "A Privacy Paradox: Social Networking in the United States", First Monday, 11(9). Available on site http://www.firstmonday.org/issues/issue11_9/barnes/index.html 03.01.2010

Barshkow, I., 2006, The Meaning of Whitemen Race and Modernity in the Orokaiva Cultural World, University of Chicago Press, Chicago.

Baudrillard, J., 2003, Simülakrlar ve Simülasyon, Doğu Batı Yayınları, Ankara.

Bauman, Z., 2003, Modernlik ve Müphemlik, (Çev. İsmail Türkmen), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Baym, N., 1995, The Emergence of Community in Computer Mediated Communication. In S.G. Jones (Eds.), Cybersociety: Computer Mediated Communication and Community, pp. 138-163, Sage, Thousand Oaks, CA.

BBC., 2005, "News Corp in $580m Internet Buy", July 19. Available on site http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/4695495.stm 13.12.2009

Beaulieu, A., 2004, "Mediating Ethnography: Objectivity and the Making of Ethnographies", Social Epistemology, Vol. 18, No. 2-3, April–September, pp.139–163.

Bell, D., 2001, An Introduction to Cybercultures, Routledge, New York.

Ben-Ze'ev, A., 2003, "Privacy, Emotional Closeness, and Openness in Cyberspace", Computers in Human Behavior, 19(4):451-467.

Bernard, H.R., 1995, Research Methods in Anthropology: Qualitative and Quantitative Approaches, Altamira Press, Lanham MD.

Bijker, W., and Law, J., 1992, Shaping Technology/Building Society, MIT Press, Cambridge MA.

Blanchard, A.L., and Markus, L.M., 2004, "The Experienced Sense of a Virtual Community: Characteristics and Processes", The DATA BASE for Advances in Information Systems, Winter 2004, Vol.35, no.1.

Blau, P.M., 1964, Exchange And Power in Social Life, Wiley, New York.

Bluemink, J., and Järvelä, S., 2004, "Face-to-Face Encounters as Contextual Support for Web-Based Discussions in a Teacher Education Course", The Internet and Higher Education, 7(3):199-215.

Boas, F., 1982, Race, Language and Culture, University of Chicago Press, Chicago.

Boas, F., 1983, The Mind of Primitive Man, Greenwood Publishers, Wetport, Connecticut.

Boczkowski, J.P., 2005, Digitizing the News, MIT Press, London.

Bordieu, P., and Colemen J.S., 1991, Social Theory for a Changing Society, Westview Press, Boulder, New York.

Boudreau, F.A., and Newman, M.W., 1993,Understanding Social Life, West Publishing Company, St.Paul MN.

Boyd, D., 2004, "Friendster and Publicly Articulated Social Networks", Proceedings of ACM Conference on Human Factors in Computing Systems, pp.1279-1282, ACM Press, New York.

Boyd, D., 2006, "Friends, Friendsters, and MySpace Top 8: Writing Community into Being on Social Network Sites", First Monday, 11 (12). Available on site http://www.firstmonday.org/issues/issue11_12/boyd/ 05.12.2009

Boyd, D., and Ellison, N., 2007, "Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship", Journal of Computer-Mediated Communication, 13(1), article 11.

Branscomb, A.W., 1995, “Anonymity, Autonomy, and Accountability: Challenges to the First Amendment in Cyberspaces”, Yale Law Journal, 104(7):1639-1679.

Brauchler, B., 2005, “Researching the Internet”, Statement presented to the EASA Media Anthropology e-Seminar, 27 September-4 October.

Brown, J.S., and Duguid, P., 2000, The Social Life of Information, Harvard Bus. Sch. Press, Boston.

Bruckman, A., 1992, “Identity Workshop: Emergent Social and Psychological Phenomena in Text-Based Reality”, unpublished paper. Available on site http://www.cc.gatech.edu/~asb/papers/identity-workshop.rtf 12.10.2009

Bruckman, A., 1993, “Gender-Swapping on the Internet”, unpublished paper presented at the Internet Society, San Francisco, CA. Available on site http://www.cc.gatech.edu/~asb/papers/gender-swapping.txt 12.12.2009

Bucy, P.E., 2005, Living in the Information Age, Thomson Wardsworth Publishing, CA.

Butler, B.S., 2001, “Membership Size, Communication Activity and Sustainability: A Resource-Based Model of Online Social Structures”, Information Systems Research, Vol. 12, No.4:346.

Calhoun, C., 1991, Indirect Relationships and Imagined Communities. In P. Bourdieu and J.S. Coleman (Eds.) Social Theory for a Changing Society, pp. 95-121, Westview Press, New York.

Carr, S., Francis, M., Rivlin, G.L., Stone, M.A., 1992, Public Spaces (Environment and Behavior), Cambridge University Press, Cambridge.

Carver, C., 1999, “Building a Virtual Community for a Tele-Learning Environment”, IEEE Communication Magazine, March, Volume 37, 3:114-118.

Cassidy, J., 2006, “Me Media: How Hanging Out on the Internet Became Big Business”, The New Yorker, 82(13):50.

Cheney, G., 2000, Interpreting Interpretive Research: Toward Perspectivism Without Relativism. In S.R. Corman and M.S. Poole (Eds.), Perspectives on Organizational Communication: Finding Common Ground, pp.17-45, The Guilford Press, New York.

Cherny, L., 1999, Conversation and Community: Chat in a Virtual World, Cent. Study Lang. Inf. Publications, Stanford, CA.

Choi, J.H., 2006, Living in Cyworld: Contextualising Cy-Ties in South Korea. In A. Bruns and J. Jacobs (Eds.), Use of Blogs (Digital Formations), pp.173-186, Peter Lang, New York.

Cohen, R., 2003, “Livewire: Web Sites Try to Make Internet Dating Less Creepy”, Reuters, July 5. Available on site http://www.zephoria.org/thoughts/archives/2003/07/05/livewire_web_sites_try_to_make_internet_dating_less_creepy.html 11.08.2009

Connor, S., 2001, Postmodernist Kültür, (Çev. Doğan Şahiner), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Consumer Affairs, 2006, “Connecticut Opens MySpace.com Probe”, Consumer Affairs. Available on site http://www.consumeraffairs.com/news04/2006/02/myspace.html 10.07.2009

Cooper, J., and Harrison, D., 2001, “The Social Organisation of Audio Piracy on the Internet”, Media, Culture and Society, volume 23 (January), pp.71–89.

Craig, D.L., and Zimring, C., 2000, “Supporting Collaborative Design Groups as Design Communities”, Design Studies, Vol.21, No.2, March.

Cress, U., 2004, Strategic, Metacognitive, and Social Aspects in Resource-Oriented Knowledge Exchange. In R. Alterman and D. Kirsch (Eds.), Proceedings of the 25th Annual Conference of the Cognitive Science Society, pp.282-287, Erlbaum, Mahwah, NJ.

Cummings, J., Butler, B. and Kraut, R., 2002, “The Quality of Online Social Relationships”, Communications of the ACM, 45(7):103-8.

Curtis, P., 1992, “Mudding, Social Phenomena in Text-Based Virtual Realities”, Proceedings of Conference on Directions and Implications of Advanced Computing, Berkeley, Ca.

Cushman, P., 1990. “Why the Self is Empty: Toward a Historically Situated Psychology.” American Psychologist, 45:599-611.

Dahlberg, L., 2001, “The Internet and Democratic Discourse: Exploring the Prospects of Online Deliberative Forums Extending the Public Sphere”, Information Communication and Society, 4(4):615-633.

Danowski, J.A., and Edison-Swift, P., 1985, “Crisis Effects on Intraorganizational Computer-Based Communication”, Communication Research, 2:251-270.

Deleuze, G., and Guattari, F., 1988, A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia, Athlone, London.

Demirel, F., 2010, “Facebook’ta Yeni Gizlilik İhlali İddiası - Kullanıcı Bilgilerimiz Gerçekten Güvende mi?”, http://www.webrazzi.com/2010/10/18/facebookta-yeni-gizlilik-ihlali-iddiasi-kullanici-bilgilerimiz-gercekten-guvende-mi/ 11.01.2011

DETR/CABE, 2000, “By Design: Urban Design In The Planning System: Towards A Better Practice”, Department of Transport, Environment and The Regions, The Commission for Architecture and the Built Environment, London.

Diani, M., 2000, “Social Movement Networks Virtual and Real”, Information Communication and Society, 3(3):386-401.

Dibbell, J., 1999, My Tiny Life: Crime and Passion in a Virtual World, Owl Books, New York.

Dickey, S., 1997, “Anthropology and Its Contributions to Studies of Mass Media”, Int. Soc. Sci. J., 49:413-32.

Donath, J.S., 1997, “Inhabiting the Virtual City: the Design of Social Environments for Electronic Communities”, Ph.D. Dissertation. Massachusetts Institute of Technology, Cambridge. Available on site http://judith.www.media.mit.edu/Thesis/ThesisContents.html 10.01.2010

Donath, J.S., 1999, Identity and Deception in the Virtual Community. In M.A. Smith and P. Kollock (Eds.), Communities in Cyberspace, pp.29-59, Routledge, London.

Eldon, E., 2009, "Any Port in a Storm: Social Network Friendster up for Sale", Social Beat Interpreting Innovation, July 27. Available on site http://venturebeat.com/2009/07/27/any-port-in-a-storm-social-network-friendster-up-for-sale 15.10.2010

Erickson, T., 1997, "Social Interaction on the Net: Virtual Community as Participatory Genre", IEEE. Available on site http://ieeexplore.ieee.org/stamp/stamp.jsp?tp=&arnumber=665480 15.10.2010

Escobar, A., 1994, "Welcome to Cyberia: Notes on the Anthropology of Cyberculture", Curr.Anthropol., 35:211-32.

Feenberg, A., and Bakardjieva, M., 2004, "Virtual Community: No 'killer implication'", New Media and Society, 6(1):37-43.

Festa, P., 2003, "Investors Snub Friendster in Patent Grab", CNet News, November 11. Available on site http://news.cnet.com/2100-1032_3-5106136.html 15.10.2010

Fichter, J., 1996, Sosyoloji Nedir?, (Çev. Nilgün Çelebi), Atilla Kitabevi, Ankara.

Fiske, J., 1989, Understanding Populer Culture, Routledge, New York.

Franzen, A., 2002, Social Capital and the New Communication Technologies. In J. Katz (Eds.), Machines that Become Us, pp.105-116, Transaction, New Brunswick, NJ.

Friendster, 2003, "FriendsterSucks-Tribe.net", Available on site http://friendstersucks.tribe.net/ 15.10.2010

Garfinkel, S., 2000, Database Nation: the Death of Privacy in the 21st Century, O'Reilly Media, Sebastopol, CA.

Garton, L., Haythornthwaite, C., Wellman, B., 1997, "Studying Online Social Networks", Journal of Computer-Mediated Communication, 3(1) June. Available on site http://jcmc.indiana.edu/vol3/issue1/garton.html 15.10.2010

Geertz, C., 1973, The Interpretation of Cultures, Basic Books, New York.

George, A., 2006, "Living Online: The End of Privacy?", New Scientist, 2569. Available on site http://rfrost.people.si.umich.edu/courses/SI110/readings/In_Out_and_Beyond/Privacy%20and%20Scl%20Web%20Sites.pdf 15.10.2010

Gibson, W., 1984, Neuromancer, Ace, New York.

Giddens, A., 2005, Sosyoloji, (Haz. Cemal Güzel), Ayraç Yayınevi, Ankara.

Ginsburg, F., 1994, "Embedded Aesthetics: Creating a Discursive Space for Indigenous Media", Cult. Anthropol., 9:365-82.

Glesne, C., 1999, Becoming Qualitative Researchers: An Introduction (2nd ed.), Longman, New York.

Goffman, E., 1959, The Presentation of Self in Everyday Life, Doubleday, New York.

Goldberg, S., 2007, “Analysis: Friendster is Doing Just Fine”, Digital Media Wire, May 13. Available on site, http://www.dmwmedia.com/news/2007/05/14/analysis-friendster-is-doing-just-fine 15.10.2010

Gotved, S., 2006, “Time and Space in Cyber Social Reality”, New Media and Society, Vol. 8(3):467-486.

Granovetter, M., 1982, “The Strength of Weak Ties: A Network Theory Revisited”, Social Structure and Network Analysis, pp.105-130, Sage, London.

Gross, R., and Acquisti, A., 2005, “Information Revelation and Privacy in Online Social Networks”, Paper presented at the ACM Workshop on Privacy in the Electronic Society, Alexandria, VA.

Gu, B., and Jarvenpaa, S., 2003, “Online Discussion Boards for Technical Support: The Effect of Token Recognition on Customer Contributions”, Proceedings on 24. International Conference on Information Systems.

Gupta, A., and Ferguson, J., 1992, “Beyond ‘Culture’: Space, Identity and the Politics of Difference”, Cultural Anthropology, Washington. Available on site http://links.jstor.org/sici?sici=0886-7356%28199202%297%3A1%3C6%3AB%22SIAT%3E2.0.CO%3B2-6 15.10.2010

Gupta, A., and Ferguson, J., 2006, Beyond ‘Culture’: Space, Identity and the Politics of Difference. In H.L. Moore and T. Sanders (Eds.), Anthropology in Theory: Issues in Epistemology, pp.608-617, Blackwell Publishing, Oxford.

Güngör, E., 1997, Kültür Değişmesi ve Milliyetçilik, Ötüken Yayınları, İstanbul.

Gürel, E., ve Yakın, M., 2005, “Bir Reklam Mecrası Olarak Ekşi Sözlük”, Pi – Pazarlama ve İletişim Kültürü Dergisi, 4,14:26-42.

Gürel, E., ve Yakın, M., 2007, “Ekşi Sözlük: Postmodern Elektronik Sözlük”, Selçuk Üniversitesi, İletişim Fakültesi Dergisi, Ocak, 203-219.

Habermas, J., 2003, Kamusallığın Yapısal Dönüşümü, (Çev. Tanıl Bora), İletişim Yayınları, 5. Baskı, İstanbul.

Hagel, J.III., and Armstrong, A.G., 1997, Net Gain: Expanding Markets through Virtual Communities, Harvard Business School Press, Boston, Ma.

Hakken, D., 1999, Cyborgs@Cyberspace?: An Ethnographer Looks to the Future, Routledge, New York.

Hampton, K., and Wellman B., 2001, “Long Distance Community in the Network Society”, Am. Behav. Sci. 45:476-95.

Hampton, K.N., and Wellman, B., 2003, “Neighboring in Netville: How the Internet Supports Community and Social Capital in a Wired Suburb”, City and Community, 2(4):277-311.

Hannerz, U., 1996, Transnational Connections: Culture, People, Places, Routledge, London.

Harasim, L., 1993, Networlds: Networks as Social Space. In L.M. Harasim (Eds.), Global Networks: Computers and International Communication, pp.3-14, MIT Press, Cambridge, MA.

Hatfield, E., and Sprecher, S., 1986, Mirror, Mirror: The Importance of Looks in Everyday Life, State University of New York Press, Albany.

Haythornthwaite, C., 2000, "Online Personal Networks: Size, Composition and Media Usage among Distance Learners", New Media and Society, 2(2):195-226.

Haythornthwaite, C., 2001, "Exploring Multiplexity: Social Network Structures in a Computer-Supported Distance Learning Class", The Information Society, 17(3):211-236.

Heintz, B., 2000, "Gemeinschaft ohne Nähe? Virtuelle Gruppen und reale Netze", In U. Thiedeke (Eds.), Virtuelle Gruppen. Charakteristika und Problemdimensionen, (Community Without Proximity? Virtual Groups and Real Nets), pp.188-218, West-deutscher Verlag, Opladen, Germany.

Helmreich, S., 2003, "Spatializing Technoscience: The Anthropology of Science and Technology and the Making of National, Colonial and Postcolonial Space and Place", Reviews in Anthropology, 32(1):13-36.

Henderson, S., and Gilding, M., 2004, "I"ve Never Clicked This Much with Anyone in my Life': Trust and Hyperpersonal Communication in Online Friendships", New Media and Society, 6(4):487-506.

Hesse, B.W., 1995, "Curb Cuts in the Virtual Community: Telework and Persons with Disabilities", Proceedings of the 28th Annual Hawaii International Conference on System Science.

Hiltz, S.R., Johnson, K., Turoff, M., 1986, "Experiements in Group Decision Making: Communication Process and Outcome in Face-to Face versus Computerized Conferences", Hum. Commun. Res., 13:225–52.

Hine, C., 2000, Virtual Ethnography, Sage Publications, London.

Hine, C., 2005, "Internet Research and the Sociology of Cyber-Social-Scientific Knowledge", The Information Society, Volume 21, Issue 4 September 2005, pp.239-248.

Hlebec, V., Manfreda, K. L., and Vehovar, V., 2006, "The Social Support Networks of Internet users", New Media and Society, 8(1):9-32.

Ho, J., Schraefel, M.C., and Chignell, M., 2000, "Towards an Evaluation Methodology for the Development of Research-Oriented Virtual Communities", IEEE. Available on site http://eprints.ecs.soton.ac.uk/8797/1/WETICE2000-CHSch.pdf 15.10.2010

Hogg, M.A., and Terry, D.J., 2000, "Social Identity and Self-Categorization Processes in Organizational Context", Academy of Management Review (25:1), January 2000, pp.121-140.

Howard, P., 2002, "Network Ethnography and the Hypermedia Organization: New Organizations, New Media, New Methods", New Media and Society, 4(4):551–75.

Howard, P., Rainie, L., and Jones, S., 2001, "Days and Nights on the Internet", Am. Behav. Sci., 45:383-404.

Hurwitz, R., 1999, "Who Needs Politics? Who Needs People? The Ironies of Democracy in Cyberspace", Contemporary Sociology, 28(6):655-661.

Internet Usage Statistics, 2009, Available on site http://www.internetworldstats.com/stats.htm 12.09.2009

Internet Usage Statistics, 2010, Available on site http://www.internetworldstats.com/stats.htm 15.10.2010

Ito, M., Horst, H., Bittanti, M., Boyd, D., Herr-Stephenson, B., Lange, G.P., Pascoe, C.J., Robinson, L., Baumer, S., Cody, R., Mahendran, D., Martínez, K., Perkel, D., Sims, C., and Tripp, L., 2008, "Living and Learning with New Media: Summary of Findings from the Digital Youth Project", The John D. and Catherine T. MacArthur Foundation Reports on Digital Media and Learning, November. Available on site http://www.macfound.org/atf/cf/%7BB0386CE3-8B29-4162-8098-E466FB856794%7D/DML_ETHNOG_WHITEPAPER.PDF 15.10.2010

Jacobs, A., and Appleyard, D., 1987, "Towards an Urban Design Manifesto: A Prologue", Journal of the American Planning Association, 53:112-20.

Jacobson, D., 1999, "Doing Research in Cyberspace", Field Methods, 11:127-45.

Jarvenpaa, S. L., and Leidner, D.E., 1998, "Communication and Trust in Global Virtual Teams", Organization Science, Vol. 10, No. 6, Special Issue: Communication Processes for Virtual Organizations, (Nov. - Dec., 1999), pp.791-815. Available on site http://portfoliohol239.wikispaces.com/file/view/communication+and+trust+in+global+virtual+teams.pdf 15.10.2010

Jones, Q., 1997, "Virtual Communities, Virtual Settlements, and Cyber-Archaeology: A Theoretical Outline", Journal of Computer-Mediated Communication, 3(3). Available on site, http://jcmc.indiana.edu/vol3/issue3/jones.html 15.10.2010

Jones, Q., and Rafaeli, S., 2000, "Time to Split, Virtually: 'Discourse and Architecture' and 'Community Building' Create Vibrant Virtual Publics", Electronic Markets, 10(4):214-223.

Jones, S., 1999, Doing Internet Research: Critical Issues and Methods for Examining the Net, Sage, Thousand Oaks, CA.

Jones, S.G., 1995, Understanding Community in the Information Age. In S.G. Jones (Eds.), Cybersociety: Computer Mediated Communication and Community, pp. 10-35, Sage, Thousand Oaks, CA.

Kang, J., 2000, "Cyber-Race", Harvard. Law Review, 113:1130-1208.

Karp, D.A., Stone, G.P., and Yoels, W.C., 1991, Being Urban: A Sociology of City Life, (2nd ed.) Praeger, New York.

Kastoryano, R., 2000, Kimlik Pazarlığı, (Çev. Ali Berktay), İletişim Yayınları, İstanbul.

Katz, J., and Rice, R., 2003, The Social Consequences of Internet Use, MIT Press, Cambridge, MA.

Kavanaugh, A., and Patterson, S., 2001, "The Impact of Community Computer Networks on Social Capital and Community Involvement", American Behavioral Scientist, 45(3):496-509.

Kelly, K., 1999, New Rules for the New Economy. 10 Radical Strategies for a Connected World, Penguin Books, New York. Available on site http://www.kk.org/newrules/contents.php 15.10.2010

Kendall, L., 1999, Recontextualizing 'Cyberspace': Methodological Considerations for On-Line Research. In S.G. Jones (Eds.) Doing Internet Research. Critical Issues and Methods for Examining the Net, pp.57-74, Sage Publications, Thousand Oaks, New Delhi.

Kiesler, S., Lundmark, V., Zdaniuk, B., Kraut, R. E., 2000, "Troubles with the Internet: The Dynamics of Help at Home", Human Computer Interaction 15:323-351.

Kiesler, S., Siegel, J., and McGuire, W.T., 1984, "Social Psychological Aspect of Computer-mediated Communication," American Psychologist, 39(10):1492-1512.

Kim, A.J., 2000, Community Building on the Web, Peachpit Press, Berkeley, CA.

Kling, R., 1996, "Synergies and Competition Between Life in Cyberspace and Face to-Face Communities", Social Science Computer Review, 14:50-54.

Kling, R., and Courtright, C., 2003, "Group Behavior and Learning in Electronic Forums: A Socio-technical Approach", The Information Society, 19(3):221-235.

Knoke, D., and Kuklinski, H.J., 1982, Network Analysis, Sage, Newbury Park, CA.

Kocacık, S., 2007, "Bir Sosyal Kontrol Aracı Olarak Beddualar ve İnternet", Milli Folklor, Yıl 19, Sayı 75:30-33. Available on site, http://turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/sibel_kocaer_sosyal_kontrol_araci_beddualar_internet.pdf 15.10.2010

Kollock P., and Smith, M.A., 1999, Communities in Cyberspace. In M. Smith and P. Kollock (Eds.), Communities in Cyberspace, pp.3-25, Routledge, London.

Kollock, P., 1999, The Economies of Online Cooperation: Gifts and Public Goods in Cyber-space. In M. Smith and P. Kollock (Eds.), Communities in Cyberspace, pp.3-25, Routledge, London.

Kollock, P., and Smith, M., 1994, "Managing the Virtual Commons: Cooperation and Conflict in Computer Communities". Available on site http://www.sscnet.ucla.edu/soc/csoc/vcommons.htm 15.10.2010

Kornblum, J., and Marklein, M.B., 2006, "What You Say Online Could Haunt You", USA Today. Available on site http://www.usatoday.com/tech/news/internetprivacy/2006-03-08-facebook-myspace_x.htm 15.10.2010

Kraut, R., Kiesler. S., Boneva, B., Cummings, J., Helgeson, V., and Crawford, A., 2002, "Internet Paradox Revisited", Journal of Social Issues, Vol.58, No.1:49-74.

Kraut, R.E., Patterson,M., Lundmark,V., Kiesler, S., Mukhopadhyay, T., and Scherlis, W., 1998, "Internet Paradox: A Social Technology That Reduces Social Involvement and Psychological Well-Being?", American Psychologist, 53(9):1017-1032.

Kümbetoğlu, B., ve Gedik, H.B., 2005, Gelenekten Geleceğe Antropoloji, Epsilon Yayıncılık, 2005.

Lacan, J., 2007, Ecrits, (Trans. Bruce Fink), W.W. Norton and Company, New York.

Lampe, C., Ellison, N., and Steinfeld, C., 2006, "A Face(book) in the Crowd: Social Searching vs. Social Browsing", Proceedings of CSCW-2006, pp.167-170, ACM Press, New York.

Lasswell, H.D., 1960, The Classical Law of India, (Trans. D.M. Derret) University of California Press, Berkeley.

Latour, B., 1992. "Where are the Missing Masses? The Sociology of a Few Mundane Artifacts". In Bijker, E.W., Law, J. (Eds.), Shaping Technology/Building Society: Studies in Sociotechnical Change, pp.225-58, MIT, Cambridge, MA.

Latour, B., 1996, Aramis, or, The Love of Technology, Harvard Univ. Press, Cambridge, MA.

Lawrence, T.B., 1995, "Power and Resources in an Organizational Community", Academy of Management Journal, Best Paper Proceedings (Special Issue), 251-255.

Lea, M., and Spears, R., 1992, "Paralanguage and Social Perception in Computer-Mediated Communication", Journal of Organizational Computing (2:3):321-341.

Lefebvre, H., 1992, The Production of Space, Wiley-Blackwell Publishing, Oxford.

Lefebvre, H., 1998, Modern Dünyada Gündelik Hayat, (Çev. Işın Gürbüz) Metis Yayınları, İstanbul.

Lenhart, A., and Madden, M., 2007, "Teens, Privacy, and Online Social Networks", Pew Internet and American Life Project Report. Available on site http://www.pewinternet.org/pdfs/PIP_Teens_Privacy_SNS_Report_Final.pdf 07.08.2010

Lenhart, A., Rainie, L., and Lewis, O., 2001, "Teenage Life Online: The Rise of the Instant-Message Generation and the Internet's Impact on Friendships and Family Relationships", Washington, DC: Pew Internet and American Life Project. Available on site http://one.center-school.org/search-document-detail.php?ID=826 05.08.2010

Lévi-Strauss, C., 1983, Din ve Büyü. (Çev. Ahmet Güngören), Yol Yayınları, İstanbul.

Lévi-Strauss, C., 1986, Mit ve Anlam. (Çev. Şen Süer ve Selahattin Erkanlı), Alan Yayıncılık, İstanbul.

Lofland, J., and Lofland, L. H., 1995, Analyzing Social Settings: A Guide to Qualitative Observation and Analysis (3rd. Eds.), Wadsworth, Belmont, California.

Long, L., and Long N., 2001, Computers, (5th. Ed.), Prentice Hall, New Jersey.

Lynch, K., 1981, A Theory of Good City Form, MIT Press, Cambridge.

Lynd, R., 1937, Middletown Revisited, Harcourt Brace, New York.

Lynd, S.R., and Lynd, M.H., 1929, Middletown: A Study in Modern American Culture, Harcourt Brace, New York.

MacKenzie, D., and Wacjman, J., 1999, The Social Shaping of Technology, (second edition), Open University Press, Buckingham.

MacManus, R., 2006, "Latest SNS Numbers - MySpace Streaks Ahead", Read Write Web, January, 9, 2006. Available on site http://www.readwriteweb.com/archives/latest_sns_numb.php 15.08.2010

Madhavan, N., 2007, “India Gets More Net Cool”, Hindustan Times, July 6. Available on site http://www.hindustantimes.com/India-gets-more-Net-cool/Article1-235066.aspx 05.08.2010

Malinowski, B., 2002, Argonauts of the Western Pacific: An Account of Native Enterprise and Adventure in the Archipelagoes of Melanesian New Guinea, Routledge, London.

Marcus, G.E., 1995, “Ethnography in/of the World System: the Emergence of Multi-Sited Ethnography”, Annual Review of Anthropology, 24:95-117.

Markham, A.N., 1998, Life Online: Researching Real Experience in Virtual Space, AltaMira Press, CA.

Marvin, L.E., 1995, “Spoof, Spam, Lurk and Lag: The Aesthetics of Text-Based Virtual Realities”, Journal of Computer-Mediated Communication, Vol.1, No.2. Available on site http://jcmc.indiana.edu/vol1/issue2/marvin.html 15.10.2010

Mason, J., 2002, Qualitative Researching, Sage, London.

Matei, S., 2004, “The Impact of State-Level Social Capital on the Emergence of Virtual Communities”, Journal of Broadcasting and Electronic Media, 48(1):23-40.

Matzat, U., 2010, “Reducing Problems of Sociability in Online Communities: Integrating Online Communication With Offline Interaction”, American Behavioral Scientist, 53(8):1170-1193.

McGregor, D.M., 1957, The Human Side of Enterprise. Adventures in Thought and Action. Proceedings of the Fifth Anniversary Convocation of the School of Industrial Management, M.I.T., April, 9, Technology Press, Cambridge, MA.

McKenna, K., and Bargh, A.J., 2000, “Plan 9 from Cyberspace: The Implications of the Internet for Personality and Social Psychology”, Personality and Social Psychology Review, 4:57-75.

McLaughlin, M. L., Osborne, K.K. and Smith, B.C., 1995, Standards of Conduct on Usenet. In S.G. Jones (Eds.), Cybersociety: Computer Mediated Communication and Community, pp.90-111, Sage, Thousand Oaks, CA.

McLuhan, M., 2005, Yaradanımız Medya, (Çev. Ünsal Oskay), Merkez Kitaplar, İstanbul.

McLure Wasko, M., and Faraj, S., 2000, “‘It is What One Does’: Why People Participate and Help Others in Electronic Communities of Practice”, Journal of Strategic Information Systems, 9(2/3):155-173.

Meyrowitz, J., 1985, No Sense of Place: The Impact of Electronic Media on Social Behavior, Oxford University Press, New York.

Miller, D., and Slater, D., 2000, The Internet: An Ethnographic Approach, Berg Publishers, Oxford.

Morgan, G., 1998, Images of Organization, Sage Publications, Newbury Park, CA.

Morgan, M.H., 2001, ‘Community’. In A. Duranti (Eds.), Key Terms in Language and Culture, pp. 31–33, Blackwell Publishing, Oxford/Malden, MA.

Murphy, J.W., 2000, Postmodern Sosyal Analiz ve Postmodern Eleştiri, (Çev. Hüsamettin Arslan), Paradigma Yayınları, İstanbul.

Nakamura, L., 2002, Cybertypes, Race, Ethnicity, and Identity on the Internet, Routledge, New York.

Nichols, B., 1994, Blurred Boundaries: Questions of Meaning in Contemporary Culture, Indiana University Press, Bloomington.

Nie, N.H., 2001, "Sociability, Interpersonal Relations, and The Internet: Reconciling Conflicting Findings", The American Behavioral Scientist, Vol. 45 (3):420-437, November, Thosand Oakes.

O'Brien, J., and Kollock, P., 1997, The Production of Reality, Sage, Thousand Oaks, CA.

Oldenburg, R., 1989, The Great Good Places, Paragon House, New York.

Olsen, S., 2005, "Is Friendster Up for Sale?", CNET News, November 14, 2005. Available on iste, http://news.cnet.com/Is-Friendster-up-for-sale/2100-1038_3-5951910.html 15.10.2010

Ozankaya, Ö., 1986, Toplumbilim, 6.Baskı, Tekin Yayınları, Ankara.

Özbalkan, N., 1999, Büyük İngilizce-Türkçe Genel Sözlük, Cilt II, Alfa Yayınları, İstanbul.

Özbudun, S., ve Şafak, B., 2005, Antropoloji Kuramlar, Dipnot Yayınları, İstanbul.

Paccagnella, L., 1997, "Getting The Seats of Your Pants Dirty: Strategies For Ethnographic Research on Virtual Communities", Journal of Computermediated Communication, 3(1).

Parks, M., and Floyd, K., 1996, "Making Friends in Cyberspace", Journal of Communication, 46(1):80-97.

Parks, M.R., 1996, "Making Friends in Cyberspace", Journal of Communication, 46(1):80-97.

Parks, M.R., and Roberts, L.D., 1998, "'Making MOOsic': The Development of Personal Relationships On Line and a Comparison to Their Off-Line Counterparts", Journal of Social and Personal Relationships, 15(4):517-537.

Patton, M.Q., 2002, Qualitative Research and Evaluation Methods, (3rd ed.), Sage, Thousand Oaks, CA.

Peters, J.D., 1997, Seeing Bifocally: Media, Place, Culture. In A. Gupta and J. Ferguson (Eds.) Culture, Power, Place: Explanations in Critical Anthropğology, pp.75-92, Duke University Press, Durham.

Peterson, A.M., 2003, Anthropology and Mass Communication: Media Myth in the New Millennium, Berghahn Books, New York.

Pfaffenberger, B., 1992, "Social Anthropology of Technology", Annu. Rev. Anthropol., 21:491–516.

Portes, A., 1976, "On the Sociology of National Development: Theories and Issues", American Journal of Sociology, 82(1):55-85.

Powdermaker, H., 1966, Stranger and Friend: The Way of an Anthropologist, W.W. Nortan, New York.

PPS, 2000, How to Turn A Place Around, A Handbook for Creating Succesful Public Spaces, Project for Public Spaces Inc., New York.

Preece, J., and Maloney-Krichmar, D., 2005, "Online Communities: Design, Theory, And Practice", Journal of Computer-Mediated Communication, 10(4), article 1. Available on site http://jcmc.indiana.edu/vol10/issue4/preece.html 15.10.2010

Putnam, R.D., 1995a, "Bowling Alone: America's Declining Social Capital", Journal of Democracy, 6:65-78.

Putnam, R.D., 1995b, "Tuning In, Tuning Out: The Strange Disappearance of Social Capital in America", Political Science and Politics, December, pp.664-683.

Rapport, N., and Overing, J., 2005, Social and Cultural Anthropology: The Key Concepts, Routledge, New York.

Redfield, R., 1941, The Folk Culture of Yucatan, University of Chicago Press, Chicago.

Redfield, R., and Singer, M., 1954, "The Cultural Role of Cities", Economic Development and Cultural Change, 3:53-73.

Reid, E., 1991, Electropolis: Communication and Community on Internet Relay Chat. Unpublished Master Thesis, University of Melbourne, Australia.

Reid, E., 1994, "Cultural Formations in Text-Based Virtual Realities", A Thesis Submitted in Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Arts, Cultural Studies Program Department of English, University of Melbourne, January.

Rheingold, H., 1993a, A Slice of Life in my Virtual Community, In L.M. Harasim (Eds.), Global Networks: Computers and International Communication, pp. 57-80, The MIT Press, Cambridge, MA.

Rheingold, H., 1993b, "The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier", Harper Perennial, Community. In Key Terms in Language and Culture. Available on site http://www.rheingold.com/vc/book/intro.html 15.10.2010

Rheingold, H., 2003, Smart Mobs: The Next Social Revolution, Perseus Publishing, Cambridge, MA.

Rice, R.E., 1987, "Electronic Emotion: Socioemotional Content in a Computer-mediated Communication Network", Commun. Res., 14:85–108.

Ridings, C.M., and Gefen, D., 2004, "Virtual Community Attraction: Why people Hang Out Online", Journal of Computer Mediated Communication, Vol. 10, Issue 1, Article 4, November. Available on site http://jcmc.indiana.edu/vol10/issue1/ridings_gefen.html 15.10.2010

Rochau, M., Wobido, J.N., Mastilo, T., Pent, K., Chapman, M., 2006, "OurSpace: An Investigation into the Mediated Social Networks of Danish Teenagers", Roskilde University. Available on site http://rudar.ruc.dk/bitstream/1800/2097/1/Ourspace.pdf 15.10.2010

Rogers, E.M., and Hart, W.B., 2002, New Communication Technology and the Changing Nature of Conversation. In E. William and N. Paul (Eds.), The Changing Conversation in America, pp.91-117, Sage, Thousand Oaks, CA.

Romm, C., and Clarke, R. J., 1995, "Virtual Community Research Themes: A Preliminary Draft for A Comprehensive Model", 6th Australasian Conference On Information Systems, Perth, Australia, September 26-29, (Vol. 1):57-70.

Rosenau, P.M., 1998, Post-Modernizm ve Toplum Bilimleri, (Çev. Tuncay Birkan), Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.

Rostow, W., 1960, The Stages of Economic Growth: A Non-Communist Manifesto, Cambridge University Press, Cambridge.

Ruhleder, K., 2000, "The Virtual Ethnographer", Field Methods, 12:3–17.

Sade-Beck, L., 2004, "Internet Ethnography: Online and Offline", International Journal of Qualitative Methods, 3 (2), article 4.

Said, E., 1982, Oryantalizm, (Çev. Nezih Uzel), İrfan Yayımcılık, İstanbul.

Schiller, I.H., 2006, Not Yet the Post-Imperialist Era. In Media and Cultural Studies, pp.295-311, Blackwell Publishing, Oxford.

Schneider, B., and Gabrielsson, C., 2000, "The Future of Public Space in the City", Stockholm-Berlin-Helsinki-3 European Capitals Facing the Future", Stockholm. Available on site http://www.sbk.stockholm.se/SBHkall.htm 15.10.2010

Schramm, W., 1976, The End of an Old Paradigm. In W. Schramm and D. Lerner (Eds.) Communication and Change, pp.45-48, University Press of Hawaii, Honolulu.

Schuler, D., 1996, New Community Networks: Wired for Change, ACM Press, New York.

Sekaran, U., 2003, Business Research Method, (4th. Ed.), John Wiley and Sons, New York.

Serdar, Z., 2001, Postmodernizm ve Öteki, (Çev. Gökçe Kaçmaz), Söylem Yayınları, İstanbul.

Shannon, C.E., and Weaver, W., 1949, The Mathematical Theory of Communication, University of Illinois Press, Urbana.

Silverman, D., 2005, Doing Qualitative Research, Sage Publications, London.

Singer, J.B., 1996, "Virtual Anonymity: Online Accountability and the Virtuous Virtual Journalist", Journal of Mass Media Ethics, 11(2):95.

Singer, M., 1960, The Great Tradition of Hinduism in the City of Madras. In C. Lesley (Eds.) Anthropology of Folk Religions, Random House, New York.

Soukup, C., 2006, "Computer-Mediated Communication as a Virtual Third Place: Building Oldenburg's Great Good Places on the World Wide Web", New Media & Society, Vol. 8(3):421-440.

Staarman, J.K., 2003, "Face-to-Face Talk to Support Computer-Mediated Discussion in a Primary School Literacy Practice", Reading, 2(37):73-80.

Stafford, L., Kline S.L., and Dimmick, J., 1999, "Home E-mail: Relational Maintenance and Gratification Opportunities", Journal of Broadcasting and Electronic Media, 43:659-69.

Stivale, C., 1998, The Two-Fold Thought of Deleuze and Guattari: Intersections and Animations, Guilford Press, London.

Stovall, J.G., 2004, Web Journalism: Practice and Promise of a New Medium, Pearson Education Inc,.

Sütcü, C.S., Akyazı, E., and Dilmen, N.E., 2006, "Real and Virtual Identities Considered", 4th. International Symposium of Interactive Media Design, Yeditepe University, 28-30 April, Istanbul.

Szmigin, I., and Reppel, A.E., 2004, "Internet Community Bonding: The Case of Macnews.de", European Journal of Marketing, 38(5/6):626-640.

Talen, E., 2001, "Reconciling the Link Between New Urbanism and Community", Proceedings of the American Planning and Association 2001 National Planning Conference. Available on site http://www.design.asu.edu/apa/proceedings01/TALEN/talen.htm 15.10.2010

Tan, B.C.Y., Wei, K., Watson, R.T., Clapper, D.L., and Mclean, E.R., 1998, "Computermediated Communication and Majority Influence: Assessing the Impact", Management Science, 44(9):1263.

Tannenbaum, A., 1965, Unions. In J. G. March (Eds.), Handbook of Organizations, pp.710-763, Rand McNally, Chicago.

TDK, 2005, Türkçe Sözlük, (10.baskı), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Teske, J., 2002. "Cyberpsychology, Human Relationships, and Our Virtual Interiors", Zygon, vol.37, no.3:667-700, September.

Thompson, J.B., 1995, The Media and Modernity: A Social Theoryof the Media, Stanford University Press, Stanford, California.

Thorn, B. K., and Connolly, T., 1987, "Discretionary Data Bases: A Theory and Some Experimental Findings", Communication Research, 14(5):512-528.

Tice, D.M., Butler, J.L., Muraven, M.B., and Stillwell, A.M., 1995, "When Modesty Prevails: Differential Favorability of Self-Presentation to Friends and Strangers", Journal of Personality and Social Psychology, 69:1120-38.

Timisi, N., 2003, Yeni İletişim Teknolojileri ve Demokrasi, Dost Yayınları, Ankara.

Toffler, A., 1997, Dünyayı Nasıl Bir Gelecek Bekliyor?, (Çev. Murat Çiftkaya), İz Yayıncılık, İstanbul.

Tönnies, F., 1988, Community and Society, Transaction Publishers, New Jersey.

Turkle, S., 1996, "Who am We?", in: Wired, Vol. 4, Nr. 1. Available on site http://www.wired.com/wired/archive/4.01/turkle.html 15.10.2010

Turkle, S., 1997, Life on the Screen: Identity in the Age of the Internet, Touchstone, New York.

Turner, B.S., 2002, Oryantalizm, Postmodernizm ve Globalizm, (Çev. İbrahim Kapaklıkaya), Anka Yayınları, İstanbul.

Turner, V., 1970, The Forest of Symbols: Aspects of Ndembu Ritual, Cornell University Press, Ithaca, NY.

Turner, V., 1974, Dramas, Fields and Metaphors: Symbolic Action in Human Society, Cornell University Press, Ithaca, New York.

Tylor, E. B:, 1989, Primitive Culture: Research into the Development of Mythology, Philosophy, Religion, Language, Art and Custom, Gordon Press, New York.

Typaldos, C., 2000, "Community Standards", Interview in Fast Company, by Katharine Mieszkowski, Issue 38, September 2000, pp. 369. Available on site http://www.fastcompany.com/magazine/38/ideazone.html 15.10.2010

Ury, W., Brett, J., and Goldberg, S., 1988, Getting Disputes Resolved: Designing Systems to Cut the Costs of Conflict, Jossey-Bass. Inc., Publishers, San Francisco, California.

Utz, S., 2000, "Social Information Processing in MUDs: The Development of Friendships in Virtual Worlds". Available on site http://www.behavior.net/JOB/v1n1/utz.html 15.10.2010

Walther, J.B., 1992, "Interpersonal Effects in Computer-Mediated-Interaction: A Relational Perspective", Communication Research 19:52-90.

Walther, J.B., 1996, "Computer Mediated Communication: Impersonal, Interpersonal and Hyperpersonal Interaction", Communication Research 23:3-43.

Ward, M., 2003, Journalism Online, Focal Press, Oxford, Boston.

Warner, W.L., 1953, American Life: Dream and Reality, University of Chicago Press, Chicago.

Wasserman, S., and Faust, K., 1994, Social Network Analysis: Methods and Applications, (1. Edition), Cambridge University Press, Cambridge.

Wellman, B., 1996, "Are Personal Communities Local?", Social Networks, 18:347-354.

Wellman, B., 2001, "Computer Networks as Social Networks", Science, 293(14):2031-2034.

Wellman, B., 2004, "The Three Ages of Internet Studies: Ten, Five and Zero Years Ago", New Media and Society, 6(1):123-129, Sage Publications.

Wellman, B., and Gulia, M., 1999, Net Surfers Don't Ride Alone: Virtual Communities as Communities. In M. Smith and P. Kollock (Eds.), Communities in Cyberspace, pp.167-194, Routledge, London.

Wellman, B., and Wortley, S., 1990, "Different Strokes From Different Folks: Community Ties and Social Support", American Journal of Sociology, 96:558-88. Available on site http://www.chass.utoronto.ca/~wellman/publications/differentstrokes/diffstrokes.pdf 15.10.2010

Wellman, B., Boase, J., and Chen, W., 2002, "The Networked Nature of Community Online and Offline", IT and Society, 1(1):151-165.

Wellman, B., Salaff, J., Dimitrova, D., Garton, L., Gulia, M., and Haythornthwaite, C., 1996, "Computer Networks as Social Networks: Collaborative Work, Telework, and Virtual Community", Annual Review of Sociology, 22:213-238.

Wesch, M., 2007a, “Web 2.0 ... The Machine is Us/ing Us”. Available on site http://www.youtube.com/watch?v=6gmP4nk0EOE 15.10.2010

Wesch, M., 2007b, “What is Web 2.0? What does it mean for Anthropology?”, Anthropology News. Available on site http://www.scribd.com/doc/3596021/What-is-Web-20-What-does-it-mean-for-Anthropology 15.10.2010

Wick, C., 2000, “Knowledge Management and Leadership Opportunities for Technical Communicators”, Technical Communication, 47(4):515-529.

Wilbur, P.S., 1995, “4eAn Archeology of Cyberspaces: Community, Virtuality, Mediation, Commerce”. Available on site http://www.fragment.nl/mirror/various/Wilbur_S.1995.An_archaeology_of_cyberspaces.html 15.10.2010

Williams, L., and Sewpaul, V., 2004, “Modernism, Postmodernism and Global Standards Setting”, Social Work Education, Vol. 23, No. 5:555–565.

Williams, R., 2002, The Technology and The Society. In K. Askew and R.R. Wilk (Eds.), The Anthropology of Media, pp.27-40, Blackwell Publishing, Oxford.

Wilson, M.S., and Peterson, C.L., 2002, “The Anthropology of Online Communities”, Annual Review of Anthropology, Vol. 31:449-467.

Winston, B., 1998, Media Technology and Society: A History from the Telegraph to the Internet, Routledge, London.

Wise, J.M., 1997, Exploring Technology and Social Space, Sage Publications, London.

Wittel, A., 2000, “Ethnography on the Move: From Field to Net to Internet”, Forum: Qualitative Social Research, 1(1). Available on site http://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/viewArticle/1131/2517 15.10.2010

Yılmaz, A., 1995, Modernden Postmodern Siyasal Arayışlar, Vadi Yayınları, Ankara.

Zhao, S., 2006, “Do Internet Users Have More Social Ties? A Call for Differentiated Analyses of Internet Use”, Journal of Computer-Mediated Communication, 11, Article 8. Available on site http://jcmc.indiana.edu/vol11/issue3/zhao.html 13.01.2010

6. EKLER

Ek 1: Araştırmada Kullanılan Kavramlar

Blog: Web günlüğü. Kullanıcıların kendi istedikleri bilgileri, teknik bilgiye ihtiyaç duymadan oluşturabildikleri web sitesi.

Çevirimiçi (Online): İnternet (sanal) ortamına bağlanıldığında kullanıcıların durumunu belirtmek amacıyla kullanılan kavram.

Fizikselliğe Dayanan İnternet Topluluğu: "Gerçek yaşam"da sosyal aktivite düzenleyerek yüz yüze görüşmelerde bulunan topluluk.

Gerçek Yaşam: İnternet ortamındaki etkileşimin gerçek yaşamdaki olgular kadar gerçek olduğuna inanılmaktadır. Çalışma kapsamında "gerçek yaşam" teriminin kullanılmasının nedeni, internet ortamındaki ilişkiler ve diğer topluluklarla bağlantı çeşitlikleri arasındaki farklılığın belirtilmesi açısından faydalı olmaktadır (Kollock and Smith, 1999, 189).

İletişim Örüntüsü: Bireyin mekanda kimlerle, nasıl iletişim kurduğunu ifade etmek için kullanılmaktadır, (İnternet ortamının-mekanın özelliği olarak-aynı anda birçok kişi ile iletişime geçilebilmesi, örüntü meydana getirmektedir.)

İnternet Topluluğu: İnternet ortamında, ortak ilgi alanları ve amaç bakımından bir araya gelmiş insan topluluğu.

MMORPG: Çok oyunculu rol yapma oyununun kısaltmasıdır. Kullanıcıların kendi kimlikleri dışında fantezi ortamını deneyimlediği gerçekliktir.

MUDs: "Muti-User Domain" veya "Dungeons" kelimelerinin baş harflerinden meydana gelmektedir. Türkçe, 'Çok Oyunculu Zindanlar' olarak ifade edilebilinir. İnternet üzerinden, metine dayalı, fantezi rol oyunlarının genel adıdır. Odaların birbirine bağlanarak mekan algısının oluşmasını sağlayan, metin tabanlı gerçekliklerdir. MOO, MUCK diğer gerçek zamanlı metine dayalı gerçekliklerdir.

Siberuzay; Tarafların rızasıyla gayri resmi kabul edilmiş alan (Gibson, 1984:51).

Topluluk: "Gerçek yaşam"da, ortak düşünce etrafında toplanmış insan topluluğu.

Usenet: Kendine has sosyal örgütlenme biçimi olan, en geniş grup iletişim sistemidir. Resmi olmayan küresel ağ tarafından taşınan, belirli standard mesaj formatını kabul etmiş, paylaşılan mesajların veri bankalarından oluşmaktadır (Kollock and Smith, 1999: 6).

WWW: Bilgisayarın birbirlerine bağlanmasıyla oluşturulan ağ.

Ek 2: Anket Formu

ANKET FORMU

Değerli katılımcı,
Aşağıda yer alan anket, Yeditepe Üniversitesi'nde yürütülen bir doktora tezi araştırması kapsamında uygulanmaktadır. Toplam 5 sayfa olan bu anketi doldurmak ortalama 20 dakika sürmektedir.

Anketi cevaplayarak akademik çalışmalara katkıda bulunacaksınız. Vereceğiniz hiç bir cevap doğru ya da yanlış olarak değerlendirilmeyecektir. Önemli olan vereceğiniz cevabın sizin duygu, düşünce ve davranışlarınızı yansıtmasıdır. Ayrıca, cevaplarınız, her soruyu eksik bırakmadan tamamladığınız takdirde değerli olacağından lütfen verilen bütün soruları cevaplayınız. **Bu görüşmenin içindeki bilgiler hiçbir şekilde basın ve organlarında yer almayacaktır. Kimlik bilgileri gizli tutulacak, cevaplarınız yalnızca akademik araştırma kapsamında kullanılacaktır. Hiçbir kurum ve kuruluş bu çalışma ve sorulardan yararlanmayacaktır.** Ankete vereceğiniz kullanıcı adı, araştırma alanındaki aktivitenin incelenmesi için kullanılacaktır. Belirtilen kullanıcı adı araştırma sonuçlarında yayınlanmayacaktır. Ankete katılmayı kabul ederseniz, sorulara net cevaplar vermek araştırmanın gelişim göstermesini sağlayacaktır. Göstermiş olduğunuz ilgiye teşekkür ederim.

Danışman
Prof.Dr. FEZA TANSUĞ
Yeditepe Üniversitesi
Öğretim Üyesi

AND ALGÜL
Yeditepe Üniversitesi

Doktora Öğrencisi

1. Kullanıcı adı:	_____

2. Yüz Yüze Görüşme (1), Telefon (2), MSN (3), Sözlük (4) ile numaralandırıldığı takdirde, Arkadaşlık kurmak için hangi aşamaları tercih ettiğinizi soldan sağa doğru sıralayınız? Numaralandırma yaparken istemediğiniz seçenekleri koymaya bilir veya tek bir seçenek koyabilirsiniz.			
☐	☐	☐	☐

3. Sizce Sözlükte en çok konuşulması gereken konular hangileridir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)			
☐ Siyaset	☐ Arkadaşlık ilişkileri	☐ Din	☐ Ana akım medyanın gündemindeki konular
☐ Ana akım medyanın gündeminde olmayan, gündem dışı konular	☐ Kamuoyunda rahatlıkla gündeme getirilemeyen ve özgürce tartışılamayan cinsellik gibi konular	☐ Öğrencilik hayatı	☐ İş hayatı
☐ Ekonomi	☐ Spor	☐ Sözlükten uçurulan yazarlar	☐ Sanat, sinema, konser, gezi
☐ Sözlük yönetimi	☐ Sözlük arayüzü	☐ Gerçekleştirilen Zirveler	☐ Sözlükteki anlaşmazlıklar ve genel gidişatına ilişkin konular
☐ Gerçekleştirilmesi planlanan zirveler	☐ Sözlükteki arkadaşlık ilişkileri	☐ Sözlükteki yaratıcı başlık ve giriler	☐ Diğer _____ _____

4. Sözlükte tabu konular var mı? Eğer varsa bunlar nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)				
☐ Evet Var				☐ Hayır Yok
☐ Sözlükteki anlaşmazlıklar	☐ Sözlükteki arkadaşlık ilişkileri	☐ Siyaset	☐ Cinsellik	
☐ Rejim ile ilgili	☐ Sözlükten uçurulan yazarlar	☐ Milliyetçilik ile ilgili konular	☐ Din	
☐ Sözlük Yönetimi ile ilgili konular	☐ Sözlük yazarlarının gerçek kimlikleri ile ilgili konular	☐ Hükümet ile ilgili konular	☐ Diğer _____	

5. Sözlük katılımcısı olarak "nickname"inizi neye göre oluşturursunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)			
☐ Kendimi en çok özdeşleştirdiğim nesne veya karakter	☐ Sözlükte dikkat çekici, akılda kalıcı bir isim olması	☐ Sözlüğe girerken kolay hatırlayacağım biri isim olması	☐ Sözlüğe kayıt olurken o an aklıma gelen ilk şey
☐ Kendi gerçek ismim	☐ O dönemde popüler olan bir karakter, olay olması	☐ Anılarımdan esinlenerek oluştururum	☐ Sözlükte beni bilgili ve prestijli gösteren bir isim olması
☐ Sözlükte sempati uyandıracak bir isim olması	☐ Tanımadığım yazarlarla aramda espri çıkartarak yeni insanlar tanımama imkan sağlayacak olmasına göre		☐ Diğer _____

6. Sözlükte okuduğunuz girileri hangi kriterlere göre oylamaktasınız? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)			
☐ Konu başlığına göre	☐ Herhangi bir başlıkta yazılarını sevdiğim yazarlara göre	☐ Popüler konu olup olmamasına göre	☐ İlgi alanım olmasına göre
☐ Sözlük ünlüsü yazarlar yazmışsa	☐ Ele alınan konuya (yaratacılık anlamında) değişik bakış açısı getirmesiyle	☐ Ana akım medyanın gündemindeki konular	☐ Sadece zirvede tanıştığım yazarların girileri olmasına göre
☐ Ana akım medyanın gündeminde olmayan konular	☐ Sözlüğün kendi gündeminde olmasına göre	☐ Yazılarını sevmediğim yazarlara göre	☐ Diğer yazarların deneyimlerinden yararlanmama imkan tanıyan, öğretici olan giriler olmasına göre
☐ Güncel, son dakika gündemi olmasına göre	☐ Gündem konusunu diğer iletişim araçlarından farklı ele almasına göre	☐ İş alanımla ilgili konular olmasına göre	☐ Hepsi
☐ Takip ettiğim yazarların favorilerilerine eklediği giriler olmasına göre	☐ Takip ettiğim yazarların yoğun oy alan girilerine göre	☐ Diğer _____ _____ ___	

7. Sözlükte "giri" girerken başlıkları neye göre belirlemektesiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)			
☐ Ana akım medyanın gündemindeki konular	☐ Sözlük içinde popülarite sağlayacak konular	☐ Ana akım medyanın gündeminde olmayan konular	☐ Sözlük yazarlarını kızdırarak, tartıştıracak konular
☐ O an aklıma gelen ilk giri veya başlık olması	☐ İlgi alanlarım olup olmamasına göre	☐ Sözlük içinde saygınlık kazandıracak konular	☐ Gündelik hayatta insanların başına gelen ilginç durum, söz, davranış
☐ Sözlükten tanıştığım yazarlarla aramda espri çıkararak, ilişkilerimi kuvvetlendirecek konular olmasına göre	☐ Yeni arkadaşlıklar kurmamı sağlayacak konular	☐ O an sözlükte gördüğüm ilk başlık, konu olmasına göre	☐ Tanıdığım yazarların giri girmiş olmasına göre
☐ Gerçek yaşamda, toplum içinde saygınlık kazandıracak konular	☐ Diğer yazarların katılımlarını sağlayarak yazarlar arası sohbet edilecek, tartışılacak konular olmasına göre	☐ Yazarların sosyal konumlarını dikkate almayan konular olmasına göre	☐ Kamuoyunda rahatlıkla gündeme getirilemeyen ve özgürce tartışılamayan cinsellik gibi konular
☐ İş alanımla ilgili konular olmasına göre	☐ Yaratıcı başlık olmasına göre	☐ Başlık içinde daha önceden yazılmış girilerde okuyanları iletişime geçirecek şekilde merak uyandıran yazılar olmasına göre	☐ Diğer _____
☐ Sözlüğün kendi içinde oluşturduğu gündem olmasına göre	☐ Düşüncelerini beğenmediğim yazarlara karşıt olmasına göre		

8. Sözlük'teki "toplum" pencerenizdeki kişileri önem sırasına göre en çokdan (1) en aza (15) doğru sıralarsak liste nasıl oluşmaktadır? Lütfen rakam vererek belirtiniz. İstemediğiniz şıkları sıralamaya almayınız.		
A – Sözlükte ilgi alanlarım kapsamında yazan, kendisiyle yüz yüze tanışmadığım yazarlar		☐
B – Sözlükte, yüz yüze tanışma fırsatı bulamadığım ama genel konularda girilerini beğendiğim yazarlar		☐
C – Sadece zirvelerde tanıştığım yazarlar		☐
D – Sözlüğün genel gündemini oluşturan yazarlar		☐
E – Sözlüğe katılmadan önce arkadaşım olan, sözlükte takip ettiğim yazarlar		☐
F – Zirvede kendisiyle tanıştığım, ilgi alanlarım kapsamında yazan yazarlar		☐
G – Sözlükte nickleri sebebiyle sempati duyduğum yazarlar		☐
H – Sözlükte popüler konuları ele alan yazarlar		☐
I – Sözlükte ki sansasyonel yazarlar		☐
J – Sözlükte ün yapmış yazarlar		☐
K – Zirvelerde herkesin ilgisini üzerine çeken yazarlar		☐
L – Sözlükte konu başlığına göre yaratıcı yazarlar		☐
M – Sözlükte ana akım medyanın gündemindeki konuları ele alan yazarlar		☐
N – Sözlükte girilerini beğenmediğim yazarlar		☐
O – Diğer _____		☐

SÖZLÜK kullanım pratiğiniz hakkındaki soruları aşağıda verilmiş her bir amaca yönelik olarak işaretleyiniz?							
		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Biraz Katılıyorum	Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum	Fikrim Yok
9.	Sözlüğün ortak bir amacı gerçekleştirme potansiyeli olan katılımcı topluluk olduğuna inancım (inanmıyorum) yoktur.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10.	Sözlükte kesintisiz, devamlı iletişim sağlanması, sözlükte kurulan arkadaşlıkların gerçek dünyada kurulan arkadaşlıklara göre daha hızlı gelişmesine neden olmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11.	Sözlük, toplum içinde ihtiyacı olan insanlara destek veren ve insanların (gerçek yaşamlarında) organizasyon oluşturmalarına yardımcı olan merkezi bir nokta, mekan değildir.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12.	Sözlük yönetiminin uyumlu/yardımsever davranışları sözlük yazarları ile iletişimimin artmasını sağlamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
13.	Sözlük ortamının espiri anlayışına açık olması diğer yazarlarla kolay iletişim kurmamı sağlamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14.	Sözlük yazarı, internet ortamını kullanabilen, toplumda belirli bir bilgi birikimi olan, doğru kavramını sorgulayan ve olayları farklı bakış açılarıyla, ifade etme yeteneğine sahip katılımcıdır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
15.	Sözlükten tanıştığım yazarlara (hiçbir zaman) sırlarımı anlatacak kadar güvenmem.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
16.	Gerçek dünyada kurduğum arkadaşlıklar sözlük üzerinden kurduğum arkadaşlıklara göre daha uzun ömürlü ve kalıcıdır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Biraz Katılıyorum	Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum	Fikrim Yok
17.	Sözlüğe ilk üye olma ve erişim sağlamada, erişimin kolay olması, yazarlarla iletişim kurma derecemi arttırmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
18.	Sözlükte iletişime geçtiğim yazarların diyaloglara canlı katılımlarının eksikliği, benim yazarlarla iletişime geçme motivasyonumu olumsuz etkilemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
19.	Sözlükte kimlik bilgilerimin anonim olması veya kişisel bilgilerimin gizliliği benim için hiç önemli değildir.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
20.	Sözlüğün, kendi gündemini oluşturmaya elverişli ortam sunması, sözlük yazarlarının birbirleriyle iletişime geçmesine imkan tanımaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
21.	Sözlük, beni gerçek yaşamdan soyutlayarak, sosyal hayatımı olumsuz etkilemiştir.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
22.	Bir yazarın girilerinden, karşı cinsiyetten olduğunu anlamam veya başka yazardan öğrenmem o yazarla etkileşimde bulunma derecemi arttırır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
23.	Sözlükteki, yazar sirkülasyonun çok fazla olması, toplulukta yazarlarla iletişim ve uzun dönemli arkadaşlıklar kurmama engel oluşturmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
24.	Sözlükten edindiğim arkadaşlıklar gerçek dünyadaki arkadaşlıklarımın yerini almıştır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
25.	Sözlükteki kişilik özelliğimi, kendimle orta derecede özdeşleştiririm bu sebeple gündelik hayattakinden farklı değildir.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
26.	Sözlükte birçok defa kendimi ifade etmede ve iletişim kurmada zorlandığım zamanlarda, hesabımı kapatmayı düşündüm.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
27.	Sözlük dışından tanıdığım ve sözlükte takip ettiğim sözlük yazarlarının sözlükten uçurulması sözlüğe katılma motivasyonumu etkilemez.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
28.	Sözlükte içerik açısından birbirinden farklı birden fazla topluluğa katılım sağlayabilmekteyim.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
29.	Arşiv niteliği taşıyan giriler, beni girileri giren yazarlarla etkileşime girmeye motive etmez.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
30.	Sözlükte bilgi akışının hızlı olması, topluluğun gündemini takip etmemi zorlaştırmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
31.	Sözlüğe ilk katıldığım zamanlara göre, her yeni nesil ile birlikte, sözlüğün hem yazar hem de içerik açısından, kalitesizleşmesinin yazarlar arası iletişimsizliği doğurduğunu düşünüyorum.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
32.	Sözlükte kuracağım arkadaşlıklarda yazarlar arası coğrafi mesafenin çok olması benim için önemsiz bir kriter oluşturmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
33.	Sözlükte statümü yükseltmek için, yazarlarla ve statüsü benden yüksek yazarlarla iletişim kurmaya çalışırım.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
34.	Sözlükte sürekli iletişim içinde olmadığım yazarlarla, arkadaşlık bağlarımın zayıfladığı düşüncesine kapılırım.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Biraz Katılıyorum	Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum	Fikrim Yok
35.	Sözlükte ayrımcılık ve eşitsizliğin olmadığına inanmıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
36.	Gerçek yaşamda, insanlarla iletişim kurarken, sözlük yazarı olduğumu belirtmenin, bana saygınlık kazandırdığını düşünümüyorum.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
37.	Sözlüğün, insan yoğunluğu açısından kalabalık bir mekan oluşturması, benim yazarlarla iletişime geçmemi zorlaştırmaktadır	☐	☐	☐	☐	☐	☐
38.	Sözlüğü, iletimin değişime uğramaması veya iletilmeme gibi nedenleri ortadan kaldırdığı için güvenilir buluyorum.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
39.	Sözlüğün, toplumda herkesin katılım sağlayamadığı, sözlük katılımcıları arasında belirli insanların katılımıyla oluşturulan sosyal alan olduğunu düşünüyorum.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
40.	Sözlükte, yazarlara ayar vermek önemlidir, ayar aldığım ve ayar verdiğim yazarlarla daha sonradan iletişim kurup arkadaş olmuşluğum vardır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
41.	Biçim, stilden daha çok, gerçekliği, monotonluktan uzak ve farklı bir içerikle sunan, anlam ağırlıklı giriler giren yazarı favorilerime eklerim ve iletişim gerçekleştirmeye çalışırım.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
42.	Sözlüğün, sürekli değişim, güncelleme ve gelişim içinde, katılımcıların katkısıyla oluşması, yazarların birbirleriyle iletişimde bulunma derecesini arttırmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
43.	Sözlükte kendilerini fark edemediğim, ama katıldığım zirvelerde espiri anlayışı ve eleştirel dili samimi ve içten üslupla iyi kullanan yazarlarla iletişim kurmaya çalışırım.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
44.	Sözlükten uçurulmam nedeniyle sözlükteki tüm arkadaşlarımla irtibatımı kaybederim.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
45.	Sözlükte girilerini beğendiğim yazarların, zirvelerde beklediğim gibi çıkmaması veya sosyalleşme, espiri açısından aynı performansı sergileyememesi o yazarlarla, iletişimimi kesmeme neden olmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
46.	Sözlüğün totaliter bir yapıya sahip olması ve yasal sorunlar yaşanmaması için girileri denetleyen moderasyonun yazarların bazı girileri girmesine engel olmasının, yazarlar arası iletişim kurulmasına engel olmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
47.	Günün her saatinde, tanıdığım veya tanımadığım yazarların, sözlükte var olabilmeleri, benim yazarlarla iletişim kurma nedenim olmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

48. Cinsiyetiniz:	☐ Kadın ☐ Erkek	**49. Yaşınız:**	_____

ANKETİMİZ SONA ERMİŞTİR. KATILIMINIZ İÇİN TEŞEKKÜR EDERİZ.

Ek 3: Mülakat Formu

MÜLAKAT FORMU

Görüşmeyi yapanın Adı: And Algül

Görüşmenin yapıldığı tarih: …… Mülakat form no:

Görüşmenin yapıldığı yer: ……

Görüşmenin süresi: ……

Kayıt sırası: ……

İZİN ve AÇIKLAMA

Görüşme sırasında size sorulacak sorular Yeditepe Üniversitesi'nde yürütülen bir doktora tezi araştırması kapsamında uygulanmaktadır. Görüşmeyi yapmaktaki amacımız; sosyal mekandaki iletişim faktörlerinin, internet ortamındaki, geçerliliğini sürdürüp sürdürmediğini veya nasıl bir değişim içinde olduğunu anlamaya yöneliktir.

Bu görüşmenin içindeki bilgiler hiçbir şekilde basın ve organlarında yer almayacaktır. Kimlik bilgileri gizli tutulacak, cevaplarınız yalnızca akademik araştırma kapsamında kullanılacaktır. Hiçbir kurum ve kuruluş bu çalışma ve sorulardan yararlanmayacaktır. Görüşme yaparak akademik çalışmalara katkıda bulunacaksınız. Görüşme yapmayı kabul ederseniz, sorulara net cevaplar vermek araştırmanın gelişim göstermesini sağlayacaktır. Göstermiş olduğunuz ilgiye teşekkür ederim.

Danışman
Prof.Dr. FEZA TANSUĞ
Yeditepe Üniversitesi
Öğretim Üyesi

AND ALGÜL
Yeditepe Üniversitesi
Doktora Öğrencisi

Kullanıcı adı:	_____

Sözlük size göre nedir? Sözlüğü internette nereye konumlandırmaktasınız? Sözlüğün sizin için önemi/değeri nedir? Ne anlam ifade etmektedir? **Sözlük size göre ne çeşit bir grup olmaktadır?** **Sözlük yazarını nasıl ifade eder, tanımlarsınız?** **Sözlüğe yazar olma amacınız nedir?** **İletişim kurma açısından niçin sözlüğü tercih etmektesiniz? Sözlük üzerinden yapılan iletişimi nasıl değerlendirmektesiniz? Sizce insanlar neden bilgisayar ortamından iletişim sağlamayı tercih etmektedir? Sosyal ağlar (Facebook, Linked In, MySpace) hakkındaki düşünceleriniz?** **İletişim kurma açısından sözlük ile gerçek yaşamdaki iletişim deneyimleriniz arasında ne gibi benzerlik ve farklılıklar görmektesiniz?** **Sözlükte ne açıdan farklı bir sosyal-kültürel alan bulmayı bekliyor sunuz?**
☐

Sözlüğe giriş-katılım hikayenizi anlatır mısınız?
☐

Sözlükte sizi diğer yazarlarla iletişim kurmaya motive eden ne gibi nedenler, faktörler olmaktadır? Sözlükte nelere dikkat etmeye çalışırsınız? Hangi giriler sizi diğer yazarlarla iletişim kurmaya motive etmektedir? Neden?

Sözlükte, yazarlar arası iletişim kurmayı sağlayan konular nelerdir? Sözlük yazarlarının rağbet ettiği ortak konular nelerdir?
Zirvelerde diğer yazarlarla sizi iletişime geçiren motivasyon nedenleri nelerdir? Zirvelerde nelere dikkat etmeye çalışırsınız? Zirveler size ne anlam ifade etmektedir?
Sözlük dışından arkadaşlarınızla sizi iletişime geçiren motivasyon nedenleri nelerdir? Gerçek yaşamda insanlarla iletişime geçerken nelere dikkat etmeye çalışırsınız?

☐

Sözlükte, diğer yazarlarla iletişim kurmanıza engel olan ve yazarlarla iletişiminizin kesilmesine neden olan faktörler nelerdir?
Zirvelerde diğer yazarlarla iletişim kurmanıza engel olan ve yazarlarla iletişiminizin kesilmesine neden olan faktörler nelerdir?
Sözlük dışından arkadaşlarınızla iletişim kurmanıza engel olan ve iletişiminizin kesilmesine neden olan faktörler nelerdir?
Sözlük yönetiminin uyguladığı kurallar ve format iletişiminizi nasıl etkilemektedir?

☐

Sözlük, insanlarla ilişkilerinizin içeriğini ve çerçevesini nasıl etkiledi? Sosyal ilişkileriniz açısından size ne sağladı? Gerçek yaşamınızı olumlu ya da olumsuz nasıl etkiledi?

Sözlük, hayata bakış açınız ve düşünceleriniz açısından size ne sağladı? Sözlüğe katılım sağladıktan sonra düşüncelerinizde değişim oldu mu? Neden?

☐

Sözlüğü hangi sıklıkla kullanmaktasınız? Sözlüğü kullanma şeklinden biraz bahseder misiniz? Sözlüğü kullanırken genellikle neler yaparsınız?

Sözlük neden ilginizi çekiyor? Sözlüğün en ilginç bulduğunuz tarafı nedir? En beğendiğiniz özelliği nedir? En beğenmediğiniz-zayıf yönü, en önemli sorunu nedir?

Sözlükte merak edip cevap alamadığınız soru nedir?

Hangi sözlük yazarlarını niçin, takip edersiniz?

Sözlükte ünlü olmak sizin için önemli midir?

Yazdığınız girilerin hiçbir yazar tarafından dikkate alınmadığı zaman ne düşünüp, ne hissetmektesiniz?

Sözlükte başınıza gelen en ilginç olay nedir?

☐

Sözlükte ortaya çıkan üretimi-bilgileri nasıl değerlendirmektesiniz? Katılımcılar tarafından üretilen ve yaygın kullanılan kavramlar nelerdir? (Ortaya çıkan değerin sözlüğün kültürünü oluşturması.)

☐

Arkadaşlık sizin için ne anlam ifade etmekte? Tanımlar mısınız. Sözlük yazarlarını arkadaş olarak görmekte misiniz?

Sözlükte özel, kişisel alanınız neresi olmaktadır? Neden?

Sözlükte ikinci hesap konusunda ne düşünüyorsunuz?

☐

Ek 4: Transkripsiyon Örneği

25.01.2010
Yer:Taksim oda Taksim, İstanbul.

AA:Kısaca kendinden bahseder misin?
Konuşmacı:Kısaca kendimden bahsedeyim.
AA:Yaş.
Konuşmacı:Anladım. 26 yaşındayım, lise son'a kadar denizli de ikamet ettim, üniversite amacıyla İstanbul'a geldim, uzun süre İTÜ'de elektronik mühendisliği okudum ama bitiremedim, bu sene yeniden ÖSS'ye girerek sinema-televizyon Bahçeşehir üniversitesi sinema-televizyon bölümüne girdim. Orada yeni bir başlangıç yapıyorum. Doğum yerim Denizli. Eğitim düzeyimden bahsetmiş oldum. Gelir düzeyim, kendime ait gelirim yok, burslarım hariç. Harcama tutarlarına göre.
AA:Yani mesela aylık ne kadar harcıyorsun?
Konuşmacı:Bütün masraflar dahil bir milyar falan harcıyorum.
AA:Peki o bir milyar yani senin gelirin oluyor değil mi? Yani bir yerden geliyor.
Konuşmacı:Tabii, ailemden geliyor.
AA:Ailenden geliyor. Tamam.
Konuşmacı:Ailemden geliyor. Bir de artı burslarım da var. Birinci nesilim, çalışmıyorum, bekarım. 2004 yılından beri, ilk çıktığı zamandan beri Ekşi sözlük şey yapıyorum, hatta daha İTÜ'deydi o zaman kampus içerisinde açılmamıştı. Sadece yurtlar da kalanlar girebiliyordu, o zamandan beri yazıyorum.
AA:Peki biraz şeyden bahseder misin? Ailen nerede oturuyor, neler yapıyor, görüşleri nedir? Alkol kullanıyorlar mı? Yani hangi partiye oy verirler? Senin görüşlerin nedir? Sen alkol kullanıyor musun? Biraz bunlardan bahseder misin?
Konuşmacı:Anladım. Ailem Denizli'de yaşıyor. Babam emekli doktor, annem emekli hemşiredir. Yani açık görüşlü bir ailedir, tabii belli bir yaş üzeri bizim neslimiz kadar açık görüşlü olamıyor ama yine de nispeten yine de Türkiye şartları üzerinde açık görüşlü bir ailedir. Alkol kullanırlar ama az kullanırlar, nadir kullanırlar. Ben de onlar gibiyim, çok fazla alkol, sık sık kullanmam. Ama belli arkadaş toplantılarında falan, belli bir miktarı geçmemek üzere kullanırım. Onun dışında ne söyleyebilirim, onlarla ilişkim, aramızda yaş farkı birazcık fazla olduğu için hani yüzde yüz paylaşımlı değildir aslında. Hani yaşları daha yakın arkadaşlarımın çok daha böyle arkadaşvari yaşadığını her şeyi anlattığını bilmiyorum. Benim o kadar değildir, ben her şeyi paylaşan birisi değilim ailemle ama yine de sıcaktır, samimidir. Aramızda pek fazla problem yoktur.
AA:Senin görüşlerin neler? Yani mesela hangi partiye oy verirsin?
Konuşmacı:Ben daha çok sosyal partilere oy veririm.
AA:Sosyal derken?
Konuşmacı:Yani sol partilere yakın ama gerçekten sol olabilmesini umarak diyeyim. Hani çok memnun olmasam da şu aşama da.
AA:Sözlük'deki kimliğini nereye konumlandırıyorsun? İslamcı, Atatürkçü, milliyetçi, kürt.
Konuşmacı:Daha çok Atatürkçü. Siyasi girilere çok fazla girmedim, uzun sürede girmemiştim hatta, hani uzun süre kullandığım için ama girdiğim zamanda, hani böyle artık bence dayanılmaz hale gelen bazı tartışmalara girdiğim zaman da, daha çok Atatürkçü kimliğimle öne çıktım, ama çok fazla girmeye çalışmam, siyasi konulara. Yani çok net olan şeyleri düşündüğüm zaman yazarım ve uzun uzun tartışmalara girmem. Kendi yazacağımı yazar çekilirim yani, o yüzden hani sözlükte çok fazla siyasi kimliğimin öne

çıktığını düşünmüyorum. Ama ister istemez bir şey bile yazsanız o nick altına vs. yansıyabilir diye.
AA:Sözlüğe giriş, katılım hikayeni anlatır mısın?
Konuşmacı: Giriş, katılım hikayem, o zamanlar dediğim gibi sözlük dışarıya açılmış bir şey değildi. Ekşi Sözlüğü biliyorduk, bilgi kaynağı olarak kullanıyorduk, o zaman yazar da almıyordu. Ekşi Sözlük diye bir şey olduğunu bir arkadaş MSN'den o zaman icq mu kullanıyordum, hatırlamıyorum! Oradan söyledi ve sadece kampus içinde olduğunu, deneme amaçlı olduğunu söyledi. Hadi herkes, bizim arkadaşlar giriyor sen de gir dedi. Öyle bir girdim oradan ilerledi ve devam etti.
AA:Sözlük sana göre nedir?

00:04:26
Konuşmacı:Sözlük bana göre bir nevi ansiklopedidir. Ben ansiklopedi olduğunu düşünüyorum sözlüğün, hani ismi sözlükte olsa bu kavramı çok seviyorum. Çünkü bana arkadaşlarda şey derler. Hani 'çok uzun yazıyorsun' falan derler bazen birkaç samimi arkadaşım, "burası sözlük ansiklopedi değil, kısa tanımını yap geç" derler. Ben de diyorum adı sözlük ama konseptin çok dışına çıkıyor sözlük dediğim zaman, sadece bir cümle tanımdan çok dışarıya çıkıyor, ben mümkün olduğunca geniş kapsamlı yazmayı severim ve bir başlık, o başlığın illa bir kavram bir terim olmasına da gerek yok. O başlıktaki girileri o kavramı açıklayan şeyler olması, örnekleyen şeyler olmasını severim. Hani gerçek sözlük konsepti dediğim şeye bağlı kalmasını isterim.
AA:Sözlüğü internette nereye konumlandırmaktasın?
Konuşmacı:Nereye konumlandırmaktasın?
AA:Yani mesela internet kullanımını düşündüğünde ilk kaçta yer alıyor, mesela ilk beşte mi, ilk üçte mi mesela veya?
Konuşmacı:İlk üçte yer alıyor.
AA:Mesela birinci nesilsin sen, eskiden de böyle miydi?
Konuşmacı:Bir ara birinci sıraya kadar çıkmıştı yani girip de hatta hele o ilk üye olduğumuz, ilk senemizde vaktimizin çoğunu orada geçirdiğimiz dönem bile olmuştu. Hatta daha çok girmeye, daha çok katkıda bulunmaya gayret gösteriyorduk o zamanlar. Ama sonra tabii hız dönem dönem düşüyordu, o zamanlar ki kalitemi de düzgün bulmuyorum. Her aklıma geleni yazıyordum o zamanlar birazda, sonradan artık hani gerçekten değen şeyleri yazmaya çalışıyorum. Şu anda hani ben günde bir, iki giriyi geçmiyor yazdıklarım. Çok fazla öyle her başlığı bulayım ha buna da yazayım, ona da yazayım şeyinde takılmıyorum, ama her gün kesin girerim. En çok girdiğim üç siteden birisi İTÜ Sözlük'tür.
AA:Peki, böyle yüzde oranına, pasta dilimine bölecek olursak kaç'a tekabül ediyor mesela?
Konuşmacı:Dönem dönem değişiyor aslında, hani bazen böyle bir kendimi kaptırdığım zamanlar da arka arkaya giriyorum. Mesela bir hafta %50 kapsıyor ama sonra başka şeyler giriyor araya, başka şeylerle daha çok ilgilenmeye başladığım dönemde de %10, % 20 kadar düştüğü oluyor.
AA:Sözlüğün senin için önemi, değeri nedir?
Konuşmacı:Değeri şu, ben orada yazarak kendimi ifade etmeyi, özellikle yazarak ifade etmeyi geliştirdiğimi düşünüyorum. İlk zamanlarda yazdıklarımı dediğim gibi beğenmiyordum ama bugün bana hem konuşma, hem yazma anlamından katkıda bulunduğunu düşünüyorum ve oradaki tartışmalara katılarak, hani fikir sahibi olduğumu

düşündüğüm şeylerde o fikirlerimi daha iyi oturttuğumu düşünüyorum. Hani üzerinde düşünerek onun.
AA:Ne anlam ifade ediyor sözlük sana?
Konuşmacı:Ne anlam ifade ediyor. Aslında çok büyük bir anlam ifade ettiğini söyleyemem. Hani bu kendimi geliştirmek açısından, önemli bir platform olduğunu düşünüyorum. Ama hani sözlükler olmazsa, olmazsa olmaz diye de bir şeyde olduğunu düşünmüyorum, fikrim yok öyle ama hani kendi isteğimle de çıkmam. Orası kapanmadığı sürece ben oradayım veya beni bir şekilde, bir sebepten oradan uzaklaştırmadıkları sürece ben oradayım.
AA:Bir aidiyet, bağlılık duyuyor musun?
Konuşmacı:Duyuyorum, şöyle ilk zamanlarından biri olunca, hani oranın gelişimini görünce ilk gününden beri orada ilk başta sorunlarıyla beraber kullanırken. Zamanla bunun gelişimini görüyorsunuz. Yani sitenin, kullanıcıların gelişimini vs. bunların hepsini gördüğüm için, hani mesela şu an deseler ki 'başka sözlük var oraya geç, burayı bırak' kesinlikle kabul etmem. Hani öyle sözlüğe bağlılığım var. Ama işte dediğim gibi çok da olmazsa olmazımın olduğunu düşünmüyorum.
AA:Farklı sözlükler kullanıyor musun?
Konuşmacı:Çok kısa bir süre Ekşi Sözlüğe girdim, çok önce ama kesinlikle keyif almadım. Zaten daha belli bir süre girmeyerek, arka arkaya girmeyerek zaten silindi.
AA:İlk başta İTÜ'de olduğun için bu aidiyetten kaynaklı olabilir mi?
Konuşmacı:Olabilir, olabilir.
AA:Yani ilk diyebilir miyiz?
Konuşmacı:Tabii ilk başlangıç böyle kaynaklanmış olabilir. Şunu görmüştüm o zamanlar birkaç kullanım daha vardı Ekşi Sözlüğün, ben İTÜ Sözlüğün hani belki birazcık torpil geçerek içinde olmaktan kaynaklı Ekşi Sözlüğe yaklaşabilecek tek platform olduğunu düşündüm. Çünkü İTÜ'lü yazarlarla girdiğinde hani belli bir kalitenin yine diğer kullanımların biraz üzerinde gibi gelmişti. O sebepten dolayı daha kaliteli olacağını düşündüm.

00:08:59
AA:Ekşi Sözlüğün, dünyada kendine has yapısıyla çok ironik bir şeye denk geldiği hakkında ne düşünüyorsun? Benzeri yok yani.
Konuşmacı:Ekşi Sözlüğün benzeri var mı?
AA:Yok. Ne düşünüyorsun bu konuda?
Konuşmacı:Yani benzeri var mı, yok mu? Onu çok bilmiyorum, hani diğer sözlüklere çok.
AA:Yani en yakın 'Everything 2 everything' mesela yani tüm dünyaya şey yaptığımız da.
Konuşmacı:Bütün sözlüklerin mi demek istiyorsun?
AA:Bütün sözlüklerin. Dünyada ki, 'Everything 2 everything' ama oradaki oluşumda böyle değil, bu şekilde değil yani.
Konuşmacı:Anladım. Çok kıyaslama şansım yok, hani söylediğiniz şeyleri bilmiyorum. Hani dünyada benzer neler vardır, o açıdan çok fikrim yok. Ama bu konseptin doğru bir konsept olduğunu düşünüyorum. Çünkü insanların üstekine bağlı kalarak yazmaması, herkesin sadece kendi görüşünü, bunu yapanlar da var hani ama kalıbına uydurarak diyelim biraz da. Yapabilmesi güzel bir şey, doğru konsept bu, böylelikle insanların kendi kafasındaki fikri daha kolay ortaya koyması ve tartışmalara boğulmamasını biraz daha sağlıyor en azından. Böyle düşünüyorum.
AA:Sözlüklerin farklı karakterleri hakkında ne düşünüyorsun?

Konuşmacı:Farklı karakterleri, şimdi evet çeşit çeşit karakterler var. Yazar karakterini kastediyorsunuz. Yoksa?
AA:Hayır. Yazar karakterini değil.
Konuşmacı:Evet, anladım.
AA:Ekşi Sözlük, Uludağ Sözlük, Private Sözlük, İnci Sözlük diye bir şey çıkmış mesela her şey serbest. Bir öbür tarafta da İTÜ var mesela, ne düşünüyorsun?
Konuşmacı:Anladım, anladım. Şimdi diğer sözlükleri çok iyi takip ettiğimi söyleyemem. Hani bilgi almak amaçlı Ekşi'ye girdiğim oluyor, onun dışında bütün sözlüklere gireyim bakayım burada bu konu hakkında ne yazıyorlar. Burada ne yazıyorlar diye takip etmiyorum açıkcası. Ama İTÜ Sözlüğün birazcık daha hani, entellektüel seviyesi bana yüksek gibi geliyor. Hani çünkü Ekşi'de çok geniş bir profil var, ve hani çok fazla gereksiz yazı var gibime geliyor. Çok kalabalık içerisinde hani, o öyledir ya kalabalıktan, her kafadan bir ses çıkar. Bir şeyleri takip etmek çok zorlaşır falan, belki İTÜ Sözlük bu konuda daha iyi ama git gide bunu kaybolduğunu düşünüyorum. Hani Ekşi'ye yaklaştığını da düşünüyorum hani.
AA:Neden böyle düşünüyorsun?
Konuşmacı:Çünkü büyüyor, kişi sayısı artıyor ve hani Ekşi'de yazanlar hadi bir de burada yazalım diye geliyorlar. Oradaki alışkanlıklarını buraya taşıyorlar.
AA:Ne tür alışkanlık mesela oraya taşınanlar?
Konuşmacı:Hani tanımlanmaya çok değmeyecek, kendi hayatlarından bir şeyleri alıp bunu başlık yapıp, uzun uzun üzerine giriler girip hani diğerlerinin de buna katılması. İşte oradan zaten iletişim halinde olanların birbirine paslaşarak böyle uzun uzun şeyler yazıp kalabalık oluşturması. Hani bunlar bana kalırsa, hani o dediğim o ansiklopedi şeyinden uzaklaştırıyor işte biraz da. Hani bu ansiklopediden kastım sadece, yanlış anlaşılmaması için söyledim illa terimler olması anlamında değil. Hani günlük hayatta şunu yapmak da olsa başlık hani bu her gün yapılan bir şey olmasa da, onun yine böyle tanımlaması ve herkese göre farklı şeyleri ele alarak o konu hakkında bir detay sahibi olmak. İnsanları bu konuya, o şeyi yapmaya nasıl baktığını görmek açısından güzel olabiliyor. Ama insanların birbiriyle paslaşıp, muhabbete girdiği zaman çok da doğru olduğunu düşünmüyorum.
AA:Sözlüklerin farklı karakterinden bahsediyorduk, ben araya girdim. İTÜ birazcık daha farklı dedik.
Konuşmacı:Evet, yani işte dediğim gibi çok kıyaslama şansım yok. Dediğim gibi biraz daha entellektüel seviyesi yüksek gibi geliyor. Hani çok da iddialı değilim bu konuda, çok iyi takip edemediğim için.
AA:Arkadaşların bunu şey olarak nitelendirdi. 'Ekşi zaten bu işin başlangıç noktasıydı, ama çok büyüdü orası artık' dedi. 'Takip edilmiyor' dedi. 'Uludağ Sözlük' dedi, 'hiç girilesi bir yer değil' dedi. 'Felaket bel altı gidiyor' dedi. 'İTÜ birazcık daha ortada', bu konu hakkında ne düşünüyorsun? Yani sana nasıl geliyor? Pek de iyi bilmiyorsun ama.

00:12:59
Konuşmacı:Uludağ'la kıyaslayamam, çok iyi bilmiyorum. Uludağ'la kıyaslayamam, ama hani mesela Uludağ'da bakın böyle demişler diye bir link oluyor oradan giriyorum, valla hakikaten kötü yazmışlar deyip dönebiliyorum hani. Ama bu tabii bu taraflı bir yorum sonuçta Ekşi'den verilmiş bir linkle gidiyorsunuz falan vs. ama.
AA:Sözlük yazarlarının şimdi biraz önce belirdi o, şimdi yakaladım. Hem orada, hem orada, hem orada yazması hakkında ne düşünüyorsun? Yani Ekşi'de de yazıyor,

İTÜ'de de yazıyor, Uludağ'da da yazıyor, orada da yazıyor, burada da yazıyor. Ne düşünüyorsun bu konu da?
Konuşmacı:Şu olmadığı sürece, yani ben şeyime.. gitmeyeyim aynı giriyi buraya da yazayım. Kendim hatta o çelişkiyi yaşamıştım Ekşi'de kısa dönem yazdığım da. Şimdi bunu buraya yazacağım, aynı copy paste yapıp buraya taşısam, doğru değil gibi gelmemişti. Ama ben farklı bir insan değilim ki, gideyim aynı başlığa farklı bir şey yazayım öbür tarafta, ama hani o zaman bu sefer de bu konuyu bu sözlükte mi yazayım, bu sözlükte mi yazayım gibi çelişki doğdu. O yüzden iki sözlükte yazmayı ben kendi adıma hiç doğru bulmadım. Ama bunu insanların yapmasını da çok olumsuz bulmuyorum. Ama yeter ki hani illa burada yazdığımı aynı buraya kopyalamasınlar. Yine anlatmak istediklerini, farklı bir dil de anlatabilirler. Bir daha ne 'oradaki başlık çok güzeldi, çok güzel geyik döndü hadi bir de burada aynı başlığı açayım' demesinler. Onun dışında sakıncalı bulmuyorum.
AA:İletişim kurmak sana ne anlam ifade ediyor?
Konuşmacı:İletişim kurmak ne ifade ediyor? Anlaşabilmek yani konu da anlaşabilmek değil de, hani ortak fikri değil de, benim söylediğimin karşı tarafın anlayabilmesi. Onun söylediğini benim anlayabilmem.
AA:İki yönlü bir paylaşım söz konusu.
Konuşmacı:İki yönlü bir paylaşım söz konusu ve bu paylaşım hani dilinin ortak değil de, hani aynı fikirde olmasak bile benim ne dediğimi anlasın. 'Haa sen şundan dolayı yanılıyorsun' diyebilsin. Hani benim için iletişim bu birazda, çünkü şu olduğu zaman hoşuma gitmiyor. Mesela bir konuda anlaşamaya biliriz bir insanla, ama benim kriterleri mi sunduktan sonra o kriterlerin olduğu anlaşılmıyorsa o hoşuma gitmiyor, anlaşsak da geçerli hani ben şundan dolayı şunu.
AA:Ama o seni anlasın, ama.
Konuşmacı:Anlasın ama karşı çıksa da sorun değil, hani anlasın yeter ki. Ben hani kendimi genel olarak, tabi mükemmel bir kimse olmaz, belli bir seviyede anlatabildiğimi düşünüyorum. Ama karşı tarafta tabi ben bununla uğraşmama rağmen anlamıyorsa, o zaman iletişimsizlik dediğimiz şey olur o zaman.
AA:İletişim kurmak bir ihtiyaç mı?
Konuşmacı:İletişim kurmak bir ihtiyaç mı? Kesinlikle ihtiyaç.
AA:Bu ihtiyaç nereden kaynaklanıyor?
Konuşmacı:Bu ihtiyaç insanın sosyal bir varlık olmasından kaynaklanıyor. Kendini insanlara anlatabilme 'ben böyle düşünüyorum, bakın bu düşüncem sizce de doğru mu?' Diyebilme. Hani belki birilerinin o düşünceyi kabullenmesi demeyeyim de! Kendine kaynak oluşturabildiğini görmek, hani nasıl bir ürün yaptığınız zaman, bir kalem yaptığınız zaman birileri onu kullansın istersiniz. Onun gibi bir düşüncenizden de, fikrinizden de faydalanılmasını görmek istersiniz.
AA:Geyik nedir? Senin için ne anlam ifade ediyor?
Konuşmacı:Geyik eğlenceli muhabbettir benim gözümde.
AA:Eğlence nedir?
Konuşmacı:Eğlence nedir? Hoş sohbettir. Yani mesela başkalarının şeyi gibi çılgınca bir şeyler yapmak değildir benim için eğlence. Benim için en büyük eğlence dediğim gibi hoş sohbettir. Gülerek böyle zevk aldığımız konulardan konuşarak, bir şeyler de paylaşarak muhabbet edebilmektir.
AA:Sözlük sana göre ne çeşit bir grup? İlk önce şunu söyleyebilir miyiz? Sözlük kamusal bir alan mı, sosyal bir alan mı?
Konuşmacı:Sosyal bir alan.

AA:Yani kamusal bir alan derken, herkesin erişim sağladığı bir alandan bahsediyoruz. Sosyal bir alan derken arkadaşlar arası sosyal bir alandan bahsediyoruz. O alana herkes nüfus edemiyor.
Konuşmacı:Haa, o anlamda diyorsunuz. Herkesin girebileceği bir alan, tabi internetin kullanabilme ön şartı ile herkesin girebileceği bir alan. Ama o tabi format dediğimiz şeye.

00:17:05
AA:Herkes erişim sağlayabiliyor mu bu alana?
Konuşmacı:Çok iyi becerildiğini söyleyemem. Türkiye şartlarında internet kullanmayı şey yapanları elersek hani internet kullanabilen herkese erişebiliyor mu diye sorarsanız. İnternet kullanabilen herkes de %100 erişemiyor. Çünkü o konsepte ayak uydurmak Türkiye şartlarında bilmiyorum, herkesin başaramadığı bir şey.
AA:Kamusal bir alan mı, sosyal bir alan mı?
Konuşmacı:Bu açıdan soruyorsanız, ben kamusal alanla tam olarak ne ifade ettiğinizi anlamadığım için, o anlamda düşünürseniz kamusal bir alan. Hani herkesin parçası olmadığı, başaramadığı bir alan olduğu için, o anlamda sorduğunuz için kamusal.
AA:Peki, sözlük toplum mu, topluluk mu?
Konuşmacı:Topluluk.
AA:Topluluk derken neyi ifade etmeye çalışıyorsun? Ortak bir amacı olan.
Konuşmacı:Benim anladığım şu toplum belli değer yargıları olan bir şeydir. Ortak bir amacı veya belli yani ortak değer yargıları, kültürü vs. olan bir şeydir. Ama ben sözlükte böyle bir ortak değer yargısı vs. olduğunu düşünmüyorum.
AA:Bu anlamda sözlük sana göre ne çeşit bir grup oluyor?
Konuşmacı:Ne çeşit bir grup? Teknolojiyle ilgili olduğu kesin ve hani yine de belli bir birikimin üzerinde insanlardan oluşan ama çok farklı insanların da bulunduğu, geniş bir topluluk.
AA:Sözlük içinde ne çeşit farklı gruplar mevcut? Farklı gruplar mevcut mu?
Konuşmacı:Mevcut.
AA:Ne çeşit farklı gruplar mevcut?
Konuşmacı:Az önce bahsetmiştim sanırım. Gerek siyasi bölümler mevcut bariz bir şekilde uzun uzun, tartışmalar.
AA:Ne var, neler var?
Konuşmacı:Bir daha böyle bir dinci kesim var.
AA:İslamcı.
Konuşmacı:İslamcı kesim var. Bir fazla özgürlükçü hani böyle Batılılığında ötesinde özgürlükçü bir kesim var. Bunun dışında, işte dediğim gibi bir Atatürkçü, laik veya diyebileceğim. Ben bu aydını sevmiyorum gerçek hayatta, laik diye bir ayırım olduğunu düşünmüyorum ama öyle bir kesim var. Onun dışında sözlüğü sadece eğlence amaçlı gören bir kesim var, bunun dışında başka.
AA:Çok büyük bir kısmı eğlence amaçlı görmüyor mu?
Konuşmacı:Bir kısmı evet. Büyük bir kısmı görüyor.
AA:Bunun neden olduğunu düşünüyorsun? Nereden kaynaklandığını düşünüyorsun?
Konuşmacı:Biz insanlar her ortam da orayı eğlenceli sırf eğlenceli hale getirmeyi severiz.
AA:Yani sözlüğün mizahi bir yanı var.
Konuşmacı:Var, var.
AA:Ama diğer taraftan protest yanı da var.
Konuşmacı:Var.
AA:Ama bu protest yanı daha baskın tutuluyor.

Konuşmacı:Şöyle, yazarına göre değişiyor, hani çok eğlence odaklı insanlar bile o protest yanını da destekliyorlar. Hani o protest yanı sanki.
AA:Ama öbür taraftan bakıyorsunuz böyle şeye mesela görüştüğüm çoğu yazar da yazar arkadaşında şey var, yani apolitik bir durum söz konusu.
Konuşmacı:Vardır. Ekşi Sözlük'de olabilir, öyle bir şey olabilir çünkü.
AA:Neden Ekşi Sözlük'te böyle bir şey var?
Konuşmacı:Üniversite gençliğin de genelde olduğu için olabilir. Üniversite gençliğini daha çok çekiyor sanırım sözlük, o açıdan olabilir. Bende de var, yani bende dahilim dediğim gibi fazla siyasi konulara girmeye çalışmıyorum.
AA:Neden fazla siyasi konulara girmeye çalışmıyorsun sözlükte?
Konuşmacı:Gereksiz tartışma olduğunu düşünüyorum. Çünkü çoğunlukla yazılan şeyin bir sonuca varacağını düşünmüyorum. Ama hani %100 siyasetle ilgisiz bir insan da değilim. İşte zaman zaman o yüzden hani çok böyle yanlış gördüğüm şeyi olduğu zaman falan yazmayı tercih ediyorum. Onun dışında bir şey yazdığın zaman, her siyasi şeye yazdığın zaman insanların size cevap vermek için yazdığını fark ediyorsunuz. Bir iki defa böyle cevap verip yazı yazdım sonrada bundan hoşnut kalmadım. O yüzden artık kendi yazımı yazıp çıkıyorum.

00:20:47
AA:Ne tür konular anlaşmazlıklara, tartışmalara neden oluyor?
Konuşmacı:Anlaşmazlıklara, tartışmalara neden olan, bir kere insanların hoşlanmadığı tarzda giriler vs.
AA:Neler onlar?
Konuşmacı:Atıyorum bir kere konsepti zorlayan şeyler. Anket mesela hani bu çok tartışmaya sebep olabilen bir şey anket dediğimiz olay, ben bunu mesela sakıncalı görmüyorum. İnsanlar nedense çok sakıncalı gören bir grup var ama ben sakıncalı görmüyorum. İlla bir ayar vermeye çalışıyorlar, böyle bir şey var, onun dışında da.
AA:Bir kere konsepte aykırı olanlar dedik,
Konuşmacı:Konsepte aykırı olanlar da tabi.
AA:İkincisi ne mesela?
Konuşmacı:İşte bu dediğim gibi konsepti zorlayan şeyler.
AA:Zorlayan şeyler?
Konuşmacı:Zorlayan şeyler. Onun dışında kendi karakteri dışında inanmadığı farklı bir afaki bir şey ile yazan insanlar. Kuru bir kimlikle.
AA:Kuru bir kimlikle
Konuşmacı:Kuru bir kimlikle, onu siz daha güzel şey yapmışsınız. Ben buna terim arıyordum son günler de bulamamıştım. Nedir bunun adı diye düşünmüştüm. Kuru bir kimlikle yazan insanlar tartışma oluşturuyor bariz şekilde, onun dışında siyasi şeyler tartışma oluşturuyor. Futbol takımları konusu tartışma oluşturuyor.
AA:Sözlükte bu tür anlaşmazlıklar, tartışmalar nasıl çözümleniyor?
Konuşmacı:Çözümlenmiyor. İnsanlar sıkılana kadar tartışıyor sonra bırakıyor.
AA:Peki yeri mi sözlük bunun yani ortak, uygun bir alan oluşturuyor mu, aslında bu tür konuların konuşulması sözlükte?
Konuşmacı:Bence her konunun konuşulabilmesi gerekir, hani bu tarz anlaşmazlıkların olduğu konuların da konuşulması normaldir. Ama insanların dediğim gibi üstekine cevap verip, tartışıp onun dediği hayır bunu böyledir demeye çalışmak yerine hani bunu da yapabiliriz, ama hani konsept dahilinde yapmak lazım. Hani üsteki hiç olmasaydı bile yazacağınızın tek başına anlam ifade edecek şekilde yapmak lazım.

AA:Çünkü uçtuğunda bu sefer gidiyor.
Konuşmacı:Evet uçtuğunda nereye kime cevap verdiğiniz belli olmayan bir hal alıyor, çok ısrarla hani aynı şeyi tekrar tekrar yazmaya gerek yok. Üstekine sizin bir cevabınız vardır, bunu konsept dahilinde yazarsınız ondan sonra o size istediği kadar cevap versin söyleyeceğinizi bir kere söylediyseniz, tekrar aynı şeyi tekrar anlatmak için bir giri daha yazmanıza bence gerek yok. Öyle olmadığı sürece o konu tartışılabilmeli bence.
AA:Yeri mi sözlük bu tür konuşmaların, tartışmaların.
Konuşmacı:Dediğim gibi her konu tartışılabilmeli.
AA:Ama mesela çözüm yeri yani.
Konuşmacı:Çözme yeri değil ama insanların düşüncesini ortaya koyma yeri diyebilirsin.
AA:Şimdi şeyden, ne çeşit farklı gruplardan buraya, ne çeşit farklı gruplar var orada İslamcılar var dedik, başka?
Konuşmacı:Söylemiştim sanırım başka.
AA:Orada ben araya girmiştim de.
Konuşmacı:İşte sırf eğlence odaklı insanlar var dedik. İşte o dediğimiz gibi şey kimlikle yazanlar, neydi?
AA:Kuru kimlik, ateistler.
Konuşmacı:Kuru kimlik. Ateistler var evet.
AA:Kürtler var mı?
Konuşmacı:Evet onlar var.
AA:Kim var mesela?
Konuşmacı:Nick bilmiyorum. ben zaten nicklere çok çok az dikkat eden bir insanım. Nicklere dikkat etmem.

00:24:05
AA: 'Eksiksiz uyum' hakkında ne düşünüyorsun?
Konuşmacı:Hiçbir fikrim yok. Sadece nickini bildiğim yani öyle bir nick var, o kadar bildiğim o.
AA:Yani yazdıklarından ne düşünüyorsun?
Konuşmacı:İşte bilmiyorum. Hani dediğim gibi nickler dikkat etmem.
AA: 'Ördeklerin domates tabağın fiyatına etkisi'.
Konuşmacı:Sadece nick olarak biliyorum bunu da. Ne yazıyor dikkat etmiyorum.
AA:Kayzersözer.
Konuşmacı:Sevmiyorum.
AA:Biliyorsun onu.
Konuşmacı:Biliyorum.
AA:Tanıyor musun?
Konuşmacı:Hayır.
AA:Kimi tanıyorsun sözlükte?
Konuşmacı:Nick olarak kimi tanıyorum. Gerçek hayattan tanıdığım birkaç kişi var. onları da nick olarak mı söylemem gerek?
AA:Olur.
Konuşmacı:Simercim diye bir arkadaş var.
AA:Yüz yüze görüşüyor musun?
Konuşmacı:Yani zaten eski arkadaşım zaten kendisi.
AA:Kaçıncı nesil?
Konuşmacı:O aslında eskiden de yazardı sonra bir atıldı vs. beşinci nesil olarak yine geldi. Ama hatırlamıyorum şu an kaçıncı nesil olduğunu, onun dışında birkaç nick de ben

arkadaşlarımın nickini çok iyi bilmem. Uzun nickle olanları ‘buz dağının görünmeyen yüzü’ var. Ondan sonra o da az yazan kişiler bazıları bunların.
AA:İki nokta.
Konuşmacı:’İki nokta’, bir bilsem devamını hatırlamıyorum. ‘İki nokta’ gerisi zaten muhtemelen şey, benim ismimi size veren oydu yani.
AA: ‘Kısaltma kablosu’.
Konuşmacı:Tanımıyorum.
AA:Efe.
Konuşmacı:Tanımıyorum.
AA:Yeditepe.
Konuşmacı:Tanımıyorum.
AA:Okey. Sözlük yazarını nasıl ifade edersin, tanımlarsın?
Konuşmacı:Sözlük yazarını nasıl tanımlarım? Aslında nasıl olması gerekir diye mi soruyorsunuz? Yoksa olanlar nasıldır demek istiyorsunuz?
AA: Olanlar yani senin tanımın. Yani sözlük yazarına bir tanım getir, sen getir.
Konuşmacı:Yani, şöyle olması gerekir.
AA:Senin sözlük yazarı tanımın.
Konuşmacı:Benim sözlük yazarı tanımım, başkalarını umursamadan ama kendi gibi kendi olarak yazan ve dediğim gibi diğer dillerden bağımsız şekilde düşüncesini net ve detaylı olarak ortaya koyan kişidir. Yani bu olmalı.
AA:Bunu bazı arkadaşların şey olarak nitelendirdi, ‘sözlük yazarı’ dedi, ‘toplumdan birazcık daha elit edebi yönü ağır, birazcık daha ağır insan olarak’ nitelendirdi. Bu konu hakkında ne düşünüyorsun?
Konuşmacı:Toplumdaki yeri mi diye sorarsanız hani bir sözlük yazarının toplumdaki yeri nedir diye sorarsanız. Dediğim gibi orada yazmak insanı bir nevi böyle hani bir edebi taraf getiriyor. Belki ben çok edebi yazmıyorum, ben hani anlaşılır cümlelerle yazmaya çalışıyorum. Hani düzgün bir dilde hani atıyorum, çok sevmem ama siyasi kitap gibi düşünen bir görüşü doğru cümlelerle ortaya koyan bir şey gibi yazıyorum ama yinede bu insanı yazmak konusunda teşvik eden bir taraf olduğu için biraz daha dediğim gibi entellektüel insanlardan oluşuyor toplum içinde.
AA:Sözlüğe yazar olma amacın nedir?

00:26:53
Konuşmacı:Yazar olma amacım. Yazar olduğum zaman hiç böyle bir amaç düşünmemiştim. Böyle bir şey varmış, yazması zevkli olabilir diye düşünmüştüm. Ama sonradan devam etme amacınız nedir derseniz, bunun kendime faydalı olduğunu fark etmemdir. Çünkü sıkılıp bırakabilirdim, belli bir aşamadan sonra kullanım düşüyor.
AA:Ama zor iş ya.
Konuşmacı:Tabii böyle günde yüzlerce şeye girmek zordur belki, ama yine de ben seviyorum yazmayı. Tabii ki sevginin devam etmesi ve bunun bir yandan da kendime faydası olduğunu düşünmem. Okumanın da aynı zamanda sadece yazmanın değil.
AA:Neden yazar ifadesi kullanılıyor, neden kullanıcı değil?
Konuşmacı:Çünkü üye olan herkesin bir şeyler yazması bekleniyor, yani sadece okuyan kişinin zaten kullanıcı olmasına gerek yok.
AA:Bir düşünce üretimi söz konusu mu orada?
Konuşmacı:Bir düşünce üretimi söz konusu mu?
AA:Yazarların kendi oluşturdukları.

Konuşmacı:Tabii yani herkesin bir düşünce yapısı mevcut, bunu yansıtabiliyorlarsa bu güzel bir şey. Ama dediğim gibi zaten neden yazar diyorsanız bunun sebebi çok açık yani okumak için zaten kullanıcı olmanıza gerek yok.

AA:İdeal sözlük yazarını nasıl tanımlarsın?

Konuşmacı:Az önce söylemiştim sanırım

AA:O ideal miydi?

Konuşmacı:İdeal olan oydu yani.

AA:Yani burada şimdi tabi şey bu yeni kavram ideal sözlük yazarı Çağatay'ın ortaya koyduğu bir şey. Çağatay'ı tanıyor musun?

Konuşmacı:O Wondrous'un adı Çağatay mıydı? O tartışmayı hatırlıyorum sözlükte ki. Onun söylediğine kısmen katılıyorum ama eksik yazdı. Benim ona o konuda bir girim vardır o başlıkta.

AA:Bununla ilgili düşüncelerini biraz belirtir misin?

Konuşmacı:Sadece ansiklopedik bilgi mesela o sadece benim kastettiğim ansiklopedi o değildi. Ama orada sadece kendisi demiş ya 'bilgi' hani salt bilgi, yorumsuz vs. buna böyle yapılır, böyle girilir, şu şöyle bir şeydir, burası böyle bir yerdir falan gibi bilgileri olduğu şeyleri sevdiğini söylemişti. İdeali sadece bununla kısıtlamak doğru değil, bence bilgi yorum bunların hepsini giren kişi idealdir.

AA:Otoritenin bu tür şeylere neden ihtiyacı olduğunu düşünüyorsun?

Konuşmacı:Bu tür şeylerden kastınız?

AA:Böyle bu tür tanımlamalara.

Konuşmacı:Ben onun, otoritenin öyle bir ihtiyacı olduğu için yaptığını düşünmüyorum. Ben onu kendi, hatta moderatör kimliğiyle de yazdığını düşünmüyorum. Kendi düşüncesi olarak yazdığını düşünüyorum.

AA:Emin misin?

Konuşmacı:Değilim. Muhtemelen kendisiyle konuştuğunuz için böyle söylüyorsunuz?

AA:Peki.

Konuşmacı:Hiç dediğim gibi moderatör olarak yazıyor gibi gelmemişti orada ki yazıyı.

AA:Peki. Ailene ve yakın çevrene sözlük yazarı olduğunu belirttin mi?

Konuşmacı:Ailem sözlük yazarı kavramının ne olacağını pek anlayabileceğini zannetmiyorum. İnternet kullandığımı falan biliyorlar hani çok da.

AA:Bir şey oldu, yanındalar mesela 'oğlum ne yapıyorsun' dediler, sende.

Konuşmacı:Sanırım bunun lafı geçti. Evet hatırlıyorum sanki.

AA:Nasıl anlatırsın onlara? Yani bilmeyen birisine sözlüğü nasıl anlatırsın?

Konuşmacı:Ailemse bu çok zor, nasıl anlatırım hakikaten çok zor.

AA:Aynı şeyi ben yaşadım. 'nereye gidiyorsun oğlum?', 'zirveye gidiyorum', 'zirve ne?', 'ya anne bak işte şimdi internette bir şeyler var onun toplantısı', 'nasıl bir toplantı?', 'internetteyse nereye gidiyorsun?', 'İnternete mi giriyorsun' falan. Nasıl anlatıyorsun?

Konuşmacı:Anladım. Nasıl anlatıyorum, internet ortamında insanların her konu hakkında kendi fikrini belirttiği bir ortam var derim. Kendi görüşünü, kendi bilgisini yazdığı bir ortam var derim. Diğerlerinden bağımsız şekilde kendi görüşünüzü belli konunun başlığı altına yazıyorsunuz derim. Böyle bir ortam var diye anlatırım herhalde şey olarak. Ama ne kadar anlaşılır onu bilemem bilmeyen birisi tarafından belki üzerinde baya çalışmak gerekir, gerekebilir hani şimdi neresini anlamadığına göre.

00:30:47

AA:İletişim kurma açısından sözlüğü tercih ediyor musun?

Konuşmacı:Fazla değil.
AA:Yani mesela blog da, forumda kullanıyor musun?
Konuşmacı:Forum yani yeni yeni bir, iki forum'a üye oldum ama genelde kullanmıyordum, ama artık kullanıyorum diyebilirim. Blog kullanmıyorum ama kullanmayı da düşünüyorum. Ama önce bir hani böyle sıradan günlük yaptığım şeyi anlatır gibi bir şey olmasını istemiyorum da. Biraz daha içerikli bir şey olmasını istediğim için düşünüyorum, ne gibi bir içerik yapabilirim diye.
AA:Ama öbür taraftan sözlüğü kullanıyorsun, tercih ediyorsun?
Konuşmacı:Kullanıyorum, evet.
AA:Daha aktif olarak.
Konuşmacı:Evet.
AA:Forumdan farkı ne?
Konuşmacı:Forumdan farkı dediğim gibi bir kere yazanların daha kalıcı olması, bir kere bu farkı var. Yani forum da hiçbir konu tartışıldıktan kısa bir süre sonra unutulur, akla bile gelmez. Aşağılara gider ve kalır öyle, ama sözlükte öyle değil çok eski bir şeye bile bir şekilde çağrılıp, geri gelip yeniden tartışmaya bile açılabiliyor veya insanlar en azından belli bir konuyu çağırıp okuyabiliyor.
AA:Bu açıdan neden iletişim kurma açısından sözlüğü tercih ediyorsun? Bu ona denk geliyor değil mi?
Konuşmacı:Siz iletişim kurmak açısından sözlüğü tercih ediyormuşsunuz ya, ben şey olarak algıladım. Hani oradan yazarla doğrudan iletişime geçmek olarak tercih ediyor musunuz diye anladım. O anlam da pek fazla tercih etmiyorum dedim. Yoksa tabii ki hani insanlarla bu tarz hani kullanarak, sözlüğü kullanarak iletişime geçmeyi tercih ettiğimi söyleyebilirim. Ama ben bunu çok da fazla iletişim olarak görmüyorum, hani buradaki gördüğüm şey sözlüğün kendi konsepti dahilindeki iletişim olarak gördüğüm şey, benim bir şey yazmamla birilerinin okuması. Hani bunun dışında bir beklentim yok sözlükten.
AA:Okunmak senin için önemli mi?
Konuşmacı:Önemli.
AA:Neden önemli?
Konuşmacı:Çünkü okunmak için yazıyorum. Yani birileri okusun diye yazıyorum.
AA:Bu sana ne sağlıyor? Ne getiriyor?
Konuşmacı:Bir yandan tabii kendimi geliştirmek. Feedback yani alabildiğim kadar feedback hoşuma gidiyor, hani bu bir oyunla da olabilir veya bir mesajla da olabilir. İster istemez herhalde insanın biraz da şeyini okşayan bir şey hani egosunu okşayan bir şey olabilir. Ama tek amacı bu mu derseniz değil hani, insanın şöyle bir yanlış olmuş demesi bile çok hoşuma gider. Konu olabilir anket dediğimiz olayın atıyorum bilmem ne olan filmler diye bir başlık var mesela, hani insan gerçekten böyle bir film var diyor. Başlığı açıp o filmi bulmaya çalışabilir, yani böyle bir kullanım açısından faydası olabilir. İleride bir insana faydası dokuna bilir bunun, ama bu kuru kimlikle yazan hikayenin ben kesinlikle bir faydası olduğunu birilerinin gidip de 'haaa şey yapayım' diye bir şey öğreneyim diye o başlığı çağırabileceğini düşünmüyorum ileride. O sadece o an için eğlenmek için yazılıyor, bunun gibi mesela bunu da ayrı bir konu olarak yazabilirsiniz aslında. Hani ayar vermekten buraya geçtim ama.
AA:Sözlükte okumak mı önemli? Yazmak mı önemli?
Konuşmacı:Okumak mı önemli, yazmak mı önemli? Hani birbirinden ayırmak çok kolay değil bence, ama okumak da önemli, yazmak da önemli.
AA:İletişim kurma, katkı yapmak açısından.

Konuşmacı:Evet çünkü sonuçta yazdığınızın okunmasını bekleme hakkınızın olması için bence etik amaçlı olarak sizinde okumanız lazım bu bir. Hani siz bile okumuyorsanız niye insanlar sizi okusun! Artı bir şeylere katkıda bulunmak için, atıyorum oraya daha farklı, daha yeni bir şey yazabilmek için yine okumak lazım bu ikincisi. Artı üçüncüsü de tabii insanların yazdıklarından kendi hayatınıza bir şeyler çıkartabilmek için okumak da lazım bu üçüncüsü. Ama yazmak da dediğim gibi, sözlüğün bireye katkısı en çok olan özelliği.

00:34:53

AA:Mesela güzel bir konu düşündün, yazdın. İyi bir şey oldu dedin yani hani gönderdin ne olumlu, olumsuz bile oy almadı. Kaybolup gitti, hiç böyle bir şey başına geldi mi?

Konuşmacı:Benim başlık olarak mı soruyorsunuz? Yoksa herhangi bir giri olarak mı soruyorsunuz?

AA:Herhangi bir giri olabilir, başka olabilir. Hiç fark etmez, yazdığın bir şeyin kaybolup gitmesi.

Konuşmacı:Ben çok nadir olarak başlık açıyorum. yani çünkü dediğim gibi çok afaki konularda başlık açılması.

AA:Negatif bile oy almadı yani hiç böyle bir şeyle karşılaştın mı?

Konuşmacı:Karşılaştım tabii ki herkes de mutlaka karşılaşmıştır sanırım. Pek önemsemem 'Allah Allah' diye şaşırırım ama şunu da söyleyebilirim ki son dönemde, hani bir üç dört senedir yazdığım girilerim %95 oy alıyor. Hani bir tepki görüyor, çünkü ben hakikaten çok hani her şeyi yazmıyorum. Hatta böyle birkaç paragraf yazıp da vazgeçip sildiğim şeyler bile oluyor, hakikaten hak ettiğini hani ben bunu yazayım diye düşünmediğim şeyi çoğunlukla yazmıyorum. O yüzden de %95 üzerinde de oy alıyor, ama eskiler var.

AA:Şimdi giriyi yazdın kaybolup gitti ne yapıyorsun? Böyle bir şeyle hiç karşılaştın mı?

Konuşmacı:Karşılaştım.

AA:Ne yaptın mesela?

Konuşmacı:Hiç bir şey yapmadım.

AA:Veya okutmak içinde bir şey yapmadın mı?

Konuşmacı:Tekrar okurum. Genelde öyle yapıyorum.

AA:Okutmak için arkadaşlarına bir şey yapmadın mı?

Konuşmacı:Çok olumsuz oy alırsa veya. Yok hayır.

AA:Yani başlığı üste taşımak, mesaj atmak, 'bak ben böyle bir şey yazdım' falan girin diye.

Konuşmacı:Yok hayır hiç öyle bir şeyle karşılaşmadım.

AA:Bu konuda sen hiç mesaj alıyor musun?

Konuşmacı:Hayır hiç öyle bir şey almadım.

AA:Ya bak işte böyle bir mesaj atmış arkadaşın işte şöyle şöyle, böyle böyle falan filan, fişman diye yani şunu yazmış, bunu yazmış diye.

Konuşmacı:Yok hayır öyle bir şeyde almadım. Kimse bana hadi şunu oku diye mesaj atmadı. Ne düşünüyorsun? Hani şey olabilir, gerçek hayatta tanıştığım arkadaşlarımla beraber, hani amaçta o değil bak bu oy almadı da değil, bak bu oy aldı da olabilir. Onun yazdıklarının üzerinden geçtiğimiz olmuştu. Hani ama yan yanayız, gerçek hayatta da zaten uzun süredir arkadaşım.

AA:Kim o?

Konuşmacı:Simercim.

AA:Ha simercim.

Konuşmacı:O mesela bir şeyler yazmıştı, hani kendisini çok tanıdığım için o yine sözlüğe giriyor bakayım ne yazmışsın diye baktığım falan oluyor, ama amaç şey değil hani' bu okumadı ya buna bir baksana' değil yani. Amaç işte böyle bir şey yazmışsın ya da ben merak edebilirim, ben sorabilirim 'ne yazmışsın bakayım' falan diye, öyle.
AA:Sözlük üzerinden yapılan iletişimi nasıl değerlendiriyorsun?
Konuşmacı:Hani iletişimden kastınız yine onu.
AA:Yani mesela yazdığın giriler, mesajlar arkadaşlarının bazıları bunu riskli olarak değerlendirdi. Bazıları güvenli, bazıları güvensiz olarak değerlendirdi. Sen nasıl değerlendiriyorsun?
Konuşmacı:Ben çok kişisel şeylere girmem zaten. Benim bir güven sıkıntım olacağını düşünmüyorum. Mesaj da hani arkadaş olma seviyesinden sonra mesajla hani gerçek kimliğiyle falan konuşmaya girdiğimiz zaman da biraz güvensiz olabileceğini düşünüyorum. Ama en azından daha iyi tercih yapmaya çalıştığımı düşünüyorum.
AA:Mesela arkadaşların bu anlamda mesela bazı arkadaşları güvensiz olarak nitelendirdi. Çünkü bu ortamda çok kurgu kimliklerin olduğundan bahsetti. Bazı arkadaşlarında güvenli olduğunu söyledi. Çünkü yazarların orada belirttikleri bir takım faktörleri, o yazarla tanışabilmek için ön bir şey olarak nitelendirdi yani kaynak olarak nitelendirdi. Sen nasıl görüyorsun?

00:38:26
Konuşmacı:Anladım. Dediğim gibi tabii ki orada yazılanlar bir ön kaynaktır. Zaten hani birazcık sözlük tecrübesi olan bir insan oradaki yazılanlardan, o insanın ne kadar kuru bir kimlik veya ne kadar gerçek kimlikle yazdığını bir nebze çıkarabilir.
AA:Nasıl anlaşılır bu? Yani ekranın arkası nasıl? Ekranın arkasında adam yani doğru veya gerçek yazdığını nereden anlayabilirsin? Tamamıyla kurgu bir şey yaratabilir aslında orada. Yaratanlar da var.
Konuşmacı:Doğru, var evet. Ama inandırıcılık sınırlarının dışına ister istemez o tarz yazan insanlar biraz çıkıyorlar. Bir de tutarsızlıklar oluyor.
AA:Ben Kayzersözerim biliyor musun?
Konuşmacı:Düşünmüyorum ama.
AA:Emin misin?
Konuşmacı:Değilim, ama düşünmüyorum.
AA:Neden düşünmüyorsun?
Konuşmacı:Şuan mantıklı geldi aslında, böyle söyledikten sonra mantıklı geldi. Olabilir, bilmem yani size yakıştıramadım.
AA:Neden mantıklı geldi?
Konuşmacı:Size yakıştıramadım herhalde. Şundan mantıklı geldi hani hakikaten böyle bir araştırma yapmak için, bir üye olunup da bir şeyler yapılacaksa o tarz yapılabilir. Yani o açıdan mantıklı.
AA:Anladım. Sözünü kestim orada bir şeyden bahsediyordun. Şey diyordun oradaki güvenden bahsediyordun. Güven derken orada bir anlaşılacağından bahsediyordun, ben sözünü kestim.
Konuşmacı:Yok, aslında hani çok da güvenli anlamında söylemiyorum. O bir ön şey oluşturur ama %100 güvenlimidir derseniz değildir. O yüzden hani hakikaten mesajların ilk seviyesinde bireysel iletişime geçiyorsanız bir kişiyle, mesajların ilk seviyesinde bilgi alabilir.
AA:Mesaj olabilir bu, giri olabilir yani.

Konuşmacı:Girilerim de zaten kişisel bir şey girmem. O yüzden, yazdığım girilerin benim adıma riskli bir şey oluşturduğunu çok düşünmüyorum. Başkaları benim hakkımda bir şeyler yazarak, benim hakkımda bir şey verebilirler. O olabilir o da fazla olmadı şu ana kadar, ama onun dışında mesajla iletişimde de ilk zamanlarında, yani ilk konuşmalarında ilk başında o kişinin gerçekten anlattığı kişi olup olmadığını birazcık kontrollü şekilde mesajdaki yani kişisel bilgi verme seviyesini az tutarak denemek gerektiğini düşünüyorum. Hiç kimseye böyle ilk mesajda şeye girmem.

AA:Sence insanlar neden bilgisayar ortamından iletişim sağlamayı tercih ediyor?

Konuşmacı:Sanırım daha kolay çünkü insanla yüz yüze gözüne bakarak iletişimde ister istemez yabancı biriyse bu, bir gerginlik oluyor. Buna sadece.

AA:Bu kolaylık nereden kaynaklanıyor?

Konuşmacı:Dediğim gibi bir insanı gözüne bakarak konuşmak bir zordur. Daha farklıdır, yabancı bir kişinin hani bir nevi soğukluk olur hani, gerginlik olur, güvenmek zordur vs. ama yüzüne bakmadan bu biraz daha kolaydır.

AA:O bakımdan kolaydır diyorsun!

Konuşmacı:Bu bir de bir şeyler gelmişti az önce aklıma düşüneyim bir saniye ne gelmişti. İkincisi şu da doğru, daha kolay nedir? Sürekli elinizin altında, hani oradan bir insanla seri halde konuşmak kolay bir insanla da buluşmak, yüz yüze de konuşmak o kadar kolay değil.

AA:Yani arkadaşların çoğu mesela şöyle bir şey belirtti, evden çıkmadan arkadaşlarınla görüşüyorsun.

Konuşmacı:Mümkündür tabii.

AA:Kolay, yani kolaylığı o şekilde değerlendirdiler.

Konuşmacı:Arkadaş edinmek için kolay mı derseniz? Ben sözlüğü pek arkadaş edinme yeri olarak görmüyorum. Yani tabi ki her ortamda olduğu gibi bir yerden arkadaş edinebilir, ama çok da hani doğrudan arkadaş edinme ortamı olarak görmüyorum.

AA:Biraz önceki sözlük üzerinden yapılan iletişimi nasıl değerlendirirsini bir toparlar mısın şöyle?

Konuşmacı:Nasıl değerlendiririm? Şunu bir kere söyleyebilirim, bu deliller vasıtasıyla olan iletişim insanları biraz olsun başkalarını okumaya, anlamaya sevk ediyorsa bunun hani toplum adına güzel bir şey olduğunu söyleyebilirim. Birazcık öyle bir şey olduğunu düşünüyorum. İnsanları ya gerekli belli kişinin girilerini okumak yönünde olabilir. Ben de böyle bir şey yaratmıyor ama başkalarında yarattığını biliyorum. Gerekse belli bir konudaki şeyleri okumak adına yönelttiğini böylelikle hani hızlıda olsa bir konuda bilginin çoğalmasına katkıda bulunduğunu düşünüyorum. Mesajla iletişim ise çoğunlukla yüzeysel buluyorum. Hani çok basit bir şeyi yazıp, uzun vadeli mesajlaşmaya dönüşme ihtimalini düşük buluyorum yani.

00:42:43

AA:Güvenli mi, riskli mi, güvensiz mi?

Konuşmacı:Az riskli olduğunu düşünüyorum.

AA:Kısmen.

Konuşmacı:Kısmen.

AA:Sosyal ağlar, Facebook, Linkedin, MySpace hakkında düşüncelerin?

Konuşmacı:Facebook kullanıcısı değilim.

AA:Yani sosyal ağlar hakkında ne düşünüyorsun?

Konuşmacı:Yani konseptine göre değişir. Hani ben internette bir paylaşımın, sosyal ağların güzel bir şey olduğunu düşünüyorum. Nasıl kullanıldığına göre de değişir, yani mesela Facebook'a çok karşı bir insan değilim. Kullanmama sebebim, benim orada kendi ismimle

bir şey aldığım zaman benim normalde görüşmek istemediğim birçok insanın beni eklemek isteyeceğini biliyorum. Hani benim ilkokul arkadaşımı bulmak gibi bir derdim yok mesela, ama bir sürü insanın bir yerden, oradan, buradan arkadaşının arkadaşı vs. beni ekleyeceğine 500 kişilik bilmem kaç kişilik arkadaşlık sitelerine dönüşmeye çalışacağını bildiğim için hoşuma gitmiyor bu kişi, bana kalsa ben sadece etrafımdaki 15, 20 kişiyi ekleyeyim onlarla kalan bir Facebook'um olsun isterim, ama ona kalmıyor bir yerden onların arkadaşı, onların arkadaşı gidecek. Sonra bu beni niye ekliyor, niye eklemiyor bilmem ne gibi şeyler oluşacak ya da ilkokul arkadaşım oradan şey yapacak, ortaokul arkadaşım öbür taraftan mesaj atacak vs. bunlar hoşuma gitmediği için ve hani o ayarları var, bulunabilinirlik, bulunamazlık falan onlarında tam istediğini düşünmüyorum. Çünkü işte arkadaşın arkadaşı bildiğine göre, biliyorsunuz işte. O yüzden almıyorum mesela facebook'u, ama Facebook mesela böyle kullanılırsa güzel, ama mesela bir forumda tanımadığın insanlarla fikir alışverişi olabiliyor. Sözlükte de böyle bunlar olabilir, o açıdan faydalı görüyorum yani ama her şey konseptine uygun kullanılırsa diye düşünüyorum.

AA:Sosyal ağlar ile sözlük arasında ne fark var, fark var mı?

Konuşmacı:Sosyal ağlardan kastımız internet ortamı, sosyal ağlar diyorsunuz. Ağlar dediğiniz.

AA:Facebook mesela.

Konuşmacı:Var tabi ki.

AA:Ne fark var?

Konuşmacı:Bir kere Facebook'ta az çok tanıdığınız genelde insanlarla iletişime geçersiniz de bu yapmamak içinde, yani yapmak dışına çıkma içinde yollar mevcut ama ana konsept de odur. Dediğim gibi sözlüğün en güzel tarafı, doğrudan birine hitap ederek yazmamanız gerektiği, aksine hatta yani güzel olan tarafı bir konuda kimseye bağlı olmadan yazıp okuyacağınız, öyle olması gereken böyle olması. Farkı burada yani özellikle hani yazılanların dediğim gibi kaynayıp gitmemesi, geçmişte kalmaması yıllar sonra bile bir şekilde bir araştırma yaparken çağrılıp, geri getirilip okunabilmesi.

AA:Şimdi mesela sözlükte arkadaşların şey dedi. İnsanların bir kimlik ve bir isimle belli olduğunu, varolduğunu söylediler, gerçek dünyadaki ismiyle. Sözlükte birazcık daha anonim bir oluşumundan bahsettiler, anonim olmasından bahsettiler. Bu konu hakkında ne düşünüyorsun?

Konuşmacı:Eğer, elbette bir anonimlik var, bu insanın biraz daha özgür olmasını veya bazı şeyleri gerçek hayatta olduğundan daha rahat ifade etmesini sağlıyor olabilir. Çünkü mesela o gerçek hayatta tabu olan bazı şeyler konusunda, insanlar yazdığı zaman başka bir ortamda ne tepki göreceğini bilemediği için daha çekimser duracaktır veya kendi ismiyle yazıyor olsaydı daha çekimser durabilecek olabiliyorsun. Çünkü bir yerden tanıyan çıkabilir vs. çıkabilir diye, hukuk içine, alanına girmeyen konulardaki anonimlik böyle bir rahatlık getiriyor. Ama onun dışında zaten hukuk alanına girecek bir şey varsa o hukuk aracılığıyla, yönetim aracılığıyla yine isim ortaya çıkabileceği için veya internet, ip'ler vs. aracılığı ile isim ortaya çıkabileceği için o konuda bir anonimliğin ben çok önemli olduğunu düşünmüyorum. Hani özellikle ünlüler bundan çok şikayet ederler, işte nick arkasına gizlenip böyle şeyler yazıyorsunuz diye. Hukuka aykırı bir şey varsa zaten şey yapabilirler, hani şikayet edebilirler. Dava açabilirler vs. ve bu, ne derler? Sonuca ulaşacaktır. Hani bir şekilde öğrenilecektir gerçek kimlik.

00:47:38

Bir şey daha geldi aklıma ben zaten internet dediğim olayın özellikle bu şeyin, genel bir düşünce sözlük dışı bir düşünce, internet denen ortamın daha hani emekleme aşamasında

olduğunu düşünüyorum. Hem teknolojik olarak, hem insanların algısı açısından çok emekleme aşamasında olduğunu düşünüyorum. İnsanların o yüzden algısının da çok yersiz olduğunu düşünüyorum, internetin bir doğru bilgi kaynağı olmadığını illaki, ikinci soruda yazılanların ciddiye alınmaması gerektiğini, bir nebze hani en azından kaynağına göre kontrol edilerek algılanması gerektiğini insanların öğrenmesi lazım. Yani orada birisi size atıyorum hakaret bile yazmış olsa, sizin adınıza, size karşı hem okuyanların o hakaretteki yazılanların değersiz olduğunun farkına varması lazım. Hem de bir ünlü hakkında sokakta birçok insan zaten hakaret ederek konuşabiliyor. Ama bunlar o ünlünün kulağına gitmiyor, oranında sokaktan çok farklı bir yer olmadığını, orada edilen hakaretinde çok da önemli olmadığını ünlünün de bilmesi lazım, editörlerinde bilmesi lazım, okuyanlarında bilmesi lazım diye düşünüyorum. Yani o yüzden.

AA:Şu konu hakkında ne diyeceksin, 8844455 nickinin altına arkadaşların sayfalarca döşüyor, nick altı giriyor. Ama Utku Kevenoğlunun altına giri, nick altı girmiyorlar veya o başlığın altına girmekten daha çok çekiniyorlar. Dikkat ettin mi?

Konuşmacı:Tabii.

AA:Neden olduğunu düşünüyorsun bunun?

Konuşmacı:Benim gerçek kimliğimin altına bir şey yazdıklarında hani benim rahatsız olabileceğimi düşünüyorlardır muhtemelen. Hani benim hakkımda bilgi vermekten, hani bu adam şöyle şöyle düşünen birisidir, şöyle bir insandır dedikleri zaman benim rahatsız olabileceğimi düşünürler muhtemelen. İkincisi ben zaten orada bir kullanıcı adı alıp, onunla yazdığım zaman o ortamda beni tanımlayan şey o olduğu için, zaten insanlar hani belki bu rahatsız olur vs. düşünmeden otomatikman onun altına yazma.

AA:Ortamda onunla biliniyor diye ifade etti arkadaşların.

Konuşmacı:Onunla biliniyor diye. Orada işte.

AA:Zirvelerde de onunla biliniyor diye. Ben mesela dikkat ettim zirvelerde yani seninle karşılaşsaydık Utku demez 88

Konuşmacı:Ben çok az zirvelere gittim ama. Diyemezlerdi, öyle diyemezler, sorarlar nickin ne bu derim haa ama ismin ne Utku derim yine Utkuya dönüşülür çünkü benim nickim öyle hitap edilmeye uygun nick olmadığı için.

AA:Anladım. Yani ben misal verdim, yani mesela 'dadundan yinmezz' yani mesela, 'iki nokta üst üste' mesela.

Konuşmacı:Anladım.

AA:Arkadaşların bu şekilde ifade etti.

Konuşmacı:İki sebebi olabilir, işte dediğim gibi bir beni gerçek ismimle tanıyan kişiler, benim rahatsız olacağımı düşünebilir bundan, ikincisi de hani sonuçta kimse orada kendi ismini vermek zorunda değil. Ama mesela siz gidip de benim Utku Hasan Kevenoğlu altına bir şey yazıp beni mesela altına birde 8844455 öyle bir şey yazarsanız, o da beni ifşa etmiş olur. Hani ifşa almak belki çok sıkıntı değil ama yinede ben oraya ismimi, zaten isteseydim kendi ismimle yazardım. Hani nick dediğimiz belki bu işin şeyinde var hani özünde var. Hani hiç kimse gerçek ismini genelde kullanmaz, o yüzden hoşuma gitmezdi gerçekten, bunu düşünerek yazmazlar şu anda. Bir de hani dediğim gibi beni oradan tanıyanlar özellikle beni o isimle bilirler. O yüzden o isimle tanımlarlar.

AA:İletişim kurma açısından sözlük ile gerçek yaşam arasında ne gibi benzerlik veya farklılık görmektesin?

Konuşmacı:İletişim kurmak açısından ne gibi benzerlik, ne gibi farklılık görmektesin?

AA:Sözlükle gerçek yaşam arasında.

Konuşmacı:Anladım. Bir kere hani yeni tanıdığımız bir insanla, her internet ortamı için geçerli. Bir diyalog, internet ortamı nedense biraz daha kolaydır, ama bir yandan da

çekimser başlanılır. Hani herkes her şeyini bir anda söylemek istemez, yani mesela ismini söyler ama herkes hemen soyadını söylemez mesela, bunun gibi biraz daha çekimser başlar ama bir yandan da muhabbet, geyik olarak da olsa daha sıcak devam eder, daha kolaydır. İnsanlar eğer özellikle dizlerde ismini vereceğini düşünmüyorsa tabu olan konulara daha rahat girerler, daha kolay tartışırlar, daha kolay iddia ederler. Gerçek kimliklerini, eğer gerçek isimlerini vermeyeceklerse gerçek düşüncelerini daha kolay yansıtırlar.

00:52:06

AA:Neresi benzer, neresi farklılık oluyor? Birbirinin içine soktum.

Konuşmacı:Benzer olan. Haa farklılıkları saydım ben zaten, benzerlikleri saymadım. Benzer olarak yine aynı. Gerçek hayatta bir insanla nasıl tanışıyorsak birazda galiba sözlükte de ona benzer şekilde tanışıyoruz. Hani ortak ilgi alanımızla dolayısıyla tanışabiliriz o insanla veya bir arkadaşımız tanıştırır bir insanla. Herhalde yöntem benziyor tanışma yöntemi, tanışma amacı, tanışma sebebi benziyor.

AA:Sözlükte. Bitti mi?

Konuşmacı:Bitti sanırım! Yani düşünüyordum devamı var mı diye, hani aklıma başka bir şey gelmedi zaten.

AA:Sözlükte nasıl sosyal, kültürel bir alan mevcut?

Konuşmacı:Tam sorudan kastınız?

AA:Sözlükte nasıl sosyal, kültürel bir alan mevcut? Yani kültürel alan dediğimiz o giriler, sözlük. Sosyal alan dediğimiz birazcık daha zirveler oluyor.

Konuşmacı:Anladım. Ben açıkçası çok fazla zirveye giden bir insan değilim. Sevmem zirvelere falan gitmeyi, ben tanışacağım birisi varsa onunla kendim bireysel olarak şey yaparım.

AA:Ne yapıyorsun? Mesaj mı atıyorsun?

Konuşmacı:Çok nadirdir ama evet mesaj atıyorum. Hani mesela amacımda şey olmuyor, ben bununla tanışayım olmuyor. Ben bir sebep bulduysam, hani orada yazdığıyla ilgili vs. mesaj atıyorum, onun dönüşü de hani normal açıyorsa belki karşılıklı mesajlar. O zamanda doğal şekilde tanışmaya gidebiliyor. Bu nadir oluyor, onun dışında ben çok nadir zirveye gittim, özellikle kalabalık zirvelere falan tercih etmiyorum, hiç sevmiyorum.

AA:Neden?

Konuşmacı:Yani insanların gerçekten oraya hani bir şeyle gittiğini düşünmüyorum. Hani 'zirve varmış hadi gidelim' diyorlar ama ondan sonra orada sadece işte 'senin nickin ne?' Böyle mesela konuşma dönüyor, sıcak olmayan bir ortam oluşuyor. Yani sevmiyorum.

AA:Samimiyetsiz buluyorsun!

Konuşmacı:Samimiyetsiz buluyorum daha çok. Ne diyorduk?

AA:Sosyal, kültürel alan.

Konuşmacı:Sosyal, kültürel alan. Kültürel alan olarak tabii ki dediğim gibi birazcık daha entellektüel insanlardan oluştuğunu düşündüğüm için zekice şeyler, veya derinliği olan şeyler, veya birikimi olan şeyleri bulmanın mümkün olduğunu düşünüyorum. Yani o yüzden okumaktan keyif alıyorum zaten, kültürel bilgiye de ulaşılabiliyor bir nebze, bir oranda ama.

AA:Çok mesaj alır mısın? Seninle insanlar tanışmak için mesaj atarlar mı?

Konuşmacı:Hayır. Mesaj atmıyorlar, atmazlar, ben de atmam. Benim yazdıklarım genelde zaten hani böyle çok şey olmadığı için, ne derler? Ben direk düşünsel hani somut şeyler yazdığım için daha çok. Hani böyle insanları muhabbete sevk eden şeyler de yazmıyorum açıkçası. Kültürel alan olarak, hani çok aman aman olmasa da birazcık da okuyacağınız, yazacağınız şeyleri iyi seçerseniz iyi bir alan olduğunu düşünüyorum. Sosyal alan olarak

ise, hani çokta dediğim gibi samimi bulmuyorum. Zaten özellikle zirveleri vs. özelikle çok katılmıyorum, dediğim gibi bireysel olarak tanışma doğal olarak gelişirse öyle.
AA:İlk zirveni anlatır mısın?
Konuşmacı:İlk zirvem, az katılımlı bir zirveydi.
AA:İsmi az katılımlı zirve.
Konuşmacı:Hayır ismi öyle değildi. İsmi neydi? Salı günü boş kalmasın mı öyle bir şeydi.
AA:Ne zaman gittin? Sene 2004.
Konuşmacı:Yok 2006 falan herhalde. Yani çok dediğim gibi gitmediğim için, o zaman hadi buna gideyim demiştim. Boş bir dönemdi, baktım az kişide katılıyor, yani az kişi olsa biraz daha sıcak ortam olur diye düşünerek gitmiştim. Aslında iyi vakit geçirmiş miydik daha sıcak fena değildi iyi vakit geçirmiştik, ama mesela hani oradaki tanıştığım insanlardan hani uzun süre bir arkadaşlık olduğu, kalıcı bir arkadaşım olan çıkmadı. Yani sadece eğlendik biraz işte geyik yaptık, muhabbet ettik vs. ama hani devamını getireceğim bir şey olmadı. Ne onlar belki benimle vakit geçirmek istedi, bende çok fazla hani istemedi.
AA:Sözlük kalıcı bir arkadaş sağladı mı sana?
Konuşmacı:Evet.
AA:Birinci nesilsin sen, ta 2004'ten beri.

00:56:35
Konuşmacı:Evet.
AA:Kim var?
Konuşmacı:İşte 'iki nokta' var.
AA:Bu?
Konuşmacı:O önceden tanıyorum zaten.
AA:Sözlükten önce tanıyorsun. 'İki nokta' var, başka?
Konuşmacı:Başka, bir tane şey var, nicki neydi ya? O şuan yazmıyor bayadır da.
AA:Başka var mı? Tamam.
Konuşmacı:'Yumuk prenses' var sanırım
AA:Yamuk!
Konuşmacı:Yamuk, yumuk prenses gibi bir şey, öyle bir şey işte. Koptum nickine!
AA:İlk zirven, ilk zirveni anlatıyordun.
Konuşmacı:Evet, öyle eğlendik az katılımlıydı o yüzden biraz da diğer kalabalık zirvelere göre tahminime göre sıcak geçti. Eğlendik ama dediğim gibi bir kalıcı arkadaşlar şey olmadı, ama o gün iyi bir gün geçirdiğimi söyleyebilirim.
AA:Neredeydin, ne oldu, nasıl nasıl yani ne yaptınız, nasıl gelişti?
Konuşmacı:Nasıl gelişti? Gördüm öyle bir zirve olduğunu, baktım az kişi katılıyor. Baktım hani böyle yazarların isimlerine baktım, böyle ters gelen bir isimde bulmadım. O zaman da kampüs de buluşuluyordu zaten hani gidelim dedim, olmadı erken dönerim hani sıkılırsam falan dönerim diye düşündüm, gittim sıkılmadım. O günkü muhabbetler iyiydi hakikaten hani bir şey olmadı, bir hani 'keşke gitmeseydim' dediğimde olmadı yani.
AA:Zirveler de mekanın önemi var mı, yazarların birbiriyle etkileşime girmesi açısından, iletişime girmesi açısından?
Konuşmacı:Var.
AA:Nasıl oluyor mesela yani biraz açar mısın? Yerleşme düzeninin önemi var mı mesela?
Konuşmacı:Tabii vardır. Dediğim gibi kalabalık yerlere gitmiyorum ama bir kalabalığı hayal ettiğim zaman, yani herkes iletişim kurmanın uygun olabileceği bir ortam vardır,

olmayacağı ortam vardır. Yani çok mesela gürültülü ortamlar olur vs. olur, orada insanlarda belki iki laf edemeden dönebilirsiniz bile. Yani parti tarzında yerler olursa ama onun dışında böyle daha bu tarz yerlerde olursa ve az katılımlı olursa, daha çok insanla iletişim kurup, daha çok insanla hani en az bir ön tanışma yapabileceğinizi düşünüyorum.
AA:Sözlük dedikodusu hakkında ne düşünüyorsun?
Konuşmacı:Dedikodusu derken?
AA:Sözlüğün magazinel yanı.
Konuşmacı:Yani şu insan bu insanla tanışmış bunlar falan hiç ilgimi çekmiyor.
AA:Geliyor mu hiç kulağına?
Konuşmacı:Kulağıma gelmiyor ama.
AA:Neden gelmiyor? Kanalların neden kapalı?
Konuşmacı:Kanallarım neden kapalı? Nick altı şeyleri okumam, ben çok nadir okurum.
AA:'İki nokta üst üste' hiç bahsetmedi mi?
Konuşmacı:Bahsetti mi, bahsetmedi mi? Hatırlamıyorum, galiba bahsetmedi.
AA:Emin misin?
Konuşmacı:Hatırladığım kadarıyla bahsetmedi.
AA:Simercim?
Konuşmacı:Simercim onun gittiği zirveleri falan yakın arkadaşım olduğu için zaten orada tanıştığı insanlarla ilgili bahsettiği oldu.
AA:Hiç sözlük dedikodusundan bahsetmedi mi? hiç duymadın mı sözlük dedikodusu?
Konuşmacı:Ben mesela simercimle alakalı konuları sözlük dedikodusu olarak algılamam. O benim çok yakın arkadaşım olduğu için, o zaten bir şey anlatıyorsa ben onu sözlüktendir diye düşünmem. Yani onun dışında hani sadece sözlükten tanıdığım insanlara dair dedikoduya zaten kendim ilgi çekmediğim için görsem de devam etmem okumaya yani.
AA:Yani sözlükten mi geliyor bir tek sana, yani sözlükten mi okuyorsun? Öbür kanallardan gelmiyor mu?

01:00:07
Konuşmacı:Yok gelmiyor.
AA:Peki dedikodular hangi konulardan oluşuyor, bir bilgin var mı? Daha önce böyle duymuşluğun, aşina olduğun, kulağına gelenler.
Konuşmacı:Yani insanların kavgası olabilir, yok hani bilmiyorum tahminen söylüyorum. Gelmediği için kulağıma.
AA:Tahminin yok diyorum o zaman ben.
Konuşmacı:Yok. Gelen bir şey yok.
AA:Niye yok ya! Ben bütün ümidi mi sana bağlamıştım. Sende bütün magazinel haberi var diye düşünmüştüm.
Konuşmacı:Hayatına girme ortamı olarak görmediğimden dolayı sözlüğü, hani bu açıdan ben sadece sözlüğün kendi konsepti dahilinde kullanımına dair size daha çok bilgi verebilecek bir insanım. Zirvelerle vs. ilgili çok fazla bilgi verecek kimse değilim.
AA:Yani mesela, yani öyle şimdi ona bir şeyler deseydin öbür türlü başka bir soru soracaktım. Orayı da kapattın tabii öyle, yani şey mesela zirvelerde insanlar daha çok nelerden konuşuyor?
Konuşmacı:Tahmin edebilirim. Haa! Zirvelerde insanlar daha çok nelerden konuşur?
AA:Yani sözlük dedikodusu, mesela zirvelere.
Konuşmacı:Şu şöyle yazmış, bu böyle yazmış muhabbeti olur.

AA:Zirvelere katılan insanların ortak paydası olmayan insanların, sözlük dedikodusu ortak payda da konuşmasını sağlıyor mu? Etkileşim sağlıyor mu?
Konuşmacı:Bir nebze sağlıyor. Hani şöyle muhabbetler döndüğünü hatırlıyorum, hani işte 'şeyin yazdığı yazıları okudunuz mu?' falan 'o adam amma çok giri girmiş'falan gibi bir muhabbet ondan sonra 'haa! Bu adam giriyor işte iki kere iki dörttür yazıyor abi' falan diye. Hani 'şeyler yazıyor o kadar, ben de yazsam ben de girerim' gibi muhabbetler hatırlıyorum, ama bunlar basit muhabbetler, hani daha ciddi dedikodu hani 'biri şu kişiyle kavga etmiş, bunlar arasında işte bir şey olmuş, işte şu ikisi çıkmaya başlamış' vs. gibi şeyler duymadım, ilgilenmem.
AA:Uçurulmak senin için önemli mi?
Konuşmacı:Uçurulursam tabii ki üzülürüm. Çünkü ben oraya bir emek sarf ettim. Uçurulmak kesinlikle istemem.
AA:İstemezsin! Neden?
Konuşmacı:Dediğim gibi oraya yazdıklarımın gitmesini istemem, ayrıca orada yazmaya devam etmek isterim.
AA:Bir aidiyet duyuyorsun çünkü değil mi oraya? Çünkü sana bir alan verildi, sen o alanı çekip çevirdin, o alanı sen yarattın.
Konuşmacı:Tabii ki, aynen öyle, aynen öyle. O alanı ben yarattım. 2000'den fazla giri yazdım ve hani devam etmek istiyorum. En önemlisi onların gitmesi de çok belki problem değil, tabii çok önemli ama asıl önemli olan ben devam etmek isterim yazmaya. Hani haftada bir kere, ay da bir kere bile yazacak olsam, yazmaya devam etmek isterim.
AA:Hesabını kapatıp gitmeyi hiç düşündün mü?
Konuşmacı:Hiç düşünmedim.
AA:Peki hiç sözlükte bir saldırıya maruz kaldın mı, bir kişi veya grup tarafından?
Konuşmacı:Saldırıdan kasıt eğer böyle basit bir mesaj girmekse.
AA:Yani mesajla girmek, mesaj atmak, giriyle ilgili girmek.
Konuşmacı:Yok saldırıya maruz kalmadım. Sadece bir iki olumsuz nick altı giri oldu.
AA:Ne oldu, neydi onlar?
Konuşmacı:Hani bundan da çok fazla rahatsız olmadım aslında da. Bir ilk zamanlarda otomatikman yaptığım, hani benim alışkanlığımdır chat yaparken mesela her yerde cümlelerimi üç noktayla bitiririm. Zaten benim nick altıma girerseniz bu muhabbet hala duruyor orada, girilerimi üç noktayla bitiririm. İnsanlar benim girilerimi üç noktayla bitirmemden rahatsız olmuşlar, bu sebepten dolayı olumsuz bir nick altı yazmışlardı.
AA:Haa, öyle bir şey!
Konuşmacı:Ben de ama bütün insanlara SMS atarken atıyorum, başka ortamlarda mesaj atarken, chatte yazarken bütün cümleleri üç noktayla bitiren birisi olarak bunu.
AA:Senin imzan o.

01:03:16
Konuşmacı:Haa imzam o, hatırlarsınız belki bu muhabbeti. Ben o imzası gibi bir şey yazdım, bu imza gibidir de tepki çekti, onun altına da birkaç olumsuz şey yazıldı. Bazıları silindi galiba, ama ondan sonra bende hırs yaptım, bu sefer gittim özellikle her girinin sonuna bilerek üç nokta.
AA:2000 tanesine mi?
Konuşmacı:Yani o zaman 2000 tane yoktu. Başlarıydı ondan sonra yazdıklarıma ise sonuna üç nokta koymaya başladım, ama sonra bir süre sonrada abarttığımı fark ettim. Bakınızların sonuna bile üç nokta koyarak hani sırf kıllığına, şimdi o bakınızların sonuna

üç nokta olanları bulursam silmeye çalışıyorum. Ama şimdide yine hala dikkat ediyorum, hala devam ediyorum yani dikkat etmeye, her paragrafım üç noktayla biter yani.
AA:Sözlüğü kullanma şeklinden biraz bahseder misin, kullanma pratiğinden, açtığında nerelere bakıyorsun, neye bakıyorsun?
Konuşmacı:Anladım. Açtığım zaman ilk başta bir soldaki başlıklara şöyle bir bakarım.
AA:Soldaki başlıklara mı?
Konuşmacı:Evet soldaki başlıklara, önce bir bakarım.
AA:Yani şifreni girdin mesela solfame'e mi bakıyorsun?
Konuşmacı:Zaten şifrem kayıtlı benim bilgisayarda. Evet önce bir solframe'e bakıyorum. Ama çoğunlukla bir iki başlık dışında orada bakacağım fazla bir şey bulamıyorum.
AA:Takip ettiğin başlık ne var, var mı başlık?
Konuşmacı:Yani özellikle takip ettiğim başlık yok.
AA:Mesela.
Konuşmacı:Yok, yok öyle bir başlığa.
AA:Solframe bakıyorsun sonra?
Konuşmacı:Solframe'a şöyle bir bakarım birkaç orada ilgimi çeken bir başlık olursa onları okurum neler yazılmış diye, eğer onlarla alakalı yazacağım bir şey aklıma gelirse yazarım, ondan sonra rastgele tarihte güzelinden getir vs. o tarz şeyler.
AA:Hiç mesaj kutusu, sevgi pınarı falan.
Konuşmacı:Varsa tabii ilk mesaja bakıyorum. Hani sade uyarıları…
AA:Ama şimdi yanıltma beni!
Konuşmacı:Tamam tamam, benim o aklıma gelmedi. Hani mesajın olduğu, ilk başta mesajın, olayım, duyurum vs. varsa onları temizlerim, şuan vs. biliyorsunuzdur. Onlar varsa onları bir temizlerim ondan sonra solframe'a bakarım orada neler var. Tabii bunun önceliği de bazen değişebiliyor, solframe'a direk aaaa! Diye ilgimi çeken pat diye bir başlık görürsem önce ona da bakabilirim. Ama genelde önce mesaj falan sonrada güzelinden getire falan basarım eğer ilgimi çeken bir başlık gelirse onun tümünü göster yaparım. Onun dışında okuduğum şeylerin arasında güzel bir şey okuduysam, hani hoşuma giden bir şey okuduysam, o yazarın ismine bile, yazarın ismi önemli değil ismini bile fark etmem. Hani hemen yazarın…
AA:Benim nickim ne?
Konuşmacı:Efendim!
AA:Biliyor musun, benim nickimi?
Konuşmacı:Hayır.
AA:İyi sıyırdık. Şaka tabi.
Konuşmacı:Hayır bu sizin kullanıcı olup olmadığınızı bile bilmiyorum da. Nereden bilebilirim ki zaten? Diğer arkadaşın söylediği, bildiği için galiba, öyledir yani herhalde.
AA:Tamam, okey. Şimdi bu soru üç şekilde bir sözlük, bir zirve, birde sözlük dışı. Sözlükte seni diğer yazarlarla iletişim kurmaya motive eden ne gibi faktörler mevcut oluyor?
Konuşmacı:İletişim kurmaya.
AA:Evet iletişim kurmaya.
Konuşmacı:Ortak ilgi alanı.
AA:Ortak ilgi alanı, nedir senin ortak ilgi alanın?
Konuşmacı:Sinema.
AA:Sinemanın nesi?
Konuşmacı:Her şeyi.
AA:Her şeyi.

01:06:44
Konuşmacı:Sevdiğim bir film olabilir, yani her şey olabilir sinema ile arkadaşlarım…
AA:Başka ne var, ortak ilgi alanı mesela?
Konuşmacı:Spor olabilir hani Galatasaray taraf, tarihi çok hani öyle bir amaç da olan olmasa da, Galatasaray taraftarıyla denk gelebiliyor öyle bir muhabbet veya aksine fener taraftarı da olabilir spor olabilir, futbol olabilir yani onun dışında çok da dediğim gibi iletişime geçmeyi, bir yazara mesaj atmayı. Haa mesela yazarın girisine bir hata bulmak falan olabilir. Bilgi hatası, onu çok yaparım yani bilgi veya yazım hatası gördüğümde…
AA:Bazı arkadaşların şeyi dedi ki yani takip ettiğin bir başlık ortak ilgi alanlarına olumluda olabilir dedi, olumsuzsa dedi, ben işte 'bunun bunun böyle söylemişsin? Aaaa bu da var' diye.
Konuşmacı:Eğer çok ciddi bir hata varsa…
AA:İletişime girerim veya giri yazarım dedi yani.
Konuşmacı:Ben genelde mesaj atarım.
AA:Yani iletişim sadece mesaj atmak olarak değerlendirmiyoruz burada. Hem mesaj, hem giri yazmak.
Konuşmacı:Anladım.
AA:Bu şekilde etkileşime, yani tanıdığın bir yazarsa açarsın telefonda sıvarsın yani. Ne gibi faktörler mevcut?
Konuşmacı:Haa tabii. Şöyle dediğim gibi bir hata görürsem bilgi hatası hiç tanımadığım bir yazarla, o yazarın girisin de bir bilgi hatası vs. görürsem mesaj atarım ki işte. 'Burada şöyle yazmışsınız ama aslında böyle böyle bir şeyde var, o yüzden o ilk değildir' mesela falan gibi bir mesaj. Mesela şey olabilir, ama hani bilgi hatası değil de görüş ayrılığı varsa, hani tam benim tersimi düşünüyor gibi bir durum söz konusu olduysa ve hani bu sözlük konseptin deki tartışmaya dahil olabilecek hani o başlık altındaki tartışmaya katkıda bulunacağına inandığım bir ters görüşse, benim görüşümde üstlerde ortaya konmamışsa yine üstekine doğrudan cevap verir şekilde değil de, konsepte uydurarak onun öyle olmadığını alta bir giri olarak da ekleyebilirim.
AA:Sözlükte nelere dikkat etmeye çalışırsın?
Konuşmacı:Nelere dikkat etmeye çalışırım? Bir kere etmediklerimi söyleyeyim. Bir giriyi okuduğum zaman hangi yazar yazmış vs. diye hiç dikkat etmem. O yüzden hani az önceki sorduğunuz yazar iyi mi yazıyor, kötü mü yazıyor kendisini nick olarak bildiğim halde onun girilerini sevip sevmediğim diye bir şey bilmiyorum. Bu benim hayatımda da böyledir atıyorum bir grubu severim genelde çok söylemediğim bir şeyleri vardır tabii yani mesela bir müzik grubu sevdim diye. Ama ben daha çok şarkı severim mesela, ben o giriyi seveyim yeter falan. Benim görüşüm bu, ama ister istemez bazı yazarların tarzı ön plana çıkıyor, o engellenemiyor o yüzden belli yazarlar hakkında fikir sahibi olabiliyoruz. Onun dışında dikkat ettiğim ne olabilir? Ben şeydim hani entel ajanstım o yüzden hatalı konsepte aykırı giri varsa, ispiklemeye çalışırım. Ondan sonra.
AA:Editör mü oldun şimdi?
Konuşmacı:Yok olmadım. Neden editör yapmadılar onu da anlamadım. Hani o konuda birazcık şey yaptığımı söyleyebilirim. Hani layık görülmediğim konusunda.
AA:Birinci nesil değil misin?
Konuşmacı:Birinci nesilim.
AA:Az kaldın sen, azsınız yani, sayınız az.
Konuşmacı:Doğru, katılıyorum. Onun dışında dikkat ettiğim ne olabilir ki? Yani özellikle pek bir şeye dikkat etmiyorum herhalde.
AA:Hangi giriler seni diğer yazarlarla iletişim kurmaya motive ediyor?

Konuşmacı:Hangi giriler. Bir kere dediğim gibi bilgi hatası, bariz bilgi hatası olan giriler motive ediyor. Onun dışında ekleme yapabileceğim, hani onunda ekleme yapabileceğini düşündüğüm giriler, hani birde böyle bir şey var diye ekleme yapacağım şeyler motive ediyor. Onun dışında özellikle aynı ilgi alanında yazılmış bir konuda görüş paylaşıyorsam onay verme amaçlı falan mesaj atabiliyorum. Ama işte hani biriyle tanışayım diye mesaj atmak diye bir şeyim olmuyor. Hani 'ne güzel yazmış, ben bununla bir tanışayım, arkadaş olayım' diye bir görüşüm hiçbir zaman olmadı yani.

AA:Neden bu ortamdan tanışmaya pek böyle yakın davranmıyorsun, zirvelere daha az gidiyorsun?

01:10:59

Konuşmacı:Neden tanışmaya sıcak bakmıyorum? Ben hiçbir ortamda hani çok böyle, hemen böyle arkadaş olayım falan diyen, düşünen birisi değilim özellikle hani. Arkadaşlarım, birazcık seçici davranırım, geniş bir çevrem olduğunu söyleyemem aslında, hani birisiyle pek fazla uyuşamıyorsam ben onunla uzun, yani sürekli görüşüp de yakın arkadaş seviyesine genelde sokmam. Zaten hani günlük hayatta, sosyal çevrede de bu geçerli, artı kalabalık ortamlardan dediğim gibi hoşlanmıyorum. Özellikle bir sürü insanın olduğu, mesela arkadaşlarla bir yere gideceğimiz zamanda herkesin bir yığın arkadaşını getirip de bazıları öyle sever mesela herkes gelsin 20 kişi olalım, oturalım falan diye severler. Ben öyle sevmem yakın arkadaşlarım olsun varsın 4, 5 kişi olalım öyle çıkalım isterim. O yüzden kalabalık ortamları sevmediğim içinde tanışmaya sıcak bakmıyorum, artı dediğim gibi oradaki şeylerin, yazılanların tanışmak için sebep olduğunu düşünmüyorum. Orada ne yazarsa yazsın bu tanışmak için sebep değildir bence, eğer bir insanla mesajla, doğal olarak mesajlaşıp onun sonucunda anlaşabiliyorsanız ondan sonra tanışmanı doğru düşünüyorum.

AA:Arkadaşlık senin için ne anlam ifade ediyor?

Konuşmacı:Arkadaşlık benim için ne anlam ifade ediyor?

AA:Sorularım zor mu?

Konuşmacı:Evet.

AA:Gerçekten mi?

Konuşmacı:Yani çok zor değil ama biraz zor. Hani mesela bu zor biraz, arkadaşlık benim için ne ifade ediyor?

AA:Sen daha dur, daha dur!

Konuşmacı:Eyvah, eyvah! Arkadaşlık benim için ne ifade ediyor? Bir kere güvenebilmeyi ifade ediyor, yani bunu tabii dostlukla çok sınırlamak gerekir mi bilmiyorum. Hani ben arkadaşlığı da, dostluğu çok ayıran bir insan değilim. Dedim ya hani herkesi böyle arkadaş olarak görmem diye, yani belli bir dostluk sınırını aştıktan sonra.

AA:Arkadaşınsa dostun. Arkadaşına sırrını anlatırsın yani.

Konuşmacı:Evet yani, arkadaş sayıyorsam böyle düşünürüm. Tabii ki daha yakın arkadaşlarımda vardır, ama bir insanı arkadaş sanıyorsam güvenmem lazım, iyi anlaşmam lazım, yani işte dediğim gibi görüşüm ortak olmasa bile birbirimizi anlayabilmemiz lazım ve hani birazcıkta birbirimize destek olabilmemiz lazım. Hani gerektiğinde yanında olabileceğim yani birbirimizin yanımda olabilmemiz lazım.

AA:Sözlük yazarlarını arkadaşın olarak nitelendirir misin?

Konuşmacı:Bütün yazarları mı? Hayır kesinlikle.

AA:Bu soruyu sorduğumda birçok arkadaşın şöyle ifade etti. 'Hepsini değil tabii ki' diye nitelendirdi ve şey diye belirttiler, yani bu anlamda mesela sözlük yazarlarını sözlükdaş, tanıdık. İlk halka arkadaş sonrada dostluk olarak nitelendirdiler.

Konuşmacı:Tabii ki. Benim sözlükdaş tanıdığım kişiler genelde arkadaş olurlar hani olabilirlerse olurlar, olmazsa zaten hani sözlükdaşlıktan da çıkarlar bir süre sonra genelde.
AA:Gidiyorlar yani.
Konuşmacı:Genelde giderler yani. Çünkü olmuyor, olmadı mı hani anlaşamıyorsak, hani bir iletişim devam etmiyorsa zaten hani bir şekilde, hani en fazla bir yerde görürsem merhaba derim. Hani onu da arkadaştan saymıyorum hani.
AA:Sen şimdi birinci nesilsin, arkadaşların hep şöyle bir ifade kullandı. İlk başlangıçta dedi 100 kişiyle konuşuyorsun dedi, ondan sonra 3 kişiye 5 kişiye azalıyor dedi. Kemikleşmiş bir yapı oluşuyor dedi, bu anlamda da mesela ilişkilerini bir meta objesi gibi tükettiklerinden bahsetti. Bu konu hakkında ne düşünüyorsun?
Konuşmacı:En baştan 100 kişiyle tanışırsan zaten o tükenmeye şeydir bence hani.
AA:Sende de bu şekilde oldu mu? Sende nasıl oldu?
Konuşmacı:Hayır. 100 kişiyle tanışmadım ben aslında.
AA:50 kişiyle oldu.
Konuşmacı:50 kişiyle de tanışmadım, ben dediğim gibi gittiğim en kalabalık zirve 7, 8 kişiydi.
AA:Yani sözlük, yani 2004'ten beri sözlüğün içindesin, şuan 2010. Yani 2010 sayma 2009'de beş senedir sözlüğün içindesin. Sözlük içinde kaç kişiyle tanıştın?

01:14:59
Konuşmacı:Bir kere bile görüşmüş olmayı tanışmaktan sayıyorsak, önceden tanıştıklarımı da saymıyorsak tabii. Sözlükten tanıştığımı söylüyorsak, hani bir tek şeye gittim o sayıyı yükseltiyor. Makineye gittim, makine zirvesine gittim o da o programa gitmek hani orada katılmak içindi. Sözlükle alakası yok aslında, onları da sayarsak, hani orada tanıştığım azıcıkta olsa ayaküstü de olsa muhabbet ettiklerimi de sayarsak 20 kişi falan, hadi 25 olsun. Ama o olmasaydı söyleyeceğim sayı 10, 15 arası olacaktı. Ben dediğim gibi sözlüğü sadece konsept dahilinde kullanan bir insanım ağırlık olarak.
AA:Sözlükte yazarlar arası iletişim kurmayı sağlayan konular neler oluyor?
Konuşmacı:Kendimden bağımsız şey yaparsam insanların, bir çok insanın zaten oradan birileriyle tanışmaya gidiyormuş gibi hissediyorum. O yüzden bir sebebe ihtiyaç duymayan birçok büyük bir kesim var bu bir, hani sebep önemli değil zirveye gideyim birileriyle tanışayım açısından.
AA:Hayır, sözlükte yazarlar arası iletişim kurmayı sağlayan konular.
Konuşmacı:Haa konular! Dediğim gibi ortak ilgi alanları, bu herkes için geçerli.
AA:Neler bu konular?
Konuşmacı:Yani işte sanal…
AA:Bazı arkadaşların beni ortak ilgi alanları ilgilendirmez, ben ilişkilerimi anlaşmazlık üzerine kurarım dedi. Bu konu hakkında ne düşünüyorsun?
Konuşmacı:Bu sebeplerden bir tanesidir. Bazı insanlar aksine ortak ilgi alanı olmasa da güzel yazdığı için falan da tanışabilirler, hani muhtemelen o bir ilk yöneltmesi için onun girilerinden, yerinden, yazdığından bir sebep çıkması lazım diye düşünüyorum. Hani hiçbir girisini vs. okumadan dur ya, gerçi sırf nickini sevdiği için bile olabilir. Yani bilmiyorum, benim yapmadığım şeyler ve insanlar yapıyordur muhtemelen, sırf nickini sevdiği için bile mesaj atıyor olabilir belki, yani bilemedim.
AA:Sözlük yazarlarının rağbet ettiği ortak konular.
Konuşmacı:Çoğunluğun rağbet ettiği konular diyebiliriz.
AA:Neler?

Konuşmacı:Belli bir konu, hani zaten bunları söylüyoruz. Siyaset vs. çok ağırlıklı konular sözlükte, sürekli tartışılan. Güncel konular yani illaki güncel konular herkes bir şeyler yazma ihtiyacı duyuyor genelde, özellikle önemli bir olay olursa Türkiye gündeminde kesinlikle bu sözlükte insanların bir şeyler yazma ihtiyacı ilgi alanına giriyor. Onun dışında muhakkak ki her alanda olduğu gibi sanat, spor vs. bunlar, ağırlıkta olduğunu söyleyemem, ağırlıkta olarak siyaset, din, spor hani özellikle takım muhabbeti, bunlar herhalde ilgi alanı.

AA:Zirvelerde seni diğer yazarlarla iletişim kurmaya motive eden ne gibi nedenler oluyor?

Konuşmacı:Ben mesela bir insanın hakikaten sözlükte yazdıklarından şey yapmadıysam, hani aksine rahatsızlık duyduğum şeyler yazıyorsa zirvede onunla tanışıp iletişime geçmek istemem bu bir. Onun dışında samimiyetsiz gelir, normalde sinir olduğum insanı orada şen şakrak muhabbete girmek istemem. Onun dışında eğer bir zirveye gittiysem ve o insanın yazdıklarından bir rahatsızlık duymuyorsam, o insanla normal herhangi bir yerde tanıştığım bir insan gibi davranırım. Tanışmaya çalışırım, muhabbet etmeye çalışırım, iletişim kurup kuramadığımı çözmeye çalışırım. O yüzden hani sözlüğe göre bir tercih yapmam, rahatsız olmak dışında.

AA:O zaman yani şey, mesela baktın sözlüğe göre bir tercih yapmadın ama mesela baktın iletişime geçtin, sözlüğe göre tercih yapmadın, orada ne gibi motivasyon nedenleri seni o iletişim, o insanla iletişime geçmene neden oluyor?

Konuşmacı:Yani anlaşabilmek. Hani nasılsa atıyorum beni anlayabiliyorsa, ben onu anlayabiliyorsam, anlaşamadığımız konuları tartışarak geliştirebiliyorsak, esprilerimize gülebiliyorsak, hani espri anlayışlarımız uyuyorsa ve hani belki de benim şeylerim bazı konularda sınırların dışında düşündüğüm şeyler olabilir. Bu konularda yargılamıyorsa, hani kendisi katılmasa da anlayabiliyorsa tabi bu belli konulara girmek için belli bir samimiyeti geçmiş olmak gerekebiliyor ama. Bütün bunlar konusunda iletişim çoğunlukla birde hani sebebini bilmediğiniz bir sıcaklıkta duyabilirsiniz bir insana, bu gerçekten kısa zamanda iyi anlaştığınızı düşünüp sıcak bulabilirsiniz bir insanı, samimi bulabilirsiniz bu sebepten yani sebebini bilmediğiniz bir yakınlıkta duyabilirsiniz. Bununda etkisiyle iletişim devam ettirirsiniz, ya bunun ama yani dediğim gibi sözlükle doğrudan alakası yok. Ama herkes de böyle zaten.

AA:Zirveler de nelere dikkat etmeye çalışırsın? Bunu bazı arkadaşların uzak durmaya çalışırım dedi. İlk önce konuşmamaya dikkat ederim, saygısızlık yapmamaya çalışırım diye. Yönlendirmek için değil soruyu açmak için söylüyorum.

01:20:54

Konuşmacı:Anladım. Ben zirveye gittiysem hani bir kere hani oradaki insanlara sözlük yazarı olarak bakmamaya çalışırım. Yani sen sözlükte ne yazıyorsun, nasıl yazıyorsun falan diye çok irdelemem. Eğer rahatsız olduğum özel bir insan varsa.

AA:Sözlük konunuz olmaz mı?

Konuşmacı:Tabii ki olur hani mesela benim nickim direk konu olur. Yaa o nick ne anlama geliyor, niye öyle sayı nick falan.

AA:Ne anlama geliyor?

Konuşmacı:İsmimin baş harflerinin telefon kodudur o, yani zaten orada sorunuz vardı nickinizi neye göre belirlersiniz? Gerçek adıma göre belirlerim. Yani öyle sorular gelir o konuda tabi ki ister istemez bu sözlükle alakalı şeyler konuşuluyor. İşte bazen hani zaten az şeye gittiğim için, şeyi yazan sen miydin? Falan diye soran olur. Bazen evet dersin, bazen hayır dersin vs. ondan sonra genelde işte 8844455 dediğin zaman, o sen miydin? Tepkisini alıyorum nedense hani nick ilgi çekiyor daha çok, yazdıklarımdan çok diye

düşünüyorum. O sen miydin? Diyorlar bana, onun dışında fazla sözlük muhabbeti yapmıyorum şeylerde.

AA:Zirveler sana ne anlam ifade ediyor?

Konuşmacı:Yaa ben dediğim gibi fazla zirve seven bir insan değilim. O yüzden fazla bir şey ifade ettiğini söyleyemem zirvelerin bana, hani boş vaktimi değerlendirecek olursa da, hani bu her ortam için geçerli tanıştığım insan bir şeyler paylaşacağım bir insan olursa, tabii ki her ortama giderken bunu insan düşünür. İsterim ama onun dışında da fazla bir anlam ifade etmiyor. Yani iyi vakit geçirmeye giderim, yani gideceğim şeyin…

AA:Sözlük dışından arkadaşlarınla iletişime geçerken, geçiren motivasyon nedenleri neler? Sözlük dışından.

Konuşmacı:Sözlük dışından! Bir kere ister istemez aynı ortamın insanı olmak, aynı okulda, sınıfta arkadaşınızın arkadaşıdır vs. bunlardır yani sonuçta sözlük dışından mesela hani böyle gideyim bir kafeden biriyle tanışayım vs. gibi şeyim olmaz. Bar dan, kafeden, bir yerden birileriyle tanışayım, iletişime geçeyim diye bir şeyler yapmam. Zaten hani anlamışsınızdır sözlükte bile yapmıyorsam hani o pek beklenir bir şey olmaz benden. Eğer bir insan benim gibi hani ilk başta hatta beni insanlar soğuk bulurlar, hani bir samimiyet geliştirene kadar, soğuk bulunabilen bir insanım.

AA:Ender bulunabilen bir insan! Öyle bir söyledin ki! Nadir bulunabilen bir insan!

Konuşmacı:Soğuk bulunabilirim, sıcak bulunamam genelde ben. ‘Soğuk içiniz’ der gibi oldu! Soğuk bulunabiliyorum hani böyle o yüzden dedim ya biriyle tanışır tanışmaz sıcak olduğum nadirdir. Ama bunu herhalde birazcık son yıllarda aşmaya başladım. Hani çabuk sıcaklık kurduğum insanlar artmaya başladı. Bilmiyorum beklide açılıyorum, tek çocuğumdur, bazen olur ya tek çocuklar biraz daha soğuk olur falan diye öyle şeyler söylenir. Onu aşıyorum herhalde, bilmiyorum birisiyle tanıştıktan sonra neler sizi hani yakınlaştırır diyorsanız, dediğim gibi anlaşabilmek benim için önemlisi bu.

AA:Bunu arkadaşların iki şekilde yanıtladı mesela yeni tanıştıklarım, bir de daha önce tanıştıklarım olarak nitelendirdi. Sözlük dışından arkadaşlarınla seni iletişime geçiren ne gibi motivasyon nedenleri var?

Konuşmacı:Anladım. Eski arkadaşlarımsa, yani beraber yapmaktan hoşlandığımız şeyler vardır.

AA:Ne var mesela?

Konuşmacı:Çeşit, çeşit, yani bazılarıyla beraber maç izlemek olabilir, bazılarıyla bilgisayar oyunu oynamak olabilir, bazılarıyla belli yerlere gitmek fotoğraf çekmek falan gibi şeyler olabilir, bazılarıyla oturup muhabbet etmek olabilir, hani mesela bazı arkadaşlarımla evde görüşmeyi daha çok severim. Ben genelde hani özel aktiviteler dışında, hani mesela halı saha maçı olabilir, bunun gibi şeyler olabilir, sinemaya gitmek olabilir mesela zaman zaman, sık sık sinemaya gittiğim arkadaşlarım vardı, sinemaya giderken tercih ettiğim.

AA:Gerçek yaşamda insanlarla iletişime geçerken nelere dikkat etmeye çalışırsın?

Konuşmacı:Nelere dikkat etmeye çalışırım?

AA:İletişime geçerken nelere dikkat etmeye çalışırsın, gerçek yaşamda?

Konuşmacı:Bunun içeriği neler olabilir bu soruyu cevapta…

AA:Bu sorunun içeriği gene yeni tanıştıkların ve daha önce tanıştıklarınla olarak ikiye ayırabilirsin.

Konuşmacı:Nelere dikkat ederim?

AA:Evet, iletişime geçerken nelere dikkat etmeye çalışırsın?

01:25:47

Konuşmacı:Bilmiyorum, yani daha önceden tanıştığım insanlarla bir iletişime geçerken pek bir şeye dikkat etmem. Yani nasıl aklıma estiği gibi ararım.
AA:Rahatsın!
Konuşmacı:Rahatımdır, yani önceden tanıdığım insanlara rahatımdır. Ama yinede benim her türlü önceden tanıştığım, şey yaptığım fark etmez, her insana hani bir söz verirsem durmak isterim, yani bunlara dikkat ederim. Birincisi yanlış anlaşılmak istemem. O yüzden cümlelerimi açık kurmaya çalışırım bir konudan, bir şeyden bahsediyorsam, özellikle yeni tanıştıklarımla bu tabi böyledir. Ve kesinlik yoksa söz vermemeye çalışırım bu yüzden, sözümde durmaya çalıştığım için hani eğer bir şeyi yapabileceğime inanmıyorsam, ona inandığım son ana kadar o sözü vermemeye çalışırım.
AA:Şimdi sözlükte seni diğer yazarlarla iletişim kurmana engel olan ve kesilmesine, iletişimin kesilmesine neden olan ne gibi faktörler mevcut oluyor?
Konuşmacı:Benimle olan iletişimi dahilinde mi yoksa hani bizim aramızda olmayan engelleri mi kastediyorsunuz?
AA:Senin iletişimin yani.
Konuşmacı:Anladım.
AA:Senin kestiğin!
Konuşmacı:Benim kestiklerim ise bir kere hani saygısız uslüp, bundan hoşlanmam yani birbirimizi çok iyi tanıyan insanlar olmadan hani beni bilmeden, şey yapmadan.
AA:Tanıdığın olsa!
Konuşmacı:Tanıdığım olsa, eğer benimle bir samimiyet derecesi varsa hani neden böyle bir şey olduğuna dair bir o konuyu açmak isterim. Hani yanlış anlaşılmamı oldu vs. diye açmak isterim, ama sözlükten hiç tanımadığım biri bana saygısız bir uslüpla, hiç beni anlamadan cevap veriyorsa ben ona cevap vermem bir daha, ama dediğim gibi çok fazla mesajlaşan hani şey olan bir insan olmadığım için ben insanlara saygılı cevap veririm. Bazen hani onlar kesebilir, hani mesela çok eğlenceli muhabbet olacağını düşünürler belki ilk baştan ama ben normal standart cevaplar verebiliyorum bazen.
AA:Bir arkadaşın dedi ki, mesela burada bakıyorum mesaja veya giriye dedi, tam kavga şeyi, saldırgan bir uslüpsa dedi kesinlikle şey yapmıyorum dedi, kesiyorum dedi.
Konuşmacı:Hani mesela birisiyle bir iletişim var sonra gitti o kişinin bir girisini okudu, saldırgan bir şey yazmış. Bunu mu kastediyorsunuz?
AA:Yani mesela direk ilk, orada bir giri var mesela, senin bir girin var mesela sana mesela başka birisi direk saldırgan bir giriyle şey yapıyor veya mesaj atıyor. Bu bir engel mesela onunla iletişime geçmen için.
Konuşmacı:Çok saldırgan bir mesaj gelirse bana zaten cevap vermem. Eğer eleştirel bir giri gelirse ve birazcık ıslak bulduysam yine sert bir dille cevabımı veririm. Hani devam etmem ama dediğim gibi belli bir iletişimden sonra yanlış anlaşılma gibi bir şey olursa da bunu çözmeye çalışırım tabi ki.
AA:Zirveler de diğer yazarlarla iletişim kurmana engel olan ve kesilmesine neden olan faktörler neler olabiliyor?
Konuşmacı:Şu ana kadar hiç olmadı. Yani dediğim gibi anlaşamıyorsam zaten otomatikman doğal süreç içerisinde kesilir. Ama ben bana bunu yaptı, ben bununla iletişimi keseyim diye bir şeyim olmadı.
AA:Yani mesela bunu bazı arkadaşların şey olarak nitelendirdi. Baktım dedi yazarların sözlükte yazdıklarına dedi, karşıma bir çıkıyor dedi kafamdaki imgelerle uymuyor dedi kesiyorum dedi mesela.

Konuşmacı:Olabilir ama ben tanıştığım kişinin girilerine bakayım şeyini çok nadir yaparım.
AA:Sözlük içinden değerlendirmiyoruz.
Konuşmacı:Haa yani evet genelde değerlendirmem. Birisiyle yüz yüze tanıştıysam, ben onun şeyini yüz yüze olanlarla değerlendirmeye çalışırım. Ama mesela sözlükteki tarzından hiç hoşlanmıyorsam, o zaman o kişiyle hani pek yakınlık zaten en baştan kurmam. Yani onu da ilk başta bir şey yaparım, hani zaten çok böyle ne derler? Tarzını sevmediğim insanları ben ilk şeyinden anlayabiliyorum biraz, hani herkes anlar herhalde onlarla zaten yakınlık kurmam. Sözlükte de eğer bu kadar nefret ettiğim kayzersözer gibi bir tarzı varsa, o tarz da biri olduğu zamanda sözlükte karşılaşırsam o nicki biliyorsam zaten yine iletişim kurmam.
AA:Sözlük dışından arkadaşlarınla iletişim kurmana engel olan, kesilmesine neden olan sözlük dışından neler?

01:30:15
Konuşmacı:Neler? Evet yani yakın arkadaşımsa ciddi anlaşmazlıklar olması lazım, çok ciddi saygısızlık olması lazım ve hani o güne kadar ki arkadaşlığımızın değerini yansıtmayan bir saygısızlık yaparsa ve bunu, bu konuda geri adım atmayı kedine yakıştırmazsa, şey yapmazsa gururuna yediremezse, ben o insanla bir daha görüşmem. Onun dışında yakın olmadığım insanlarsa zaman zaman doğal süreç içerisinde az görüştüğüm insanlar zaten olabiliyor, onun dışında da hani ben bir insanla aynı siyasi görüşte değilim vs. aynı takımı tutmuyor diye iletişimi kesebilecek bir insan değilim. Yani öyle bir şeyim olmaz, genelde o açıdan hani şeylere açık bir insanımdır.
AA:Sözlük yönetiminin uyguladığı kurallar ve format iletişimini olumlu olumsuz nasıl etkiliyor?
Konuşmacı:Ben bir kere sözlük moderatörlerinin şeyleri birazcık belli konularda fazla özgür bıraktığını düşünüyorum. Bu da sözlüğün kirlenmesine sebebiyet verdiği için dolaylı yoldan sözlük ortamından zevk alma, okuma, yazma şeyini azalttığını düşünüyorum. Hani faydalanabilme oranının düştüğünü düşünüyorum, ama bunu da hani çok aman aman seviyede değil. Hani o daha iyi olabilir.
AA:Eskiden böyle değildi değil mi moderatörler?
Konuşmacı:Evet değildi biraz daha sıkılardı.
AA:Bu değişimi neye bağlıyorsun?
Konuşmacı:Kontrol edilmesinin zorluğuna bağlıyorum, ve bu tarz şeylerin sözlüğün reytingini arttırdığını düşünüyorum. Çünkü çok sınırladıkça hem kişi sayısı az oluyor, hem ilgi azalıyor ve onları sevenlerin tepkisini alıyorlardı. Hem şimdi daha çok kişi arasından, bunları elemek çok zorlaştı. Bu yüzden editörlük vs. gibi sistemlerde getirmeye çalışıyorlar. Madem kontrol etmekte zorlanıyoruz, sınırlarımızı genişletelim dediler, hem böylelikle daha çok kişiye hitap ederiz, reytingimizde artar diye düşündüler diye tahmin ediyorum.
AA:Olumlu, olumsuz nasıl etkiliyor iletişimi kurallar ve format?
Konuşmacı:Olumsuz söylediğim gibi, kuralların genişletilmesi dolayısıyla sözlükten faydalanılabilme, hani ve aradığınız şeyleri bulabilme şeyi azalıyor hani güncel, özellikle güncel başlıklar o solframe dediğimizden ilgi alanı çıkartmak zorlaşıyor. Gerçekten hani kayda değer konular bulmak zorlaşıyor diye düşünüyorum.
AA:Olumlu yönde etkisi var mı?
Konuşmacı:Olumlu yönde etkisi de var.
AA:Kurallar ve formatın.

Konuşmacı:Tabii ki yani sözlüğün genel formatının bence çok olumlu etkisi var. Yani dediğim gibi insanların kendisini başka yazarlardan bağımsız şekilde ifade edebileceği, bir konuda düşüncesini özgürce yazabileceği bir ortam olması, insanları da yazmaya teşvik etmesi bu açıdan faydalı ve böylelikle belli konuda düşünenlerin neden öyle düşündüğünü anlamak adına daha uygun bir ortam olduğunu düşünüyorum.

AA:Sözlük yönetimiyle hiç anlaşmazlığa düştüğün oldu mu?

Konuşmacı:Bu üç nokta vesilesiyle düştüğüm oldu.

AA:Ne oldu ne geldi başına?

Konuşmacı:Çokta bir şey gelmedi, aslında böyle yazmasan daha iyi olur dediler, ben birazcık kendimi açıkladım, ısrarcı olmadılar. Birazcık ilk başta hani böyle olursa, böyle devam etmeni istemiyoruz gibi bir mesaj geldi, bende dedim, ben orada açıkladım kendimi 'bu benim imzam gibidir ben böyle yazarım' dedim. 'Hani bu kadar uyumsuzluk varken benim üç noktamın problem olacağını düşünmüyorum' dedim. Onlarda hani herhalde pek hoşlarına gitmese de, çünkü ben bu bir iki zirvede moderatör insanların bana, ben olduğumu öğrendikten sonra pek sıcak bakmadığını fark ettim gibi geldi. Hani çokta iddialı değilim bu konuda ama biraz öyle gibi geldi.

AA:Nasıl bunlar çok soğuk, çok uyuzlar değil mi yönetim?

Konuşmacı:Yoo hayır öyle o kadarda düşünmüyorum. Yok öyle…

AA:Gerçeği söyle!

Konuşmacı:Gerçek düşünüyorum, gerçek söylüyorum. O kadar hani şey görmedim, ben aslında Çağatay'a yazılarını okuduğum zaman birçok alanda katıldığımı da düşünüyorum. Hani aslında belki anlaşabileceğim bir insan bile olabilir gibime geliyor. Hani onu çok sevmeyenin olduğunu, çok sevenin de olduğunun da farkındayım, uyuşmadığımız noktalarda olabilir o ayrı, birazcık egosu fazla bir insan olduğunun da farkındayım belki ama hani çok kötü bir yönetim gösterdiğini de düşünmüyorum. Hani ben onun bana olduğu kadar belki de tepkili değilim belki o da çok değildir bana karşı, belki de hatırlamaz beni.

01:35:12

AA:Yani ben, yani sırf seni şey yaptılar ki sözlük yönetimiyle iyi geçirecek falan diye. Yani hiç bir şey söylemeyince yani bak şimdi.

Konuşmacı:Sanmıyorum öyle bir şeyde olduğunu, kimse bana sözlük yönetimine geçirecek falan diye düşündüğünü zannetmiyorum.

AA:Ne düşünüyorsun sözlük yönetimiyle ilgili?

Konuşmacı:Ben sözlük yönetiminin dediğim gibi artık işi kontrol etmekte biraz zorlandığını düşünüyorum. O yüzden kuralları fazla genişlettiğini düşünüyorum. Birazcık egolarının birazcık yüksek olduğunu düşünüyorum özellikle üç harfin.

AA:Bir arkadaşın sözlükte kural ve format diye bir şey yok dedi. Bu konu hakkında ne düşünüyorsun?

Konuşmacı:Kural ve formatın çok genişletildiğine bende katılıyorum söylediğim gibi, ama hiç yok dersem…

AA:Ayırımcılık ve eşitsizliğin olduğunu düşünüyor musun sözlükte?

Konuşmacı:Bir nebze olabilir.

AA:Birazcık mı?

Konuşmacı:Ama bunu kanıtlarıyla ortaya koyacağımı düşünmediğim için iddialı değilim bu konuda, çünkü hani bu nedenle atılmış bir şeyi çok incelemedim. Hani bu ne yaptı da atıldı, öbürü ne yapmadı da atıldı falan diye çok incelemedim. İncelemediğim için çok büyük haksızlıklar yapıldı diyemem. Ama kendime yapılandan birazcık şey yaptığım için, bana sıcak bakmadıklarını tahmin ettiğim için, onlar tarafından çok sevilen bir yazar

olmadığımı nedense aslında belki onun ideal tanımına daha yakın bir yazar olmama rağmen kendisinin ideal tanımına daha yakın bir yazar olmama rağmen bana sıcak bakılmadığını düşündüğüm için belki bir nebze ayırımcılık yapılıyor olabilir. Ama bu her yerde vardır yani arkadaşlarını editör yapmak gibi bir şey olmuştur muhakkak yani.

AA:Sözlük yönetimiyle çevresindeki insanlar hakkında ne düşünüyorsun? Yakın arkadaşları konusunda.

Konuşmacı:Herkesin bir grubu vardır. Onları severler, onlar kendi aralarında mutludurlar, gruba kolay kolay birilerini almak istemezler o yüzden bunu anormal bulmuyorum. Ama dediğim gibi onlar bu şeyde ortamda olmaktan, bu yönetimde olmaktan hani oranın bir şeyi olmaktan belki bu işten çıkar sağlıyor da olmaktan kar vs. hani sonuçta para kazanıyorlar bu işten. Bunları yapıyor olmak onların birazcık egosunu şişirdiğini, zaten birazcık egosu olan, en baştan egosu olan insanlar da olabilirler. O yüzden böyle birazcık kendini beğenmişlik var gibi geliyor, ama bu benim için çokta onlara karşı büyük bir anti-pati beslememe sebep olmuyor.

AA:Sözlük nasıl yönetiliyor? Demokrasi var mı? Krallıkla mı yönetiliyor burası? Wondrous tek mi?

Konuşmacı:Eskiden daha iyi yönetiliyordu. Yok o kadar şey olduğunu düşünmüyorum. Ben birçok iddialı tavrında hani orayı yönetirken, hani yazarlara uyarı niteliğinde yazdığı şeylerde vs. de doğru olduğunu, haklı olduğunu bile düşünüyorum. Ama dediğim gibi bunları bir fazla ben her şeyi bilirim tavrında yapıyor olması ve ister istemez herkesin kendi çıkarına yönelik şeylere birazcık daha musamma gösteriyor olması da doğru. Hani yapmaması gerekse de yapıyor, belki bende olsam yapardım.

AA:Buranın yönetim şekli nasıl, nedir? Yönetim şeklinin ne olduğunu düşünüyorsun, krallık mı?

Konuşmacı:Krallık olduğunu abartılı buluyorum.

AA:Sen yönetseydin nasıl yönetirdin?

Konuşmacı:Ben yönetseydim ben daha konsepte daha sıkı bağımlı bir şekilde yönetirdim.

AA:Yani.

Konuşmacı:Daha çok giri silinirdi, muhtemelen…

AA:Kurallara ve formata daha uygun.

Konuşmacı:Formata daha uygun şeyler…

AA:Ayırımcılık, eşitsizlik yapmazdın yani!

Konuşmacı:Elimden geldiğince yapmazdım. Ama bunu tek başıma yapamayacağım sonuçta benim moderatörlerim vs. olacak onları da kontrol etmem mümkün olmayacak vs. ama elimden geldiğince yapmazdım. Elbette yine yaptığım olurdu, hani bir arkadaşımın girisini silmekte ben de daha çok zorlanırdım diye düşünüyorum. Yinede bu şuan kinden bu konuda daha başarılı olacağıma inanıyorum. Ama şuan ki yönetiminde bu konuda çok çok ayırımcı olduğunu düşünmüyorum. Ne kadar mesela editörlük konusunda bana şey yapılmaması, bana tuhaf gelse de sebeplerinin ne olduğunu bilmiyorum. Hani hiç mi incelemediler…

01:38:43

AA:Yakın arkadaşı değilsin ondan!

Konuşmacı:Olabilir, bilemem.

AA:Emin misin?

Konuşmacı:Emin değilim! Ama dediğim gibi etkisi vardır, en baştan bana duyulan o üç noktadan veya o tarz bir şeyden, belki başka benimde bilmediğim bir şeyden, duyulan anti-

patinin de sebebi olabilir buna. Yani çokta irdelemiyorum ama dediğim gibi hani yapmayacaklarsa yapmaya da bilirler.

AA:Sana moderatörlük verseler yapar mısın mesela?

Konuşmacı:Eğer gerçekten isteyerek, yapabileceğimi düşünerek şey yapıyorlarsa, benim de vaktim varsa isterim.

AA:Bir arkadaşın istemediğini, kabul etmeyeceğini söyledi mesela?

Konuşmacı:Olabilir ama mesela oraya girdikten sonra birilerine, benim üzerimden ayırımcılık yapıldığını görürsem o zaman bırakırım. Hani baktım ki işler yürümüyorsa ve bunu değiştirmek adına benim yapabileceğim bir şey yoksa onun parçası olmak istemem. Ama girmeden de ne kadar ayırımcılık yapıldığını bilemiyorum.

AA:Sözlük insanlarla ilişkilerini, içeriğini ve çerçevesini nasıl etkiledi?

Konuşmacı:İçeriğini ve çerçevesini nasıl etkiledi? Genel yani bütün hayatımı çok fazla etkilediğini söyleyemem. Ama dediğim gibi beni, kendimi daha iyi ifade edebilmeme katkıda bulunduğu için artık ve mesela şu konuda etkiledi. Eskiden daha zor konuşabileceğim konuları sözlükte yazabilmenin getirdiği rahatlıkla artık yüz yüze de belli konuları konuşabilmeye, daha rahat şey yaptığımı düşünüyorum. Bu vesileyle.

AA:Sosyal tahammülün genişledi arttı.

Konuşmacı:Evet genişledi arttı. Bir de şu başkalarının söylediklerine zaten tahammül gösterirdim, artık kendimde hani tepki almaktan korkmadan bir şeyleri söyleyebiliyorum.

AA:Sosyal ilişkilerinin açısından sana ne sağladı sözlük?

Konuşmacı:Sosyal ilişkilerim açısından ne sağladı? Dediğim gibi kendimi daha iyi ifade edebilmeyi sağladı.

AA:'İki nokta'yı oradan tanıyorsun öyle mi?

Konuşmacı:Evet.

AA:'Sinerji'yi sözlük dışından tanıyordun.

Konuşmacı:Evet. Bir tane daha vardı 'yumuk prenses'.

AA:Sosyal ilişkilerin açısından sana ne sağladı? Gerçek yaşamını olumlu, olumsuz nasıl etkiledi?

Konuşmacı:Olumlu etkilediğini düşünüyorum.

AA:Neden?

Konuşmacı:Dediğim gibi birisiyle daha özgürce konuşabiliyorum, kendimi daha iyi ifade edebiliyorum, insanları belki daha iyi anlayabiliyorum yani sosyal iletişimimin daha kaliteli olmasına katkıda bulunduğunu diyebilirim.

AA:Sözlük hayat bakış açın ve düşüncelerin açısından sana ne sağladı?

Konuşmacı:Hayat bakış açım ve düşüncelerim açısından bana ne sağladı? Belki belli konuları daha çok yönlü düşünebilmeme katkı sağlamış olabilir.

AA:Düşüncelerinde değişme oldu mu, sözlüğe katılım sağladıktan sonra?

Konuşmacı:Bakın şöyle bir katkısı oldu onu da söyleyeyim muhakkak sözlük aracılığı ile veya değil insanların görüşlerinde, düşüncelerinde değişimler olabiliyor. Şöyle bir katkısı oldu, sözlükte bir şey yazarken eğer bir görüş ortaya koyuyorsam bu görüşü daha sağlam desteklemem gerektiğini fark ettim. Bunu fark edince de bir konudaki görüşümden daha emin olmam gerektiğini fark ettim ve bunu karşı görüşelere ve karşı savunabilmem gerektiğini, daha iyi savunabilmem gerektiğini fark ettim. Bu sebeple de bir konuda fikrimi ortaya koymadan önce o konuda bir birikimin daha sağlam olmasını ve düşünerek özellikle, yani kaynaktan okuyarak değil kendim düşünerek neyin neden olduğunu kendi mantığımla daha iyi oturtmam gerektiğini fark ettim. Ve bu konuda kendimi geliştirdiğimi düşünüyorum. Fikir sahibi olmadan önce çok düşünüyorum bu konuda.

01:42:50

AA:Katılım sağladıktan sonra, sözlüğe katılım sağladıktan sonra düşüncelerinde değişme oldu mu? Biraz önce…

Konuşmacı:Oldu yani, elbette oldu. Ama sözlük buna ne kadar katkı verdi, sözlüğün katkısı dediğim gibi benim kendimi geliştirmemde bir katkısı olduğu için, katkısı olmuştur ama ben sözlükten şunu öğrendim diye doğrudan bir şey öğrendim dersem, onlar azdır. Ben sözlükten böyle bir şey, yani bir konunun başlığını alıp onu sonradan araştırdığım olmuştur. O konu da bilgi birikimime katkıda bulunduğu da olmuştur. Ama düşüncelerimin değişmesine dediğim gibi, benim daha çok düşünmem gerektiği konusunda bir katkısı olduğu için daha çok düşünmeye sevk ettiği için katkısı olmuştur.

AA:Girilerin editlenmesi hakkında ne düşünüyorsun?

Konuşmacı:Girilerin editlenmesi, etik kullanılamayacağını, etik olmadan kullanılabileceğinin farkındayım ama…

AA:Edit ahlakı!

Konuşmacı:Edit ahlakının olması gerektiğini düşünüyorum, ama asla hani keşke editlenmeseydi diye bir de fikrim yok. İnsanlar…

AA:Girilerini editler misin çok?

Konuşmacı:Çok editlerim.

AA:Ne tür edit oluyor bunlar?

Konuşmacı:Hem imla, hem de anlatım bozukluğu vs. veya daha açık hani tekrar okurum ben, mesela giriyi zaten bir yazarken tarzım şudur. Bir fikrim vardır, bir konuda yazarım ondan sonra yazarken hani burada yeni paragrafa geçeyim daha farklı yönden bakayım derim. Sonra okurken, onu tekrar okurum aralarına eklemeler yapmam gerekiyorsa, daha fazla açmak için eklemeleri yaparım. Bunları yaptıktan sonra en baştan bir daha okurum gönderirim, sonra gönderdikten sonra daha okunabilir hale geliyor. Çünkü oradaki edit kutusu çok okunabilir değil, gönderdikten sonra bir daha okurum, hatalar varsa, anlatım bozuklukları varsa veya çok basit hani anlama fazlalığı eleştirmeden ekleyebileceğim. Hani daha açıklayıcı bir iki cümle veya cümlenin içinde birkaç kelime varsa onları eklerim, o yüzden çok editlenmiştir benim girilerim.

AA:Dışarıdan nasıl görünüyor, sen nasıl bakıyorsun girilerin editlenmesine? Sen nasıl değerlendiriyorsun editli bir giri gördün mesela?

Konuşmacı:Yani eğer editli olduğu bas bas bağırmıyorsa zaten fark etmem. Edit eklerinden oraya göre edite karşıyım, o işte eksi aldığı için artı aldığı için vs. oylanmasına genel anlamda karşıyım. Hoşuma gitmiyor, onun dışında hani bu adam aslında tersini yazıp sonradan değiştirmiştir diye düşündüğüm nadir oluyor, hani böyle bir şey olmuyor. Editlenen bir giriye olumsuz baktığımı söyleyemem.

AA:Sözlük neden ilgini çekiyor?

Konuşmacı:Neden ilgimi çekiyor? Dediğim gibi konsepti benim çok sevdiğim bir konsept. Yani bir başlık hakkında insanların kendi fikrini özgürce, diğer yazılanlara bağımsız şekilde dile getirebilmesi, en çok hoşuma giden şey tabii ki kendi fikirlerini yazarak geliştirmekte ve bu yazarken kendi yazım konusunda düşüncelerimi anlatabilme konusunda eleştirmekte, yani en güzel özelliği diye düşünüyorsun.

AA:Sözlüğün en ilginç bulduğun tarafı?

Konuşmacı:İlginç bulduğum tarafı! Ne olabilir? Sözlük bana çok ilginç bir ortammış gibi gelmiyor. Hani ilginç kavaramı sözlükle çok bağdaştırabildiğim bir şey değil ama elbette ki her konuda ilgimi çeken bir şey olabilir, hani enteresan bir başlık olabilir, ulan bu başlık adamın aklına nereden gelmiş diyebilirim. Onun dışında ben daha çok girileri okurum ve giri hoşuma gittiyse oylarım, hani gerçekten hoşuma giden şekilde yazılmışsa oylarım ve

hatta arkadaşlarıma, hani yakın arkadaşlarıma bu girileri gösterdiğim falan olur. Onun dışında sözlüğün genel konseptin de gelişimde, işte dediğim gibi git gide daha kalabalıklaşması ve ek fonksiyonlar enteresan geliyor bana. Git gide yeni fonksiyonlar ekliyorlar, bu konuda da başarılı buluyorum. Birçok fonksiyonun eklenmesi konusunda başarılı buluyorum. Bunlarda özellikle, hani bilmiyorum mesela Ekşi'de ne kadar bu ek fonksiyonların ne kadarı var falan çok iyi bilmiyorum. Ama sürekli böyle fonksiyon eklemeleri ilgi çekici ve güzel geliyor, yani bu konuda takdir ediyorum yönetimi.

AA:En beğendiğin özelliği?

Konuşmacı:En beğendiğim özelliği! Belki tekrar oluyor ama dediğim gibi insanların başkalarına bağımlı olmadan belli konuda düşüncesini ortaya koyabilmesi.

01:47:54

AA:En beğenmediğin zayıf yönü?

Konuşmacı:Zayıf yönü, sanırım dediğim gibi konseptin çok fazla dışına yani çok zorlayıcı giri olması, konseptin içinde gibi görünüp çok dışına çıkılması. Yani insanların sonradan okuyup fayda sağlayamayacağı şeylerin çok fazla olması, sadece eğlence veya ilgi çekme amaçlı.

AA:Sözlükte merak edip cevap alamadığın soru var mı? Bunu kim yazmıştır yani teknik kısmından değil, yani böyle mühendislik kısmından değil de, sosyal ve kültürel iletişim açısında yani.

Konuşmacı:Cevap alamadığım, hani mesela sözlük içindeki yazarlarla alakalı bir girimi yoksa gerçek hayatta olan mı?

AA:Genel, genel!

Konuşmacı:Yani genelde bir şey bulamadığım zaman şaşırırım sözlükte, mesela bir başlık, bir filmin başlığını giripte onun altında hiç giri göremiyorsam veya atıyorum yönetmeninin adını göremiyorsam şaşırırım. Çünkü hani bu kadar yıl oldu 5 sene, 6 sene oluyor, artık her girilen ürünün, sanat eserinin vs. kişinin altında o kişiyi tanıtan bilgi olmasını bekliyorum. Ama olmadığı zamanda şaşırıyorum, bulamadığım oluyor, ama nadir oluyor.

AA:Hangi sözlük yazarlarını niçin takip edersin?

Konuşmacı:Tanıdıklarım dışında hiçbir sözlük yazarını özellikle takip etmiyorum.

AA:Neden?

Konuşmacı:Dediğim gibi hiç kimsenin bütün girilerini sevebileceğimi düşünmüyorum, o yüzden daha çok giri odaklıyım. Bir giriyi seviyorsam o giri söylerim, kimin olduğuna bakmam çoğunlukla.

AA:Hangi sözlük yazarlarını takip ediyorsun?

Konuşmacı:Tanıdıklarım, tanıdıklarımın isimlerini vermiştim. Onları da düzenli olarak takip etmiyorum, arada sırada ismiyle düşünerek hani x ne yazmış diye. Atıyorum murat ne yazmış, Mehmet ne yazmış diye.

AA:Sözlükte merak edip cevap alamadığın soru, orayı bir tekrar toparlarsak.

Konuşmacı:Merak edipte cevap alamadığım soru genelde bir bilgiye bakmak istediğim zaman hani net bir bilgiye yani bu filmin yönetmeni kimdir? Bu şarkının bestecisi kimdir? Gibi bir bilgiye net bir bilgi bulamadığım zaman şaşırıyorum. Bunlara bakmak için sözlüğü çok kullanırım, İTÜ Sözlükte bulamazsam Ekşi'ye geçerim. Orada da bulamazsam iyice şaşırırım artık, böyle diyeyim. Onun dışında da fazla hani sözlükte araştırıp da bulamadığım bir şey nadir oluyor.

AA:Sözlükte ünlü olmak senin için önemli mi?

Konuşmacı:Ünlü olmak daha çok okumamı sağlayacağı için bir nebze önemli olabilir, ama onun dışında benim üzerimde geyikler dönsün, insanlara benim nick altıma bol bol giri girsin gibi bir dertlerim kesinlikle yok.

AA:Bu senin için öyle peki sözlüğü nasıl değerlendiriyorsun?

Konuşmacı:Bu insanların kesinlikle bundan hoşlandığını düşünüyorum çoğunlukla. Gerçek hayatta da böyledir zaten insanların popüler olmaktan hoşlandığını düşünüyorum, elbette herkes popüler olmaktan biraz hoşlanır ama ben mesela gerçekten çok popüler bir insan olmaktan gerçek hayatta da hoşlanacak bir insan değilim. Elbette her insan yaptığı işte başarılı olmak, arkadaşlık, sosyal ilişkilerinde başarılı olmak ister, ben de isterim ama dediğim gibi ne kalabalıklardan hoşlanan bir insanım, ne de şeyden hoşlanan bir insanım.

AA:Nasıl popüler olurum ben? Sözlükte nasıl popüler olunur?

Konuşmacı:Bu belli troll dediğimiz oluşumla olunur, bu net yani kayzersözer'in yaptığıyla çok rahat popüler olabilirsiniz.

AA:Troll nedir?

Konuşmacı:Troll nedir?

AA:Troll hakkındaki düşüncelerin?

Konuşmacı:Tepki çekmek için, inandığı veya inanmadığı şeyleri özellikle yazan kişiye ben yani benim tabirim bu hani belki insanlar farklı kullanıyor olabilirler. Benim anladığım bu diyeyim, ne düşünüyorum dersem en sevmediğim şeydir yani, ben yani herkesin gerçekten düşündüğü şeyleri ve bildiği şeyleri yazması taraftarıyım sözlükte.

AA:Kayzersözer hakkında ne düşünüyorsun?

01:52:13

Konuşmacı:Hiç sevmiyorum. Zaten nick altımda da yazıyorum ama yani yazdım bir kere, ben onun yapacağı şeyin aslında o kadar da yapabildiği şeyin meşhur olmasını sağlayan şeyin çok özel bir şey olduğunu düşünmüyorum. Dili birazcık iyi kullanmak dışında sadece dili iyi kullanmak dışında yaptığı ekstra bir şey olduğunu düşünmüyorum.

AA:Kuru bir hesap olduğu konusunda düşünceler var, ne düşünüyorsun?

Konuşmacı:%99. 9 öyledir. Kurudur yani.

AA:Emin misin?

Konuşmacı:%99.9 ciddi bir eminlik demek. Hani bir şeye eminim diyeceksem buna derim.

AA:Hani birinci nesilsin tanıyorsun sen şimdi, yapma Allah aşkına!

Konuşmacı:Birinci nesil olmakla kayzersözer'i tanımanın arasında bir bağlantı olduğunu düşünmüyorum.

AA:Emin misin?

Konuşmacı:Eminim, yani çünkü birinci nesil olunca otomatikman size kimliği gelmiyor bu yazarın yani.

AA:Şey dedin. Nasıl popüler olunurda kaldık, nasıl popüler olunur? Bir trollük yaparak.

Konuşmacı:Bir trollük yaparak olunur. İkincisi çok fazla zirveye giderek, insanlara çok fazla mesaj atarak arkadaşlık kurarak olunur. Özellikle çok konuşulan başlıkların altına tartışılacak şeyler yazarak.

AA:Trollük yaparak ne kaçış tarzı da bir ünlülük olmuyor mu?

Konuşmacı:Onu çok sevenlerde var gördüğüm kadarıyla hani benim anladığım kadarıyla çok ne güzel yazıyor işte, hep okuyorum falan diyenlerde var. Muhtemelen tanışmak isteyende çok fazladır diye düşünüyorum kendisiyle. Hatta galiba Ekşi Sözlük'de bir radyo şeyi yapmış, geçen öyle bir başlık vardı. İnsanlar, bazısı' aaa bumuymuş' demiş yani çokta mükemmel bir şey bekliyorlardı bazıları herhalde, üstün bir kişilik bekliyorlardı. Bazısı ise

oradan da hoşlanmış, oradan bile olumlu şeyler çıkartmaya çalışmışlar bilmiyorum yani zaten o insanın çok itopik bir kişilik olduğunu düşünmüyorum. Normal sıradan bir insan olduğunu düşünüyorum, hani iddialıyım ki onun yaptığını bende yapabilirdim.

AA:Bir proje olduğu konusunda ne düşünüyorsun?

Konuşmacı:Nasıl bir proje?

AA:Kayzersözer'in bir projesi.

Konuşmacı:Yani bir projeyse faydalı bir proje olduğunu düşünmüyorum. Amacının da ne olduğunu bilmiyorum eğer büyük projeyse ne amaçla yapılıyor. İnsanlar birkaç kişide olabilir tek kişide olabilir, ilgi çekmek amaçlı bir şey yapıyorlar.

AA:Author hakkında ne düşünüyorsun?

Konuşmacı:Author çok iyi bilmiyorum.

AA:Cem Şancı!

Konuşmacı:Bilmiyorum yani galiba Ekşi Sözlük'te yazıyormuş, gelmiş falan. O da benzer troll tarzı bir şeyler yazıyor galiba dikkat etmedim. Hani kayzersözer başlığına falan gördüğüm kadarıyla şey yapıyorum, biliyorum. Hani her türlü troll oluşuma karşıyım.

AA:Saygın olmak sözlükte önemli mi?

Konuşmacı:Saygın olmak, değil çünkü saygın olanlara bir çoğu hani bence saygın olmayı gerektiren şeyler yapmıyorlar. Kayzersözer'in de bir saygınlığı var bence sözlükte ama bence o hani yaptıklarıyla, orada yaptıklarıyla kendi kişiliğini bilemem. Orada yaptıklarıyla sözlük içerisinde saygın olmayı hak etmiyor bence.

AA:Senin için saygın olmak önemli mi sözlükte?

Konuşmacı:Benim için saygın olmak önemli mi? yok işte değil çünkü sözlüğün değer yargısına çok güvenmiyorum. Yani beni sözlük saygın buluyor diye, çok hani bundan 'haa ne güzel işte saygın bir yazar diye gözüküyorum diye sevinmem, mutlu olmam da yani.

AA:Sözlüğün geneli hakkında düşünüyorsun? Saygın olmak önemli mi?

Konuşmacı:İnsanlar herhalde birazcık saygın değil de daha çok popüler olmaya önem veriyorlar gibime geliyor. Yine de elbette ki sürekli ayar verilen, hiç sevilmeyen bir yazar olmak kimsenin hoşuna gitmez. O yüzden insanlar buna en azından bir nebze önem veriyorlardır.

AA:Nasıl saygın olunur sözlükte?

01:55:53

Konuşmacı:İnsanları fazla rahatsız etmeyen şeyler, hani rahatsız edecekseniz de tam rahatsız edeceksiniz belki bir fan kitlesi oluşturarak rahatsız edeceksiniz. Eğer çoğunluğu rahatsız ediyorsanız, fan kitlesi oluşturamıyorsanız bu sizin saygınlığınızı herhalde dem vuruyor. Örnek olarak özlemciyi verebilirim yani.

AA:Tanıyor musun?

Konuşmacı:Tanımıyorum, bir iki mesajlaşmışlığım var sadece, mesela sürekli tepki çeken Ercan Saatçi girileri girdiği için kesinlikle bir saygınlığı yok. Birazcık konseptin dışında yazılarda yazabiliyor, yani mesela onun gibi şeyler yaparsa saygınlığı olmayabilir yazarın sözlükte. Ama mesela ona saygın bakılmaması bence önemli değil yani, önemli olmamalı.

AA:Şey konusunda ne düşünüyorsun? Genel kullanıcı profilini nasıl buluyorsun? Geçmişte nasıldı şimdi nasıl?

Konuşmacı:Geçmişte biraz İTÜ'lüydü. İTÜ'lü insanları tanıdığım için biliyorum. Daha ciddiydi, daha ciddiydik. Geyik yine vardı, geyik yine çoktu hatta çok fazla geyik yazılıyor diye tartışma bile oluyordu. Ama buna rağmen daha ciddiydi, daha entellektüeldi şimdi birazcık seviye daha böyle toplumun seviyesine doğru iniyor diyebilirim hani biraz daha. Ama yinede biraz toplumun üstünde entellektüel buluyorum genel kullanıcı profilini,

birazcık hani genç herhalde çoğunluk, çoğunluğun genç olduğunu düşünüyorum ve gençlerdeki o vurdum duymazlık ve rahatlık git gide hani bizde de vardır. Ama bizden sonraki nesillerde daha da artıyor diye düşünüyorum. O yönde yazılar olduğunu düşünüyorum ve gittikçe daha özgürlükçü gençlik yetiştiği için onunda oraya yansıdığını düşünüyorum.

AA:Tam güzel bir yazı hazırladın. Bir baktın hazırladın, şey yaptın, göndereceksin orada var. Tam belirteceğinin sözlükte belirmesi hakkında ne düşünüyorsun? Böyle bir şeyle hiç karşılaştın mı?

Konuşmacı:Genelde çok uzun yazılar yazdığım için, benim yazdıklarımın tamamının aynısının bir başka bir giride olması çok zor bir şey. Ama kısa bir bilgi, kısa bir yorum yapacakken aynısı olduğu zaman karşılaştığım olmuştur. O zamanda yazmamayı tercih ediyorum, bundan bir rahatsızlıkta duymuyorum.

AA:Hiç mesaj attın mı bu konuda?

Konuşmacı:Bu konuda evet, tam benim yazmak istediklerimi yazmışsınız, tebrik ederim diye yazdığım bir şey oldu.

AA:Çok mesaj aldığın var mı böyle konuda?

Konuşmacı:Var, var, belli konularda.

AA:Peki bu tür ortak algının nereden kaynaklandığını düşünüyorsun?

Konuşmacı:Yani…

AA:Veya herkesin mesela çoğu kişinin kayzersüzere tepkili olmasını nasıl yani bu ortak algının nereden kaynaklandığını düşünüyorsun?

Konuşmacı:Çünkü özellikle zaten insanların rahatsız olabileceği şeyler yazıyor. Hani o yüzden özellikle zaten birilerini rahatsız etmek için yazarsanız illa rahatsız olan çıkar. Ama şeyi gereksiz buluyorum hani uzun uzun hani her yazdığı giri için, altına cevap verelim, işte ayar verelim, benzerini yazalım vs. dalga geçelim sonra gidip birde nick altına onun numarasını verip, birde orada açıklama yapalım falan. Bunlara karşıyım, ben bunu bir kere yaptım bir kere onu da baya sonra, hani artık iyice popülerite kazandıktan sonra benimde bu konuda bir görüş bildirmem gerekiyor diye düşünerek. Gittim bir kere nick altına bir giri yazdım, ondan sonra tekrar dokunmadım. Yani gerekte duymam bu kadar uzun uzun tepkilerin gösterilmesini doğru bulmuyorum. Onun popüleritesini arttırdığını düşünüyorum bunun, onu zaten bunun için yaptığını düşünüyorum bir nebze. Hani tepki çekmek hoşuna gidiyor diye de düşünüyorum, yani soru neydi? Aslında sorunun birazcık üstüne çıktım sanırım.

AA:Tam belirteceğinin sözlükte belirmesi hakkında.

Konuşmacı:Haa yani aynı şeylerin üstünde, insanların düşünceleri…

AA:Ortak algı nasıl, bu tür ortak algı nerede ortaya çıkıyor?

Konuşmacı:İnsanların, sonuçta aynı toplumda yaşayan insanlarız.

AA:Veya sözlükteki ortak algının nasıl ortaya çıktığı!

02:00:10

Konuşmacı:Anladım. Sonuçta aynı toplumda yaşayan insanlarız. Türkiye'de hatta benzer profilde insanlarız, tabii ki ayrı olanlar vardır ama o profildeki insanlarında ortak düşüncelerinin olması çok normal geliyor belli bir konuda. Elbette toplumda nasıl belli bir konuda ortak düşünenler varsa sözlükte de çıkıyor.

AA:Nesiller hakkında ne düşünüyorsun?

Konuşmacı:Nesiller hakkında ne düşünüyorum? Aslında hani nesil ayırımcılığı çok fazla yapmıyorum ama özellikle bir nesil yeni girdiği zaman sözlüğe, onların çok büyük hevesle çok gereksiz şeyler yazdığını, hatta hatalı giriler yazdığını biliyorum. Ama bunu çok

anormal bulmuyorum, ben de birinci nesil, yeni olduğumda bende öyleydim. Çokta anormal bulmuyorum ama insanların biraz daha dikkatli yazmaya yöneltilmesi açısından bu ufak çapta çok abartılı olmayan, nesil tepkisini de doğru buluyorum. Hani insanların belki birazcık…

AA:Otokontrolü sağlandığını düşünüyor musun?

Konuşmacı:Bir nebze evet, ama çok fazla değil! Yani sonuçta insanlar pek takmadığı için yazdıkları şeyin güzel olduğuna sürekli inandığı için, çünkü yani bir insan sözlüğe yeni girdiği zaman çok büyük hevesle aklına gelen her şeyi yazma modunda gidiyor, bu psikolojiyle giriyor. O yüzden aklına gelen ufak bir espriyi işte en ufak bir bilgiyi hemen pat diye oraya ekleyebiliyor. Özellikle kişisel girileri hiç sevmem, yeni nesiller bunu çok yapıyorlar. Hani geçen gün izlediğim film diye yazmanın hiçbir anlamı yok gibime geliyor ama yazıyorlar, hani mesela bunu hiç sevmem eksiyi de basarım onu da söyleyeyim. Yeni nesiller bunu çok yapıyorlar ama çok yapmalarını da doğal karşılıyorum.

AA:Sözlük içinde tabu konular mevcut mu?

Konuşmacı:Sözlük içinde tabu konular bence mevcut değil, sözlükte benim herhalde tartışılması, haa hukuk konusu son dönemde şey oldu, hani gitgide ciddiye alınmaya başladı. Hukuk konusu o yüzden…

AA:Esas sözlük yönetiminin özel hayatı sence tabu mu?

Konuşmacı:Bilmiyorum, özel hayatından bir giri okuyup da bunun silindiğini falan hatırlamıyorum. Ama elbette ki herkesin özel hayatı birazcık tabudur, kimse özel hayatıyla ilgili şeylerin yazılmasını istemez. Hani zannetmiyorum, yani benimde özel hayatımla ilgili bir arkadaşım bir şey yazsa rica ederim ondan silmesini isterim. O silmiyorsa şikayet edebilirim yani.

AA:Bir arkadaşınla sözlükten tanıştın, sözlük vasıtasıyla tanıştın. Sende biliyorsun ki, oda biliyor ki ya tanıştın, arkadaşlık yaptınız, şey yaptınız, dost oldunuz 6 ay sözlüğe giremediniz arkadaşlık bağının zayıfladığını düşünür müsün? Görüşemediniz yani.

Konuşmacı:Sözlükten mi görüşemedik yoksa?

AA:Sözlükten görüşemediniz! Yani bu sözlük sadece burada araç mesela görüşemediniz, yani telefonla da olsa görüşemediniz.

Konuşmacı:Herhangi bir arkadaşımla telefonla da olsa görüşemiyorsam, o arkadaşlık bağımın azaldığını bir nebze düşünebilirim. Aslında bazı insanlarla şartlar gereği görüşemediğin olabiliyor, atıyorum birçok sebep askere gitmesi gibi mesela bir sebep olabiliyor veya bu kadar hani görüşememe mize sebebiyet vermeyecek olsa da bu mesafenin uzaklaşmasına sebebiyet veren şeyler olabiliyor. Çok yakın olduğum insanlarla böyle aralar olduğu zaman ben ona karşı sıcaklığımı kaybetmiyorum. Hatta niye böyle oldu diye rahatsızlık duyup aradığım vs. mümkündür, yani sözlüğe giremiyor diye, eğer sözlükten görüşemeyip başka yerde görüşürsek böyle bir şey kesinlikle düşünmem, mesela oradaki yamuk, yumuk prenses sözlüğe nadir giriyor artık veya girmiyor bile olabilir yani son dönemde. Ama ben onunla diğer ortamlarda görüşmeye devam ettiğim için.

AA:Yok görüşmüyorsun!

Konuşmacı:Yok görüşüyorum!

AA:Hayal, görüşmüyorsun yani.

Konuşmacı:Haa... o başka yerlerde görüşmüyorsam, elbette yani birisiyle özellikle iletişimi zaten sınırlı olan birisiyle görüşmemeye başladıysam koptuğunu düşünürüm.

AA:Peki bakıyorsun yani arkadaşsın, 6 ay orada arkadaşın, yani şöyle pardon düzeltiyorum. Arkadaş oldun, arkadaşlığını geliştirdin sonra bir müddet 6 ay mesela gene aynı kişi sözlükte, sözlüğe girdiğini görüyorsun ama iletişim sağlamıyorsun.

Konuşmacı:Mesajlaşmıyorum, başka bir şey yapmıyorum vs.
AA:Mesajlaşmıyorsun, girileşmiyorsun, giri şey yapmıyorsun. Arkadaşlık bağının zayıfladığını düşünür müsün?

02:04:53
Konuşmacı:Normalde yapıyorken yapmamaya başladıysak düşünürüm.
AA:Sözlükte başına gelen en ilginç olay.
Konuşmacı:Sözlükte başıma gelen en ilginç olay. Evet onu anlatayım benim şeyimde vardı. İşte ilk sık sık giri girdiğim zamanlar hani günde 100'den fazla giri giriyoruz belki ilk günler yani, ilk birkaç haftamızın içerisinde olan bir olay. Bir yandan giri giriyorum, hani insanlar arada da merak ediyor kaç girim olduğuma bakıyorum. Belki onu okumuşsunuzdur var yani çünkü eğer nickimi biliyorsanız önceden, o zaman da ben Irion Maiden şeyinin şarkı sözlerini giriyorum, böyle bir görev edindim kendime. Bunların bütün şarkı sözlerini gireceğim dedim Irion Maiden'in meşhur bir şarkısı vardır 'number of the best' diye şarkı 660 hanedir o girini şarkı sözlerini girdim sonra kaç tane girim olmuş diye, tamamen tesadüfen girdim 666 girimmiş. Tamamen tesadüf, sözlükte başıma gelen en ilginç olay bu, sosyal bir olay değil ama benim aklımda kalan ve dumur olduğum bir olaydır yani.
AA:Sözlükte özel, kişisel alanın var mı, varolduğunu düşünüyor musun?
Konuşmacı:Sözlükte özel, kişisel alanımın varolduğunu düşünüyor muyum? Özel, kişisel alandan kastınız nedir?
AA:Yani mesela ev de senin odan özel alanın, cep telefonun mesela.
Konuşmacı:Düşünmüyorum çünkü nick altım dahil olmak üzere herkese açık bir yer yani.
AA:Bazı arkadaşların bunu şöyle yanıtladı mesaj kutum dedi, bazıları şey dedi belli başlıklar, takip ettiğim başlıklar dedi. Sadece kendi oluşturdukları başlıklar var mesela onlar dedi.
Konuşmacı:Yok hayır öyle bir şeyim yok, mesaj kutu tabii ki kişiseldir. Ama ben onu sözlük alanı olarak düşünmemiştim hiç yani, mesaj kutuyu sözlük alanı olarak görmüyorum. Orası hani benim herhangi bir mailimden vs. den farklı değil yani sözlüğün parçasıymış gibi gelmiyor oranın mesajlaşması.
AA:İkinci hesap konusunda ne düşünüyorsun sözlükte?
Konuşmacı:Saçma buluyorum, ne gerek var?
AA:Var mı hesabın?
Konuşmacı:Yok.
AA:Emin misin?
Konuşmacı:Eminim.
AA:Arkadaşların öyle söylemedi ama.
Konuşmacı:Benim arkadaşlarımdan böyle bir şey söyleyecek olamaz yani.
AA:Emin misin?
Konuşmacı:Eminim.
AA:Çevrende insanlar var mı ikinci hesabı olan? Biliyor musun?
Konuşmacı:Düşüneyim! Yok, bildiğim biri yok, ikinci hesabı olan bildiğim birisi yok.
AA:Nick altı almak konusunda ne düşünüyorsun?
Konuşmacı:Nick altı almak konusunda ne düşünüyorum? Her insan gibi nick altıma giri yazılmış mı? Yazılmamış mı? Diye merak ediyor muyum? Ediyorum. Ama önemli bir şey olduğunu düşünmüyorum ancak insanlar az nick altı olması okunmadığına dair bir fikir oluşturuyor. O yüzden hani keşke biraz daha fazla olsaydıyı sırf bu anlamda yani orada

yazılanlar önemli değil, daha çok okunduğumu bilmek adına daha çok nick altı olsaydı mutlu olurdum.
AA:Tanıdığın yazarlardan mı nick altı almak daha önemli senin için yoksa tanımadıklarından mı?
Konuşmacı:Hiç fark etmez.
AA:İlla nick altı olsun yani, her ikisi de.
Konuşmacı:Dediğim gibi çok önemli değil, orada yazılanda çok önemli değil nick altı özellikle şey yazılan hiç önemli değil benim için.
AA:Nick altının çok olması ünlülüğün ve popülerliğin belirtisi olarak bir belirtiliyor. Bu konu hakkında ne düşünüyorsun?
Konuşmacı:Katılıyorum öyle zaten ünlü ve popülerliğin çoğluğa, işte dediğim gibi popülerliğin çok olduğu anlamına geliyor ama mesela popüler olmak gibi bir derdim yok. Hani oraya zirvede şöyle bir insan, böyle bir insan yazılmasını hiç istemem. Yani gereksiz buluyorum nick altında, yazdıklarımla ilgili şeyler olursa nick altımdaki şeyleri eleştirel de olsa hoşuma gider. Yazdıklarımla alakalı olsun ama.

02:09:13
AA:Ayar alıp vermek konusunda ne düşünüyorsun?
Konuşmacı:Dediğim gibi ayarın özünü seviyorum ama çok abartıldığını düşünüyorum. Gereksiz yapıldığını düşünüyorum özellikle yani bu her konuya yani konsepte dahil olduğu halde ayar vermeye çalışmanın anlamsız olduğunu düşünüyorum ve hani ısrarla arka arkaya yapılmasını hani bir kişi yaptıktan sonra bir kişinin daha yapmaya çalışmasını gereksiz olduğunu düşünüyorum. Bir de hani bunun ayarla alakası var mı bilmiyorum şuna çok sinir oluyorum. Birisi bir başta bir şey yazıyor, altına onun çok benzerini yazan birisi daha oluyor hani bir kelimesini değiştirip falan. Hani amacın ayar vermek olmadığı şartlarda oluyor, üsteki çok normal bir şey yazmış oluyor mesela alttaki onun bir kelimesini on kişi alt alta o kelimeleri değiştirerek yeni cümle yazıyor. Bu konuda aslında oyun oynuyorlar bildiğiniz ve mesela buna çok sinir oluyorum, bunların bazıları ayar amaçlı oluyor, bazısı ayar dışında olabiliyor. Ben mesela bu konuda bir şey yazmak istiyorum ama daha bir düşüncelerimi toparlayayım, bir başlık açıp bu, yazamadım ama bunu yazmak istiyorum gerçekten.
AA:Ayar alınıp verildi mi?
Konuşmacı:Bana mı?
AA:Evet.
Konuşmacı:Üç nokta konusunda böyle şeyler oldu.
AA:Almışlığın var yani.
Konuşmacı:Almışlığım var.
AA:Vermişliğin var mı?
Konuşmacı:Var tabii. Ama ne konudaydı hatırlamıyorum şimdi. Yani ufak tefek şeyler olabilir.
AA:Ayar alıp verdiğin arkadaşların, yazar arkadaşlarınla daha sonradan arkadaş olmuşluğun var mı, yazarlarla?
Konuşmacı:Hayır yok, olabilir de ama hani tesadüfen olmadı.
AA:Yani ayar alıp vermenin sözlük içinde etkileşimi arttırdığını düşünüyor musun?
Konuşmacı:Yani pek değil.
AA:Şimdi sözlükte bakıyorsun 'ya bu adam tamda benim arkadaşım olabilecek adam' dediğin zaman, zemin, konu neresi orası biraz tanımlar mısın?' Ya bu adam tam benim adam' dediğin.

Konuşmacı:Sözlükte yazılanlardan dolayı birisiyle arkadaş olmak gibi bir fikrim hiçbir zaman olmuyor. Ben bir insanla arkadaş olup olmadığımı yüz yüze tanımadan karar vermem, o yüzden birisiyle aaa bu benim arkadaşım olabilir diye düşündüğüm an onu tanımalıyım.
AA:İlla yüz yüzeye dökmek durumundasın yani.
Konuşmacı:Evet aynen.
AA:Peki yüz yüzeye döktün mesela o noktada nasıl bir zemin oluyor orası?
Konuşmacı:Yüz yüzeye döktükten sonra artık yazar olmaktan da çıkıyor benim için, bir insanla hani yüz yüzeyken artık yazarlığına bakmadan karar vermeye çalışıyorum. Dediğim gibi yazarlığı beni çok rahatsız etmiyorsa yazdığı şeyler, o aşamada da dediğim gibi her zaman anlaşabilmek yani aynı fikirde olmasak bile birbirimizi anlayabilmemiz ve tartışarak görüşlerimizi paylaşabilmemiz önemli.
AA:Sadece internet üzerinden arkadaşlığını devam ettirdiğin yazar var mı?, mesajlaştığın, girileştiğin?
Konuşmacı:Yani, var. Ama eğer varsa onu şeye dökmeye çalışıyorum, bir süre sonra normal yüz yüzeye dökmeye çalışırım. Gerçekte anlaşabiliyorsam hani tanışmak isterim sonuçta.
AA:Kim var mesela şuan?
Konuşmacı:Şuan da kim var? Yani şuan var mı? Birisiyle en son mesajlaştım ama nickini hatırlamıyorum ya.
AA:Yani mesela bazı arkadaşların dedi ki mesela 'yok onlar orada kalsın' dedi. 'Öyle sözlükten mesajlaşma şimdilik bu kadar' dedi. Açık yapayım mı ne demek istediğimi? Yüz yüze dökmeye çalışma girişimi de yok yani. 'İstanbul dışımı' dedim, 'İstanbul dışı değil içi' dedi yani.
Konuşmacı:Yani biriyle mesajlaşıyorsam yüz yüze görüşmek isterim, o yüzden cidden iyi anlaştıysam buna engel olmam veya ben teklif edebilirim belli olmaz isterim yani, ama çok az kişi böyle oluyor ve hani mesajlaşmada eğer kesiliyorsa kesilir yani onu da çok şey yapmam. Hani zamanla bazılarıyla birkaç mesajdan sonra kesilebiliyor o yüzden onu da çok önemsemiyorum. Şu an hatırladığım biri yok yani.
AA:Sözlük içi hiyerarşi hakkında ne düşünüyorsun?

02:13:15
Konuşmacı:Sözlük içi hiyerarşi hakkında ne düşünüyorum? Benzer sorulara giriliyor! Fazla bir hani hiyerarşi derdim yok, dediğim gibi moderatörler elbette bir grupları vardır.
AA:Editörler var mesela şimdi.
Konuşmacı:Şimdi editörler var, insanlar bunu fazla önemsiyorlar gibi geliyor hani ben dediğim gibi keşke editör olsaydım diyorum. Çünkü bu konuda katkıda verebileceğimi hani buna layık olduğumu düşünüyorum yani en azında o kadar konsept bilgi mesanem olduğunu düşünüyorum. Olmadığım içinde biraz üzüldüm ama hani bunu da çok önemsemiyorum, birçok insan çok fazla önemsiyor. 'Ya ben neden ispikçi değilim keşke ispikçi olsaydım, yok statüm neden düşük' falan diye çok önemseyenleri görüyorum. Onları kesinlikle o kadar önemsemiyorum, elbette ki bir moderatörün hiyerarşisi vardır ama o da benim pek umurumda değil.
AA:Yani peki buradaki hiyerarşi senin iletişimini, etkileşimini etkiliyor mu?
Konuşmacı:Etkilemiyor.
AA:Olumlu, olumsuz yönde.
Konuşmacı:Yani elbette ki bir moderatöre mesaj attığınız zaman bir yazara mesaj attınız kadar sıcak bir cevap alamıyorsunuz çoğunlukla, çünkü zaten ben moderatöre genelde

teknik konularda mesaj atarım veya bir konuda fikrimi belirtmek için atarım. Genelde kısa kesiyorlar, yani ben bir moderatörle uzun uzun iletişim kurup arkadaş olunabileceğini de sanmıyorum, hiç denemedim böyle bir şey ama genelde zaten belki meşgul oluyorlar onunda etkisi vardır. Ama herhalde çok sıcak olmuyor genelde o şeyler, onların bir arkadaş grubu olduğu için, yani sözlükten arkadaşlık kurmak gibi bir dertleri olmuyor.

AA:Herkesin sözlük yazarı olması gerekli mi, içeri girmesi gerekli mi, ne düşünüyorsun?

Konuşmacı:Yani katkı verebileceğine inanan insanların girmesi gerektiğini düşünüyorum çünkü ne kadar ama dediğim gibi hani birisi girip de onun yazdıklarını ben sözlüğe katkıda bulunmadığına aksine zarar verdiğini düşünüyorsam o ayrı hani ama bu insanlar kendi inanıyorsa yapmalı. Sonuçta öncelikle buna karar verecek olan kendisidir bir insanın katkı verip veremeyeceğini, o yüzden kimseyi sınırlandırmanın doğru olduğunu düşünmüyorum. Ama herkes girmesin ve şöyle ön şartlar olsun falan diyemiyorum ama belki de çaylaklık vs. gibi süresi uzatılabilir.

AA:Bir takım arkadaşların dedi ki mesela içeri girmek daha zor olmalı dedi. Ben buranın elit kalmasını da istiyorum dedi. Ne düşünüyorsun?

Konuşmacı:Tamam elit kalmasını bende isterim, yani çok elit olduğunu düşünmüyorum ama hani entellektüel seviyenin korunmasını biraz bende isterim. Keşke daha yukarılarda bir yerlerde de korunsaydı, daha eskisi gibi korunsaydı. Ama dediğim gibi belki birilerine kapıyı kapatırsak, hakikaten ortama iyi katkı verebilip o seviyeyi yükseltecek insanlara da kapıyı kapatmış olabiliriz. O yüzden tutup da böyle acayip ince süzgeçten geçirmenin doğru olmayacağını düşünüyorum. Ama dediğim gibi çaylaklık vs. süresi uzatılarak hani bu onay süresi uzatılarak, bir şeyler yapılarak bence daha iyi seçim yapılabilir. Yani bu konuda gelişim sağlanabilir.

AA:Sözlükte hiçbir gruba katılmayı düşündün mü? Hiç çaban oldu mu şu grubun içine gireyim dediğin?

Konuşmacı:Hayır olmadı.

AA:Bir grubun içine çağrıldığın oldu mu, dahil edilmek istendiğin oldu mu?

Konuşmacı:Sanırım olmadı, hatırlamıyorum!

AA:Peki sözlük gruplarının iç dinamiklerinin ne olduğu hakkında bir fikrin var mı?

Konuşmacı:Valla hani çok böyle hakikaten bir grup bunlar hani belli artık bir oluşum haline gelmiş falan diye gördüğüm bir grup bile yok, hani dediğim gibi ben yazarlara bile dikkat etmiyorum çok fazla ama elbette birbirini tanıyan, birbiriyle iletişim kurmaya çalışan belli gruplar oluşmuştur.

AA:Bunların iç dinamikleri ne olduğu hakkında bir fikrin var mı?

Konuşmacı:Yaa muhtemelen öncelikle birbirini dışarıdan da tanıyan insanlar çevresinde oluşuyordur, öncelikle küçük gruplar bunlar sonra hani anlaşan insanları sözlük içerisinde geliştiriyordur ve hani birbirlerine destekleyen, oy anlamında olabilir, nick altı olabilir hani birbirlerinin sözlük şeyine orada mutlu olacak şekilde katkıda bulunuyorlardır. Normal bir şeyde olduğu gibi, sosyal ortamda olduğu gibi birbirlerine destek oluyorlardır, birbirlerini poh pohluyorlardır vs. hatta birisinin moderatörler tarafından bir ceza aldığı zaman vs. tepki gösterilir vs. öyle gruplar vardır. Ama hani iç dinamikleri nedir çokta hani fazla bir…

02:17:39

AA:Grubu yönlendiren nedir mesela?

Konuşmacı:Grubu yönlendiren nedir? Onların kendi aralarında görüştüklerinde konuştukları vs. onların alanını…

AA:Ama bunlar çok yuvarlak!

Konuşmacı:Ne diyeyim?
AA:Grup dağılırsa neden dağılır?
Konuşmacı:Dağılırsa bir anlaşmazlık olur iki kişi arasında ondan sonra gruplaşırlar, o grup kendi arasında gruplaşır bazısı bir tarafı destekler, bazısı bir tarafı destekler bu şekilde dağılabilir veya birileri arasında duygusal bir şey başlar, bu duygusal şeyler birilerini rahatsız edebilir. Yine bu bir gruplaşmaya vs. sebebiyet olabilir veya birisi birisinden hoşlanmaya başlar ama öbürü bundan hoşlanmaz. Bu şey olabilir, birçok şey olabilir.
AA:Hiç böyle bir şeyin içinde kaldın mı?
Konuşmacı:Hayır.
AA:Neden?
Konuşmacı:Dediğim gibi zirvelere gidip de sözlük gruplarına katılmıyorum.
AA:Seni zirveye acil katmamız lazım! Peki, sözlükte ortaya çıkan üretim ve bilgileri nasıl değerlendirmektesin? Yani mesela terminoloji, jargon sözlükte terminoloji, jargon var mı?
Konuşmacı:Var.
AA:Varolduğunu düşünüyor musun?
Konuşmacı:Var tabi ki, sözlüğün bir jargonu var, yani giri dediğimiz…
AA:Örnek verir misin? Yaygın kullandığın jargon, terminoloji neler, mesela örnek verir misin?
Konuşmacı:Yani sözlüğün bir kendi özellikle benim kullandığım MSN gibi, bir giri gibi mesela sözlüğe özel bir tabir var, ayar vermek gibi bir jargon var. Benim kullandığım nedir diye düşünüyorsanız ben hani bu tabirleri anlaşılacak şekilde bunlardan bahsediyorsam, herkesin anladığı şekilde ayar vermekten bahsediyorsam ayar vermek derim. İşte giriden başka…
AA:Bu terminoloji, jargon nasıl ortaya çıkıyor?
Konuşmacı:Bazısı moderatörler tarafından içten konuluyor, bazısında yazarlar tarafından isimden veya ayar vermek kavramını kimin ortaya attığını bilmiyorum.
AA:Bir jargonun oluşması için ne gibi faktörler ortaya çıkıyor. Mesela bende aynı jargonu kullanıyorum, ben söylediğimde o olmuyor, sen söylüyorsun senin söylediğinde oluyor, orada faktörler neler?
Konuşmacı:Popülerite etkiler birincisi popülerite etkiler hani bir nebze etkiler hani popüler bir yazarın kullandığı tabir yayılma olasılığı daha yüksektir. İkincisi hani doğru yerde söylemiş olmak, hani doğru başlıkta, en ilgi çekici yerde cuk oturtmuşsanız bir şeyi o ister istemez kalıp olarak yerleşiyor.
AA:Peki, sözlüğün kültürünün olduğunu düşünüyor musun?
Konuşmacı:Sözlüğün kültürü tabii ki yani sadece sözlükten, sözlüğü bilen insanların anlayacağı tabirler olduğu için bu da zaten belli bir kültürü belirginleştiren budur sanırım, belli bir toplumun kütürü derken sadece o toplumdan insanlara özgü şeyler vardır. Bunlar o toplumun kültürünün parçalarıdır, sözlüğünde böyle kendi içinde bir jargonu, kültürü, dili konsepti bile hani, sözlüğün konsepti bile o kültürün parçasıdır. O yüzden düşünüyorum.
AA:Peki, mesela herhangi bir kavramın terminoloji veya jargonu olmasında dikey bir otoritenin baskısı yeterli olur mu, şeyin insanlar tarafından benimsenmesinde?
Konuşmacı:Olabilir çünkü şöyle bir şey var oradaki moderatörlerin mesela bir düğmeye koyduğu isim otomatikman sözlüğün jargonuna yerleşecektir. Bu çok basit bir örnek yani sözlük moderasyonu giri dediği zaman bir şeye o giri kalır. Yani o artık değişmez, atıyorum güzelinden getir diye bir düğme koydukları zaman oraya onun adı öyle kalır. Yani ve dediğim gibi de popüleritenin etkisi de var belli konularda, Wondorus mesela

popüler bir yazardır moderatör olmasının aracılığıyla onun yazdıklarının jargonlaşması daha kolaydır sözlükte.
AA:Peki kültürü var dedin, kültürü oluşturan faktörler neler?
Konuşmacı:Kültürü oluşturan faktörler neler? Dediğim gibi birincisi oradaki yazarların belirlediği tabirler veya işte moderasyonun belirlediği tabirler, ikicisi şu var dediğim gibi bir yakın sosyal, kültürel şeyden gelen, üniversite öğrencisinin çoğunluk olduğunu düşünüyorum. O insanların kendi arasında kullandığı…

02:22:20
AA:Ortak algı yani.
Konuşmacı:Ortak algıların, ortak şeylerin sözlüğe de yansıması, sonuçta üniversite gençlerinin algılayacağı tabirler vardır. Bunlar otomatikman sözlüğe yansır.
AA:Sözlüğün kültürü nasıl oluşuyor?
Konuşmacı:Sözlüğün kültürü nasıl oluşuyor? Moderatörlerin bir kere öncelikle sözlüğün bir sözlük olmasından dolayı bir konsepti var bu bir. İkincisi moderatörlerin kullandığı tarz var mesela İTÜ Sözlüğün düğmeleri esprilidir veya kullandığı tabirler var bunlar eklenir. Ondan sonra popüler yazarlar ve diğer yazarların çalışmaları ve dediğim gibi onların gerçek toplumda aldıkları yer, sözlüğe yansıması sözlüğün genel kültürünü toptan oluşturur. Sosyal mekanı oluşturan katılımcıların değişik algıları elbette her ortamda olduğu gibi sözlükte de her katılımcının değişik algıları olabilir. Ama sözlük yazarlarının belli bir ortak özelliği olduğu için hani bu çeşitlilik sözlükte biraz daha az olabilir. Çünkü sözlüğe gelen bir insan mesela belli bir oranda özgürlükçü olmayı falan, çoğu diyeyim hani hepsi değil ama bu kadar kabul etmiş olduğu için o yüzden normal hayatta alacağı kadar tepki almaz, oradaki şeyde değişir durum, kendini temsil ifade edebilme özgürlüğünü bulabilmek. Ben zaten daha öncede söylediğim gibi bu sözlüğün en önemli özelliği budur. Yani başkalarından bağımsız şekilde ve okunacağını umut ederek yazabiliyorsunuz. Toplantılara ulaşılabilirlik yani isteyen tabii ki zirvelere katılabiliyor, çok sayıda zirve benim gördüğüm kadarıyla gittikçe sayısı da artıyor, bildiğim kadarıyla birçoğuna her isteyen katılabiliyor. Topluluğa ulaşılabilirlik bu örneğin arşiv özelliği demişsiniz, arşiv özelliği bence çok önemli. Bugün yazılan bir şeyin yıllar sonra bilinecek olması ve hala orada kalıyor olması ve yeni yazılanlardan bir farkının olmaması önemli, gerilere düşmemesi. Topluluğa erişim sağlamak yani zaman kullanımı açısından evet, yani birçok insana çok kısa elimizin altında ulaşabiliyoruz mesela.
AA:Yani mesela saat 02:00'de de ulaşabiliyorsun, mesela mesaj attın o insan orada yok ama o girince ulaşıyor mesela.
Konuşmacı:Güzel bir şey tabi bunu yapacak çok şey olabilir hani illa sözlüğe ihtiyaç duymayız bunun için ama sözlükte en azından oradan tanıştığımız bir insana ulaşmak için güzel bir şey, en azından sık kullanıyorsa özellikle güzel bir yöntem, önemli olan zaman kullanımı açısından da hani bir insana ulaşmak için dediğim gibi şey yapmaya gerek yok, çok çaba sarf etmeye gerek yok, en azından internetten rahatlıkla ulaşabiliyoruz, etkileşim sayısı açısından bu önemli hani özellikle kalabalık sözlükte sizin inanarak yazdığınız bir şeyin daha çok kişi tarafından okunduğunu düşünebiliyorsunuz bu önemli. Cinsiyet.
AA:Orada bir de şey var topluluğa erişim sağlamak mesela şey, şimdi burada mesela etkileşimimiz var eve gidiyoruz evde de etkileşimimiz devam ediyor.
Konuşmacı:Evet.
AA:Etkileşim sayımız artıyor böylece.
Konuşmacı:Yani zaten dediğim gibi evden elimizin altından bir çok kişiyle mesajlaşabilmek, iletişim kurabilmek güzel bir şey. Cinsiyetin sözlükte elbette bir etkisi

var özellikle bayanlar ister istemez daha çekimser kalabiliyor olabilirler. Ama kimliksiz yazma olasılığı da yani cinsiyet kimliksiz yazma olasılığı da sağlıyor, hani bunu yapabiliyor olanlarda muhtemelen vardır. Yani cinsiyeti belli olmadan yazı yazmaya çalışan insanlar, kimlik dediğim gibi bir nickle yazıyoruz. Orada bir kimliğimiz oluyor o kimlikle yazmak bir nickle yazmak yine insanları biraz daha özgürlük sağlıyor ister istemez. Sınıf…

AA:Mesela bir takım yazarların daha çok Kürtçü olması, İslamcı olması böyle bir şey var değil mi sözlükte, sözlükte geçerli?

Konuşmacı:Var tabii var, yani elbette o anlamda kimlikse tabii ki insanları belli bir kimlik altında yazabiliyorlar. Özelikle o konulara ağırlık vererek yazmak gibi bir şey oluşturuyorlar. Sınıf elbette bir farkı oluyordur yani bir insanın yazdığında toplumdaki sınıfının ne olduğu anlaşılabiliyor zaman zaman o konulara ağırlık verebiliyor.

AA:Var mı peki sözlükte farklı sınıftan insanlar mevcut mu?

Konuşmacı:Azda olsa da nadiren var. Statü bundan kasıt.

AA:Yani mesela doktorun olması, mühendisin olması.

Konuşmacı:Genellikle gençler olduğu için hani mesleklerinin daha ya başında yada üniversite öğrencisi seviyesinde olduğu için hani bu daha az olduğunu düşünüyorum. Özellikle bizde meslek sahibi insanlar böyle yerlere girmek, vakit kaybetmek istemezler pek hani daha azdır. Çünkü biraz daha işleri başından aşkın olur.

02:27:11

AA:Ama öbür taraftan da en çok sözlüğe girenler aslında işten girenler.

Konuşmacı:Olabilir, çünkü yavaş yavaş hani o bildiğimiz internet kullanan gençlik iş dünyasına adım attı.

AA:Yani şey açısından yani benim dikkat ettiğim, çünkü iş yerinde youtuba giremiyor, oraya giremiyor, buraya giremiyor yasaklı.

Konuşmacı:Anladım ama işleriyle ilgili şeyleri oraya pek taşıdıklarını düşünmüyorum. Yani çünkü zaten amaç oradaki iş ortamında kaçmak olduğu için, hani ondan bahsedeyim durumu pek olmuyor ama şundan bahsetmiş olabiliyor. Özellikle mesela yanlış algılanan tıpla ilgili bir konuda doğruyu yazmak isteyenler özellikle tıpçılar falan olabiliyor yani, o konudaki bilgilerini de tercih şekilde aktarıyorlar. Yakınlık, akraba, eş, dost durumu.

AA:Akrabanın olması sözlükte. Böyle bir şey gözlemledin mi hiç?

Konuşmacı:Tabii dikkatimi çekmedi. Abi kardeş falan olanlar genelde olabiliyorlar ama genelde hani kim abi, kardeş onu belli etmeden oluyor. Hani pek hani bu benim abimdir denmiyor genelde ama arkadaşlık yani burada tanıdıklık demişiz, insanlar tanıdıklarını belli ediyorlar. Birbirleriyle olan diyaloglarını, birbirleriyle olan şeyleri sözlüğe taşımaktan çekinmiyorlar. Aidiyet, kendini yakın hissetmen elbette söylediğim gibi yani insan uzun zaman emek harcadığı bir sözlüğe birazcık bir aidiyet hissetmesi oluyor. Kalabalık olması benim hoşuma giden bir şey değil mesela ama insanların bazılarının kalabalık olması hoşuna giden insanda yazarlarda vardır.

AA:Ama bir taraftan mesela bir sözlük düşün üç tane yazarı var mesela, solframe akımı, etkileşim çok az oluyor, yani ıssız çöl gibi.

Konuşmacı:Elbette ki yani zaten o zaman oranın bir sözlük olmasının anlamı olmaz. Hani üç kişide çok az ama aşırı…

AA:On mesela yirmi.

Konuşmacı:Belli bir optimum şey vardır diye düşünüyorum. Çok fazla kalabalığında olumlu etki ettiğini düşünüyorum. Nasıl solframe'in akmaması kötü oldu mu, çok hızlı akması da pek iyi bir şey değil sanırım. İlişkililik.

AA:Orayı geçelim.
Konuşmacı:Geçelim. Güven, özellikle…
AA:Yani iletinin değişime uğraması veya oradaki içeriğe güvenilmesi açısından.
Konuşmacı:Anladım. Kesinlikle ben zaten bütün internet için söyledim. İnternette yazan bir bilginin kesin resmi kaynak olmadığı sürece güvenli olduğunu düşünmemek gerekir, yani özellikle mesela güvenilir olmayan kaynak statüsündeki en güvenilir kaynak dediğimiz Youtube bile mesela…
AA:Güven o anlamda burada geçerli değil yani.
Konuşmacı:Değil! Yani sözlükte elbette ki birçok şeyde güvenilebilir, hani çünkü şu açıdan faydalı. Eğer bir bilgi, net bir bilgi yanlış olursa onun altında doğrusuda genellikle olur ama yinede okuduğumuz bir şeye kesin doğru gözüyle bakmamak gerekir. Onun dışındaki bu yazarlara güven konusuysa, hani editin çok güvensizlik oluşturduğunu düşünmüyorum. Bir girinin editlendiği bence genelde anlaşılır, ikincisi ama yazara güven konusunaysa elbette ki hiç tanımadığımız internet ortamındaki bir kişiye güvenmeden önce bir müddet iletişimi kurup, ondan sonra karar vermek gerekir diye düşünüyorum. Çevresel faktörler, iletişim modelleri, mekana taşıyabilme, anonim, ara yüz, mekana taşımak. Yani özelikle bu hani bahsettiğim herhalde ara yüzden falan kastınız bu yeni fonksiyonları sözlüğün falan.
AA:Yani arayüzün kolay olması mesela, sözlüğün anonim bir yapıya sahip olması, zirvelerin sözlüğe taşınması, sözlüğün zirvelere taşınması mesela, çevresel faktörler bunlar oluyor, geçerli mi sözlükte?
Konuşmacı:Tabii ki.
AA:Bir iletişim sağlamak açısından.
Konuşmacı:Elbette geçerli yani bir sözlük mesela şu oluyordur. Benim az önce söylemiştim nickaltı girim azdır bunun sebeplerinden bir tanesi benim zirvelere gitmememdir zaten yani. Fazla zirveye gitmediğim için oradaki zirvede olanlar taşınır, insanlar ‘haa ben bununla tanışmıştım’ deyip girileri okurlar vs. yaparlar. Bunlar tabii ki sözlüğün iletişimini geliştiren farklı faktörler, özellikle arayüz farklı fonksiyonlar katılması falan bu konuda çok etkili. Sosyal mekan da ayırımcılık ve eşitsizliğin olmaması.

02:31:24
AA:Ayırımcılık ve eşitsizlik var mı?
Konuşmacı:Hiçbir ortamda %100 ayırımcılık ve eşitsizlik yoktur diyemeyiz. Özellikle belli yöneticilerin ortamda olduğu ortamda bir ayırımcılık ve eşitsizlik vardır. Zaten %100 adaleti de dünyada hiçbir yerde sağlandığını düşünmüyorum. Orada da vardır ama hani sözlükte de vardır. Bunun daha düzeltilebileceğine inanıyorum, daha düzgünde olabileceğini düşünüyorum. Ama çok aman aman dünyadakinden daha fazla bir eşitliksizlik var diye de düşünmüyorum. Hani bu konudan çok rahatsız değilim. Sosyal çeşitlilik, zenginliğe imkan tanıması, evet hatta fazla zenginliğe imkan tanıdığını düşünüyorum, ne kadar sosyal çeşitlilik insan sosyo-ekonomik insanlar açısından çok farklı bir ortam olmasa da zenginliğe imkan tanıması açısından geniş bir şey olduğunu düşünüyorum, içerik zenginliği açısından. Ün, prestij elbette ki dediğim gibi insanların bir çoğu popüler olmak istiyorlar, popüler olmak istemese de ben dahil bütün yazarlar okunmak isterler. O yüzden bunun önemli olduğunu düşünürler. Bilgi edinmek, paylaşım bilgi edinmek bence hani sözlüğün önemli faydalarından bir tanesi, dediğim gibi hiç alakasız bir konu neyi nereden araştıracağınızı bilmediğiniz bir konuda bile… Bilgi edinmek, paylaşım bilgi edinmekten bahsettim, paylaşımda dediğim gibi düşüncelerin paylaşımı açısından önemli. Eğlence, ben eğlence hani sözlükteki eğlenceye karşı değilim

ama eğlencenin odak olmasına karşıyım. Hani elbette ki esprili giriler, eğlence amaçlı giriler olacaktır. Coğrafya, bu galiba anketten hatırladığım kadarıyla şey anlamında soruyorsunuz, bir yazarla iletişiminizin aynı coğrafyada olmanız, olmamanız etkiler mi? diye algılıyorsunuz. Elbette ki doğal yoldan etkileyebilir, hani yüz yüze görüşmeye engel olduğu için zamanla iletişimin kopmasına sebebiyet verebilir ama benim için hani ön şart değildir. Hani uzaktaki bir insanla da iletişim kurabilirim.

AA:Ama sağlamıyorsun?

Konuşmacı:Sağlamıyor muyum?

AA:Evet. Hiç ilk önce illa yüz yüzeye dökmeli diyorsun, mesela İzmir'den mesela.

Konuşmacı:İlla yüz yüzeye dökülmekten kastım şu, benim o insanı arkadaş saymam için yüz yüzeye dökülmesi gerekir. Ama uzakta bir insansa eğer şeyse yüz yüze iletişim kuracağımız zamanı da beklemeyi de bilirim, yani sonuçta her insanla istediğimizde görüşemeyebiliriz.

AA:Ben mesela İzmir'den insanları tanıma fırsatı buldum. Zirve vardı buradalarmış, geldiler ondan sonra tekrar, ama İzmir'de yaşıyorlar.

Konuşmacı:Olabilir, yani mesela şunu aramam. Hani ben bu insanla arkadaş olacaksam her an, her dakika görüşmeliyim aynı şehirde yaşayayım diye…

AA:Coğrafya o yüzden geçersiz benim için.

Konuşmacı:O açıdan geçersiz ama dediğim gibi dökebilmek isterim. Dünyanın öbür ucunda olsa da iletişim kurarım ama ilk fırsatta da görüşmek isterim yani. Herkese açık olması dediğim gibi herkese açık olması bence güzel bir şey ama o konsepte uyumlu insanların biraz daha güzel elenebilmesini tercih ederdim.

AA:Herkese açık mı peki?

Konuşmacı:Yani belli bir, internet kullanmayı bilen herkese açık o yüzden aslında genel olarak herkese açık diyebiliriz. Sonuçta internet kullanmayı öğrenirseniz ve konsepti anlayabilirseniz açık yani. Süreklilik, sürekli iletişim sağlayabilme, düzenli kesintisiz devamlı iletişim sağlaması. Ülkemizde internet kesilmeyen bir şey olmadığı için bu pek geçerli değil, elektrik…

AA:Ama o kesinti aksamanın dışında.

Konuşmacı:Onun dışında tabii ki yani düzenli, kesintisiz her açtığınızda orada bir şeyleri bulabiliyor olmanız…

AA:İnsanlar var mı mesela?

Konuşmacı:İnsanlar sürekli orada, tartışılan bir konu sürekli var, o yüzden güzel bir şey tabi. Dille…

AA:Türkçe olması mesela.

Konuşmacı:Türkçe olması ben bu sözlüğün sevdiğim özelliklerinden bir tanesidir. Hani çünkü Ekşi Sözlük'te bazen çok rahatsız oluyor ama özellikle başlıklar bile karışabiliyor, biliyorsunuz hani Türkçe karakteri çıkartıp yerine onun karşılığı olan Latin karakteri koyduğunuzda problem olabiliyor, anlam değişebiliyor. Onun dışında dilin hani geliştirilebildiğinde ama bazı insanların bozuk Türkçe kullandığını da görüyorum. Hani bu açıdan hem olumlu, hem olumsuz katkısı oluyor. Birçok şey var hani güzel Türkçe kullanmak adına yazılar yazanlarda vardı, belki şu ara sayısı azaldı eskiden daha çok vardı onlar. Özellikle İTÜ'nün dil klubünün üyeleri falan o konuda da belli katkı oluyordu ben bunlara belli oranda katılıyorum gerçi hepsine katıldığımı söyleyemem. Kolaylık, kullanım kolaylığı ara yüz, kullanımın kolay olduğunu düşünüyorum. Hani standart internet kullanıcısına göre ve git gide de gelişiyor, yeni fonksiyonlar eklenmesi. Doğru olduğunu, güzel olduğunu düşünüyorum. Okunurluk doğru…

02:35:51
AA:Okunmak!
Konuşmacı:Yani eğer teknik anlamda değil de şey anlamdaysa okumayı daha çok okumayı da seven yazarların daha çok olmasını isterdim, sanırım insanlar okumaktan çok yazmayı seviyorlar.
AA:Yani yazdığının okunması yani.
Konuşmacı:Tabii canım benim yazdığımın okunması zaten en önemli şeylerden bir tanesidir benim için ama okunurluk yazar profilinden dolayı biraz düşük, hani insanlar okumuyorlar. O sebepten dolayı yoksa ortamın bunu sağlaması güzel bir şey, etkileşim, içerik, eylem.
AA:Yani işte burada içerik eylemi tetikliyor, eylem içeriği tetikliyor mesela etkileşim sağlaması açısından.
Konuşmacı:İçeriğin yani şu güzel bir şey mesela o şeyle de alakalı, arayüzle de alakalı belli bir girinin altından o girinin sahibine otomatikman o girinin numarasıyla mesaj atabilme fonksiyonu güzel bir şeydir. Yani çünkü mesela forumda böyle bir şey genelde yoktur. O kişiye mesaj tuşu vardır ama nerede hangi yazdığından dolayı gideceği pek şey değildir. Onu özellikle açıklamanız gerekir. Merkezi nokta olmasından kasıt nedir?
AA:Yani mesela yazarların buluştuğu bir nokta olarak, bir yer olarak, mekan olarak. Taksim mesela, herkesin buluştuğu yer olarak.
Konuşmacı:Yani sözlük internet ortamında bir merkezi nokta mı gibi?
AA:Evet. Merkezi bir nokta olması iletişimi olumlu yönde mi, olumsuz yönde mi, sözlük içinde geçerli mi, değil mi?
Konuşmacı:Sözlük içerisinde geçerli yani.
AA:Yazarların buluştuğu bir nokta olarak.
Konuşmacı:Yani elbette, bir kere çoğunluk yani kalabalık gene çok tercih edilen şeylerinden bir tanesi, yani benim yazdığım sözlük onu kastediyorsunuz değil mi?
AA:Evet.
Konuşmacı:Yani elbette ki geçerli, bununda daha çok kişiyle iletişime geçmek açısından önemli bir özellik olduğunu söyleyebiliriz, canlı katılım olmayışı.
AA:Yani mesela şu anda sözlükte seninle şurada olduğu gibi bir canlı katılım yok. Bu bir iletişim faktörümü sözlük içinde, değil mi. Yani o canlı katılım olması veya olmaması?
Konuşmacı:Yani yüz yüze bir katılım olmaması bence aslında…
AA:Sözlükte geçerli mi, değil mi?
Konuşmacı:Tabii ki öyle bir şey olmaması geçerli, yani ama bence bu iletişimi azaltan bir şey değil. Hani insanlar yüz yüze olmayınca daha rahat iletişim kurabiliyorlar. İçerik değişimi dönemsel değişimden mi bahsediyoruz, yoksa?
AA:Dönemsel değişimde olabilir, sen şimdi yeni açtın onu mesela yani içeriğin değişime uğraması. Yani mesela arkadaşların 'yaa bak bunu değiştir' diyor sana hukuken sakıncalı olabilir diyor, işte veya sen giriyorsun girilerini editliyorsun, siliyorsun, değiştiriyorsun.
Konuşmacı:Değişebilir ama aslında, tabii ki geçerli. Onun dışında gündemin değişmesi de mümkün hani belli bir gündem bir süre gidiyor, belli konuda bir tartışma devam ediyorsa o farklı başlıklar altında, o gündemin devam etmesi var, o şey zamanla değişebiliyor. Yazarlarla karşılaşamama.
AA:Yani mesela bir yazar, yeni yazar geldi. Dedin 'bu yazar iyi yazıyor tanıyayım' falan dedin, bir baktın uçtu. Yani bu mesela…

Konuşmacı:Anladım! Çok yazar takip etmediğim için, benim için çok geçerli değil ama oluyordur. En azından arkadaşım olan bir yazar…
AA:Bazı arkadaşların dedi ki 'ya uçsa bile dedi mutlaka ben onu yakalarım' dedi. 'Yani tanıyan birisini bulurum' dedi.
Konuşmacı:Hiç öyle bir şeyim yok ama bulunabilir. Çünkü neden nickaltı var, onlar duruyor vs. hani ulaşmak istediğiniz bir kişiye 'ben bu kişiyle tanışacağım' derseniz %90 ulaşırsınız diye düşüyorum. Yazar sirkülasyonu evet bu yazar sirkülasyonu var. Bu benim çok hoşuma giden bir şey değil aslında hani yeni yazarlar güzel bir şey ama birilerinin birazcık yazıp terk etmesi hoşuma gitmiyor en azından, hani keşke insanlar kalıcı olabilseler. Sıkılıp gitmeseler ama tabi ki her ortamdan sıkılan olacak, bunun oranı biraz daha az olsa daha çok hoşuma giderdi. Ama konsepte aykırı yazarların moderasyon tarafından temizlenmesi de doğru bir şey. Bilgi akışının hızlı olması, bu zaman zaman takibi zorlaştıran bir durum, geçerli bir durum ve takibi zorlaştırabilen bir durum ama yinede sözlüğün işte dediğim gibi eski bilgiye ulaşılabilmenin kolaylığı açısından hani çok büyük bir problem olduğunu da düşünmüyorum. Kurallar, elbette kurallar var ama git gide esniyor fazla esnetilmemesi güzel olur. Kendi gündemi, sözlüğün kendi gündemi var mıdır? Sözlükle ilgili konular konusunda gündem vardır ama onun dışında Türkiye gündemini zaten doğrudan takip ediyor genelde.

02:40:25
AA:Ama anladın medyayı takip ettiğini.
Konuşmacı:Bunları genelde takip ediyor ama sözlük içi gündem olabilir. Hani Wondous'la alakalı bir şey olabilir, birinin uçurulması olur, bir işte kayzersözer gibi bir yazarla alakalı gündem olabilir öyle gündemler oluyor. Kendiliğinden düzen.
AA:Yani sen girini siliyorsun, editliyorsun mesela şey yapıyorsun.
Konuşmacı:Evet bu güzel bir şey.
AA:İçerik değişebiliyor ona uygun olarak.
Konuşmacı:Kendinden düzen var elbette ve iyi yazarların kendine düzende çok katkıda bulunduğunu düşünüyorum ben, yazarların eski girilerini tekrar gözden geçirip editlemesi falan hoşuma gider. Bazen hani ama tabi ki anlamı komple değiştirmeden, yani eklemeler yaparak. Bende yapmaya çalışıyorum, bilgileri düzeltmeye çalışıyorum vs. daha güzel aynı şeyi ifade edebilirsen onu değiştirmeye çalışıyorum. Şey yapmadan tabi mesela şu etik yanlışa düşmeden alttaki bir giriyi artık hani üstte aynısı yazıyor şeklinde, şey haline getirmeden yapmaya çalışırım. Bu kadar.
AA:Evet. Şimdi bana bir başlık söyleyebilir misin, sözlükteki iletişimi ifade eden, sözlüğün kültürünü anlatan? Aklına geliyor mu?
Konuşmacı:İTÜ Sözlük başlığı bu konuda herhalde faydalı olabilir. Sözlük kültürünü anlatan başlık, sözlük başlığıdır diye düşünüyorum.
AA:İletişimi, sözlüğü anlatan, kültürünü ifade eden en iyi başlık hangisi?
Konuşmacı:Öyle neyi anlatmak istediğini çok kolay anlamazsınız ama aslında o bir…
AA:Teşekkür ederim.
Konuşmacı:Ben teşekkür ederim.

ÖZGEÇMİŞ

And ALGÜL

Kişisel Bilgiler:

Doğum Tarihi: 28.11.1973

Doğum Yeri: Mardin

Eğitim:

Orta	1984-1998	Özel Yükseliş Koleji (Orta)
Lise	1988-1991	Özel Yükseliş Koleji (Lise)
Lisans	1991-1996	Bilkent Üniversitesi, Güzel San. Tas. ve Mimarlık Fak., Grafik Tasarım Bölümü
Yüksek Lisans	1996-1998	Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sinema-TV Programı
Doktora	2003-2011	Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antropoloji Programı

Çalıştığı Kurumlar:

2005 - Yeditepe Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Öğretim Görevlisi.

2003 - 2005 Yeditepe Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Araştırma Görevlisi.

2002 - 2003 Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Öğretim Görevlisi.

Yabancı Dil Bilgisi:

İngilizce